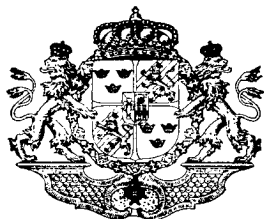

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FATTIGVÅRDEN

ÅR 1941

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1944

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

434521

INLEDNING

TILL

Fattigvården / Kungl. Socialstyrelsen = [Public assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1920-1958. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1918-1956.

År 1918-1935, år 1920-1937 utgiven av Statistiska centralbyrån. 1918-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. 1950-1960 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska.

År 1935-1949 med parallelltitel på franska: Assistance publique.

År 1950-1956 med parallelltitel på engelska: Public assistance.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. U, Kommunernas fattigvård och finanser. – Stockholm, 1877-1920.

Täckningsår: 1874-1917

Efterföljare:

Socialhjälpen / Kungl. Socialstyrelsen = [Social assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1959-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1957-1960

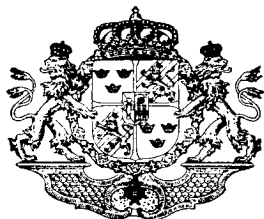
Socialvården / Statistiska centralbyrån = Social welfare statistics / National Central Bureau of Statistics. – Stockholm, 1963-1983. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1961-1981

Fattigvården år 1941.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2012.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

FATTIGVÅRDEN

ÅR 1941

AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1944

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

434521

ASSISTANCE PUBLIQUE EN 1941

Pour la table des matières voir page	5
Pour le résumé en français voir page	8

.....

Socialstyrelsen får härmed överlämna berättelse angående kommunernas fattigvård år 1941. I huvudsak ansluter sig densamma till motsvarande berättelse för närmast föregående år. Vissa nyheter ha dock införts, varav den viktigaste avser understödstagarnas åldersfördelning. Därjämte har primärmaterialet ur vissa andra synpunkter underkastats en mera ingående bearbetning. Liksom föregående berättelse grundar sig den nu föreliggande på utdrag ur kommunernas socialregister i överensstämmelse med det förslag till omläggning av fattigvårdsstatistiken, som styrelsen genom kungl. brev den 14 juni 1940 bemyndigats att genomföra.

Föreliggande berättelse har utarbetats av aktuarien Gustaf Holmstedt, som inom styrelsen handhaft den närmaste ledningen av hit hörande arbeten.

Stockholm i november 1943.

KARL J. HÖJER.

BERTIL NYSTRÖM.

Innehållsförteckning.

Text.	Sid.
Sammanfattning på franska	8
Sammanfattning på svenska	10
I. <i>Primärmaterialet och bearbetningen</i>	13
Principerna för redovisningen	13
Bearbetningen av materialet	13
II. <i>Fattigvårdssamhällen</i>	15
III. <i>Antalet understödsfall och understödsfallens fördelning på olika familjetyper</i>	17
Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	17
Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna, fördelade efter familjetyper	18
Av fattigvårdsstyrelserna understödda familjer, fördelade efter barnantal	25
Fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet och befolkningen samt understödsfrekvensen inom de olika familjetyperna	28
IV. <i>Understödsfallens fördelning efter hemortsrättsledarens ålder och understödsfrekvensen i olika åldrar</i>	32
Åldersfördelning	32
Relativa antalet understödsfall inom olika åldrar	36
V. <i>Understödsdagarnas antal och andel av befolkningen</i>	38
Antalet personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	38
Understödsdagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd	40
Antal understödsdagare i förhållande till folkmängden	43
Särskilt fattigvårdstygda kommuner	53
Relativa antalet understödsdagare bland vuxna och barn	58
VI. <i>Understödsdagare med tilläggs pension samt barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet</i>	60
Antal understödsdagare med tilläggs pension	60
Antal familjer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott jämte understöd av fattigvårdastyrelserna	66
VII. <i>Fördelningen av understödsfallen efter understödets beskaffenhet</i>	68
Fattigvårdens huvudformer	68
Allmän översikt av hjälpformernas utveckling under åren 1923—1941	69
Fördelningen på olika hjälpformer och förekomsten av hemunderstöd	72
Förekomsten av anstaltsvård	77
Förekomsten av »annan hjälp»	79
VIII. <i>Vård på fattigvårdsanstalt</i>	79
Antal vårdtagare m. m.	79
Antal vårddagar och vårdens värde	82
IX. <i>Vård på sjukvårdsanstalt</i>	87
Antal vårdtagare m. m.	87
Antal vårddagar och vårdens värde	90
X. <i>Hemunderstöd</i>	94
Antal understödsfall m. m.	94
Understödet varaktighet	97
Understödet värde	103
XI. <i>Annan hjälp</i>	109
Antal understödsfall m. m.	109
Understödet värde	110

	Sid.
XII. <i>Understödetts rättsliga form och totala värde</i>	110
Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form	110
Understödetts totala värde	113

Tabellbilaga.

Tab. 1. Fattigvårdssamhällena, fördelade efter folkmängden länsvis den 1 januari 1941 . .	119
» 2. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp samt antal understödstagare med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn år 1941, länsvis	120
» 3. Anstaltsvården år 1941, länsvis	122
» 4. Hemunderstöd och »annan hjälp» år 1941, länsvis	124
» 5. Antal understödstagare med tilläggs pension, antal barn i understödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott samt understödsfallens fördelning med avseende på understödets rättsliga form år 1941, länsvis	126
» 6. Det totala värdet av understöd, som meddelats av fattigvårdsstyrelserna år 1941, samt dess procentuella fördelning på olika understödsformer, länsvis	128

Diagram.

Diagram I. Antal understödstagare vid fattigvården åren 1923—1941	40
» II. Antal understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis år 1941	45
» III. Antal understödstagare inom fattigvårdens olika hjälpformer under åren 1923—1941	70
» IV. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt. Procentuell fördelning efter antalet vård dagar under år 1941	84
» V. Vårdtagare på sjukvårdsanstalt. Procentuell fördelning efter antalet vård dagar under år 1941	93
» VI. Familjer med hemunderstöd. Procentuell fördelning efter antalet kalendermånader, under vilka understödet utgått, år 1941	100
» VII. Fattigvårdsunderstödens totala värde (brutto) åren 1923—1941	114

Table des matières.

Texte.	Page
Résumé en français	8
Résumé en suédois	10
I. <i>Données primaires et méthodes utilisées pour l'établissement des statistiques</i> .	13
Principes du compte-rendu	13
Méthodes d'établissement des statistiques	13
II. <i>Collectivités d'assistance</i>	15
III. <i>Nombre et répartition des cas d'assistance d'après les types de familles</i> . . .	17
Nombre des familles secourues par les Directions de l'Assistance publique	17
Nombre des familles secourues par les Directions de l'Assistance publique réparties d'après les types de familles	18
Familles secourues par les Directions de l'Assistance publique réparties d'après le nombre des enfants	25
Répartition de la clientèle de l'Assistance publique et de la population d'après les types de familles et la fréquence des secours dans les types différents de familles	28
IV. <i>Répartition des cas d'assistance d'après l'âge de l'assisté dont le domicile légal détermine celui de la famille et la fréquence de l'assistance dans les différents âges</i>	32
Répartition des âges	32
Pourcentage de cas d'assistance dans les différents âges	36

	Page
V. <i>Nombre des assistés et pourcentage par rapport à la population</i>	38
Nombre des personnes secourues par les Directions de l'Assistance publique	38
Répartition des assistés en enfants et adultes et d'après leur état-civil	40
Nombre des assistés en pour cent de la population	43
Communes dont les charges d'assistance sont particulièrement lourdes	53
Pourcentage des assistés parmi les adultes et les enfants	58
VI. <i>Assistés bénéficiant d'un supplément à la pension nationale et enfants avec allocations ou avances d'allocations dans la clientèle de l'Assistance publique</i> .	60
Nombre des assistés avec supplément de pension	60
Nombre des familles, respectivement des enfants, avec allocations pour enfants ou avances d'allocations et secourues par les Directions de l'Assistance publique . .	66
VII. <i>Répartition des cas d'assistance d'après la forme des secours</i>	68
Principales formes de l'assistance	68
Aperçu général du mouvement des formes d'assistance pendant les années 1923—1941	69
Répartition en différentes formes d'assistance et secours fournis à domicile . . .	72
Hospitalisation dans des asiles et établissements médicaux	77
Assistance sous «autres formes»	79
VIII. <i>Hospitalisation dans des asiles</i>	79
Nombre des hospitalisés etc.	79
Nombre des journées d'hospitalisation et valeur de cette assistance	82
IX. <i>Hospitalisation dans les établissements médicaux</i>	87
Nombre des hospitalisés etc.	87
Nombre des journées d'hospitalisation et valeur de cette assistance	90
X. <i>Secours à domicile</i>	94
Nombre des cas d'assistance, etc.	94
Durée de l'assistance	97
Valeur de l'assistance	103
XI. <i>Autres formes des secours</i>	109
Nombre des cas d'assistance, etc.	109
Valeur de l'assistance	110
XII. <i>Forme juridique et valeur globale des secours</i>	110
Répartition des cas d'assistance d'après la forme juridique des secours	110
Valeur globale des secours	113

Tableaux annexés.

Tableau 1. Collectivités d'assistance, réparties d'après la population par département au 1 ^{er} janvier 1941	119
2. Nombre des cas d'assistance avec répartition d'après les types de familles et nombre des assistés avec répartition en hommes et femmes adultes et en enfants, en 1941, par département	120
3. Hospitalisation, en 1941, par département	122
4. Secours à domicile et «autres formes d'assistance», en 1941, par département .	124
5. Nombre des assistés avec supplément de pension, nombre d'enfants dans les familles assistées avec allocations pour enfants ou avances d'allocations et répartition des cas d'assistance d'après la forme juridique des secours, en 1941, par département	126
6. Valeur globale des secours fournis par les Directions de l'Assistance en 1941, et leur répartition en pour cent d'après les différentes formes des secours, par département	128

Diagrammes.

Page

Diagramme I. Nombre des personnes secourues par l'Assistance publique pendant les années 1923—1941	40
• II. Nombre des assistés en pour cent de la population dans certains groupes de communes, par département, en 1941	45
• III. Nombre des assistés sous les différentes formes d'assistance pendant les années 1923—1941	70
• IV. Assistés dans les asiles. Répartition en pour cent d'après le nombre de journées d'hospitalisation pendant l'année 1941	84
• V. Assistés dans les établissements médicaux. Répartition en pour cent d'après le nombre de journées d'hospitalisation pendant l'année 1941	93
• VI. Familles secourues à domicile. Répartition en pour cent d'après le nombre de mois pendant lesquels le secours a été fourni, en 1941	100
• VII. Valeur globale (brute) des secours fournis par l'Assistance publique pendant les années 1923—1941	114

Résumé.

D'après les données contenues dans la statistique de l'Assistance publique pour l'année 1941, environ 273 500 familles, au sens juridique de ce mot dans la législation sur l'assistance aux indigents, ont bénéficié de secours des Directions de l'Assistance publique. Des familles secourues, les femmes seules et les hommes seuls sans enfants constituaient respectivement 35 et 27 %, les couples mariés avec enfants 19 % et les couples mariés sans enfants 12 %. Les femmes seules avec enfants représentaient un peu plus de 6 %, tandis que chacun des groupes hommes seuls avec enfants et enfants seuls représentaient moins de 1 % de l'ensemble.

Au total, environ 71 000 familles avec enfants de moins de 16 ans ont bénéficié en 1941 de secours des Directions de l'Assistance publique. De ces familles, 47 000 avaient un ou deux enfants et 24 000 trois ou plus. Le nombre des familles ayant des enfants était relativement peu élevé dans les villes, en particulier à Stockholm, et élevé à la campagne, surtout dans le Norrland. La proportion des familles avec un ou deux enfants, parmi les assistés, correspondait à peu près à celle qu'elles occupent dans l'ensemble de la population (16 à 17 %). Par contre, les familles ayant trois enfants ou plus étaient, parmi les assistés, proportionnellement deux fois plus nombreuses à la campagne et trois fois plus nombreuses dans les villes que dans la population tout entière. De toutes les familles secourues, 10 % à la campagne et 7 % dans les villes avaient trois enfants ou plus.

Ce qui caractérise la répartition des âges dans la clientèle de l'Assistance publique est que les groupes d'âges élevés y sont bien plus largement représentés que dans la population. Des chefs de famille assistés, 14 % étaient âgés de 16 à 30 ans, 15 % de 30 à 40 ans, 15 % de 40 à 50 ans, 27 % de 50 à 67 ans et 30 % de plus de 67 ans. La proportion représentée dans l'ensemble de la population par les chefs de famille des groupes correspondants d'âges était respectivement 36, 18, 15, 18 et 13 %. Les vieillards de plus de 67 ans étaient donc, dans le premier cas, trois fois plus nombreux que dans le second cas. La supériorité numérique des groupes d'âges élevés parmi les assistés est due avant tout aux hommes seuls et femmes seules. Par contre, la répartition des groupes

d'âges parmi les hommes mariés correspond de près à la répartition des hommes mariés dans la population. A la campagne, particulièrement dans les communes agricoles, les vieillards assistés sont proportionnellement plus nombreux que dans les villes.

Les familles secourues par l'Assistance publique en 1941 représentaient 7 % de la population globale. De toutes les familles dont le chef appartenait au groupe d'âges 16—30 ans, 3 % étaient assistées. A mesure que les âges devenaient plus élevés, le nombre relatif des assistés allait croissant: 6 % dans les âges 30—40 ans, 8 % dans les âges 40—50 ans, 11 % dans les âges 50—67 ans et 17 % dans les âges 67 ans et plus.

Le nombre total des personnes secourues par les Directions de l'Assistance publique, en 1941, a dépassé un peu 521 000, dont 163 000 hommes adultes, 201 000 femmes adultes et 157 000 enfants au-dessous de 16 ans. Depuis 1940, le nombre total a diminué d'environ 11 000, soit de 2 %. Le mouvement du nombre des assistés pendant les années 1923—1941 ressort du diagramme I, p. 40.

Par rapport à la population tout entière, le nombre des assistés représentait un peu plus de 8 %. Les villes indiquaient un chiffre plus élevé (9 %) que les communes rurales (pas tout à fait 8 %). Des différences assez sensibles régnaient entre les communes rurales selon leur caractère économique. Les communes agricoles montraient le pourcentage le plus faible (6 %) et les communes forestières le plus élevé (10 %). Les communes industrielles ou autres occupaient une situation intermédiaire (9 %). Des différences importantes existent aussi entre les diverses régions du pays. Les départements de la Suède centrale avaient, en général, par rapport à leur population, plus d'assistés que ceux de la Suède du Sud. Les départements du Norrland en avaient proportionnellement le nombre le plus élevé. En ce qui concerne la fréquence de l'assistance dans les différents départements, voir diagramme II, p. 45. — Les charges qui incombent aux différentes collectivités d'assistance varient grandement. La dispersion est plus marquée à la campagne que dans les villes. Des 2 398 collectivités d'assistance situées à la campagne, un peu plus de $\frac{1}{5}$ avaient au plus 3 assistés par 100 habitants, un peu plus de $\frac{1}{4}$ entre 3 et 5,

plus de $\frac{1}{3}$, entre 5 et 7 et près de $\frac{1}{3}$, plus de 7. Dans 57 communes rurales, le nombre des assistés constituait plus de 15 % de la population et dans 1 plus de 30 %. La répartition des communes d'après la fréquence de l'assistance n'est donc pas symétrique par rapport à la moyenne, ce qui dépend de ce que la majorité des petites collectivités d'assistance situées à la campagne a relativement peu d'assistés. Le nombre des assistés par 100 habitants dans les plus petites communes (moins de 500 habitants) était de 4 et s'élevait successivement avec l'importance croissante des communes jusqu'à 13 dans les plus grandes (avec plus de 10 000 habitants). En ce qui concerne les villes, les différences dans la fréquence de l'assistance entre les petites et les grandes collectivités d'assistance sont moins prononcées. Les villes ont, en général, un chiffre plus bas de fréquence que les communes rurales d'importance correspondante. La différence dans la fréquence de l'assistance entre les petites et les grandes collectivités se retrouve dans toutes les parties du pays et dans les communes de caractère économique dissemblable et paraît ainsi avoir son origine dans certaines conditions économiques et sociales identiques.

Près de 152 000 personnes bénéficiant d'un supplément à la pension nationale, motivé par l'âge ou l'invalidité, avaient reçu pendant l'année un secours complémentaire des Directions de l'Assistance publique. Elles constituaient environ 43 % du total des adultes secourus par l'Assistance publique et environ 31 % de tous les bénéficiaires d'un supplément de pension. La proportion des bénéficiaires de supplément de pension par rapport aux assistés adultes était plus élevée à la campagne (47 %) que dans les villes (38 %), ce qui tient aux différences d'âges, de conditions de famille, etc. dans la clientèle de l'Assistance publique. Le nombre des bénéficiaires de supplément de pension parmi les assistés était relativement le plus élevé dans les communes et les régions où la fréquence des assistés était la plus faible. Ce nombre diminue, en général, avec la fréquence croissante des assistés. Dans les communes rurales où le nombre des assistés était inférieur à 1 par 100 habitants, une moyenne de 75 % des assistés adultes bénéficiaient d'un supplément de pension. Par contre, là où la fréquence des assistés dépassait 15 %, environ $\frac{1}{3}$ des assistés avaient un supplément de pension. Déjà, les assistés de moins de 30 ans, bénéficiant d'un secours d'invalidité et d'un supplément à la pension nationale, constituent à peu près $\frac{1}{3}$ du total des familles assistées. Cette proportion croît avec l'âge des chefs de famille. Dans les âges 50—

60 ans, elle est presque 39 %, dans les âges 60—67 ans elle est 57 % et dans les âges de plus de 67 ans 92 % du total des familles de pensionnés assistés.

Les familles avec enfants avaient, dans un certain nombre de cas, reçu en plus du secours de l'Assistance des allocations pour enfants ou des avances d'allocations. Le nombre des enfants bénéficiant d'allocations ou d'avances d'allocations dans la clientèle de l'Assistance publique était respectivement de 23 500 et 8 200, constituant 15 et 5 % du total des enfants des familles assistées et environ 38 et 28 % de tous les enfants bénéficiaires d'allocations ou avances d'allocations.

De toutes les familles secourues par les Directions de l'Assistance publique, 63 % avaient obtenu des secours à domicile, tandis que 15 % et 28 % avaient été hospitalisés dans des asiles et dans des établissements médicaux. En outre, 14 % avaient été assistés sous différentes formes (pension chez des particuliers, indemnités de déplacement, apprentissage d'un métier, etc.). Les secours à domicile étaient beaucoup plus fréquents dans les villes (71 %) que dans les communes rurales (57 %). Dans les communes agricoles, l'hospitalisation dans des asiles, ou établissements médicaux était la forme la plus ordinaire du secours (54 %), contrairement en ce qui concerne les autres communes. Un aperçu de la répartition des assistés d'après les différentes formes de secours obtenus et pendant les années 1923—1941 se trouve figuré dans le diagramme III (p. 70).

Près de 43 000 personnes ont reçu des soins dans les établissements communaux de l'Assistance publique, y compris leurs sections d'aliénés et de malades chroniques. Plus de la moitié des assistés dans ces établissements y ont séjourné l'année entière tandis que, pour un cinquième, la durée de l'hospitalisation n'a pas dépassé 90 jours (voir diagramme IV, p. 84). Le nombre des journées d'hospitalisation par assisté a été en moyenne de 259.

Le nombre des personnes qui, entièrement ou partiellement aux frais des Directions de l'Assistance publique, ont été soignées dans les hôpitaux départementaux, infirmeries, sanatoriums, asiles d'aliénés, asiles d'anormaux, etc. s'est élevé à environ 79 000. Près d'un tiers avaient bénéficié de ces soins pendant l'année entière et environ la moitié pendant trois mois au plus (voir diagramme V, p. 93). La durée de l'hospitalisation avait été en moyenne, par malade, de 160 jours.

Des secours à domicile, sous différentes formes, en espèces ou en nature, avaient été consentis à un peu plus de 176 000 familles, comprenant en-

viron 374 000 personer, soit 72 % de tous les assistés. Les femmes seules sans enfants constituaient le groupe le plus considérable (34 %), comme c'était le cas pour l'ensemble de la clientèle de l'Assistance publique (35 %). Par contre, les hommes seuls sans enfants étaient en nombre sensiblement moindre, proportionnellement, à celui qu'ils occupaient dans l'ensemble de la clientèle assistée (20 % contre 27 %). Les couples mariés avec enfants étaient dans la proportion de 23 % (contre 19 %).

De toutes les familles secourues à domicile, plus des $\frac{2}{3}$, l'avaient été pendant l'année entière. D'autre part, $\frac{2}{3}$, aussi avaient reçu des secours pendant au plus 6 mois et, pour près de $\frac{1}{3}$, la durée de l'assistance avait été d'un mois au plus. Près des $\frac{2}{3}$, des bénéficiaires de supplément de pension assistés à domicile avaient reçu des secours pendant l'année entière. Des autres assistés, un peu plus de $\frac{1}{4}$, avaient été secourus pendant toute l'année et environ la même proportion avait reçu un secours temporaire pendant au plus un mois (voir diagramme VI, p. 100). La durée moyenne de l'assistance pour les pensionnés avec supplément de pension était de 9 mois. Pour les autres assistés, cette durée était en moyenne de 6 mois mais présentait, contrairement à ce qui était le cas des pensionnés, d'assez grandes variations selon les types différents de familles. La durée la plus longue

des secours concernait, parmi le reste des assistés, les femmes seules sans enfants (7 à 8 mois) et la durée la plus courte (près de $4\frac{1}{2}$ mois) les hommes seuls sans enfants. Pour les couples mariés avec enfants, la durée moyenne de l'assistance était de près de 4 à 5 mois.

La valeur moyenne des secours à domicile par mois s'élevait, pour l'ensemble des cas, à 38 couronnes, dans les communes rurales à 28 cour. et dans les villes à 50 cour. Les hommes seuls et les femmes seules sans enfants recevaient en moyenne les secours les moins élevés (en moyenne pour tout le pays 31 cour.) et les couples mariés avec enfants les plus élevés (64 cour.). Ces chiffres représentent cependant une moyenne des secours qui, parfois, varient grandement entre eux. Ils ne représentent pas non plus ce dont les assistés disposaient pour vivre puisque la plupart d'entre eux avaient d'autres revenus.

La valeur globale des secours consentis par les Directions de l'Assistance publique pendant l'année 1941 s'est chiffrée à 104·8 millions de cour. Cette somme surpassait de 5·3 millions de cour., soit d'environ 5 %, la somme des secours fournis en 1940. De la valeur totale des secours de l'Assistance publique en 1941, 47·3 millions de cour., soit un peu plus des $\frac{2}{3}$, étaient constitués par les secours à domicile.

Sammanfattning.

Enligt uppgifterna till 1941 års fattigvårdsstatistik erhöles under redogörelseåret omkring 278 500 familjer i fattigvårdsrättslig mening understöd av fattigvårdsstyrelserna. Deras antal hade sedan år 1940 undergått en obetydlig minskning med ungefär 400. Av de understödda familjerna utgjorde ensamma kvinnor utan barn och ensamma män utan barn 35 % respektive 27 %, medan gifta par med barn utgjorde 19 % och gifta par utan barn 12 %. Ensamma kvinnor med barn omfattade drygt 6 %, medan ensamma män med barn och ensamma barn vardera omfattade mindre än 1 % av hela antalet.

Inalles åtnjöt under 1941 omkring 71 000 familjer med barn under 16 år understöd av fattigvårdsstyrelserna. Av dessa hade ca 47 000 ett eller två barn och 24 000 tre eller flera. Antalet barnfamiljer var relativt litet i städerna, särskilt i Stockholm, och stort på den mera barnrika

landsbygden, framför allt i Norrland. Andelen ett- och tvåbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården var i stort sett densamma som inom befolkningen (16 à 17 %). Familjer med tre eller flera barn voro däremot bland understödsfallen på landsbygden två gånger och i städerna tre gånger så talrika, relativt sett, som inom befolkningen. Av samtliga understödda familjer voro på landsbygden 10 % och i städerna 7 % barnrika (tre eller flera barn under 16 år).

Det utmärkande för åldersfördelningen inom fattigvårdsklientelet är, att de äldre åldersklasserna äro avsevärt starkare representerade än inom befolkningen. Av familjeförsörjarna med fattigvårdsunderstöd voro 14 % 16—30 år, 15 % 30—40 år, 15 % 40—50 år, 27 % 50—67 år och 30 % över 67 år. Inom befolkningen utgjorde försörjarna inom motsvarande åldersgrupper resp. 36, 18, 15, 18 och 13 % av samtliga. Åldringarna

över 67 år äro sålunda i förra fallet ungefär tre gånger talrikare än i det senare. Övertaligheten i de högre åldrarna är mest framträdande bland de ensamstående manliga och kvinnliga understödsdagarna. Bland de gifta manliga understödsdagarna överensstämmer åldersfördelningen däremot rätt nära med de gifta männens inom befolkningen. På landsbygden, särskilt i jordbrukskommunerna, äro åldringarna talrikare företrädda bland understödsdagarna än i städerna.

Relativa antalet av fattigvården understödda familjer utgjorde år 1941 7 %. Av samtliga familjer, där huvudpersonen var i åldern 16—30 år, hade 3 % understöd av fattigvårdsstyrelserna. Med tilltagande ålder blir relativa antalet understödsfall allt större, 6 % i åldern 30—40 år, 8 % i åldern 40—50 år, 11 % i åldern 50—67 år och 17 % i åldern 67 år och däröver.

Hela antalet personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna uppgick år 1941 till drygt 521 000, varav 163 000 vuxna män, 201 000 vuxna kvinnor och 157 000 barn under 16 år. Sedan 1940 har totala antalet understödda minskat med cirka 11 000 eller 2 %. Utvecklingen av antalet understödsdagare under åren 1923—1941 framgår av diagram I, sid. 40.

I förhållande till hela folkmängden utgjorde antalet understödsdagare drygt 8 %. Städerna uppvisade en högre siffra (9 %) än landskommunerna (knappt 8 %). Rätt avsevärda olikheter råda mellan landskommuner med olikartat näringsliv. Det lägsta procenttalet uppvisade jordbrukskommunerna (6 %) och det högsta (10 %) skogskommunerna. En mellanställning intogo industri- och övriga kommuner (9 %). Betydande olikheter framträda också mellan olika landsdelar. De mellansvenska länen hade i stort sett flera understödsdagare i förhållande till folkmängden än de sydsvenska. De norrländska länen uppvisade största relativa antalet understödsdagare. Beträffande fattigvårdsfrekvensen i de särskilda länen, hänvisas till diagram II, sid. 45. — Stora växlingar förekomma i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. Spridningen är större på landsbygden än i städerna. Av de 2 398 fattigvårdssamhällena på landsbygden hade drygt $\frac{1}{5}$ högst 3 understödsdagare per 100 invånare, drygt $\frac{1}{4}$ mellan 3 och 5, något över $\frac{1}{5}$ mellan 5 och 7 samt nära $\frac{1}{5}$ mer än 7. I 57 landskommuner utgjorde antalet understödsdagare mer än 15 % av folkmängden och i 1 mer än 30 %. Kommunernas fördelning med avseende på understödsdagarsfrekvensen är sålunda icke

symmetrisk i förhållande till medeltalet, vilket beror på att det stora antalet smärre fattigvårdssamhällen på landsbygden ha relativt få understödsdagare. Antalet understödsdagare per 100 invånare var i de minsta landskommunerna (under 500 invånare) 4 och steg successivt med kommunernas växande storlek till 13 i de största (med flera än 10 000 invånare). I fråga om städerna äro skillnaderna i understödsdagarsfrekvensen mellan små och stora fattigvårdssamhällen mindre framträdande. Städerna ha i allmänhet lägre frekvensantal än landskommuner av motsvarande storlek. Den olika understödsdagarsfrekvensen i små och stora fattigvårdssamhällen är genomgående för samtliga landsdelar och kommuner av olika näringskaraktär och synes sålunda ha sin orsak i vissa gemensamma skillnader i ekonomiskt och socialt hänseende.

Nära 152 000 personer med tilläggspension till följd av hög ålder eller invaliditet hade erhållit kompletterande hjälp av fattigvårdsstyrelserna under året. Dessa utgjorde ungefär 43 % av samtliga vuxna understödsdagare vid fattigvården och ungefär 31 % av alla tilläggspensionärer i riket. Andelen tilläggspensionärer bland de vuxna understödsdagarna var större på landsbygden (47 %) än i städerna (38 %), vilket sammanhänger med olikheter i fattigvårdsklienteletts sammansättning med avseende på ålder, familjeförhållanden m. m. Förekomsten av tilläggspensionärer bland understödsdagarna var relativt störst i kommuner och landsdelar där understödsdagarsfrekvensen var lägst. Den minskas på det hela taget med understödsdagarsfrekvensens tilltagande storlek. I kommuner på landsbygden, där antalet understödsdagare understeg 1 per 100 invånare, voro i medeltal 75 % av de vuxna understödsdagarna tilläggspensionärer. Där understödsdagarsfrekvensen översteg 15 % hade däremot cirka $\frac{1}{4}$ av understödsdagarna tilläggspension. Redan i åldrarna under 30 år utgöra understödsfallen med invalidunderstöd och tilläggspension vid pass $\frac{1}{5}$ av samtliga understödda familjer. Andelen stiger med försörjarens tilltagande ålder. I åldern 50—60 år voro nära 39 %, i åldern 60—67 år 57 % och i åldern över 67 år 92 % av understödsfallen pensionärsfamiljer.

Familjer med barn hade i en del fall utöver fattigvårdsunderstödet uppburet barnbidrag eller bidragsförskott. Antalet barn med barnbidrag resp. bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet uppgick till c:a 23 500 resp. 8 200. De utgjorde 15 resp. 5 % av hela antalet barn inom de fattigvårdsunderstödda familjerna och ungefär 38 resp.

28 % av samtliga barn med barnbidrag eller bidragsförskott i riket.

Av samtliga familjer, som erhållit hjälp av fattigvårdsstyrelserna hade 63 % fått hemunderstöd, medan 15 % och 28 % hade åtnjutit personlig vård på fattigvårdsanstalter, respektive sjukvårdsanstalter. Dessutom hade 14 % åtnjutit annan hjälp i olika former (inackordering i enskilt hem, resekostnader, yrkesutbildning o. s. v.). Understöd i hemmet var väsentligt vanligare i städerna (71 %) än i landskommunerna (57 %). I jordbrukskommunerna var anstaltsvården den vanligaste hjälpformen (54 %) i olikhet med vad fallet var i andra kommuner. En översikt av utvecklingen av antalet understödstagare inom olika hjälpformer under åren 1923—1941 lämnas i diagram III (sid. 70).

Nära 43 400 personer åtnjöt vård å kommunernas fattigvårdsanstalter, deras avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka inräknade. Över halva antalet vårdtagare på dessa anstalter hade vistats där hela året, medan för en femtedel vårdtiden ej översteg 90 dagar (jfr diagram IV, sid. 84). Antalet vård dagar per vårdtagare utgjorde i genomsnitt 259.

Antalet personer, som helt eller delvis på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad åtnjöt vård på länslasarett, sjukstugor, sanatorier, sinnessjukhus, sinnesslöanstalter etc. uppgick till cirka 79 000. Nära en tredjedel hade åtnjutit dylik vård under hela året, medan ungefär hälften vårdats under högst tre månader (jfr diagram V, sid. 93). Vårdtiden för vårdtagare uppgick i medeltal till 160 dagar.

Understöd i hemmet i olika former, kontant eller in natura, hade utgått till drygt 176 000 familjer, omfattande cirka 374 000 personer eller 72 % av samtliga understödstagare. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde den största gruppen (34 %), liksom fallet var inom fattigvårdsklientelet i dess helhet (35 %). Däremot voro ensamma män utan barn betydligt färre, relativt sett, än

vad fallet var inom hela fattigvårdsklientelet (20 % mot 27 %). Giftna par med barn utgjorde 23 % (mot 19 %).

Av samtliga familjer med hemunderstöd hade över $\frac{2}{5}$ erhållit dylik hjälp under hela året. Å andra sidan hade likaledes $\frac{2}{5}$ erhållit dylik hjälp under högst 6 månader, och för nära $\frac{1}{5}$ uppgick understöd tiden till högst 1 månad. Nära $\frac{2}{3}$ av de hemunderstödda tilläggs pensionärerna hade erhållit understöd hela året. Av övriga understödstagare hade drygt $\frac{1}{4}$ fått hjälp hela året och ungefär lika många ett tillfälligt understöd under högst en månad (jfr diagram VI, sid. 100). Den genomsnittliga understöd tiden uppgick för tilläggs pensionärer till 9 månader. För övriga understödstagare utgjorde densamma i medeltal 6 månader, men visade i motsats till vad fallet var bland pensionärerna rätt stora variationer för olika familjetyper. Den längsta understöd tiden uppvisade bland övriga understödstagare ensamma kvinnor utan barn (7 å 8 månader) och den kortaste (ca $4\frac{1}{2}$ månader) ensamma män utan barn. För giftna par med barn utgjorde den genomsnittliga understöd tiden 4 å 5 månader.

Hemunderstödet genomsnittliga värde per månad belöpte sig för samtliga understödsfall till 38 kr., i landskommunerna till 28 kr. och i städerna till 50 kr. Ensamtstående män och kvinnor utan barn erhöles i medeltal de minsta understödsbeloppen (i medeltal för hela riket 31 kr.) och makar med barn de högsta (64 kr.). Dessa belopp utgöra emellertid medeltal av understöd, som stundom äro inbördes mycket skiftande till sin storlek. De utgöra icke något mått på vad understödstagarna hade att leva av, eftersom flertalet även hade andra inkomster.

Det totala värdet av den hjälp, som fattigvårdsstyrelserna lämnade under år 1941, har uppgivits till 104:s milj. kr. Denna summa var 5.3 milj. kr. eller ungefär 5 % högre än år 1940. Av fattigvårdens totala värde år 1941 utgjordes 47.3 milj. kr. eller drygt $\frac{2}{5}$ av hemunderstöd.

I. Primärmaterialet och bearbetningen.

Principerna för redovisningen. Fattigvårdsstatistiken grundar sig sedan den år 1939 genomförda omläggningen av densamma på uppgifter hämtade ur det socialregister, som enligt lagen den 20 mars 1936 (SFS 1936: 56) skola föras i varje kommun. Statistiken omfattar alla de familjer (och personer), som under redogörelseåret erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

De principer, som gälla för redovisningen till fattigvårdsstatistiken, äro desamma, som ligga till grund för socialregistrets förande. Enhet vid redovisningen av understödstagarna och av dem uppburna understöd utgör familjen i fattigvårdsrättslig mening. Familjen omfattar enligt fattigvårdslagen hufvudpersonen, som kan vara man eller kvinna, samt de personer, som härleda sin hemortsrätt från honom eller henne, d. v. s. hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år. Barn, som fyllt 16 år och enligt lagen äro självständiga hemortsrättsledare, redovisas för sig, dock endast om de erhållit för dem själva avsedd hjälp av fattigvården, eljest icke alls. Understöden redovisas alltså familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga därav. I fråga om personlig vård, som meddelats någon av familjemedlemmarna på fattigvårdsanstalt eller sjukvårdsanstalt, lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om antalet personer, som åtnjutit dylik vård, med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn.

De redovisade understödsfallen hänföras till endera av följande sju familjetyper, nämligen ensam man utan barn, ensam man med barn, ensam kvinna utan barn, ensam kvinna med barn, gift par (eller samboende) utan barn, gift par (eller samboende) med barn samt ensamma barn. I fråga om familjer med barn uppgives i varje särskilt fall antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade minderåriga barn. Härjämte lämnas även uppgift om de av familjens barn under 16 år, som omhändertagits av barnavårdsnämnd.

Det för 1941 års fattigvårdsstatistik använda frågeformuläret överensstämmer i allt väsentligt med det, som användes för 1939 och 1940 års statistik och som återgivits i berättelsen för år 1939 (sid. 41). Emellertid ha för år 1941 uppgifter inhämtats även om varje hemortsrättsledares födelseår.

Bearbetningen av materialet. Bearbetningen har bedrivits i två olika etapper. För det första har, efter erforderlig granskning av primärmaterialet, upp-

gifterna för varje kommun hopsummerats. På grundval av dessa kommunsummor har en preliminär berättelse angående fattigvården år 1941 utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden (årg. 1943, sid. 202 o. f.). Därjämte ha vissa uppgifter angående antalet understödstagare i de särskilda kommunerna sammanställts för publicering i Årsbok för Sveriges kommuner 1943. Kommunsummorna ligga vidare till grund för tabellerna 2—6 i tabellbilagan till denna berättelse.

Den andra etappen har — liksom tidigare — utgjorts av en representativ undersökning, omfattande vart femte av de redovisade understödsfallen. För denna bearbetning har använts hålkortsmetoden. Huvudresultaten meddelas i form av texttabeller, som ingå i den följande berättelsen.

Umfattningen av det urval, som gjorts för den representativa undersökningen framgår av följande siffror.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		utan barn	med barn
<i>Landsbygden.</i>									
Antal understödsfall . . .	43 846	1 201	53 020	9 591	19 347	29 931	530	116 213	41 253
därav i repr.undersökn. . .	8 715	235	10 513	1 943	3 893	6 068	129	23 121	8 375
d:o i %	19.9	19.6	19.8	20.3	20.1	20.3	24.3	19.9	20.3
<i>Städerna.</i>									
Antal understödsfall . . .	31 467	557	44 286	7 818	15 042	21 700	168	90 795	30 243
därav i repr.undersökn. . .	6 300	111	8 877	1 564	2 978	4 364	30	18 155	6 069
d:o i %	20.0	19.6	20.1	19.9	19.8	20.1	17.9	20.0	20.0
<i>Hela riket.</i>									
Antal understödsfall . . .	75 313	1 758	97 306	17 409	34 389	51 631	698	207 008	71 496
därav i repr.undersökn. . .	15 015	346	19 390	3 507	6 871	10 432	159	41 276	14 444
d:o i %	19.9	19.7	19.9	20.1	20.0	20.2	22.8	19.9	20.2

Härav framgår, att urvalet av undersökningsobjekt i stort sett motsvarar en femtedel av hela antalet understödsfall. I de skilda familjetyperna äro avvikelserna från 20-procentsregeln relativt sett ringa, varför urvalet även härutinnan kan anses motsvara kraven på representativitet. Detta gäller också i fråga om fördelningen på olika hjälpformer, såsom framgår av följande tablå.

	Antal vårdtagare på						Hemunderstödda familjer		
	fattigvårdsanstalt			sjukvårdsanstalt					
	hela antalet	därav i repr. undersökn.		hela antalet	därav i repr. undersökn.		hela antalet	därav i repr. undersökn.	
		antal	%		antal	%		antal	%
Landsbygden . . .	25 262	4 960	19.6	48 625	9 789	20.1	90 330	18 137	20.1
Städerna	18 169	3 592	19.8	30 014	6 024	20.1	85 981	17 284	20.1
Hela riket	43 431	8 552	19.7	78 639	15 813	20.1	176 311	35 421	20.1

Urvalets representativitet bestyrkes för övrigt i flera sammanhang i det följande. Fördelningssiffror och medeltal kunna sålunda vid en jämförelse konsta-

teras vara i det närmaste exakt desamma i tabeller, vilka härröra från den representativa undersökningen, som i tabeller, vilka grunda sig på hela materialet.

De på hela materialet grundade uppgifterna återgivas länsvis med fördelning på landsbygd och städer, varjämte särskilda uppgifter lämnas för de större städerna. Bearbetningen av det representativa materialet har däremot huvudsakligen inriktats på studiet av förhållandena i olika landsdelar och i kommuner med olikartat näringsliv.

Landsbygden har indelats i landsdelar, enligt den indelning, som använts vid 1936 års särskilda folkräkning.¹ Landskommunerna ha därvid hänförs till fem riksområden: 1) Mälarlänen (omfattande Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län), 2) Östra Götaland (Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län), 3) Skåne, Halland och Blekinge, 4) Bohuslän och Vänern (Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län) samt 5) Dalarna och Norrland. Städerna ha uppdelats så, att Stockholm, Göteborg och Malmö redovisas var för sig, medan övriga större städer över 30 000 invånare och mindre städer förts till var sin grupp.

Med avseende på olikheter i näringslivet ha landskommunerna indelats i fem kommuntyper: jordbrukskommuner, skogskommuner, blandade kommuner, industrikommuner och övriga kommuner, varvid följts den indelning, som gjordes vid 1930 års folkräkning, med iakttagande av de ändringar, som vidtogos vid 1935/36 års särskilda folkräkning. Till jordbrukskommuner ha räknats kommuner, där minst 75 % av befolkningen tillhör jordbruk med binärningar. Av dessa kommuner ha emellertid en del, belägna i Kopparbergs och Värmlands läns samt Norrlands skogsbygder, förts till en särskild grupp, skogskommuner. Inom ingen av sistnämnda kommuner överstiger åkerarealen 3 % av den totala landarealen. Såsom »blandade» kommuner ha räknats kommuner, i vilka 50—75 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binärningar, och såsom industrikommuner betecknats kommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binärningar och befolkningen till minst $\frac{2}{3}$ är agglomererad (boende i tätorter). Till en särskild grupp »övriga» kommuner ha slutligen förts alla landskommuner, i vilka mindre än 50 % av befolkningen tillhöra jordbruk med binärningar samt i vilka ej ingå tätorter. Antalet fattigvårdssamhällen av olika slag, grupperade efter näringsförhållanden och invånarantal, framgår av tab. 1 i tabellbilagan.

II. Fattigvårdssamhällen.

Antalet fattigvårdssamhällen, varom uppgifter lämnas i tab. 1, uppgick år 1941 till 2 515, av vilka 2 398 tillhörde landsbygden och 117 utgjordes av städer. Enär dels två kommuner i vart och ett av Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län, dels ytterligare fem kommuner i Kalmar län sam-

¹ Jfr Särskilda folkräkningen 1935/36, del II, sid. 20*.

manslutit sig till fattigvårdssamhällen enligt 6 § fattigvårdslagen, är antalet fattigvårdssamhällen på landsbygden 8 mindre än antalet landskommuner. I jämförelse med år 1940 är antalet fattigvårdssamhällen oförändrat. På landsbygden ha vid årsskiftet 1940/41 inträffat de förändringarna, att å ena sidan Olovströms och Årjängs köpingar (i Blekinge resp. Värmlands län) bildat egna fattigvårdssamhällen samt att å andra sidan Gåsinge och Dillnäs i Södermanlands län sammanslagits till en kommun och Norra Åsum inkorporerats med Kristianstads stad.

Med avseende på storleken, räknat efter antalet invånare den 1 januari 1941, fördelade sig fattigvårdssamhällena länsvis såsom framgår av tab. 1 i tabellbilagan. Följande tablå visar i sammandrag fördelningen av fattigvårdssamhällena efter invånarantalet på landsbygden och i städerna:

	Antal fattig- vårds- sam- hällen	Därav med nedanstående antal invånare den 1/1 1941											
		249- 499	500- 749	750- 999	1000- 1499	1500- 1999	2000- 2999	3000- 3999	4000- 4999	5000- 9999	10000- 14999	15000-	
<i>Landsbygden.</i>													
Antal fattigvårdssamhällen	2 398	117	402	359	280	424	241	272	111	64	99	24	5
Procentuell fördelning	100·0	4·9	16·8	15·0	11·7	17·7	10·0	11·3	4·6	2·7	4·1	1·0	0·2
<i>Städerna.</i>													
Antal fattigvårdssamhällen	117	—	—	—	—	7	3	13	3	7	25	21	28
Procentuell fördelning	100·0	—	—	—	—	6·0	2·6	11·1	2·6	6·0	29·9	17·9	23·9

Växlingarna i fattigvårdssamhällenas befolkningsstorlek äro mycket stora. Särskilt är detta fallet på landsbygden. Av tablå framgår, att 519 av landsbygdens fattigvårdssamhällen eller 22 % av samtliga hade en folkmängd under 500. I 117 av dessa fattigvårdssamhällen understeg folkmängden 250 personer. I 639 fattigvårdssamhällen var invånarantalet mellan 500 och 1 000, vadan ej mindre än 1 158 fattigvårdssamhällen eller 48 % av samtliga hade en folkmängd ej uppgående till 1 000 personer. I synnerhet på Gotland och i Skaraborgs län var proportionen av dylika små fattigvårdssamhällen hög (95 resp. 82 %). Även inom Uppsala, Älvsborgs, Malmöhus, Östergötlands och Hallands län hade mer än hälften av landsbygdens fattigvårdssamhällen mindre än 1 000 invånare. Minsta folkmängden hade Norra Säms fattigvårdssamhälle i Älvsborgs län med endast 73 invånare. De folkrikaste — såväl som de till arealen största — förekomma mest i de nordliga delarna av riket. Den största folkmängden av alla landskommuner hade Solna (26 935 inv.) och Skellefteå landskommun (24 241 inv.). Ytterligare tre kommuner, nämligen Gällivare, Jukkasjärvi och Domnarvet, hade mer än 15 000 invånare.

Av fattigvårdssamhällena på landsbygden utgjordes 1 059 eller 44 % av jordbrukskommuner, 64 eller 3 % av skogskommuner, 821 eller 34 % av blandade kommuner, 150 eller 6 % av industrikommuner samt 304 eller 13 % av övriga kommuner. I följande tablå ha fattigvårdssamhällena inom olika storleksgrupper procentuellt fördelats efter sin näringskaraktär.

	I n v å n a r a n t a l										Sum- ma	
	-249 499	250- 749	500- 999	750- 1499	1000- 1999	1500- 2999	2000- 3999	4000- 4999	5000- 9999	10000-		
Antal fattigvårdssamhällen .	117	402	359	280	424	241	272	111	64	99	29	2 398
Därav i %												
jordbrukskommuner	85.5	72.2	61.0	52.5	38.5	27.8	16.5	15.3	4.7	7.1	3.5	44.1
skogskommuner	—	0.7	0.6	1.1	2.1	6.2	4.8	1.8	7.8	10.1	6.9	2.7
blandade kommuner	12.8	22.6	32.3	36.8	43.6	43.6	38.2	37.9	34.4	33.3	17.2	34.2
industrikommuner	—	1.0	1.4	2.1	4.5	8.7	16.2	9.9	14.1	17.2	48.3	6.3
övriga kommuner	1.7	3.5	4.7	7.5	11.3	13.7	24.3	35.1	39.0	32.3	24.1	12.7

Denna tablå visar, att de minsta fattigvårdssamhällena på landsbygden till övervägande delen äro jordbrukskommuner eller blandade kommuner. Enligt tab. 1 i tabellbilagan hade 756 eller drygt 70 % av de förra och 325 eller ungefär 40 % av de senare under 1 000 invånare. De medelstora eller största kommunerna äro i allmänhet industrikommuner eller tillhöra gruppen övriga kommuner.

III. Antalet understödsfall och understödsfallens fördelning på olika familjetyper.

Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. I tab. 2 i tabellbilagan redovisas antalet familjer, vilka under 1941 erhöilo understöd av fattigvårdsstyrelserna i någon form, jämte understödsfallens fördelning på olika familjetyper dels länsvis, dels i de större städerna. Antalet av fattigvården understödda familjer var c:a 278 500, som fördelade sig på landsbygd och städer samt efter familjetyper på följande sätt.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par el. samboende		En- samma barn	Samt- liga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
Landsbygden.								
Antal understödsfall	43 846	1 201	53 020	9 591	19 347	29 931	530	157 466
Ökning el. minskn. sedan 1940	-238	- 47	+ 654	+ 20	+ 73	-1 956	- 196	-1 690
D:o i %	- 0.5	-3.8	+ 1.2	+0.2	+0.4	- 6.1	-27.0	-1.1
Städerna.								
Antal understödsfall	31 467	557	44 286	7 818	15 042	21 700	168	121 038
Ökning el. minskn. sedan 1940	-343	- 132	+1 630	+265	+716	-769	- 74	+1 303
D:o i %	- 1.0	-19.2	+ 3.8	+ 3.5	+ 5.0	- 3.4	-30.6	+ 1.1
Hela riket.								
Antal understödsfall	75 313	1 758	97 306	17 409	34 389	51 631	698	278 504
Ökning el. minskn. sedan 1940	-571	-179	+2 284	+285	+ 789	-2 725	- 270	-337
D:o i %	- 0.8	- 9.2	+ 2.4	+ 1.7	+ 2.3	- 5.0	-27.9	- 0.1

Från 1940 till 1941 har de understödda familjernas antal minskat på landsbygden med c:a 1 700 eller 1.1 % och ökat i städerna med c:a 1 300 eller lika så 1.1 %. För hela riket är antalet understödsfall i det närmaste oförändrat. Den starka nedgången av gruppen ensamma barn med mer än en fjärdedel har

Tab. A. Antalet understödsfall i olika landsdelar och kommuntyper år 1941.

L a n d s d e l a r	Antal understöds- fall	Ökning (+) eller minskning (—) sedan 1940	
		antal	%
<i>Landsbygden.</i>			
Mälarlän	30 882	+ 1 242	+ 4.2
Östra Götaland	22 754	— 225	— 1.0
Skåne, Blekinge och Halland	18 869	— 557	— 2.9
Bohuslän och Västmanland	25 556	— 461	— 1.8
Dalarna och Norrland	59 405	— 1 689	— 2.8
Jordbrukskommuner	29 354	— 606	— 2.0
Skogskommuner	8 112	— 150	— 1.8
Blandade kommuner	53 746	— 1 638	— 3.0
Industrikommuner	26 866	+ 1 317	+ 5.2
Övriga kommuner	39 388	— 613	— 1.5
<i>Städerna.</i>			
Stockholm	35 680	+ 1 970	+ 5.8
Göteborg	17 316	— 2 222	— 11.4
Malmö	6 445	+ 578	+ 9.9
Övriga städer över 30 000 inv.	21 282	+ 392	+ 1.9
Städer under 30 000 inv.	40 315	+ 585	+ 1.5

sannolikt främst sin grund i felaktig redovisning inom denna familjetyp för föregående år. I en del fall ha sålunda barnen och icke familjen redovisats i statistiken för 1940. Detta var sannolikt i än högre utsträckning fallet år 1939.

Antalet understödsfall på landsbygden i olika landsdelar och inom olika kommuntyper samt i städer av olika storlek framgår av tab. A, som även visar de absoluta och relativa förändringarna i de understödda familjernas antal sedan 1940. Som synes har den minskning i antalet understödsfall på landsbygden, som inträtt sedan föregående år, företrädesvis ägt rum inom de blandade kommunerna och jordbrukskommunerna, medan en ökning försiggått i industrikommunerna.

Regionalt sett har minskningen framför allt ägt rum i den sydligaste delen av landet samt i Dalarna och Norrland. En ökning framträder endast i Mälarlän i synnerhet i Stockholms län (11 %). Den förskriver sig till drygt hälften från industrikommunerna i detta län, främst Solna, Nacka och Sollentuna. I förorter kring Göteborg har, liksom i staden själv, däremot en minskning inträtt.

I fråga om städerna har antalet understödsfall i Stockholm stigit med 6 % sedan föregående år men i de flesta län legat tämligen oförändrat. En mera betydande ökning har ägt rum i Malmö (10 %), Skellefteå (53 %), Kristianstad (39 %), Skänninge (26 %), Härnösand och Arboga (24 %) samt Sollefteå (19 %). En mera avsevärd nedgång noteras, förutom i Göteborg (11 %), i de övriga städerna i samma län i genomsnitt 5 % med undantag för Strömstad, Blekingestäderna (7 %), Östersund (8 %), Luleå (9 %) och Haparanda (14 %).

Antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna, fördelade efter familjetyper. Med avseende på familjetyper fördela sig understödsfallen länsvis såsom framgår av tab. B. Ensamma kvinnor utan barn utgjorde den största grup-

Tab. B. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper, länsvis år 1941.

L ä n	Antal under- stödsfall	Därav, i %, tillhörande familjetypen						
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par eller samboende		en- samma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<i>Landsbygden.</i>								
Stockholms län . . .	11 130	25.2	0.7	29.4	5.4	17.0	21.9	0.4
Uppsala	3 630	26.7	0.7	35.2	6.1	14.5	16.1	0.7
Södermanlands . . .	4 987	27.6	0.6	37.5	5.1	15.8	12.8	0.6
Östergötlands . . .	7 646	27.3	0.5	36.8	5.5	14.9	14.5	0.5
Jönköpings	3 300	31.2	0.6	41.7	6.0	9.2	10.9	0.4
Kronobergs	3 992	32.5	0.8	36.7	4.9	9.8	14.6	0.7
Kalmar	6 749	28.5	0.6	34.8	5.3	13.0	17.5	0.3
Gotlands	1 067	28.9	0.7	32.6	6.7	13.4	17.1	0.6
Blekinge	4 900	26.3	0.7	35.1	5.8	11.8	20.1	0.2
Kristianstads	5 364	30.8	1.0	35.9	6.9	9.0	16.0	0.4
Malmöhus	6 029	28.7	0.6	38.4	6.2	11.9	13.8	0.4
Hallands	2 576	31.7	0.8	39.9	4.2	10.0	13.1	0.3
Göteborgs o. Bohus . .	5 616	28.7	0.6	34.8	3.9	12.7	19.1	0.2
Älvsborgs	6 025	29.9	0.9	38.2	5.3	10.1	15.1	0.5
Skaraborgs	4 760	30.6	0.7	40.5	4.6	9.7	13.4	0.5
Värmlands	9 155	27.1	0.7	36.6	6.6	12.7	16.0	0.3
Örebro	6 793	28.1	0.5	41.2	4.6	13.8	11.5	0.3
Västmanlands	4 342	26.4	0.3	39.9	6.0	13.6	13.3	0.5
Kopparbergs	9 071	29.1	0.7	34.8	7.2	11.8	16.2	0.2
Gävleborgs	11 337	26.7	0.8	29.0	7.4	12.4	23.5	0.2
Västernorrlands . . .	17 050	27.0	0.8	30.1	6.7	12.4	22.8	0.2
Jämtlands	4 701	30.9	0.8	26.7	7.8	11.0	22.3	0.5
Västerbottens	6 053	28.0	1.1	26.6	7.4	9.0	27.7	0.2
Norrbottens	11 193	24.5	1.4	24.5	6.7	9.9	32.8	0.2
Hela landsbygden 1941	157 466	27.8	0.8	33.7	6.1	12.3	19.0	0.3
1940	159 156	27.7	0.8	32.9	6.0	12.1	20.0	0.5
<i>Städerna.</i>								
Stockholm	35 680	28.1	0.3	36.3	6.5	11.7	17.0	0.1
Göteborg	17 316	26.2	0.8	34.0	6.3	13.7	18.9	0.1
Malmö	6 445	26.3	0.7	33.3	6.5	12.5	20.7	—
Övriga städer över 30 000 inv.	21 282	24.9	0.3	36.9	5.8	13.5	18.5	0.1
Städer under 30 000 inv. . .	40 315	24.6	0.5	38.4	6.8	12.0	17.5	0.2
Samtliga städer 1941	121 038	26.0	0.5	36.6	6.5	12.4	17.9	0.1
1940	119 735	26.5	0.6	35.6	6.3	12.0	18.8	0.2
<i>Hela riket.</i>								
1941	278 504	27.1	0.6	34.9	6.3	12.3	18.5	0.3
1940	278 891	27.2	0.7	34.1	6.2	12.0	19.5	0.3

pen av understödsfall (35 %), ensamma män utan barn den näst största (27 %). Ungefär vart femte (19 %) av understödsfallen tillhörde gruppen äkta makar (eller samboende) med barn, medan vart åttonde fall (12 %) representerade gifta par utan barn. Ensamma kvinnor med barn utgjorde drygt 6 %, ensamma män med barn samt ensamma barn vardera mindre än 1 %. Ensamstående kvinnor omfattade totalt 41 % av samtliga understödsfall, äkta makar (eller samboende) 31 % och ensamstående män 28 %. Dessa siffror överensstämmer nära med motsvarande siffror för tidigare år.

Skillnaderna i fördelningen på familjetyper äro rätt små mellan landsbyg-

Tab. C. Relativa antalet understödda familjer med barn och medelantalet barn i familjer med barn, länsvis år 1941.

L ä n	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn	Antal under- stöds- fall	Därav, i %, fam. m. barn ¹	Medel- tal barn
Stockholms stad	—	—	—	35 680	23·9	1·8	35 680	23·9	1·8
Stockholms län	11 130	28·3	2·0	2 835	25·9	1·9	13 965	27·8	2·0
Uppsala	3 630	23·5	2·3	1 941	22·2	1·8	5 571	23·1	2·1
Södermanlands	4 987	19·1	2·3	2 986	18·2	2·1	7 973	18·8	2·2
Östergötlands	7 646	21·0	2·4	8 179	24·0	2·0	15 825	22·5	2·2
Jönköpings	3 300	18·0	2·4	2 678	24·9	2·2	5 978	21·1	2·3
Kronobergs	3 992	21·0	2·6	814	26·8	2·4	4 806	22·0	2·5
Kalmar	6 749	23·7	2·4	2 932	24·0	2·0	9 681	24·1	2·3
Gotlands	1 067	25·1	2·3	533	26·5	2·0	1 600	25·6	2·2
Blekinge	4 900	26·8	2·5	1 981	22·7	1·9	6 881	25·6	2·4
Kristianstads	5 364	24·3	2·5	1 525	34·1	2·1	6 889	26·5	2·4
Malmöhus	6 029	20·9	2·6	13 394	27·3	2·1	19 423	25·3	2·2
Hallands	2 576	18·4	2·5	1 768	22·9	2·1	4 344	20·2	2·3
Göteborgs o. Bohus	5 616	23·8	2·2	19 831	26·5	1·8	25 447	25·9	1·9
Älvsborgs	6 025	21·8	2·3	4 072	31·1	2·1	10 097	25·5	2·2
Skaraborgs	4 760	19·3	2·3	2 241	22·7	2·0	7 001	20·4	2·2
Värmlands	9 155	23·6	2·4	2 934	26·2	1·9	12 089	24·2	2·2
Örebro	6 793	16·9	2·1	2 622	20·1	2·0	9 415	17·8	2·1
Västmanlands	4 342	20·1	2·4	2 265	19·6	2·1	6 607	20·0	2·3
Kopparbergs	9 071	24·2	2·2	1 220	21·0	2·0	10 291	23·8	2·2
Gävleborgs	11 337	31·9	2·3	3 181	22·4	2·0	14 518	29·8	2·2
Västernorrlands	17 050	30·5	2·2	2 645	25·6	1·9	19 695	29·8	2·1
Jämtlands	4 701	31·4	2·5	634	24·6	1·9	5 335	30·6	2·5
Västerbottens	6 053	36·5	2·7	746	37·7	2·4	6 799	36·6	2·7
Norrbottnens	11 193	41·1	3·1	1 401	29·3	1·9	12 594	39·8	3·0
Hela riket 1941	157 466	26·2	2·4	121 038	25·0	1·9	278 504	25·7	2·2
1940	159 156	27·3	2·4	119 735	25·9	2·0	278 891	26·7	2·2

den i dess helhet och samtliga städer. De enda nämnvärda olikheterna bestå däri, att städerna ha flera ensamma kvinnor utan barn bland understödstagarna men färre ensamma män utan barn och gifta par med barn än landsbygden. De största olikheterna i understöds klienteleets sammansättning mellan de olika länens landsbygd hänför sig till grupperna ensamma kvinnor utan barn samt gifta par med barn. I synnerhet i Jönköpings, Hallands, Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län utgör den förra gruppen en relativt hög andel av understödsfallen, medan den senare gruppens andel är i motsvarande mån mindre. De norrländska länen, främst Norrbottens län, samt Stockholms län utmärkas däremot av ett relativt stort antal gifta par med barn och färre ensamma kvinnor utan barn. Även gifta par utan barn äro särskilt talrika i Stockholms län. Vad städerna beträffar är det att märka, att bland understödstagarna i Stockholm en större andel voro ensamma män utan barn, däremot något färre gifta par utan barn än vad fallet var i de övriga städerna. Göteborg och Malmö hade bägge i jämförelse med övriga städer en mindre andel ogifta

¹ Inräknat ensamma barn.

kvinnor utan barn men flera gifta par med barn, Göteborg även fler gifta par utan barn. I fråga om övriga större och mindre städer avvika fördelningssiffrorna icke i någon nämnvärd grad från medeltalen för samtliga städer.

Det sammanlagda antalet familjer med barn (inräknat ensamma barn) uppgick på landsbygden till 26 %, i städerna till 25 % av hela antalet understödsfall. De flesta barnfamiljer tillhörde familjetypen gifta par med barn, vilken omfattade i landskommunerna 19 % och i städerna 18 % av samtliga. Tab. C visar det relativa antalet barnfamiljer i de särskilda länen. För landsbygdens vidkommande finner man i samtliga norrlandslän höga frekvenstal (31—41 %) för antalet barnfamiljer inom understöds klientelet. I övrigt hade endast landskommunerna i Stockholms och Blekinge län ett större relativt antal barnfamiljer än landsbygden i dess helhet. Den lägsta frekvensen förekom i Södermanlands, Jönköpings, Hallands och Örebro län. Städerna i de bägge nordligaste länen samt Kristianstads och Älvsborgs län ha redovisat relativt många familjer med barn (omkring 30 % och mer av hela antalet understödsfall). Relativt få familjer med barn (under 20 %) ha redovisats av städerna i Södermanlands och Västmanlands län. Frekvensen av barnfamiljer inom understöds klientelet var i de norrländska länen, med undantag för Västerbottens län, betydligt högre i landskommunerna än i städerna. Detsamma var också förhållandet, ehuru i lägre grad, i Kopparbergs län, i Mälarlänen — med undantag för Örebro län — samt i Blekinge län. I övriga län var frekvensen av barnfamiljer något högre i städerna.

Understödsfallens fördelning på familjetyper i landskommuner av olika näringstyp landsdelsvis framgår av tab. D. Jordbrukskommunernas understöds klientel bestod i större utsträckning än övriga kommuners av ensamstående, män och kvinnor utan barn. Understödsverksamheten i dessa kommuner är i flertalet fall av jämförelsevis ringa omfattning, och understödstagarna utgöras, såsom visas i det följande (sid. 32), i större omfattning än på andra håll av aldringar. Andelen tilläggs pensionärer bland understödstagarna är också i samband härmed större i kommuner, där jordbruksnäringen är den förhärskande, än eljest (sid. 62). Av tab. B framgick för övrigt, att i län, där understödsverksamhetens omfattning var, liksom i jordbrukskommunerna, förhållandevis ringa, såsom i Jönköpings och Hallands län samt Västergötlands och Skånelänen, proportionen ensamstående, särskilt kvinnor var större än i andra. Allt efter kommunernas ökade understödsverksamhet synes proportionen gifta par inom klientelet, särskilt sådana med barn, tilltaga, även om de ensamstående alltjämt utgöra den övervägande delen av understödstagarna. Norrlandskommunerna, särskilt skogskommunerna, utgöra härvidlag den diametrala motsatsen till jordbrukskommunerna i södra och mellersta Sverige. Inom varje kommungrupp för sig framträder, såsom framgår av tab. D, för landskommunerna i Dalarna och Norrland en betydligt lägre andel ensamstående utan barn, särskilt kvinnor, och en betydligt större andel av gifta par med barn än i de övriga landsdelarna.

Emellertid består fattigvårdens understöds klientel — såsom visas i det följande — till en mycket stor del (50 % av samtliga understödsfall) av personer.

Tab. D. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper inom olika landsdelar och kommuntyper på landsbygden år 1941.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall	Därav, i %, tillhörande familjetypen							
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par eller samboende		ensamma barn	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
Mälardalen	30 882	26·6	0·6	35·5	5·3	15·3	16·2	0·5	
Jordbrukskommuner	6 158	30·0	0·6	35·1	5·9	13·5	14·3	0·6	
Blandade kommuner	8 211	28·0	0·5	38·7	5·3	13·7	13·3	0·5	
Industrikommuner	9 621	22·9	0·6	30·9	5·1	18·0	22·2	0·3	
Övriga kommuner	6 892	26·9	0·5	38·4	5·3	15·1	13·2	0·6	
Östra Götaland	22 754	29·2	0·6	36·7	5·5	12·6	15·0	0·4	
Jordbrukskommuner	6 673	30·3	0·7	36·6	5·4	11·5	15·0	0·5	
Blandade kommuner	8 775	30·6	0·5	36·0	5·1	12·4	14·8	0·6	
Industrikommuner	2 329	25·8	0·6	38·1	6·2	14·6	14·6	0·1	
Övriga kommuner	4 977	26·8	0·7	37·3	5·8	13·5	15·6	0·3	
Skåne, Blekinge och Halland	18 869	29·0	0·8	37·1	6·0	10·8	16·0	0·3	
Jordbrukskommuner	3 314	30·3	1·0	37·9	6·0	9·8	14·6	0·4	
Blandade kommuner	8 637	29·6	0·8	36·5	6·0	10·2	16·6	0·3	
Industrikommuner	2 020	24·9	0·9	39·2	6·7	13·1	14·9	0·3	
Övriga kommuner	4 898	29·0	0·6	36·4	5·7	11·6	16·3	0·4	
Bohuslän och Vänerlän	25 556	28·8	0·7	37·3	5·3	11·6	16·0	0·3	
Jordbrukskommuner	6 679	32·5	0·9	39·3	4·4	9·3	13·1	0·5	
Skogskommuner	420	27·4	0·7	34·3	6·7	13·3	17·1	0·5	
Blandade kommuner	7 086	30·0	0·7	37·7	5·3	10·0	16·1	0·2	
Industrikommuner	3 890	24·5	0·5	34·0	6·0	15·3	19·6	0·1	
Övriga kommuner	7 481	26·6	0·7	37·0	5·8	12·9	16·5	0·5	
Dalarna och Norrland	59 405	27·2	0·9	28·9	7·1	11·4	24·3	0·2	
Jordbrukskommuner	6 530	29·0	0·9	28·5	7·2	10·1	23·8	0·5	
Skogskommuner	7 692	29·0	1·4	24·3	6·7	9·4	29·0	0·2	
Blandade kommuner	21 037	27·2	1·0	28·9	7·6	11·0	24·0	0·3	
Industrikommuner	9 006	27·5	0·8	29·0	6·4	13·7	22·5	0·1	
Övriga kommuner	15 140	25·3	0·7	31·4	6·8	12·2	23·5	0·1	
Hela landsbygden	157 466	27·8	0·8	33·7	6·1	12·3	19·0	0·3	
Jordbrukskommuner	29 354	30·4	0·8	35·3	5·7	10·9	16·4	0·5	
Skogskommuner	8 112	28·9	1·4	24·9	6·6	9·6	28·4	0·2	
Blandade kommuner	53 746	28·6	0·8	34·0	6·3	11·4	18·6	0·3	
Industrikommuner	26 866	25·1	0·7	31·9	5·9	15·5	20·7	0·2	
Övriga kommuner	39 388	26·5	0·7	35·1	6·1	12·9	18·4	0·3	

som på grund av ålder eller invaliditet åtnjuta tilläggspension eller invalidunderstöd. Dessa — i det följande för korthetens skull kallade tilläggspensionärer — skilja sig såväl med avseende på sin sammansättning i familjehänseende som i andra avseenden väsentligt från övriga understödstagare. Skiljaktigheterna mellan tilläggspensionärer och övriga understödstagare med hänsyn till deras fördelning på familjetyper framgår av de siffror, som sammanställts i tab. E på grundval av det representativa materialet.

Man finner av tabellen, att bland tilläggspensionärerna dominera grupperna ensamma män och kvinnor utan barn, i synnerhet den senare, i ännu högre

Tab. E. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper bland tilläggs pensionärer och övriga understödstagare i olika landsdelar och kommuntyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall (1/2)	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. Understödstagare med tilläggs pension.							
<i>Landsbygden</i>	17 015	32·8	0·4	44·9	1·4	14·4	6·1
Mälardalen	3 528	30·5	0·2	46·1	1·4	18·1	3·7
Östra Götaland	2 753	33·7	0·4	44·7	1·5	14·2	5·5
Skåne, Blekinge och Halland	2 292	34·7	0·4	47·4	1·8	11·7	4·5
Bohuslän och Västergötland	2 949	32·2	0·2	49·1	0·9	12·3	5·3
Dalarna och Norrland	5 493	33·3	0·5	41·0	1·6	14·5	9·1
Jordbrukskommuner	3 435	34·3	0·3	44·2	1·7	12·8	6·7
Skogskommuner	771	37·6	0·5	34·3	1·4	13·4	12·8
Blandade kommuner	5 987	33·9	0·4	44·5	1·5	13·4	6·3
Industrikommuner	2 498	29·1	0·3	47·0	1·1	17·5	5·0
Övriga kommuner	4 324	31·3	0·3	46·7	1·2	15·6	4·9
<i>Städerna</i>	10 778	28·4	0·2	63·8	1·3	13·2	3·1
Stockholm	2 664	30·5	0·2	55·8	1·0	10·8	1·7
Göteborg	1 474	29·9	0·3	49·1	1·6	14·7	4·4
Malmö	582	30·2	0·2	49·6	1·4	14·8	3·8
Övriga städer över 30 000 inv.	2 011	26·5	0·0	56·4	1·1	13·3	2·7
Städer under 30 000 inv.	4 047	27·3	0·3	53·3	1·4	14·0	3·7
<i>Hela riket</i>	27 793	31·1	0·3	48·3	1·3	14·0	5·0
2. Övriga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	14 481	21·7	1·2	19·8	11·8	9·9	34·7
Mälardalen	2 654	18·7	1·0	21·2	10·9	13·6	32·9
Östra Götaland	1 797	22·0	1·3	21·5	11·4	10·0	32·3
Skåne, Blekinge och Halland	1 480	20·2	1·6	20·4	12·3	8·3	36·5
Bohuslän och Västergötland	2 163	23·4	1·2	21·0	11·3	10·6	31·6
Dalarna och Norrland	6 387	22·6	1·2	18·2	12·3	8·5	36·8
Jordbrukskommuner	2 435	21·6	1·6	20·1	12·1	9·6	33·5
Skogskommuner	856	24·2	2·0	13·9	10·4	5·7	43·3
Blandade kommuner	4 744	21·8	1·1	20·7	12·3	8·6	34·5
Industrikommuner	2 883	21·6	1·1	19·0	10·3	14·1	33·5
Övriga kommuner	3 563	20·8	1·2	20·6	12·4	9·5	34·7
<i>Städerna</i>	13 446	24·1	0·7	22·9	10·6	11·5	30·0
Stockholm	4 472	26·7	0·4	24·3	10·0	12·2	26·2
Göteborg	1 989	22·8	1·4	23·1	9·9	12·6	30·1
Malmö	709	21·3	0·7	19·8	12·7	10·4	35·1
Övriga städer över 30 000 inv.	2 258	22·2	0·4	20·9	9·7	12·5	34·2
Städer under 30 000 inv.	4 018	23·3	0·7	23·0	11·9	10·0	30·7
<i>Hela riket</i>	27 927	22·8	1·0	21·3	11·2	10·7	32·4
3. Samtliga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	31 496	27·7	0·7	33·4	6·2	12·3	19·3
<i>Städerna</i>	24 224	26·0	0·5	36·6	6·5	12·3	18·0
<i>Hela riket</i>	55 720	27·0	0·6	34·8	6·3	12·3	18·7

Tab. F. Relativa antalet familjer med barn och medeltalet barn i familjer med barn, dels bland understödstagare med tilläggs pension, dels bland övriga understödstagare i olika landsdelar och kommuntyper år 1941.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Understödstagare m. tilläggs pension			Övriga understödstagare			Samtliga understödstagare		
	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{3}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{3}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn	Antal under- stöds- fall ($\frac{1}{3}$)	Där- av, i %, med barn	Me- deltal barn
<i>Landsbygden</i>	17 015	7.9	2.1	14 481	48.6	2.5	31 496	26.6	2.4
Mälardalen	3 528	5.3	1.7	2 654	46.4	2.3	6 182	23.0	2.2
Östra Götaland	2 753	7.4	2.0	1 797	46.5	2.4	4 550	22.8	2.4
Skåne, Blekinge och Halland	2 292	6.2	2.1	1 480	51.1	2.6	3 772	23.8	2.5
Bohuslän och Västergötland	2 949	6.4	2.1	2 163	45.0	2.4	5 112	22.8	2.3
Dalarna och Norrland	5 493	11.2	2.3	6 387	50.7	2.6	11 880	32.4	2.5
Jordbrukskommuner	3 435	8.7	2.3	2 435	48.7	2.6	5 870	25.3	2.6
Skogskommuner	771	14.8	2.6	856	56.2	3.1	1 627	36.6	3.0
Blandade kommuner	5 987	8.2	2.1	4 744	48.9	2.7	10 731	26.2	2.6
Industrikommuner	2 498	6.4	1.7	2 883	45.3	2.1	5 381	27.2	2.0
Övriga kommuner	4 324	6.4	1.9	3 563	49.0	2.3	7 887	25.7	2.3
<i>Städerna</i>	10 778	4.6	1.5	13 446	41.5	1.9	24 224	25.1	1.9
Stockholm	2 664	2.9	1.6	4 472	36.8	1.8	7 136	24.1	1.7
Göteborg	1 474	6.2	1.4	1 989	41.6	1.8	3 463	26.5	1.7
Malmö	582	5.3	1.5	709	48.5	2.1	1 291	29.0	2.1
Övriga städer över 30 000 inv.	2 011	3.9	1.6	2 258	44.4	2.1	4 269	25.3	2.1
Städer under 30 000 inv.	4 047	5.4	1.6	4 018	43.7	2.1	8 065	24.5	2.0
<i>Hela riket</i>	27 793	6.6	2.0	27 927	45.2	2.2	55 720	25.9	2.2

grad än bland samtliga understödsfall, särskilt i städerna. Detta förhållande är naturligt med hänsyn till att tilläggs pensionärerna i större utsträckning än de övriga tillhöra de högre åldersklasserna (jfr sid. 35). Tillsammans omfatta dessa grupper på landsbygden 77 % och i städerna 82 % av samtliga tilläggs pensionärer. I landskommunerna tillhöra 45 % och i städerna 54 % av samtliga understödsfall med tilläggs pension gruppen ensamma kvinnor utan barn. Minst var denna andel i Dalarna och Norrland (41 %), särskilt i skogskommunerna (34 %). Därefter kommer i ordning gruppen ensamma män utan barn, vilka utgöra på landsbygden cirka 33 % och i städerna 28 % av samtliga hithörande understödsfall. I övrigt utgjordes i landskommunerna 14 % och i städerna 13 % av pensionärsfamiljerna av äkta makar utan barn. Endast i ett fåtal fall funnos minderåriga barn att försörja, på landsbygden 8 % och i städerna icke fullt 5 %. Såsom framgår av tab. F är antalet barnfamiljer bland tilläggs pensionärerna störst i Dalarna och Norrland (11 %), framför allt i skogskommunerna (15 %) och minst i Stockholms stad med knappt 3 %.

Bland understödstagarna utan tilläggs pension eller invalidunderstöd utgöra gifta par (eller samboende) med barn den största gruppen, på landsbygden 35 % och i städerna 30 % av samtliga fall inom denna kategori. De ensamma männen utan barn äro obetydligt fler än de ensamma kvinnorna utan barn, i

landskommunerna 22 % mot 20 % och i städerna 24 % mot 23 %. Äkta makar utan barn utgjorde drygt en tiondel av samtliga understödsfall inom gruppen. En mycket stor del av huvudpersonerna i dessa övriga familjer har minderåriga barn att försörja. Såsom framgår av tab. F utgjorde barnfamiljerna (inräknat ensamma barn) i landskommunerna 49 % och i städerna 42 %. Motsvarande procenttal är högst i de sydligaste länen samt i Dalarna och Norrland (51 %), i skogskommunerna icke mindre än 56 %.

Av fattigvårdsstyrelserna understödda familjer, fördelade efter barnantal. Fördelningen av de genom fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna efter barnantal framgår av tab. G, som grundar sig på den representativa undersökningen. Vid grupperingen av familjerna efter barnantal ha medräknats samtliga redovisade barn i desamma under 16 år, såväl hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn, som av barnavårdsnämnderna omhändertagna och i fosterhem, barnhem eller annan anstalt utackorderade barn. Barnfamiljerna ha grupperats i två grupper, nämligen på familjer med 1 eller 2 barn samt med 3 eller flera barn, de senare i det följande även kallade flerbarnsfamiljer.

Av samtliga understödda familjer hade drygt 17 % 1 eller 2 barn och hälften så många eller knappt 9 % 3 eller flera barn. Störst är barnförekomsten givetvis bland gifta par, av vilka 37 % hade 1 eller 2 barn och 24 % 3 eller flera barn.

Bland de understödstagare, vilka på grund av ålder eller invaliditet åtnjöt tilläggspension, var helt naturligt barnförekomsten relativt ringa. I knappt 5 % av dessa förekom 1 eller 2 barn och mindre än 2 % hade flera barn. Här var det endast den jämförelsevis fåtaliga gruppen av äkta makar, som uppvisade någon större andel barnfamiljer. Av dessa hade 18 % 1 eller 2 barn, medan 9 % voro flerbarnsfamiljer. Att barnförekomsten bland de gifta tilläggspensionärerna är så stor som fallet är, sammanhänger med att i en stor del av dessa familjer båda makarna äro relativt unga eller i medelåldern. I mer än hälften (i hela riket 52 %) av samtliga understödsfall i denna familjetyp åtnjöt sålunda endast den ena maken pension, nämligen mannen, som på grund av invaliditet uppbar invalidunderstöd eller blindhetsersättning. En närmare undersökning visar, att det med avseende på frekvensen av barn råder en väsentlig skillnad mellan denna och den andra gruppen av äkta makar bland pensionärerna, där båda — i det övervägande antalet fall till följd av ålder — uppburit tilläggspension, såsom framgår av följande siffror.

	Äkta makar					
	endera med tilläggspension			båda med tilläggspension		
	Lands- bygden	Städerna	Hela riket	Lands- bygden	Städerna	Hela riket
Antal understödsfall ($\frac{1}{100}$)	1 901	860	2 761	1 597	903	2 500
Därav, i %, med 0 barn	51·6	64·5	55·6	92·3	96·4	93·8
1—2 „	29·8	27·3	29·1	5·6	3·5	4·8
3 el. fl. „	18·6	8·2	15·3	2·1	0·1	1·4

Tab. G. Antal fattigvårdsunderstödda familjer inom olika familjetyper för-
Representativa

Landsdelar och kommuntyper		Ensamma män				Ensamma kvinnor			
		Antal under- stödsfall (1/%)	Därav, i %, med			Antal under- stödsfall (1/%)	Därav, i %, med		
			0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn		0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
1. Understödstagare m. tilläggspension.									
1	Landsbygden	5 637	99·0	0·8	0·2	7 880	97·0	2·6	0·4
2	Mälardalen	1 082	99·4	0·6	—	1 676	97·1	2·6	0·3
3	Östra Götaland	939	98·9	0·8	0·3	1 270	96·8	2·7	0·5
4	Skåne, Blekinge och Halland	803	99·0	1·0	—	1 116	97·3	2·5	0·2
5	Bohuslän och Västmanland	956	99·4	0·4	0·2	1 475	98·2	1·6	0·2
6	Dalarna och Norrland	1 857	98·6	1·1	0·3	2 343	96·2	3·3	0·5
7	Jordbrukskommuner	1 190	99·1	0·7	0·2	1 575	96·4	2·9	0·7
8	Skogskommuner	294	98·6	1·0	0·4	275	96·0	3·3	0·7
9	Blandade kommuner	2 053	98·8	0·9	0·3	2 757	96·8	2·8	0·4
10	Industrikommuner	734	99·0	0·7	0·3	1 202	97·7	2·2	0·1
11	Övriga kommuner	1 366	99·1	0·8	0·1	2 071	97·5	2·3	0·2
12	Städerna	3 087	99·3	0·6	0·1	5 928	97·7	2·1	0·2
13	Stockholm	816	99·5	0·5	—	1 515	98·2	1·5	0·3
14	Göteborg	445	99·1	0·9	—	747	96·9	2·4	0·7
15	Malmö	177	99·4	0·6	—	297	97·3	2·7	—
16	Övriga städer över 30 000 inv.	533	99·8	0·2	—	1 156	98·1	1·8	0·1
17	Städer under 30 000 inv.	1 116	98·9	0·8	0·3	2 213	97·5	2·4	0·1
18	Hela riket	8 724	99·1	0·7	0·2	13 808	97·3	2·4	0·3
2. Övriga understödstagare.									
19	Landsbygden	3 313	94·7	3·5	1·8	4 576	62·7	28·6	8·7
20	Mälardalen	524	94·8	4·6	0·6	851	66·1	26·6	7·3
21	Östra Götaland	418	94·5	3·6	1·9	591	65·3	28·8	5·9
22	Skåne, Blekinge och Halland	322	92·6	4·0	3·4	484	62·4	25·0	12·6
23	Bohuslän och Västmanland	532	94·9	3·2	1·9	698	65·1	27·5	7·4
24	Dalarna och Norrland	1 517	95·0	3·2	1·8	1 952	59·6	30·8	9·6
25	Jordbrukskommuner	564	93·2	4·8	2·0	783	62·4	28·5	9·1
26	Skogskommuner	224	92·4	2·7	4·9	208	57·2	29·3	13·5
27	Blandade kommuner	1 055	95·4	2·7	1·9	1 565	62·6	27·8	9·6
28	Industrikommuner	656	95·3	3·6	1·1	844	64·8	28·0	7·2
29	Övriga kommuner	784	94·8	3·9	1·3	1 176	62·4	30·2	7·4
30	Städerna	3 324	97·3	2·2	0·5	4 513	68·3	26·2	5·5
31	Stockholm	1 210	98·5	1·3	0·2	1 535	70·9	25·9	3·2
32	Göteborg	481	94·2	5·0	0·8	657	69·9	26·0	4·1
33	Malmö	156	96·8	2·6	0·6	230	60·9	29·1	10·0
34	Övriga städer över 30 000 inv.	511	98·2	1·4	0·4	690	68·4	25·1	6·5
35	Städer under 30 000 inv.	966	97·0	2·4	0·6	1 401	66·0	26·6	7·4
36	Hela riket	6 637	96·0	2·9	1·1	9 089	65·5	27·4	7·1
3. Samtliga understödstagare.									
37	Landsbygden	8 950	97·4	1·8	0·8	12 456	84·4	12·2	3·4
38	Städerna	6 411	98·3	1·4	0·3	10 441	85·0	12·5	2·5
39	Hela riket	15 361	97·7	1·7	0·6	22 897	84·7	12·3	3·0

delade efter barnantalet inom skilda landsdelar och kommungrupper år 1941.

undersökningen.

Giftna par el. samboende				Ensamma barn			Samtliga familjer				
Antal under- stödsfall (1/s)	Därav, i %, med			Antal under- stödsfall (1/s)	Därav, i %,		Antal under- stödsfall (1/s)	Därav, i %, med			
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn		1—2 barn	3 el. fl. barn		0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	
3 498	70·2	18·8	11·0	—	—	—	17 015	92·1	5·4	2·5	1
770	82·9	11·8	5·3	—	—	—	3 528	94·7	4·0	1·3	2
544	72·1	17·6	10·3	—	—	—	2 753	92·6	5·0	2·4	3
373	72·1	16·4	11·5	—	—	—	2 292	93·8	4·2	2·0	4
518	69·9	18·9	11·2	—	—	—	2 949	93·6	4·3	2·1	5
1 293	61·5	24·0	14·5	—	—	—	5 493	88·8	7·5	3·7	6
670	65·7	19·4	14·9	—	—	—	3 435	91·3	5·4	3·3	7
202	51·0	23·2	20·8	—	—	—	771	85·2	9·0	5·8	8
1 177	68·1	19·1	12·8	—	—	—	5 987	91·8	5·4	2·8	9
562	77·7	17·1	5·2	—	—	—	2 498	93·6	5·1	1·3	10
887	76·0	16·7	7·3	—	—	—	4 324	93·6	4·8	1·6	11
1 763	80·8	15·2	4·0	—	—	—	10 778	95·4	3·8	0·8	12
333	86·5	10·2	3·3	—	—	—	2 664	97·1	2·3	0·6	13
282	77·0	19·5	3·5	—	—	—	1 474	93·8	5·2	1·0	14
108	79·6	14·8	5·6	—	—	—	582	94·7	4·3	1·0	15
322	82·9	13·1	4·0	—	—	—	2 011	96·1	3·2	0·7	16
718	79·0	16·7	4·3	—	—	—	4 047	94·6	4·5	0·9	17
5 261	73·8	17·5	8·7	—	—	—	27 793	93·4	4·8	1·8	18
6 463	22·2	41·8	36·0	129	96·9	3·1	14 481	51·4	29·4	19·2	19
1 285	29·3	41·4	29·3	44	97·7	2·3	2 654	53·6	30·3	16·1	20
760	23·7	42·9	33·4	28	96·4	3·6	1 797	53·5	29·9	16·6	21
664	18·5	41·3	40·2	10	100·0	—	1 480	48·9	28·2	22·9	22
913	25·2	41·7	33·1	20	100·0	—	2 163	55·0	28·2	16·8	23
2 891	18·7	41·9	39·4	27	92·6	7·4	6 387	49·3	29·5	21·2	24
1 051	22·4	37·1	40·5	37	100·0	—	2 435	51·3	27·8	20·9	25
420	11·7	31·9	56·4	4	100·0	—	856	43·8	23·9	32·3	26
2 046	19·9	39·1	41·0	48	91·7	8·3	4 744	51·1	27·5	21·4	27
1 371	29·6	47·4	23·0	12	100·0	—	2 883	54·7	32·0	13·3	28
1 575	21·5	46·3	32·2	28	100·0	—	3 563	51·0	32·1	16·9	29
5 579	27·8	48·7	23·5	30	100·0	—	13 446	58·5	29·8	11·7	30
1 719	31·8	48·8	19·4	8	100·0	—	4 472	63·2	28·2	8·6	31
848	29·5	51·4	19·1	3	100·0	—	1 989	58·4	31·9	9·7	32
323	22·9	47·1	30·0	—	—	—	709	51·5	31·4	17·1	33
1 054	26·8	47·4	25·8	3	100·0	—	2 258	55·6	30·3	14·1	34
1 635	24·5	48·3	27·2	16	100·0	—	4 018	56·3	29·9	13·8	35
12 042	24·8	45·0	30·2	159	97·5	2·5	27 927	54·8	29·6	15·6	36
9 961	39·1	33·7	27·2	129	96·9	3·1	31 496	73·4	16·4	10·2	37
7 342	40·6	40·6	18·8	30	100·0	—	24 224	74·9	18·2	6·9	38
17 303	39·7	36·6	23·7	159	97·5	2·5	55 720	74·1	17·2	8·7	39

Övriga understödstagare, som icke åtnjutit tilläggspension, utmärkes av relativt stor barnrikedom. Omkring 30 % av familjerna hade 1 eller 2 barn och nära 16 % hade 3 eller flera barn. Andelen flerbarnsfamiljer inom denna kategori av understödstagare var sålunda åtta à nio gånger större än bland tilläggspensionärerna. Av de äkta makarna hade 45 % 1 eller 2 barn och 30 % 3 eller flera barn. Drygt en tredjedel av de ensamma kvinnorna hade minderåriga barn att försörja, omkring 27 % 1 eller 2 barn och 7 % 3 eller flera. Endast 4 % av de ensamma männen hade minderåriga barn.

Mellan landsbygd och städer liksom mellan olika landsdelar och kommuntyper äro skillnaderna ifråga om förekomsten av barnfamiljer i fattigvårdsklientelet stundom rätt stora. Störst äro dessa olikheter, relativt sett, med avseende på frekvensen av familjer med tre eller flera barn. Inskränker man sig till en jämförelse av relativa antalet flerbarnsfamiljer inom familjetypen gifta par bland understödstagare utan tilläggspension, finner man följande. På landsbygden hade 36 % av de äkta makarna tre eller flera barn mot icke fullt 24 % i städerna. Det lägsta antalet flerbarnsfamiljer förekom i Göteborg och Stockholm (19 %). Malmö uppvisar en i förhållande till övriga städer rätt hög siffra (30 %). På landsbygden var frekvensen av flerbarnsfamiljer endast i industrikommunerna lika låg som i städerna (23 %). Betyddligt högre var ifrågavarande frekvenstal i gruppen övriga landskommuner samt i jordbrukskommunerna och de blandade kommunerna (41 %). I skogskommunerna slutligen hade mer än hälften (56 %) av de understödda gifta paren 3 eller flera barn. Jämför man olika landsdelar, finner man, att det relativa antalet äkta makar med tre eller flera barn med understöd av fattigvården var högst i de sydligaste länen (40 %) samt i Dalarna och Norrland (39 %) medan det var lägst i Mälardalen (29 %).

Hela antalet barnfamiljer, som någon gång under 1941 åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick enligt tab. 2 till i runt tal 71 000, varav på landsbygden 41 000 och i städerna 30 000. Antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn i dessa familjer var 157 000, därav i landskommunerna 99 000 och i städerna 58 000. Enligt beräkningar, utförda på grundval av den representativa undersökningen, fördela sig de understödda barnfamiljerna resp. barnen på följande sätt på ett- och tvåbarnsfamiljer resp. flerbarnsfamiljer:

	Landsbygden	Städerna	Hela riket	
			1941	1940
Antal barnfamiljer	41 000	30 000	71 000	75 000
Därav med 1—2 barn	25 000	22 000	47 000	49 000
3 el. fl. barn	16 000	8 000	24 000	26 000
Antal barn	99 000	58 000	157 000	166 000
Därav i familjer med				
1—2 barn	34 000	28 000	62 000	65 000
3 el. fl. barn	65 000	30 000	95 000	101 000

Fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet och befolkningen samt understödsfrekvensen inom de olika familjetyperna. I 1939 och 1940 års fattig-

vårdsberättelser gjordes ingående jämförelser mellan fattigvårdsklientelet och befolkningens sammansättning med avseende på familjetyper samt beräknades den relativa understödsfrekvensen inom de olika familjetyperna. De folkräkningssiffror, som därvid kommo till användning, hämtades från den särskilda folkräkningen 1935/36. Siffrorna från denna folkräkning ha efterhand blivit allt mindre aktuella och kunna näppeligen längre användas som jämförelse-material. Motsvarande siffror, som i avseende på familjetypsfördelningen i stort sett ansluta sig till fattigvårdsstatistikens, finnas icke att tillgå i 1940 års folkräkning. De undersökningar, som verkställdes föregående år, kunna därför tyvärr icke fortsättas längre. I det följande lämnas därför endast en sammanfattning av de resultat, som framgingo ur dessa undersökningar år 1940.

Fördelningen av de fattigvårdsunderstödda familjerna på familjetyper avvek oväsentligt från motsvarande fördelning inom befolkningen. Ensamma kvinnor utan barn visade sig sålunda vara ungefär lika talrika, relativt sett, bland familjer med fattigvårdsunderstöd som i befolkningen överhuvud. Ensamma män utan barn voro något färre i det förra fallet än i det senare, likaså äkta makar utan barn, medan gifta par med barn föredde en obetydligt högre frekvens. Av ensamma kvinnor med barn fanns det däremot betydligt flera — omkring tre gånger så många, relativt sett — bland understödsfallen vid fattigvården. Olikheterna mellan landsbygd och städer i fråga om fördelningen på familjetyper inom fattigvårdsklientelet syntes i viss utsträckning återspegla skillnader i samma hänseende mellan landsbefolkningen och stadsbefolkningen.

I landskommunerna i Dalarna och Norrland avviker fattigvårdsklienteletssammansättning i familjehänseende, som tidigare visats, i vissa hänseenden väsentligt från landsbygden i övrigt. Som framgår av 1940 års fattigvårdsberättelse, äger detta förhållande emellertid icke sin motsvarighet inom befolkningen som helhet, varför andra faktorer medverkat härtill. Det måste beaktas, att befolkningen i framför allt de norrländska länen som helhet utmärkes av en stark undertalighet i de högre åldersklasserna. Detta medför, att fattigvården i Norrland i mindre grad än i övriga landsdelar får karaktären av åldersförsörjning. Därmed sammanhänger den jämförelsevis låga frekvensen av ensamma kvinnor utan barn och den höga frekvensen av äkta makar med barn. På alldeles samma sätt påverkas hjälpklienteletssammansättning av de försörjningssvårigheter, som synas vara för handen i vissa av skogskommunerna, framför allt i Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län, samt i en del kommuner, där näringslivet under depressionen i början av 1930-talet eller redan dessförinnan drabbats av företagsnedläggelser, främst inom sågverksindustrien i Västernorrlands och Norrbottens län.¹ Sistnämnda förhållande kan också, åtminstone till en del, förklara, varför frekvensen av ensamma män utan barn inom det norrländska fattigvårdsklientelet icke är lägre än i de andra landsdelarna, trots att de äldre männen äro undertaliga i Norrland lika väl som de äldre kvinnorna. Till den större andelen äkta makar med barn bland understödsfallen i Norrland och särskilt i skogskommunerna bidrager natur-

¹ Jfr härom sid. 56 o. f.

ligtvis också den väsentligt större barnrikedomen i dessa bygder i jämförelse med rikets landsbygd i övrigt.

Vad gäller familjernas fördelning efter barnantal bland de fattigvårdsunderstödda familjerna och inom befolkningen, framgick det av de siffror, som anfördes i 1940 års fattigvårdsberättelse, att andelen ett- och tvåbarnsfamiljer bland understödsfallen vid fattigvården var i stort sett densamma som inom befolkningen, under det att relativa antalet familjer med tre eller flera barn var väsentligt större i fattigvårdsklientelet. Inom befolkningen hade enligt 1936 års partiella folkräkning på landsbygden 17 % och i städerna 16 % av samtliga familjer 1—2 minderåriga barn, vilket mycket nära överensstämmer med andelen ett- och tvåbarnsfamiljer inom fattigvårdsklientelet, vilken var i förra fallet 17 % och i det senare 19 %. Flerbarnsfamiljerna voro däremot bland understödsfallen på landsbygden två gånger och i städerna nära tre gånger så talrika, relativt sett, som inom befolkningen. Relativa antalet familjer med tre eller flera barn var nämligen bland understödsfallen i landskommunerna 10.5 % och i städerna 7.1 % mot 5.3 resp. 2.6 % bland samtliga familjer över huvud.

Bland gifta understödstagare med barn var frekvensen av familjer med tre eller flera barn i stort sett densamma som bland understödstagarna över huvud. På landsbygden voro dessa familjer nära dubbelt så vanliga och i städerna nära tre gånger så många bland fattigvårdsfallen som bland befolkningen i allmänhet. I fråga om äkta makar med flera barn än tre voro dessa relationstal ännu större. Gifta par med fem eller flera barn på landsbygden voro tre à fyra gånger och i städerna nära fem gånger så vanliga bland de fattigvårdsunderstödda familjerna som bland äktenskap i allmänhet. Fattigvårdsfrekvensen stiger sålunda mycket starkt med den ökade försörjningsbördan, som ett större antal barn medför. I fråga om andra familjer än gifta par var förhållandet mellan frekvensen av familjer med tre eller flera barn inom fattigvårdsklientelet och inom befolkningen ännu större än bland äkta makar. Andelen familjer med tre eller flera barn var sålunda bland ensamstående män 3 à 4 gånger och bland ensamstående kvinnor 4 à 6 gånger större bland de fattigvårdsunderstödda familjerna än inom motsvarande familjetyper inom befolkningen i landskommuner resp. städer.

Det på grundval av folkräkningstalen år 1936 framräknade procentuella antalet understödsfall vid fattigvården år 1940 bland familjer med olika barnantal framgår av följande approximativa siffror:

	Antal understödsfall, i %, bland											
	ensamma män m.			ensamma kvinnor m.			gifta par med			saml. familjer m.		
	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn	0 barn	1—2 barn	3 el. fl. barn
Landsbygden	6	7	22	7	16	33	6	5	12	6	7	13
Städerna . .	10	15	29	9	27	64	7	9	24	9	11	27
Hela riket . .	7	9	23	8	20	41	6	7	15	7	8	16

Understödsfrekvensen för ett- och tvåbarnsfamiljerna var i genomsnitt något högre än för de barnlösa familjerna. I fråga om flerbarnsfamiljerna lågo däremot frekvenstalen på en nivå, som var i landskommunerna två gånger och i städerna tre gånger högre än för de barnlösa familjerna.

Frekvenstalen för äkta makar överensstämde i stort sett med genomsnittssiffrorna för samtliga familjer eller lågo på en något, ehuru obetydligt, lägre nivå. Bland ensamma män med tre eller flera barn var understödsfrekvensen cirka 3 gånger och bland ensamma kvinnor cirka 5 gånger större än bland de barnlösa.

Beaktansvärt är det förhållandet att just inom gruppen ensamma kvinnor med barn, som huvudsakligen kommer i fråga för erhållande av barnbidrag och bidragsförskott, frekvensen av fattigvårdsunderstöd är så stor som fallet är även efter tillkomsten av dessa båda hjälpformer. Det visar sig emellertid, att en stor del av dessa ensamma kvinnor med barn, som erhållit understöd av fattigvården, icke uppburit vare sig barnbidrag eller bidragsförskott till barnen. Av hela antalet fattigvårdsunderstödda ensamstående kvinnor med barn, som uppgår till ungefär 18 000, hade 5 600 eller knappt $\frac{1}{3}$ åtnjutit barnbidrag till barnen, och 4 100 eller något mindre än $\frac{1}{4}$ bidragsförskott. Tillsammans har alltså något mer än hälften av de ensamstående kvinnor med barn, som erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna, åtnjutit antingen barnbidrag eller bidragsförskott till barnens försörjning.

En högre understödsfrekvens i städerna i jämförelse med landsbygden var genomgående för samtliga grupper, vari familjerna indelats efter barnantal, men skillnaderna voro mera utpräglade, relativt sett, i fråga om barnfamiljer än beträffande barnlösa familjer och mest framträdande i fråga om flerbarnsfamiljerna. Överhuvud taget voro de geografiska olikheterna i understödsfrekvensens storlek störst beträffande flerbarnsfamiljerna. Relativa antalet understödda flerbarnsfamiljer i städerna var för såväl gifta par som ensamma kvinnor cirka dubbelt så stort som i landskommunerna. Den största understödsfrekvensen bland flerbarnsfamiljerna uppvisade Stockholm. Frekvenstalen voro där ungefär tre gånger högre än inom samma grupper på landsbygden. Flerbarnsfamiljernas understödsfrekvens sjönk med städernas minskade storlek, men medeltalet för gruppen mindre städer låg dock avsevärt över genomsnittssiffran för landskommunerna. I Dalarna och Norrland låg dock frekvenstalet för flerbarnsfamiljerna bland gifta par (22 %) i nivå med motsvarande siffra för de mindre städerna (20 %), men i fråga om landsbygden i övrigt voro siffrorna endast knappt hälften så höga (8—10 %). Den lägsta understödsfrekvensen bland flerbarnsfamiljer liksom bland familjer i övrigt uppvisade östra och södra Götaland.

IV. Understödsfallens fördelning efter hemortsrättsledarens ålder och understödsfrekvensen i olika åldrar.

Åldersfördelning. Enligt formuläret för fattigvårdsstatistiken år 1941 skulle för varje familj, som åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgivas hemortsrättsledarens födelseår. För åren 1939 och 1940 ha motsvarande uppgifter icke inhämtats.

På grundval av det representativa materialet redovisas i tab. H i relativa tal fördelningen av de fattigvårdsunderstödda familjerna inom olika familjetyper efter hemortsrättsledarens ålder för hela riket, för olika landsdelar och kommuntyper på landsbygden samt för skilda grupper av städer. Gruppen ensamma barn, som endast omfattar ett relativt litet antal minderåriga, ha icke medtagits i detta sammanhang. För befolkningen i dess helhet ha till jämförelse med tab. H motsvarande uppgifter sammanställts på grundval av 1940 års folkräkning i tab. I. Siffrorna i de båda tabellerna äro icke direkt jämförbara, enär den undre åldersgränsen för fattigvårdsklientelet del dragits vid 16 år, men för befolkningen däremot vid 15 år. Vidare har den undre gränsen för den äldsta åldersgruppen i förra fallet avgränsats vid 67 år och i det senare vid 65 år. Denna bristande överensstämmelse torde dock i stort sett vara av relativt liten betydelse.

Det utmärkande för åldersfördelningen inom fattigvårdsklientelet är, såsom en jämförelse mellan tab. H och I visar, att de äldre åldersklasserna äro avsevärt starkare representerade än inom befolkningen. Detta härrör sig emellertid från det förhållandet, att ensamstående män och kvinnor äro starkt övertaliga i de högre åldrarna bland understödstagarna i jämförelse med vad fallet är inom dessa befolkningsgrupper över huvud. Bland de gifta manliga understödstagarna överensstämmer åldersfördelningen däremot rätt nära med de gifta männens inom befolkningen. Åldringarna äro i förra fallet något, ehuru obetydligt, starkare representerade än i det senare. På landsbygden äro åldringarna inom samtliga familjetyper talrikare företrädade än i städerna såväl inom fattigvårdsklientelet som inom befolkningen. Den större andelen åldersstigna bland understödstagarna på landsbygden är särskilt framträdande i jordbrukskommunerna, men detta förhållande har också sin motsvarighet inom befolkningen. Av de olika landsdelarna uppvisa Mälardalen samt de sydligaste länen de relativt sett flesta åldringarna bland understödstagarna, särskilt bland de ensamstående. Skogskommunernas understöds klientel består inom samtliga familjetyper i relativt större utsträckning än inom andra slag av landskommuner av personer i arbetsför ålder och i mindre omfattning av åldringar. Detsamma är också fallet i Dalarna och Norrland överhuvudtaget i jämförelse med andra landsdelar. Detta sammanhänger, såsom framgår av tab. I, i viss utsträckning med skiljaktigheter i befolkningens åldersfördelning mellan landsdelarna. Av städerna ha Stockholm och Göteborg relativt sett flera understödstagare i

Tab. H. Antalet understödda familjer inom olika familjetyper, fördelade i procent efter försörjarens ålder, i olika landsdelar och kommuntyper år 1941.
Representativa undersökningen.

Familjetyper Ålder	L a n d s b y g d											S t ä d e r						Hela riket
	Mä- lar- länen	Östra Göta- land	Skåne, Ble- kinge, Hal- land	Bohus- län och Väner- länen	Dalar- na och Norr- land	Hela lands- byg- den	D ä r a v					Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Övriga städer över 30 000 inv.	Städer under 30 000 inv.	Samt- liga städer	
							Jord- bruks- kom- muner	Skogs- kom- muner	Bland- ade kom- muner	Indu- stri- kom- muner	Övriga kom- muner							
Ensamma män	1 608	1 357	1 125	1 488	3 374	8 950	1 754	518	3 138	1 390	2 150	2 026	926	333	1 044	2 082	6 411	15 861
Därav i %																		
i åldern 16—30 år	17.2	17.4	18.7	16.9	29.2	21.2	18.8	30.3	21.0	23.6	20.1	14.7	20.4	16.5	21.1	21.4	18.8	20.2
30—40 ,	11.1	12.1	11.3	12.1	13.0	12.2	11.7	12.5	11.9	12.4	12.8	12.7	13.6	12.6	11.8	12.6	12.7	12.4
40—50 ,	11.2	12.9	12.4	11.7	12.5	12.2	10.5	11.6	13.1	12.4	12.1	15.6	14.2	15.6	10.9	11.8	13.4	12.7
50—67 ,	19.7	21.1	23.0	22.8	17.8	20.1	21.9	17.0	19.7	19.8	20.1	32.6	29.9	25.5	24.9	24.0	27.8	23.8
67— ,	40.8	36.5	39.6	36.5	27.5	34.3	37.1	28.6	34.3	31.8	34.9	24.4	21.9	29.8	31.3	30.2	27.8	31.4
Ensamma kvinnor	2 527	1 861	1 600	2 173	4 295	12 456	2 358	483	4 322	2 046	3 247	3 050	1 404	527	1 846	3 614	10 441	22 897
Därav i %																		
i åldern 16—30 år	10.3	11.9	10.9	10.7	17.3	13.1	12.8	23.4	13.5	13.0	11.5	11.8	13.9	10.1	9.9	10.8	11.8	12.5
30—40 ,	7.9	9.6	8.9	9.3	12.1	10.0	10.8	11.8	10.4	9.0	9.1	10.6	12.2	12.1	8.3	9.7	10.6	10.3
40—50 ,	11.6	12.2	11.1	12.2	12.9	12.2	13.2	15.1	12.0	11.0	11.9	12.0	14.4	15.0	10.0	10.6	12.0	12.1
50—67 ,	25.1	24.9	24.6	25.4	26.7	25.6	22.8	20.1	24.3	29.4	27.8	30.1	30.7	32.4	31.4	29.1	30.1	27.6
67— ,	45.1	41.4	44.5	42.4	31.0	39.1	40.4	29.6	39.8	37.6	39.7	35.5	28.8	30.4	40.4	39.8	35.5	37.5
Gifta par	2 005	1 304	1 037	1 431	4 184	9 961	1 721	622	3 223	1 933	2 462	2 052	1 130	431	1 376	2 353	7 342	17 306
Därav i %																		
i åldern 16—30 år	6.8	6.1	7.3	6.6	7.3	6.9	5.3	3.7	5.9	9.7	8.0	11.7	15.6	15.8	11.2	10.4	12.0	9.1
30—40 ,	18.6	18.3	18.5	18.2	23.6	20.6	18.2	22.4	20.6	22.7	20.2	28.2	27.3	26.4	31.0	24.6	27.8	23.4
40—50 ,	20.4	19.6	23.7	24.5	25.2	23.3	24.6	29.4	22.8	23.0	21.6	25.5	19.8	17.4	18.5	20.0	21.1	22.3
50—67 ,	28.3	33.1	29.1	30.0	29.3	29.7	30.6	30.7	31.6	25.9	29.2	25.7	25.0	26.5	24.7	25.6	25.4	27.9
67— ,	25.9	22.9	21.4	20.7	14.6	19.5	21.3	13.8	19.1	18.7	21.0	8.9	12.3	13.9	14.6	19.4	14.2	17.3
Samtliga familjer	6 188	4 522	3 762	5 092	11 853	31 367	5 833	1 623	10 683	5 369	7 859	7 128	3 460	1 291	4 266	8 049	24 194	55 561
Därav i %																		
i åldern 16—30 år	11.0	11.9	10.8	11.4	17.2	13.5	12.4	18.0	13.4	14.6	12.7	13.2	16.2	13.6	13.0	13.5	13.7	13.6
30—40 ,	12.2	12.8	12.3	12.6	16.4	14.0	13.3	16.1	13.9	14.8	13.6	16.9	17.6	17.0	16.4	14.8	16.2	15.0
40—50 ,	14.4	14.6	15.0	15.5	17.1	15.7	15.7	19.5	15.6	15.7	15.0	17.5	16.1	16.0	13.0	13.7	15.1	15.4
50—67 ,	24.7	26.1	25.3	25.9	25.1	25.3	24.8	23.2	25.2	25.6	26.1	29.5	28.6	28.7	27.7	26.7	28.1	26.5
67— ,	37.7	34.6	36.6	34.6	24.2	31.5	33.8	23.2	31.9	29.3	32.6	22.9	21.6	24.7	29.9	31.3	26.9	29.5

Tab. I. Antalet familjer inom olika familjetyper inom befolkningen fördelade i procent efter försörjarens ålder, landsdelvis.

Familjetyper Ålder	L a n d s b y g d						S t ä d e r				
	Mälar- län	Östra Göta- land	Skåne, Blekinge och Halland	Bohus- län och Väner- län	Dalarna och Norr- land	Hela lands- byg- den	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Övriga städer	Samtliga städer
Ensamma män	128 986	139 933	124 742	161 041	228 771	781 473	94 198	46 816	23 333	221 479	385 826
Därav i %											
i åldern 15—30 år	57.4	55.7	56.5	53.4	59.6	56.7	56.2	59.3	60.5	63.6	61.1
30—40 „	13.9	15.3	14.3	15.3	14.1	14.6	15.4	14.2	13.6	13.0	13.8
40—50 „	7.5	8.1	7.8	8.9	7.7	8.0	9.2	8.6	7.1	6.5	7.4
50—65 „	9.0	9.1	9.5	10.3	9.0	9.4	11.8	10.6	10.3	8.2	9.5
65— „	12.2	11.8	11.9	12.1	9.6	11.3	7.4	7.3	8.5	8.7	8.2
Ensamma kvinnor	113 941	120 075	112 420	147 803	195 720	689 959	155 797	61 507	34 089	299 083	550 476
Därav i %											
i åldern 15—30 år	43.8	43.7	42.5	42.1	49.7	44.9	38.2	44.2	43.8	46.2	43.5
30—40 „	10.4	10.9	10.3	11.3	10.7	10.7	15.8	13.5	13.9	12.5	13.6
40—50 „	9.8	9.6	9.9	10.4	9.2	9.8	13.3	11.8	11.3	10.3	11.4
50—65 „	15.5	15.1	16.5	15.8	14.3	15.3	18.5	16.7	17.5	15.6	16.7
65— „	20.5	20.7	20.8	20.4	16.1	19.3	14.2	13.8	13.5	15.4	14.8
Gifta män	155 084	140 979	126 980	154 953	230 360	808 336	129 601	61 682	35 528	294 658	521 469
Därav i %											
i åldern 15—30 år	9.1	7.8	8.8	7.6	10.2	8.8	12.3	12.3	13.5	12.0	12.2
30—40 „	25.5	24.2	24.4	24.1	27.0	25.3	29.3	29.7	29.8	28.7	29.0
40—50 „	24.7	24.3	23.5	24.9	24.9	24.6	25.5	26.3	23.6	24.7	25.0
50—65 „	27.6	28.3	28.3	28.4	26.4	27.6	25.9	24.8	25.2	25.2	25.3
65— „	13.1	15.4	15.0	15.0	11.5	13.7	7.0	6.9	7.9	9.4	8.5
Samtliga familjer	386 011	400 967	364 122	463 797	654 851	2 279 768	379 596	170 005	92 950	815 220	1 457 771
Därav i %											
i åldern 15—30 år	34.6	35.3	35.6	34.5	39.2	36.2	33.8	36.7	36.4	38.6	37.0
30—40 „	17.4	17.1	16.6	16.9	17.7	17.2	20.3	19.6	19.9	18.4	19.2
40—50 „	14.9	14.3	13.9	14.8	14.2	14.4	16.5	16.2	15.0	14.5	15.2
50—65 „	18.1	17.6	18.2	18.1	16.7	17.6	19.3	18.0	18.6	17.1	17.9
65— „	15.0	15.7	15.7	15.7	12.2	14.6	10.1	9.5	10.1	11.4	10.7

åldrarna 30—50 år och färre åldringar än övriga städer, vilket i viss mån motsvaras av att de arbetsföra åldrarna äro mer och de högre åldrarna mindre talrikt företrädde inom befolkningen i förra fallet än i det senare.

Det ligger i sakens natur, att åldersfördelningen bland tilläggspensionärerna är en helt annan än inom gruppen övriga understödstagare. En översikt av de skillnader, som härutinnan förefinnas, mellan de båda kategorierna av understödstagare lämnas i tab. J. Bland tilläggspensionärerna äro självfallet åldringarna starkt övertaliga. I mer än hälften (54 %) av samtliga understödsfall inom denna kategori av understödstagare var huvudpersonen 67 år och däröver och mer än $\frac{2}{3}$ voro över 60 år. Enligt uppgift från pensionsstyrelsen skulle cirka $\frac{2}{3}$ av samtliga tilläggspensionärer i riket vara 67 år och däröver. I jämförelse härmed skulle alltså tilläggspensionärerna i fattigvårdsklientelet vara i genomsnitt något yngre än samtliga. Ifråga om understödstagare utan tilläggspension äro — såsom en jämförelse mellan tab. I och J visar — de arbetsföra åldrarna starkare representerade än inom befolkningen. Sålunda voro över $\frac{2}{3}$

Tab. J. Antalet understödsfall inom olika familjetyper, fördelade i procent efter för
sörjarens ålder bland tilläggs pensionärer och övriga understödstagare år 1941.

Ålder	Understödstagare med tilläggs- pension					Övriga understödstagare					Samt- liga under- stöds- fall
	En- sam- ma män	En- sam- ma kvinnor	Giftna par el. samboende		Samt- liga familjer	En- sam- ma män	En- sam- ma kvinnor	Giftna par el. sambo- ende	En- sam- ma barn	Samt- liga familjer	
			endera m. till- läggs- pen- sion	båda m. till- läggs- pen- sion							
<i>Landsbygden.</i>											
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	5 637	7 880	1 901	1 597	17 015	3 313	4 576	6 463	129	14 481	31 496
Därav, i %, där försörja- ren var i åldern intill 16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100·0	0·8	0·4
16—30	9·5	5·4	1·2	0·2	5·8	41·2	26·8	10·3	—	22·4	13·5
30—40	10·1	6·0	8·9	0·6	7·2	15·7	16·8	29·0	—	21·8	13·9
40—50	11·5	7·6	17·0	1·7	9·4	13·3	20·1	30·5	—	23·0	15·6
50—60	10·8	10·4	21·7	6·3	11·4	11·3	19·5	20·1	—	17·7	14·3
60—67	8·8	12·7	20·2	14·1	12·4	9·8	10·4	8·2	—	9·2	10·9
67—	49·3	57·9	31·0	77·1	53·8	8·7	6·9	1·9	—	5·1	31·4
<i>Städerna.</i>											
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	3 087	5 928	860	903	10 778	3 324	4 513	5 579	30	13 446	24 224
Därav, i %, där försörja- ren var i åldern intill 16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100·0	0·2	0·1
16—30	8·0	3·8	2·1	—	4·5	28·9	22·3	15·5	—	21·1	13·7
30—40	9·4	5·2	7·9	0·7	6·2	15·7	17·8	34·7	—	24·2	16·2
40—50	10·8	6·7	14·1	1·4	8·0	15·8	19·0	25·4	—	20·8	15·1
50—60	11·9	11·4	22·4	6·1	12·0	19·0	21·5	16·5	—	18·7	15·7
60—67	10·7	15·1	22·4	14·8	14·4	13·7	13·4	6·6	—	10·6	12·3
67—	49·2	57·8	31·1	77·0	54·9	6·9	6·0	1·3	—	4·4	26·9
<i>Hela riket.</i>											
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	8 724	13 808	2 761	2 500	27 793	6 637	9 089	12 042	159	37 927	55 720
Därav, i %, där försörja- ren var i åldern intill 16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100·0	0·5	0·3
16—30	9·0	4·7	1·5	0·1	5·3	35·1	24·3	12·7	—	21·8	13·6
30—40	9·8	5·7	8·6	0·6	6·8	15·7	17·3	31·6	—	23·0	14·9
40—50	11·3	7·2	16·0	1·6	8·9	14·5	19·5	28·1	—	21·9	15·4
50—60	11·1	10·8	22·0	6·2	11·6	15·1	20·5	18·4	—	18·2	14·9
60—67	9·5	13·8	20·9	14·4	13·2	11·7	11·9	7·5	—	9·9	11·5
67—	49·3	57·8	31·0	77·1	54·2	7·9	6·5	1·7	—	4·7	29·4

av samtliga hemortsrättsledare i detta fall i åldern mellan 16 och 50 år och endast 4 å 5 % voro över 67 år.

Vad olika familjetyper beträffar märker man för pensionärernas del särskilt den stora andelen åldringar (77 %) över 67 år bland giftna par, där båda makarna åtnjuta tilläggspension. Bland äkta makar, av vilka endera åtnjuter tilläggspension, är däremot det övervägande antalet (mer än $\frac{2}{3}$) av huvudpersonerna under 67 år. De ensamma männen uppvisa en något högre procent invalider (51 %) bland pensionärerna än kvinnorna (42 %). Beträffande understöds-

Tab. K. Antalet understödda familjer i procent av hela antalet familjer inom olika familjetyper och åldersgrupper, landsdelsvis år 1941.

Familjetyper Ålder	L a n d s b y g d						S t ä d e r					Hela riket
	Mälar- länen	Östra Göta- land	Skåne, Ble- kinge, Hal- land	Bohus- län och Väner- länen	Da- larna och Norr- land	Hela lands- byg- den	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Övriga städer	Samt- liga städer	
<i>Ensamma män</i>	6	5	5	5	7	6	11	10	7	7	8	7
i åldern 15—30 år	2	2	1	1	4	2	3	3	2	2	3	2
30—40 ,	5	4	4	4	7	5	9	9	7	7	8	6
40—50 ,	9	8	7	6	12	9	18	16	16	13	15	11
50—65 ,	14	11	11	10	14	12	30	28	18	21	24	16
65— ,	21	15	15	14	21	17	36	30	25	25	28	20
<i>Ensamma kvinnor</i>	11	8	7	7	11	9	10	11	8	9	9	9
i åldern 15—30 år	3	2	2	2	4	3	3	4	2	2	3	3
30—40 ,	8	7	6	6	12	8	7	10	7	7	7	8
40—50 ,	13	10	8	9	15	11	10	14	10	9	10	11
60—65 ,	18	13	11	12	21	15	16	21	14	17	17	16
65— ,	24	16	15	15	21	18	22	24	17	24	23	20
<i>Gifta par</i>	6	5	4	5	9	6	8	9	6	6	7	7
i åldern 15—30 år	5	4	3	4	7	5	8	12	7	6	7	6
30—40 ,	5	3	3	3	8	5	8	8	5	6	7	6
40—50 ,	5	4	4	5	9	6	8	7	4	5	6	6
50—65 ,	7	5	4	5	10	7	8	9	6	6	7	7
65— ,	13	7	6	6	12	9	10	16	11	12	12	10
<i>Samtliga familjer</i>	8	6	5	5	9	7	9	10	7	8	8	7
i åldern 15—30 år	2	2	2	2	4	3	4	4	3	3	3	3
30—40 ,	5	4	4	4	8	6	8	9	6	6	7	6
40—50 ,	7	6	6	6	11	7	10	10	7	7	8	8
50—65 ,	11	8	7	8	14	10	14	16	11	12	13	11
65— ,	20	12	12	12	18	15	21	23	17	20	21	17

tagare, som icke åtnjuta tilläggspension, äro bland ensamma män såväl de yngsta åldrarna (under 30 år) som de äldsta (över 67 år) starkare representerade än inom övriga hithörande familjetyper. I fråga om de gifta inom samma kategori av understödstagare äro de arbetsföra åldrarna relativt talrikare och de äldsta endast sparsamt företrädade i jämförelse med vad fallet är inom övriga familjetyper. De gifta männen voro sålunda i 60 % av samtliga fall mellan 30 och 50 år samt i knappt 2 % av fallen över 67 år.

Relativa antalet understödsfall inom olika åldrar. Jämförelsen med folkräkningstalen år 1940 kan också utföras så, att man beräknar det procentuella antalet understödsfall inom varje särskild åldersgrupp och familjetyp. Resultatet härav framgår av tab. K. Av vad som förut anförts angående jämförbarheten mellan folkräkningstalen och fattigvårdsstatistikens siffror framgår, att de i tabellen återgivna procenttalen måste anses vara approximativa.

Relativa antalet av fattigvården understödda familjer utgjorde år 1941 i hela riket 7 %. Understödsfrekvensen var emellertid, såsom man kunde ha vän-

tat, minst i de lägsta åldersklasserna. Av samtliga familjer, där huvudpersonen var i åldern 16—30 år, hade 3 % understöd av fattigvårdsstyrelserna. Med tilltagande ålder blir relativa antalet understödsfall allt större, och i familjer, där försörjaren uppnått 67-årsåldern, hade 17 % måst anlita fattigvårdens hjälp.

Vad de olika familjetyperna beträffar förefinnas stora skillnader i understödsfrekvensen i olika åldrar mellan ensamstående å ena sidan och gifta par å den andra. Den med åldern stigande frekvensen av fattigvårdsunderstöd är särskilt utmärkande för de ensamstående. Relativa antalet understödsfall utgjorde för de yngsta åldrarna (16—30 år) av ensamma män 2 % och av ensamma kvinnor 3 %. Med tilltagande ålder växa dessa relativtal successivt till 20 % bland åldringar över 67 år inom båda familjetyperna. Ifråga om de gifta däremot, vilka hade 2 å 3 gånger flera understödsfall (6 %) än de ej gifta i åldern under 30 år, visa sig frekvenstalen vara i stort sett oförändrade för alla åldersgrupper upp till 67-årsåldern och först över denna ålder undergå en mera avsevärd stegring till 10 %. I åldern 30—40 år skiljer sig understödsfrekvensen för de gifta oväsentligt från de ensamståendes. Över 40-årsåldern är emellertid relativa antalet understödsfall i förra fallet endast cirka hälften mot i det senare.

Ifråga om de ensamstående är understödsfrekvensen på det hela taget större bland kvinnor än bland män, nämligen i förra fallet i medeltal 9 % mot 7 % i det senare. Detta är genomgående för samtliga åldrar, där serierna i båda fallen visa samma stigande tendens med tilltagande ålder. En viss skillnad råder dock mellan landsbygd och städer. I städerna förekomma bland ensamstående män relativt flera understödsfall än bland kvinnorna i varje åldersgrupp, till skillnad från vad fallet är på landsbygden.

Att understödsfrekvensen bland ensamstående under 30 år är så låg som fallet är i jämförelse såväl med övriga åldersgrupper inom dessa familjetyper som med de gifta, torde främst förskriva sig från det förhållandet, att de yngsta åldrarna sällan bildat egna hushåll utan bo hos och ha helt eller delvis gemensamt kosthåll med föräldrarna, hos vilka de stundom kunna stanna rätt långt upp i 20-årsåldern. Beteckning ensamstående är därför åtminstone för deras del rätt missvisande. Stundom underhållas också barnen helt eller delvis av föräldrarna, som väl också torde vara de, som få söka hjälp hos fattigvården för familjens uppehälle, när så erfordras. I de fall då dessa hemmaboende ogifta själva vända sig till fattigvården för hjälp, torde hjälpbehovet merendels vara föranlett av speciella omständigheter, såsom vid sjukdom, olycksfall e. d. och vid behov av kortare eller längre tids vård på anstalt.

De olikheter, som förefinnas mellan familjetyperna i avseende på understödsfrekvensen i olika åldrar torde få anses tyda på att de orsaker, som föranlett hjälpbehovet, äro rätt väsentligt olika inom skilda familjetyper. Någon undersökning härav har icke kunnat verkställas, då uppgifter om orsakerna till understödsbehovet icke infordrats. Förhållandena tyda emellertid på att understödsbehovet bland de gifta till större delen förskriver sig från tillfälliga orsaker, såsom försörjarens arbetslöshet och akuta sjukdomsfall e. d. Den konstanta i understödsfrekvensen, som utmärker de gifta männen i arbetsföra åldrar talar för att de tillfälliga omständigheter, som föranlett hjälpbehovet, äro

relativt konstanta och oberoende av åldern upp till 67 år, då sjukdom och arbetsförmåga medför en ökning av hjälpfrekvensen. I fråga om de ej gifta männen och kvinnorna, särskilt över 40-årsåldern varest de största skillnaderna i understödsfrekvensen med de gifta förefinnas, tala flera omständigheter för det förhållandet att sådana orsaker, som ha en tendens att göra understödsbehovet permanent, såsom kroniska sjukdomar, invaliditet, svaga kroppskrafter, ned-satt arbetsförmåga e. d. varit mera förhärskande. Tilläggs-pension (invalid-understöd) äro nämligen, såsom visas i annat sammanhang (sid. 61), vanligt förekommande bland de ensamstående understödstagarna. I åldrarna mellan 30 och 67 år hade sålunda var tredje (eller varannan) av dessa understödstagare dylikt understöd. Anstaltsvård är f. ö., såsom visas i det följande (sid. 77), en mycket vanlig understödsform bland ensamma män och kvinnor, särskilt sådana utan barn och detta i samtliga åldrar.

Beträffande de lokala olikheterna i understödsfrekvensen finner man följande. I städerna äro frekvenstalen i genomsnitt för ensamma män ungefär 30 % och för gifta par drygt 15 % högre än på landsbygden, under det att talen för de ensamstående kvinnorna äro lika i de båda fallen. De skillnader, som förefinnas mellan familjetyperna på landsbygd och i städer, äro i större eller mindre grad genomgående för samtliga åldrar. De äro i allmänhet relativt minst utpräglade i de lägre åldersklasserna, men ökas med tilltagande ålder. I Dalarna och Norrland samt Mälarlänen är understödsfrekvensen i olika familjetyper och åldrar väsentligt större än på landsbygden i övrigt. Övriga tre landsdelar förete inga större skillnader härutinnan sinsemellan. Bland städerna hade Göteborg ett väsentligt större relativt antal understödsfall (10 %) än städerna i allmänhet (8 %) och även Stockholm hade något flera (9 %) än landsortsstäderna (8 %). I Stockholm finner man för de ensamstående männen en understödsfrekvens på icke mindre än 11 %, en siffra som är högre än inom någon annan familjety. Den överstiger med drygt 50 % medeltalet för samma familjety i hela riket och i landsortsstäderna (7 %). Även Göteborg har i denna familjety ett lägre medeltal (10 %) än Stockholm. Särskilt utpräglad är den högre understödsfrekvensen bland de ensamma männen i Stockholm i åldrarna över 50 år, där frekvenstalen med cirka 80 % överstiga motsvarande riksmedeltal för samma familjety.

V. Understödstagarnas antal och andel av befolkningen.

Antalet personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Som understödda personer eller understödstagare betecknas i det följande de familjemedlemmar i de av fattigvården understödda familjerna, vilka utgöras av huvudpersonen (-erna), man och (eller) kvinna, jämte tillhörande hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn (under 16 år). Detta sker oavsett i vilken form understödet utgått och oavsett om familjen som helhet eller endast någon av familjemedlemmarna kommit i åtnjutande av hjälp eller vård. Även i fråga om vård på sjukvårdsanstalt och fattigvårdsanstalt redo-

visas sålunda i detta sammanhang — till skillnad från vad som var fallet före statistikens omläggning år 1939 — inte endast vårdtagarna såsom understödstagare utan hela familjen, i den mån anhöriga finnas. Vårdtagarna på dessa anstalter redovisas i annat sammanhang. Minderåriga barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnd, medräknas däremot icke bland de av fattigvården understödda, ej heller hemmavarande barn över 16 år.

Antalet understödstagare uppgick under år 1941 i runt tal till 521 000. De fördelade sig på landsbygd och städer samt på män, kvinnor och barn under 16 år i enlighet med följande tablå, som även redovisar förändringen i antalet understödstagare av olika slag sedan föregående år:

	Antal vuxna personer			Antal redovisade barn	Samtliga understödstagare
	Män	Kvinnor	Tillhopa		
<i>Landsbygden.</i>					
Antal understödstagare	94 325	111 889	206 214	99 483	305 697
Ökning el. minskning sedan 1940	— 2 168	— 1 209	— 3 377	— 5 957	— 9 334
Do i %	— 2·2	— 1·1	— 1·6	— 5·6	— 2·9
<i>Städerna.</i>					
Antal understödstagare	68 766	88 846	157 612	57 940	215 552
Ökning el. minskning sedan 1940	— 518	+ 1 842	+ 1 324	— 2 722	— 1 396
Do i %	— 0·7	+ 2·1	+ 0·8	— 4·5	— 0·6
<i>Hela riket.</i>					
Antal understödstagare	163 091	200 735	363 826	157 423	521 249
Ökning el. minskning sedan 1940	— 2 686	+ 633	— 2 053	— 8 679	— 10 732
Do i %	— 1·6	+ 0·3	— 0·6	— 5·2	— 2·0

Från 1940 till 1941 har antalet understödda personer minskat med ungefär 2 %. På landsbygden hade antalet nedgått med knappt 3 % och i städerna med drygt $\frac{1}{2}$ %. Den största minskningen har ägt rum i antalet understödda barn, vilka voro drygt 5 % färre än år 1940. De vuxna understödstagarnas antal hade däremot förändrats högst obetydligt.

Antalet understödstagare länsvis samt i de större städerna framgår av tab. 2 i tabellbilagan. I tab. L lämnas på grundval av dessa siffror en översikt av förändringarna i understödstagarnas antal i olika landsdelar och kommuntyper.

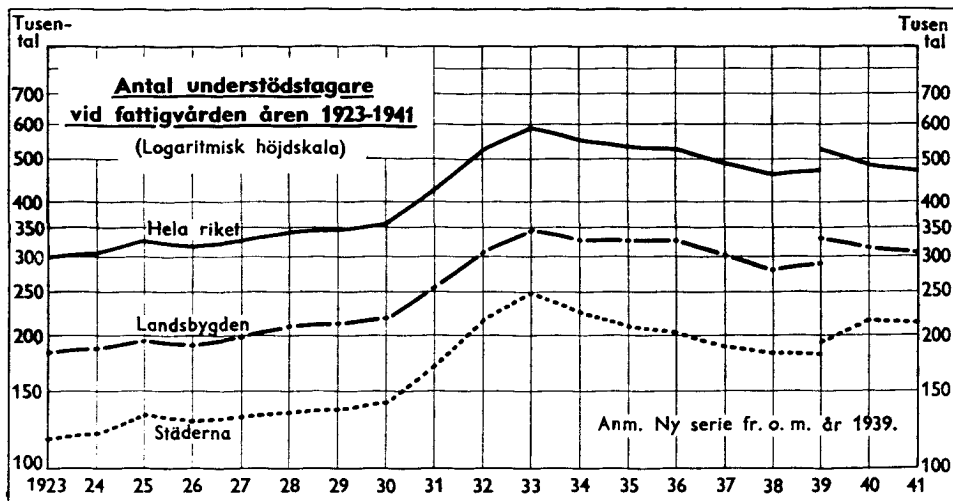
Hur utvecklingen av antalet understödstagare gestaltat sig från år till år under perioden 1923—1941, framgår av de i diagram I återgivna kurvorna. Det är att märka, att uppgifterna om antalet understödstagare efter år 1939 icke äro jämförbara med dem, som hämtats ur de föregående berättelserna angående fattigvården. Såsom tidigare nämnts skiljer sig beräkningen av antalet understödstagare från och med år 1939 från det förfaringssätt, som tidigare tillämpats i fattigvårdsstatistiken, framför allt därigenom att även anhöriga till personer, som erhållit vård på anstalt eller annan personlig hjälp (t. ex. i form av inackordering i enskilt hem o. dyl.), redovisats såsom understödstagare, vilket förut icke varit fallet. För en jämförelse mellan den äldre och den nyare serien angives emellertid i diagrammet för år 1939 antalet understödstagare enligt såväl den äldre som den nya beräkningsmetoden.¹

¹ Jfr härom Fattigvården år 1940, sid. 38.

Tab. L. Antalet understödstagare i olika landsdelar och kommuntyper år 1941.

Landsdelar	Antal understödda personer	Ökning el. minskning sedan 1940	
		Antal	%
Landsbygden.			
Mälardalen	55 506	+ 2 341	+ 4.4
Östra Götaland	40 795	- 1 370	- 3.2
Skåne, Blekinge och Halland	34 878	- 1 847	- 5.0
Bohuslän och Västergötland	45 692	- 1 519	- 3.2
Dalarna och Norrland	128 826	- 6 939	- 5.1
Jordbrukskommuner	54 681	- 1 688	- 3.0
Skogskommuner	19 955	- 928	- 4.4
Blandade kommuner	104 755	- 5 669	- 5.1
Industrikommuner	51 379	+ 1 281	+ 2.6
Övriga kommuner	74 927	- 2 330	- 3.0
Städerna.			
Stockholm	60 915	+ 4 452	+ 7.9
Göteborg	30 920	- 6 624	- 17.6
Malmö	12 333	+ 1 475	+ 13.6
Övriga städer över 30 000 inv.	38 856	- 372	- 0.9
Städer under 30 000 inv.	72 528	- 329	- 0.5

Diagram I.

Nombre des personnes secourues par l'Assistance publique pendant les années 1923—1941.
Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Hela riket = Ensemble du pays.

Nouvelle série à partir de 1939.

Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd. En belysning av understödstagarnas fördelning på barn (under 16 år) och äldre samt på civilstånd lämnas på grundval av det representativa materialet i tab. M. Fördelning av de vuxna understödstagarna efter civilstånd grundar sig på grupperingen av understödsfallen efter familjetyper. Ensamstående

Tab. M. Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödstagare (1/6)	Därav, i %,						
		vuxna män			vuxna kvinnor			barn under 16 år
		ej gifta	gifta	samtliga	ej gifta	gifta	samtliga	
1. Understödstagare med tilläggspension.								
<i>Landsbygden</i>	23 318	24.2	15.0	39.2	33.8	15.0	48.8	12.0
Mälarlänen	4 616	23.4	16.7	40.1	36.3	16.7	53.0	6.9
Östra Götaland	3 712	25.3	14.7	40.0	34.2	14.7	48.9	11.1
Skåne, Blekinge och Halland	2 964	27.1	12.6	39.7	37.6	12.6	50.2	10.1
Bohuslän och Värmlänen	3 857	24.8	13.4	38.2	38.3	13.4	51.7	10.1
Dalarna och Norrland	8 169	22.8	15.8	38.6	28.7	15.8	44.5	16.9
Jordbrukskommuner	4 787	24.9	14.0	38.9	32.9	14.0	46.9	14.2
Skogskommuner	1 264	23.2	16.0	39.2	21.8	16.0	37.8	23.0
Blandade kommuner	8 180	25.1	14.4	39.5	33.7	14.4	48.1	12.4
Industrikommuner	3 336	22.0	16.8	38.8	36.0	16.9	52.9	8.3
Övriga kommuner	5 751	23.8	15.4	39.2	36.0	15.4	51.4	9.4
<i>Städerna</i>	13 307	23.2	13.2	36.4	44.6	13.2	57.8	5.8
Stockholm	3 118	26.1	10.7	36.8	48.6	10.7	59.3	3.9
Göteborg	1 888	23.6	14.9	38.5	39.6	14.9	54.5	7.0
Malmö	736	24.0	14.7	38.7	40.3	14.7	55.0	6.3
Övriga städer över 30 000 inv.	2 458	21.7	13.1	34.8	47.0	13.1	60.1	5.1
Städer under 30 000 inv.	5 107	21.8	14.1	35.9	43.3	14.1	57.4	6.7
<i>Hela riket</i>	36 625	23.8	14.4	38.2	37.7	14.4	52.1	9.7
2. Övriga understödstagare.								
<i>Landsbygden</i>	38 311	8.6	16.9	25.5	11.9	16.9	28.8	45.7
Mälarlänen	6 686	7.8	18.5	26.3	12.7	18.5	31.2	42.5
Östra Götaland	4 575	9.2	16.6	25.8	12.9	16.6	29.5	44.7
Skåne, Blekinge och Halland	4 119	7.8	16.1	23.9	11.8	16.1	27.9	48.2
Bohuslän och Värmlänen	5 371	9.9	17.0	26.9	13.0	17.0	30.0	43.1
Dalarna och Norrland	17 560	8.6	16.5	25.1	11.1	16.5	27.6	47.3
Jordbrukskommuner	6 551	8.6	16.0	24.6	12.0	16.0	28.0	47.4
Skogskommuner	2 744	8.2	15.8	23.5	7.6	15.8	22.9	53.6
Blandade kommuner	12 905	8.4	15.9	24.3	12.1	15.9	28.0	47.7
Industrikommuner	6 935	9.4	19.8	29.2	12.2	19.8	32.0	33.8
Övriga kommuner	9 176	8.5	17.2	25.7	12.8	17.2	30.0	44.3
<i>Städerna</i>	29 863	11.1	18.7	29.8	15.1	18.7	33.8	36.4
Stockholm	9 065	13.3	19.0	32.3	16.9	19.0	35.9	31.8
Göteborg	4 309	11.2	19.7	30.9	15.2	19.7	34.9	34.2
Malmö	1 769	8.8	18.3	27.1	13.0	18.3	31.3	41.6
Övriga städer över 30 000 inv.	5 450	9.4	19.3	28.7	12.7	19.3	32.0	39.3
Städer under 30 000 inv.	9 270	10.4	17.6	28.0	15.1	17.6	32.7	39.3
<i>Hela riket</i>	68 174	9.7	17.7	27.4	13.3	17.7	31.0	41.6
3. Samtliga understödstagare.								
<i>Landsbygden</i>	61 629	14.5	16.2	30.7	20.2	16.2	36.4	32.9
<i>Städerna</i>	43 170	14.9	17.0	31.9	24.2	17.0	41.2	26.9
<i>Hela riket</i>	104 799	14.7	16.5	31.2	21.8	16.5	38.3	30.5

vuxna män och kvinnor ha hänförs till grupperna ej gifta män resp. kvinnor samt gifta par (eller samboende) till gifta personer. I stort sett torde detta motsvara den verkliga fördelningen efter civilstånd.

Beträffande de vuxnas andel av samtliga understödda personer finner man

Tab. N. Barnen i de fattigvårdsunderstödda familjerna fördelade på sådana, som voro direkt eller indirekt understödda av fattigvården, och sådana, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnd.

Landsdelar och kommuntyper	B a r n					
	som vistades i hemmet eller av fattigvården vårdades utom hemmet		som voro omhändertagna av barnavårdsnämnd		tillsamman	
	antal	%	antal	%	antal	%
<i>Landsbygden</i>	99 483	96·9	3 186	3·1	102 669	100·0
Mälarlänen	15 028	96·3	576	3·7	15 604	100·0
Östra Götaland	11 871	96·5	427	3·5	12 298	100·0
Skåne, Blekinge och Halland	11 021	96·4	417	3·6	11 438	100·0
Bohuslän och Vänern	13 189	96·8	441	3·2	13 630	100·0
Dalarna och Norrland	48 374	97·3	1 325	2·7	49 699	100·0
Jordbrukskommuner	17 466	95·8	758	4·2	18 224	100·0
Skogskommuner	8 776	97·9	192	2·1	8 968	100·0
Blandade kommuner	35 080	97·1	1 059	2·9	36 139	100·0
Industrikommuner	14 841	97·0	463	3·0	15 304	100·0
Övriga kommuner	23 320	97·0	714	3·0	24 034	100·0
<i>Städerna.</i>	57 940	95·3	2 841	4·7	60 781	100·0
Stockholm	15 015	97·3	420	2·7	15 435	100·0
Göteborg	7 967	92·9	605	7·1	8 572	100·0
Malmö	3 748	91·0	370	9·0	4 118	100·0
Övriga städer	31 210	95·6	1 446	4·4	32 656	100·0
<i>Hela riket</i>	157 423	96·3	6 027	3·7	163 450	100·0

av tab. M genomgående ett stort överskott av kvinnor, särskilt i städerna. De vuxna kvinnorna utgöra sålunda i landskommunerna 36 % och i städerna 41 % av samtliga understödstagare, de vuxna männen 31 resp. 32 %. Störst är kvinnoöverskottet bland tilläggs pensionärerna. Kvinnorna utgjorde på landsbygden 49 % och i städerna 58 % av samtliga understödda personer inom denna kategori av understödstagare, männen däremot 39 resp. 36 %. Även i avseende på de vuxna understödstagarnas fördelning efter civilstånd råda vissa olikheter mellan olika kategorier av understödstagare samt mellan skilda delar av landet. Därvid förtjänar särskilt framhållas det stora antalet ej gifta personer bland tilläggs pensionärerna, särskilt bland kvinnorna i städerna. Andelen gifta personer visar däremot inga större olikheter mellan tilläggs pensionärer och övriga understödstagare.

Barnen utgöra en avsevärd del av understödstagarna. Av samtliga understödda personer voro på landsbygden 33 % och i städerna 27 % barn. Relativa antalet barn var minst bland tilläggs pensionärerna; de utgjorde i landskommunerna 12 % och i städerna icke fullt 6 % av samtliga understödda personer inom denna kategori av understödstagare. Bland övriga understödstagare (utan tilläggs pension) voro barnen desto talrikare och utgjorde här i landskommunerna icke mindre än 46 % och i städerna 36 % av understödstagarna. Största relativa antalet understödda barn förekom i de tre sydsvenska länen och

i Dalarna och Norrland; i senare fallet voro de särskilt talrika i skogskommunerna.

Bland understödstagarna ha endast inräknats de minderåriga barn, vilka vistats i hemmet eller på fattigvårdens bekostnad åtnjutit vård utom hemmet. Dessa utgjorde inalles 157 423 varav i landskommunerna 99 483 och i städerna 57 940. I vissa fall hade emellertid de understödda familjerna dessutom barn, vilka voro omhändertagna av barnavårdsnämnd för skyddsuppföstran eller samhällsvård och på barnavårdsnämndernas bekostnad vårdades i fosterhem eller barnhem eller på annan anstalt. Antalet dylika barn redovisas länsvis i tab. 2 i tabellbilagan. De ha uppgivits till 6 027 varav på landsbygden 3 186 och i städerna 2 841. Tillsammans uppgick sålunda hela antalet minderåriga barn i de av fattigvården understödda familjerna till 163 450 därav 102 669 på landsbygden och 60 781 i städerna. I tab. N meddelas för olika landsdelar och kommuntyper en översikt över de understödda familjernas hela barnantal och barnens fördelning på sådana, som voro direkt eller indirekt understödda av fattigvården, och sådana, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna.

De barn i de av fattigvården understödda familjerna, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna, utgjorde 3·7 % av familjernas hela barnantal. De voro relativt talrikare i städerna (4·7 %) än på landsbygden (3·1 %) och talrikast i Malmö (9·0 %) och Göteborg (7·1 %). Beträffande landsbygden äro skillnaderna i detta avseende mellan olika landsdelar i allmänhet mycket små, men däremot större mellan kommuner av olika näringstyp.

Hela antalet barn, som voro omhändertagna av barnavårdsnämnderna under år 1940, uppgick i runt tal till 37 000, därav 22 000 i landskommunerna och 15 000 i städerna. I relation härtill utgöra de av barnavårdsnämnderna omhändertagna barnen i de fattigvårdsunderstödda familjerna i hela riket 16 %, på landsbygden 14 % och i städerna 19 %.

Antal understödstagare i förhållande till folkmängden. Antalet understödstagare i procent av folkmängden (den 1 januari 1941) på landsbygden resp. i städerna länsvis samt i landskommuner av olika näringstyp framgår av tab. O. I diagram II åskådliggöres grafiskt understödstagarfrekvensens storlek inom skilda kommungrupper och län.

Förhållandet mellan antalet understödstagare och folkmängden visar en oväsentlig nedgång från 8·4 % år 1940 till 8·2 % år 1941. Detta tal har under krigsåren undergått rätt små förändringar. Det utgjorde år 1939 för hela riket 8·3 %. Med tidigare år än 1939 kan icke någon jämförelse göras på grund av statistikens omläggning. Utvecklingen har dock gestaltat sig något olika på landsbygden och i städerna. Detta torde främst ha sin grund i utvecklingen på arbetsmarknaden, vars växlingar med konjunkturer och säsonger i viss utsträckning återspeglas i hjälpsökandefrekvensen vid fattigvården. I fråga om landsbygden ha talen alltsedan år 1939 varit stadda i en oavbruten nedgång från 8·2 % till 7·9 % år 1940 och till 7·7 % år 1941. På landsbygden har, till följd av krisårens svårigheter på livsmedels- och bränsleförsörjningens område, en påtaglig brist på arbetskraft varit rådande på vissa håll, främst till jordbruket

Tab. O. Understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis år 1941.

L ä n	L a n d s b y g d						Stä-der	Lands- bygd och städer
	Jord- bruks- kom- muner	Skogs- kom- muner	Blan- dade kom- muner	In- dustri- kom- muner	Övriga kom- muner	Samtl. lands- kom- muner		
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	10·3	10·3
Stockholms län	7·8	—	7·9	10·6	8·8	9·4	9·1	9·4
Uppsala	6·1	—	6·1	11·0	5·6	7·2	7·3	7·2
Södermanlands	7·2	—	7·2	6·9	7·6	7·3	6·5	7·0
Östergötlands	7·4	—	6·8	7·8	7·7	7·3	11·5	9·0
därav Norrköpings stad	—	—	—	—	—	—	14·4	14·4
Jönköpings län	3·1	—	3·5	3·1	3·6	3·4	5·9	4·2
Kronobergs	4·8	—	6·4	5·2	5·4	5·4	7·5	5·7
Kalmar	6·2	—	7·1	6·1	9·2	7·3	9·7	7·9
Gotlands	3·7	—	4·8	7·4	5·4	4·3	7·7	5·1
Blekinge	11·3	—	10·4	6·0	10·2	10·2	6·7	9·0
Kristianstads	4·0	—	4·2	5·4	5·6	4·6	9·3	5·3
Malmöhus	4·5	—	4·7	5·8	4·7	4·8	8·3	6·9
därav Malmö stad	—	—	—	—	—	—	7·9	7·9
Hallands län	3·9	—	4·5	—	5·0	4·3	6·1	4·9
Göteborgs o. Bohus	4·5	—	5·8	6·8	8·6	6·5	10·9	9·5
därav Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—	11·0	11·0
Älvsborgs län	3·8	—	4·4	5·2	5·6	4·6	8·2	5·7
Skaraborgs	3·7	—	4·6	4·3	5·5	4·3	7·2	4·9
Värmlands	6·4	12·0	7·2	9·3	9·3	8·0	9·2	8·2
Örebro	5·4	—	7·4	6·2	9·9	7·7	5·2	6·8
Västmanlands	6·0	—	7·2	6·6	8·1	6·9	6·3	6·7
Kopparbergs	5·2	8·5	6·6	8·4	9·2	7·7	6·1	7·4
Gävleborgs	12·4	16·4	12·2	7·1	9·6	10·9	9·6	10·6
Västernorrlands	8·9	10·9	13·4	22·1	14·6	14·5	11·6	14·1
Jämtlands	8·5	7·5	8·6	11·0	7·9	8·2	6·6	8·0
Västerbottens	6·0	8·2	7·8	4·3	6·1	7·3	7·0	7·3
Norrbottens	16·3	17·9	14·2	16·1	20·5	16·1	9·2	15·2
Hela riket 1941	5·8	10·4	7·4	9·0	8·7	7·7	9·0	8·2
1940	5·9	10·9	7·8	8·8	9·0	7·9	9·1	8·4
1939	6·3	12·1	8·2	8·4	9·2	8·2	8·5	8·3

och skogsbruket. Beträffande städerna har utvecklingen på vissa områden av arbetsmarknaden gått i annan riktning. Särskilt den senare delen av år 1940 karakteriserades där av en ökad arbetslöshet på grund av den stagnerande bostadsbyggnadsverksamheten och den skärpta handelsavspärrningen. Detta hade till följd att relativa antalet understödstagare vid fattigvården i städerna steg från 8·5 % år 1939 till 9·1 % år 1940, en stegring som särskilt gjorde sig märkbar i de större städerna och dess förorter.¹ För år 1941 har talet stannat vid 9·0 %.

Fattigvårdens hjälpverksamhet har alltid på det hela taget varit av större omfattning i städerna än på landsbygden. För år 1941 utgjorde relativa antalet understödstagare i förra fallet i medeltal 9·0 % mot 7·7 % i det senare. Stora skillnader föreligga emellertid — såsom framgår av tab. O — mellan olika lokala områden. Relativa antalet understödstagare växlar betydligt mera på

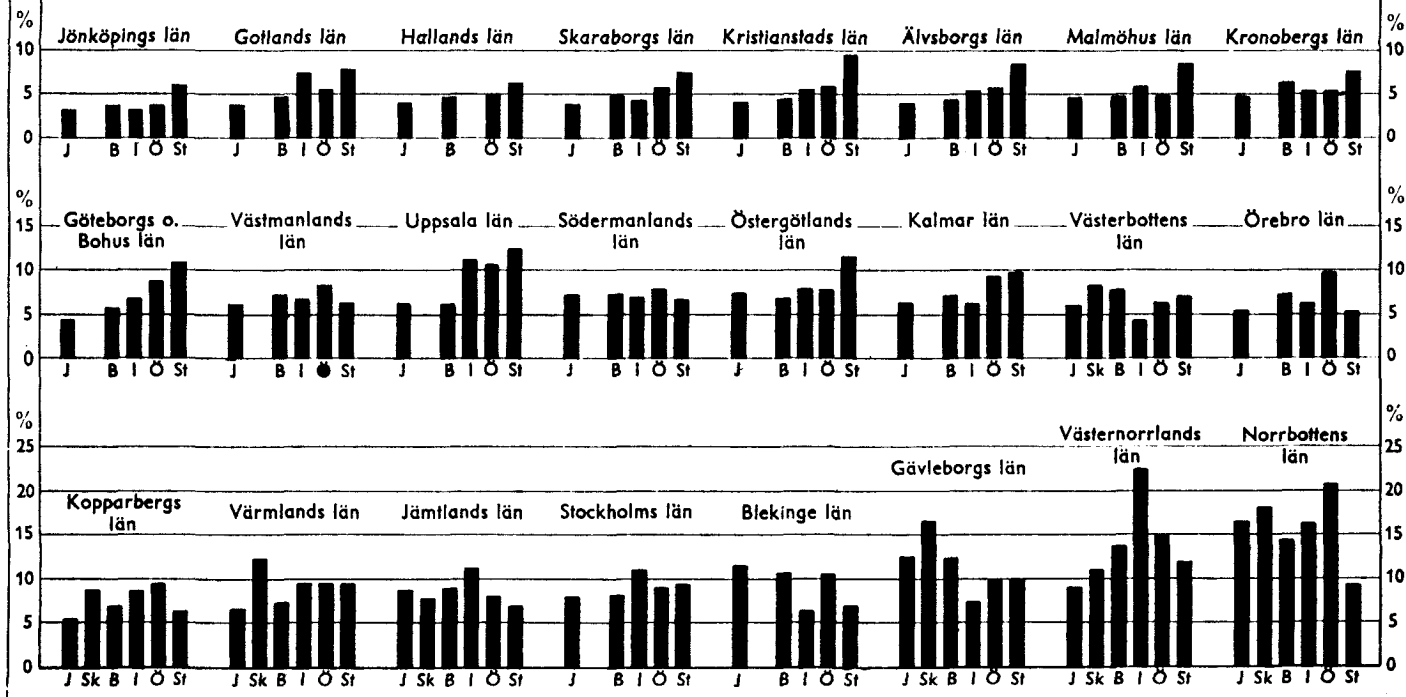
¹ Jfr härom Fattigvården år 1940, sid. 17 o. f.

Diagram 11.

Antal understödstagare i procent av folkmängden inom olika kommungrupper, länsvis år 1941

Länen ordnade i stigande skala efter det procentuella antalet understödstagare på landsbygden.

J=jordbrukskommuner, Sk=skogskommuner, B=blandade kommuner, I=industrikommuner, Ö=övr. landskommuner, St.=städer

Nombre des assistés en pour cent de la population dans certains groupes de communes, par département, en 1941.

J = communes agricoles. Sk = communes forestières. B = communes mixtes. I = communes industrielles. Ö = autres communes rurales. St = villes.

landsbygden (från 3·4 % i Jönköpings län till 16·1 % i Norrbottens län), än vad fallet är i städerna (från 5·2 % i Örebro län till 11·6 % i Västernorrlands län). Landsbygdsmedeltalet underskreds väsentligt i landskommunerna i Jönköpings, Gotlands och Hallands län samt Skåne- och Västgötalänen, vilka uppvisa tal understigande 5 %. Relativt låga siffror (under 7 %) redovisas även för Kronobergs län, Göteborgs och Bohus län samt Västmanlands län. Det största relativa antalet understödstagare i riket finner man i landskommunerna i Norrbottens (16·1 %), Västernorrlands (14·5 %), Gävleborgs (10·9 %) och Blekinge län (10·2 %). De nu nämnda länen representera ytterligheterna i fråga om understödstagarverksamhetens omfattning på landsbygden. Landskommunerna i övriga län uppvisa relativtal i omedelbar närhet av medeltalet för hela rikets landsbygd. I län, där landsbygdens medeltal är relativt högre än i landskommunerna över huvud, ha städerna i allmänhet lägre tal än landskommunerna. Så är fallet i Blekinge län samt i de norrländska länen. I flertalet övriga län ha städerna högre medeltal än landskommunerna. Bland de fyra större städerna uppvisade Norrköping det största relativa antalet understödstagare, 14·4 %, en siffra som med 60 % översteg medeltalet för samtliga städer. Göteborg hade en siffra på 11·0 %, som är drygt 20 % högre än i städerna över huvud. Även för Stockholms del låg relativtalet, 10·3 %, över städernas genomsnittstal. Malmö däremot uppvisade i förhållande till övriga större städer en gynnsammare siffra på endast 7·9 %.

Det råder rätt avsevärda olikheter mellan landskommuner av olika näringstyp i avseende på understödstagarfrekvensens storlek. I jordbrukskommunerna var understödstagarnas relativa antal betydligt mindre (5·8 %) än inom övriga kommungrupper. De blandade kommunerna, som ävenledes ha ett starkt jordbruksinslag uppvisade ett relativtal (7·4 %), som tangerade medeltalet för samtliga landskommuner. Väsentligt över detta medeltal lågo siffrorna för industrikommunerna och gruppen övriga kommuner (9·0 resp. 8·7 %). Det högsta relativa antalet understödstagare (10·4 %) förekom i skogskommunerna.

Emellertid synas de regionala variationerna i understödsfrekvensen vara av större betydelse än variationerna efter kommunernas olika näringstyp. Så växla procenttalen för understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna mellan så vida gränser som 3·1 % i Jönköpings län och 16·3 % i Norrbottens län samt inom industrikommunerna mellan 3·1 % i Jönköpings län och 22·1 % i Västernorrlands län. Mellan procenttalen för de särskilda grupperna framträder en tydlig överensstämmelse i det avseendet, att ett högt medeltal inom en grupp merendels åtföljes av höga tal även för övriga grupper inom ett och samma län och omvänt. Så företer varje särskild kommungrupp för sig ett betydligt högre relativt antal understödstagare i exempelvis Blekinge län än i de närliggande länen. I Jönköpings län förete de skilda kommungrupperna i samtliga fall väsentligt färre understödstagare än flertalet angränsande län. I de mellansvenska länen fanns det i stort sett flera understödstagare i förhållande till folkmängden än vad fallet var i Sydsverige; detta gäller med få undantag för varje särskild kommuntyp. Samma iakttagelse kan göras beträffande de norrländska länen vid en jämförelse med de mellan-

svenska. I fråga om Jämtlands och Västerbottens län avvika dock talen icke så utpräglad från de mellansvenska länens såsom fallet är beträffande de tre övriga norrlandslänen.

Om man jämför understödstagarnas relativa antal inom jordbrukskommunerna län för län, är det anmärkningsvärt, att sådana jordbrukslän som Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län ha väsentligt flera understödstagare, relativt taget, än exempelvis Jönköpings, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län. Det synes sannolikt, att förklaringen i detta fall till väsentlig del ligger i den olika jordfördelningen. Inom de förstnämnda länen förekomma relativt många större brukningsdelar, och arbetskraften utgöres till stor del av statare och andra lejda jordbruksarbetare, som, då sjukdom och ålderdom komma på, merendels icke kunna reda sig utan fattigvårdens hjälp. Inom de sistnämnda länen åter drives jordbruket huvudsakligen av bönder och småbrukare, som torde ha större ekonomisk motståndskraft och därför mera sällan nödgas anlita fattigvårdens hjälpverksamhet.¹ Även i Norrland förekomma små brukningsdelar och detta i ännu större utsträckning än i småbruksbygderna i Svea- och Götaland, men till övervägande delen äro de norrländska jordbruken så små, att de icke kunna skänka full bärgning. Småbrukare och bönder i dessa trakter äro därför av ålder hänvisade till förtjänstarbeten av olika slag vid sidan av jordbruket, främst inom skogsbruket, och de intaga sålunda vanligen en dubbelställning som odlare och lönarbetare. Häre har man sannolikt att söka den viktigaste anledningen till att det relativa antalet understödstagare i Norrlands jordbrukskommuner i allmänhet är större än i övriga riket. Skillnaderna i understödstagarfrekvensens storlek är dock synnerligen stor mellan jordbrukskommunerna i de olika norrländska länen. Det är icke möjligt att förklara dessa olikheter på grundval av skillnader i jordfördelningen mellan länen, men väl torde de kunna bero på att tillgången på fyllnadsarbeten vid sidan av jordbruket äro mindre inom vissa områden av den norrländska landsbygden än inom andra.

Vad som sagts om skillnaderna i relativa antalet understödstagare i jordbrukskommunerna i olika bygder gäller också i stort sett om de blandade kommunerna, där jordbruket spelar en stor roll som förvärvskälla vid sidan av andra näringsgrenar. I skogskommunerna synas försörjningsförhållandena vara särskilt oförmånliga i Norrbottens och Gävleborgs län, men även i Värmlands och Västernorrlands län är relativa antalet understödstagare mycket stort i dessa kommuner. Vad industrikommunerna och gruppen övriga kommuner beträffar är relativa antalet understödstagare i dessa kommuner särskilt stort i Västernorrlands och Norrbottens län. I vissa av dessa kommuner i ifråga-

¹ I Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Västmanlands län kom — enligt jordbruksräkningen år 1937 — 11—17 % av åkerarealen på småbruk (mindre än 10 har), 44—56 % på medelstora jordbruk (10—50 har) och 33—42 % på herrgårdar och gods (över 50 har). I Jönköpings, Kronobergs, Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län omfattade småbruk 48—69 % av åkerarealen, medelstora jordbruk 26—45 % och herrgårdar och gods 5—8 %. En mellanställning intogo Gotlands, Kristianstads och Hallands län. De utmärkas av jämförelsevis många medelstora jordbruk. Dessa omfattade 54—66 % av hela åkerarealen, medan på småbruk och storjordbruk kom 22—29 resp. 12—17 % av hela åkerarealen.

Tab. P. Fattigvårdssamhällena fördelade efter antalet understödstagare i förhållande till folkmängden länsvis år 1941.

L ä n	0 %	0-1 %	1-1-2 %	2-1-3 %	3-1-4 %	4-1-5 %	5-1-6 %	6-1-7 %	7-1-8 %	8-1-9 %	9-1-10 %	10-1-11 %	11-1-12 %	12-1-13 %	13-1-14 %	14-1-15 %	Över 15 %	Samtliga
<i>Landsbygden.</i>																		
Stockholms län . . .	—	—	1	2	11	12	16	7	9	11	11	15	3	5	3	3	3	112
Uppsala „ . . .	—	—	6	6	13	11	11	11	10	6	3	3	—	2	—	1	2	85
Södermanlands „ . . .	—	—	1	1	5	13	9	17	13	6	9	5	4	3	—	1	—	87
Östergötlands „ . . .	—	1	—	6	9	19	18	25	18	14	15	7	4	2	4	1	1	144
Jönköpings „ . . .	2	9	25	29	31	17	7	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	128
Kronobergs „ . . .	—	1	5	14	12	18	8	12	8	4	4	—	—	—	—	—	—	68
Kalmar „ . . .	—	—	1	3	8	18	13	15	15	10	5	8	3	—	—	2	—	101
Gotlands „ . . .	—	6	14	12	21	7	14	6	7	2	—	2	—	—	—	—	—	91
Blekinge „ . . .	—	—	—	—	—	1	3	4	3	2	8	5	4	2	—	2	3	37
Kristianstads „ . . .	—	5	18	26	30	22	18	17	3	5	1	—	—	—	—	—	1	146
Malmöhus „ . . .	1	7	24	46	43	29	27	20	12	15	5	1	2	—	2	1	1	236
Hallands „ . . .	—	1	8	23	20	14	7	6	5	2	—	—	—	—	—	—	—	86
Göteborgs o. Bohus „ . . .	—	—	6	9	19	10	10	9	4	9	4	3	3	—	—	—	1	87
Älvsborgs „ . . .	2	12	38	46	41	25	23	16	5	3	3	2	1	—	—	—	—	217
Skaraborgs „ . . .	5	10	43	48	47	39	20	19	12	8	3	3	—	—	—	—	1	258
Värmlands „ . . .	—	—	3	8	6	10	14	11	10	6	3	7	6	1	2	1	1	89
Örebro „ . . .	—	1	—	2	6	13	9	11	3	4	1	3	2	1	1	2	—	59
Västmanlands „ . . .	—	—	1	1	7	8	11	11	8	4	7	—	1	1	4	—	1	65
Kopparbergs „ . . .	—	—	—	1	6	9	4	7	9	1	4	6	1	3	1	—	—	52
Gävleborgs „ . . .	—	—	—	—	3	1	9	1	2	5	4	7	5	2	3	2	9	53
Västernorrlands „ . . .	—	—	—	—	2	—	6	2	5	4	5	4	3	8	2	5	17	63
Jämtlands „ . . .	—	—	1	4	3	8	7	8	6	5	6	6	2	3	—	—	2	61
Västerbottens „ . . .	—	—	1	—	4	4	4	4	7	2	3	—	—	—	—	—	1	30
Norrbottnens „ . . .	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	3	—	3	—	—	3	13	25
Samtliga 1941	10	53	198	287	348	308	268	244	177	129	107	88	47	33	22	24	57	2 398
1940	6	76	169	270	318	312	288	232	201	148	102	51	70	35	30	26	64	2 398
<i>Städerna.</i>																		
1941	—	—	1	3	4	12	23	14	18	13	14	6	4	1	—	2	2	117
1940	—	—	—	1	7	13	17	13	20	13	13	6	4	3	4	—	3	117
<i>Hela riket.</i>																		
1941	10	53	197	290	352	320	291	258	195	142	121	94	51	34	22	26	59	2 515
1940	6	76	169	271	325	325	305	245	221	161	115	57	74	38	34	26	67	2 515

ANTAL UNDERSTÖDSTAGARE I FÖRHÅLLANDE TILL FOLKMÄNGDEN

varande län är frekvensen av understödstagare den största i hela riket. Detta har ytterst sina orsaker i den kris, som i slutet av 1920- och början av 1930-talet drabbade den norrländska sågverksindustrin.

Stora växlingar förekomma emellertid i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. I vissa kommuner ha fattigvårdsstyrelserna haft ingen eller endast en relativt obetydlig understödsverksamhet, under det att i andra kommuner verksamheten varit av stor — i vissa fall av mycket stor — omfattning. En belysning härav erhåller man av tab. P, där fattigvårdssamhällena länsvís fördelats på ett antal grupper efter storleken av det tal, som anger antalet understödstagare i procent av folkmängden. En procentuell fördelning av fattigvårdssamhällena efter det relativa antalet understödstagare meddelas i följande tablå.

Procentuella antalet fattigvårdssamhällen med nedanstående antal under- stödstagare per 100 invånare	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket	Procentuella antalet fattigvårdssamhällen med nedanstående antal under- stödstagare per 100 invånare	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket
0	0·4	—	0·4	8·1—9·0	5·4	11·1	5·7
0·1—1·0	2·2	—	2·1	9·1—10·0	4·5	12·0	4·8
1·1—2·0	8·2	0·9	7·8	10·1—11·0	3·7	5·1	3·7
2·1—3·0	11·9	2·6	11·5	11·1—12·0	1·9	3·4	2·0
3·1—4·0	14·5	3·4	14·0	12·1—13·0	1·4	0·9	1·4
4·1—5·0	12·8	10·2	12·7	13·1—14·0	0·9	—	0·9
5·1—6·0	11·2	19·6	11·6	14·1—15·0	1·0	1·7	1·0
6·1—7·0	10·2	12·0	10·3	15·1—	2·4	1·7	2·3
7·1—8·0	7·4	15·4	7·8				
				Summa	100·0	100·0	100·0

På landsbygden hade 546 fattigvårdssamhällen eller 23 % av samtliga haft högst 3 understödstagare per 100 invånare. Av dessa hade 10 kommuner icke haft någon understödstagare alls under året. I övrigt hade 656 (27 %) av landsbygdens fattigvårdssamhällen haft mellan 3 och 5 understödstagare per 100 invånare, 512 (21 %) mellan 5 och 7 samt återstående 684 (29 %) mer än 7. Fördelningen visar sålunda för landskommunernas del en utpräglad anhopning till procenttal, som understiga genomsnittliga antalet understödda personer per 100 invånare för hela landsbygden, vilket var 7·7. Högst 8 understödstagare per 100 invånare hade icke mindre än 1 891 fattigvårdssamhällen eller 79 % av samtliga, medan 507 kommuner eller 21 % av samtliga fattigvårdssamhällen hade ett högre frekvenstal. På liknande sätt förhåller sig också med motsvarande fördelning av städerna. Av dessa hade 20 (17 %) mellan 2 och 5 understödda personer per 100 invånare, 37 (32 %) mellan 5 och 7, 31 (26 %) mellan 7 och 9 samt 29 (25 %) över 9. I $\frac{3}{4}$ av städerna understeg relativa antalet understödstagare 9·0 %, vilket var medeltalet för samtliga städer. Den bristande symmetri, som kommer till synes vid fördelningen av fattigvårdssamhällena efter relativa antalet understödstagare, visar sig också därutinnan, att det procenttal, som understödstagarfrekvensen i halva antalet fattigvårdssamhällen understiger och i den andra hälften överstiger, eller medianvärdet, är väsentligt lägre — för landsbygden 4·9 % och för städerna 7·2 % —

Tab. Q. Fattigvårdssamhällena på landsbygden fördelade efter invånarantalet och efter antalet understödstagare i förhållande till folkmängden år 1941.

Antal fattigvårdssamhällen med nedanstående antal understödstagare per 100 invånare	Invånarantal										Samtliga
	-249	250-499	500-749	750-999	1 000-1 499	1 500-1 999	2 000-2 999	3 000-3 999	4 000-4 999	5 000-9 999	10 000-
	Antal fattigvårdssamhällen										
0	8	1	—	—	1	—	—	—	—	—	10
0·1—1·0	16	26	5	5	1	—	—	—	—	—	53
1·1—2·0	23	67	37	31	20	7	8	3	—	—	196
2·1—3·0	20	60	72	40	54	18	19	4	—	—	287
3·1—4·0	12	70	60	51	68	41	29	12	3	2	348
4·1—5·0	7	54	45	41	67	32	41	9	4	7	308
5·1—6·0	12	30	38	34	44	34	43	12	11	9	268
6·1—7·0	6	17	33	28	59	28	37	16	8	11	244
7·1—8·0	4	24	25	11	32	25	25	11	7	10	177
8·1—9·0	4	16	15	12	17	19	22	6	2	13	129
9·1—10·0	2	13	10	9	17	13	15	11	8	5	107
10·1—11·0	1	7	11	6	17	7	12	8	5	10	88
11·1—12·0	1	4	3	5	8	3	2	6	5	8	47
12·1—13·0	1	2	1	3	8	6	7	2	—	2	33
13·1—14·0	—	3	2	2	5	2	3	3	—	2	22
14·1—15·0	—	2	—	2	4	2	1	3	2	6	24
15·1—	—	6	2	—	2	4	8	5	9	14	57
Samtliga	117	402	359	280	424	241	272	111	64	99	2 398
	Procentuell fördelning										
0	6·8	0·2	—	—	0·2	—	—	—	—	—	1·0
0·1—1·0	13·7	6·5	1·4	1·8	0·2	—	—	—	—	—	2·2
1·1—2·0	19·6	16·7	10·3	11·1	4·7	2·9	2·9	2·7	—	—	8·1
2·1—3·0	17·1	14·9	20·0	14·3	12·7	7·5	7·0	3·6	—	—	11·9
3·1—4·0	10·2	17·4	16·7	18·2	16·0	17·0	10·7	10·8	4·7	2·0	14·5
4·1—5·0	6·0	13·4	12·5	14·7	15·8	13·3	15·1	8·1	6·3	7·1	12·8
5·1—6·0	10·3	7·5	10·6	12·1	10·4	14·1	15·8	10·8	17·2	9·1	11·1
6·1—7·0	5·1	4·2	9·2	10·0	13·9	11·6	13·6	14·5	12·5	11·1	10·1
7·1—8·0	3·4	6·0	7·0	3·9	7·6	10·4	9·2	9·9	10·9	10·1	7·4
8·1—9·0	3·4	4·0	4·2	4·3	4·0	7·9	8·1	5·4	3·1	13·1	5·3
9·1—10·0	1·7	3·2	2·8	3·2	4·0	5·4	5·5	9·9	12·5	5·1	4·4
10·1—11·0	0·9	1·8	3·1	2·1	4·0	2·9	4·4	7·2	7·8	10·1	3·6
11·1—12·0	0·9	1·0	0·8	1·8	1·9	1·2	0·7	5·4	7·8	8·1	1·9
12·1—13·0	0·9	0·5	0·3	1·1	1·9	2·5	2·6	1·8	—	2·0	1·4
13·1—14·0	—	0·7	0·5	0·7	1·2	0·8	1·1	2·7	—	2·0	0·9
14·1—15·0	—	0·5	—	0·7	1·0	0·8	0·4	2·7	3·1	6·1	1·0
15·1—	—	1·5	0·6	—	0·5	1·7	2·9	4·5	14·1	14·1	2·4
Samtliga	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

än aritmetiska medeltalet för antalet understödda personer i samtliga landskommuner resp. städer.

Granskar man fördelningen i de olika länen finner man för landsbyggdens del stora olikheter mellan landsdelarna. Största andelen fattigvårdssamhällen med ett jämförelsevis litet relativt antal understödstagare finner man i Jönköpings, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län. I Västernorrlands, Norrbottens, Blekinge och Gävleborgs län ha fattigvårdsstyrelserna i allmänhet haft en relativt omfattande understödsverksamhet, i vissa fall en mycket stor sådan. Spridningen med avseende på understödstagarprocenten är emellertid mycket stor i samtliga län.

Den osymmetriska fördelningen av fattigvårdssamhällena efter relativa understödstagarfrekvensens storlek synes huvudsakligen sammanhånga med väsentliga olikheter mellan små och stora kommuner. Tydligast framträder detta för landskommunernas del. Fördelar man fattigvårdssamhällena på landsbygden med olika invånarantal efter understödstagarnas relativa andel av befolkningen, såsom skett i tab. Q, finner man, att det stora antalet av små kommuner till övervägande delen ha en låg frekvens av understödstagare och att antalet understödstagare per 100 invånare i allmänhet ökas, då fattigvårdssamhällena bli större. Tendensen härvidlag framgår tydligare av följande sammandrag av tab. Q.

Invånarantal	Relativa antalet fattigvårdssamhällen, där antalet understödstagare per 100 invånare var					
	högst 4	mer än 4	högst 8	mer än 8	högst 10	mer än 10
— 249	67.4	32.6	92.2	7.8	97.3	2.7
250— 499	55.7	44.3	86.8	13.2	94.0	6.0
500— 749	48.4	51.6	87.7	12.3	94.7	5.3
750— 999	45.4	54.6	86.1	13.9	93.6	6.4
1 000—1 499	33.8	66.2	81.5	18.5	89.5	10.5
1 500—1 999	27.4	72.6	77.0	23.0	90.3	9.7
2 000—2 999	20.6	79.4	74.3	25.7	87.9	12.1
3 000—3 999	17.1	82.9	60.4	39.6	75.7	24.3
4 000—4 999	4.7	95.3	51.6	48.4	67.2	32.8
5 000—9 999	2.0	98.0	39.4	60.6	57.6	42.4
10 000—	—	100.0	20.6	79.4	44.8	55.2
Summa	37.7	62.3	79.1	20.9	88.8	11.2

Skillnaderna i avseende på understödstagarfrekvensens storlek i fattigvårdssamhällen med olika antal invånare framgår tydligt även av de tal för antalet understödstagare per 100 invånare, som beräknats för olika storleksgrupper i tab. R, som jämväl visar förefintligen olikheter i detta hänseende mellan skilda landsdelar och kommuntyper samt mellan landsbygd och städer.

Relativa antalet understödstagare utgör för de minsta fattigvårdssamhällena på landsbygden (med mindre än 250 invånare) 3.8 %. Detta tal stegras successivt med fattigvårdssamhällenas ökade storlek och är i kommuner med 3 000—4 000 invånare ungefär dubbelt så stort (7.8 %) och i de största med mer än 10 000 invånare drygt tre gånger så stort (12.4 %) som i de minsta fattigvårdssamhällena. Medeltalet för de minsta fattigvårdssamhällena (3.8 %) är icke mer än ungefär hälften så stort som för landskommunerna överhuvud (7.7 %). Sistnämnda medeltal underskrides av talen för samtliga storleksgrupper under 3 000 invånare. Den med fattigvårdssamhällenas tilltagande befolkningsstorlek ökade understödstagarfrekvensen är i allmänhet genomgående för samtliga landsdelar och på det hela taget även för kommuner av olika näringstyp. Skillnaderna i medeltalen mellan små och stora kommuner synas dock vara mest utpräglade i Bohuslän och Vänerlän, i Skåne, Blekinge och Halland, samt i Östra Götaland, mindre i Mälardalen samt i Dalarna och Norrland. I förstnämnda landsdelar, där småkommunerna äro särskilt talrika, är relativa antalet understödstagare i de mindre fattigvårdssamhällena synnerligen lågt i

Tab. R. Antal understödstagare per 100 invånare i fattigvårdssamhällen av olika storlek.

	Antal understödstagare per 100 invånare i											
	Mä-lar-lä- nen	Östra Göta- land	Skåne, Ble- kinge, Hall- land	Bohus- län o. Väner- län	Dalar- na och Norr- land	Hela lands- byg- den	Därav					Samt- liga stä- der
							Jord- bruks- k:er	Skogs- k:er	Blan- dade k:er	Indu- stri- k:er	Övri- ga k:er	
Samtliga fattig- vårdssamhällen .	8·0	5·9	5·5	5·8	11·0	7·7	5·8	10·4	7·4	9·0	8·7	9·0
Därav m. ne- danstående antal invånare:												
— 249 . . .	6·1	3·4	3·7	2·4	9·6	3·8	3·7	—	3·7	—	4·9	—
250—499 . . .	6·7	4·5	3·9	3·9	7·5	4·5	4·4	7·1	4·8	3·1	4·3	—
500—749 . . .	6·6	5·1	4·0	3·9	5·5	4·8	4·6	8·9	4·9	5·1	5·9	—
750—999 . . .	7·1	4·9	3·9	4·1	8·4	4·9	5·1	8·1	4·6	4·1	4·6	—
1 000—1 499 . . .	6·9	5·5	4·9	4·7	9·9	5·9	5·5	6·9	5·8	5·1	7·5	4·7
1 500—1 999 . . .	7·3	5·6	5·2	5·7	8·2	6·2	6·0	10·8	6·0	4·9	6·0	5·7
2 000—2 999 . . .	6·7	5·9	6·0	6·1	8·2	6·5	6·7	7·0	6·8	6·1	6·3	5·9
3 000—3 999 . . .	8·0	6·3	7·0	7·4	9·6	7·8	7·3	17·9	8·5	5·7	7·4	6·8
4 000—4 999 . . .	8·2	6·5	7·9	7·1	12·3	9·4	9·4	10·2	9·6	7·4	9·8	6·0
5 000—9 999 . . .	8·9	10·4	9·0	8·1	11·2	10·3	9·9	12·8	10·0	9·6	10·3	7·2
10 000 o. däröfver	11·9	8·5	—	11·9	13·0	12·4	6·9	7·6	11·3	12·8	14·3	9·4

förhållande till vad fallet är i de andra landsdelarna, men i de större kommunerna, där invånarantalet överstiger 2 000, äro skillnaderna mellan olika landsdelar relativt taget mindre. Inom samtliga storleksgrupper förete Dalarna och Norrland högre medeltal än övriga landsdelar. I skogskommunerna är relativa antalet understödstagare avsevärt större än i kommuner av annan näringstyp i flertalet storleksgrupper. I övrigt synas inga väsentliga olikheter förefinnas mellan kommuner med olika näringsförhållanden inom resp. storleksgrupper utom i den största. Industri-kommunerna, som på det hela taget ha relativt flera understödstagare än jordbrukskommunerna och de blandade kommunerna, uppvisa sålunda i fråga om flertalet storleksgrupper nära överensstämmande tal med de senare och i vissa fall till och med lägre.

Även ifråga om städerna framträder en viss genomgående tendens till olikheter i fattigvårdsfrekvensen mellan städer av olika storlek, ehuru mindre utpräglad än beträffande landsbygden. Städerna ha i allmänhet relativt färre understödstagare än landskommunerna av motsvarande storlek. De 68 städer, som ha mindre än 10 000 invånare, ha i genomsnitt t. o. m. relativt färre understödstagare än jordbrukskommunerna i samma storleksgrupper. Den omständigheten, att landskommunerna tillsammans ha relativt färre understödstagare än samtliga städer, beror sålunda på det ringa relativa antalet understödda i det stora antalet småkommuner på landsbygden.

Skillnaderna i fattigvårdsfrekvensen mellan kommuner av olika storlek synas sålunda väsentligen vara en landsbygdsföreteelse. Där äro ju också olikheterna i kommunernas storlek mest utpräglade. De förhållanden av social och ekonomisk natur, som kunna tänkas orsaka den olika omfattningen av fattigvårdens hjälpverksamhet i kommuner av skiftande storlek, göra sig synbarligen gällande i samtliga landsdelar och kommuntyper, ehuru i olika grad i

olika fall. Vissa gemensamma orsaker torde därför ha varit verksamma. En av orsakerna till den lägre understödstagarfrekvensen i småkommunerna torde vara det förhållandet, att de med hänsyn främst till det svaga skatteunderlaget torde vara återhållsammare i sin hjälppolitik än de större. Denna orsak kan dock icke ha varit den enda. Ty det är icke endast de allra minsta fattigvårdssamhällena, som ha förhållandevis färre understödstagare än de övriga, utan detta är också i allmänhet fallet med de medelstora fattigvårdssamhällena i förhållande till de största. Att tendensen till återhållsamhet emellertid skulle vara större i små än i medelstora och större fattigvårdssamhällen torde dock vara obestriddigt. De små kommunerna ha icke samma ekonomiska bärkraft som de större och sakna merendels även i andra avseenden viktiga förutsättningar för att kunna fylla de anspråk, som socialvården kan pålägga dem, t. ex. tillgång till egna fattigvårdsanstalter för omhändertagande av vårdbehövande. Förutsättningarna för att bedriva en mera restriktiv hjälppolitik torde också vara större i små kommuner än i stora.¹

En annan faktor av viss betydelse för differenser i fattigvårdsfrekvensen mellan skilda kommuner är den olika sammansättningen av understöds klientelet. I mindre kommuner och i allmänhet i fattigvårdssamhällen med relativt få understödstagare består klientelet i större utsträckning än i andra av ensamstående och åldringar. Hjälpverksamheten har där i högre grad än eljest karaktären av ålderdomsförsörjning. Med understödsverksamhetens ökade omfattning växer i regel andelen gifta arbetsföra personer i klientelet och barnfrekvensen. Sättet att mäta understödsverksamhetens omfattning med antalet understödda personer per 100 invånare kan därför i någon mån sägas förstora förefintliga differenser i understödshänseende mellan små och stora kommuner. Hade fattigvårdsfrekvensen i stället mätts med relativa antalet understödda familjer, hade skillnaderna i frekvenstalen mellan små och stora kommuner blivit i någon mån mindre.

Särskilt fattigvårdstungda kommuner. I en del fattigvårdssamhällen ha fattigvårdsstyrelserna haft en mycket omfattande hjälpverksamhet. I 59 fattigvårdssamhällen, 57 landskommuner och 2 städer, utgjorde antalet understödstagare mer än 15 % av folkmängden. Enär intresset i särskilt hög grad knyter sig till dessa fattigvårdssamhällen, ha de upptagits i en nominativ förteckning i tab. S. För vart och ett av dessa fattigvårdssamhällen angives i tabellen kommunernas näringskaraktär och deras folkmängd (den 1 januari 1941). Dessutom redovisas kommunvis antalet understödstagare i förhållande till folkmängden åren 1940 och 1941. Vidare har approximativt beräknats dels det procentuella antalet understödsfall inom olika familjetyper, dels relativa antalet understödstagare bland vuxna män och kvinnor samt barn år 1941. För varje kommun angives dessutom den år 1941 beslutade kommunala utdebiteringen per skattekrona.

¹ En utförlig framställning angående den kommunala indelningen och socialvården lämnas i Socialvårdskommitténs betänkande VI: Utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m. (S. O. U. 1942: 56).

Tab. S. Procentuella antalet understödsfall inom olika familjetyper och relativa antalet understödda personer i fattigvårdssamhällen med mer än 15 % understödda personer i förhållande till folkmängden år 1941.

Den efter kommunens namn stående bokstaven anger kommundypen sålunda:

j = jordbrukskommuner

b = blandade kommuner

ö = övriga kommuner

s = skogskommuner

i = industrikommuner

L ä n o c h k o m m u n ¹	Folk- mängd den 1 jan. 1941	Antal under- stödda per- soner i % av folkmängden		Antal understödsfall 1941, i %, bland				Antal under- stödda perso- ner 1941, i %, bland			Utdelb. av allm. skatt per skatte- krona 1941	
		1940	1941	en- sam- ma män	en- sam- ma kv.	gif- ta par	samt- liga famil- jer	vuxna		barn		
								män	kv.			
Landskommuner.												
<i>Stockholms län.</i>												
Hillesbö (b)	470	13·0	18·7	9	21	17	15	13	19	30	9·00	
Vidbo (j)	480	15·0	17·1	11	18	13	14	12	15	28	14·00	
Ytterjärna (j)	610	14·1	16·7	9	23	14	14	12	17	24	11·60	
<i>Uppsala län.</i>												
Älvkarleby (i)	8 370	13·1	16·0	13	24	12	16	13	17	23	9·00	
Gamla Uppsala . . . (i)	2 005	15·9	15·2	6	10	15	11	11	13	26	10·50	
<i>Östergötlands län.</i>												
Tingstad (b)	471	8·8	15·9	10	22	13	14	11	16	22	13·30	
<i>Blekinge län.</i>												
Fridlevstad (b)	2 527	17·9	16·5	10	15	17	14	13	16	23	15·80	
Jämsjö (b)	2 560	15·1	16·0	6	16	14	11	10	15	27	17·00	
Lösen (ö)	2 743	16·9	15·1	9	18	14	13	12	15	20	11·00	
<i>Kristianstads län.</i>												
Osby (ö)	3 039	14·8	16·1	9	13	14	12	11	13	29	10·40	
<i>Malmöhus län.</i>												
Källstorp (j)	494	11·6	15·2	10	11	10	10	10	10	29	4·70	
<i>Göteborgs o. Bohus län.</i>												
Lommeland (ö)	724	16·3	16·6	8	9	15	11	12	13	31	22·00	
<i>Skaraborgs län.</i>												
Bjurum (j)	381	26·6	23·6	14	29	25	21	19	26	29	10·00	
<i>Värmlands län.</i>												
Södra Finnskoga . . . (s)	1 629	20·0	19·6	9	20	21	15	14	20	29	12·80	
<i>Västmanlands län.</i>												
Kungs-Barkarö (b)	469	15·5	15·4	11	13	11	12	11	12	27	10·00	
<i>Gävleborgs län.</i>												
Järvsö (b)	7 431	19·0	18·5	9	15	18	14	13	16	30	14·00	
Los (s)	3 441	15·9	17·9	11	16	18	15	14	17	26	10·50	
Ovanåker (b)	6 460	17·7	17·0	6	11	15	11	11	13	32	9·20	
Trönö (b)	1 550	16·9	16·9	8	13	18	13	13	16	26	15·52	
Segersta (j)	1 409	16·3	16·8	10	13	18	14	14	16	24	11·50	
Ljusdal (b)	8 419	18·8	16·5	11	17	15	15	13	16	23	10·50	
Bollnäs (b)	10 960	15·6	16·1	10	13	14	13	12	14	26	12·60	
Hanebo (b)	4 312	16·0	15·4	12	12	15	13	13	14	22	10·00	
Njutånger (i)	4 386	14·4	15·3	10	23	13	15	12	17	19	8·95	

¹ Kommunerna inom länen ordnade efter understödsprocentens storlek år 1941.

² Procenttalen äro endast approximativa och därför angivna utan decimal.

Tab. S (forts.).

L ä n o c h k o m m u n	Folk- mängd den 1 jan. 1941	Antal under- stödda per- soner i % av folkmängden		Antal understödsfall 1941, i %, bland				Antal under- stödda perso- ner 1941, i %, bland			Utdeb. av allm. kommun- skatt per skatte- krona 1941	
		1940	1941	en- sam- ma män	en- sam- ma kv.	gif- ta par	samt- liga famil- jer	vuxna		barn		
								män	kv.			
Västernorrlands län.												
Alnö	(ö)	5 895	35·8	33·2	21	34	31	29	26	33	47	29·00
Skön	(i)	13 590	28·8	25·9	25	24	23	24	24	23	35	16·75
Timrå	(i)	8 546	30·5	25·8	25	30	21	25	23	24	34	14·00
Ytterlännäs	(ö)	6 916	22·0	21·2	13	27	17	19	15	21	31	15·60
Högsjö	(ö)	4 177	18·6	20·9	13	23	19	18	16	21	29	16·00
Torsåker	(b)	9 110	23·7	20·8	8	22	17	16	13	20	36	21·00
Gudmundrå	(i)	14 656	19·1	20·0	17	20	18	18	18	19	28	16·95
Bjärträ	(ö)	4 908	19·4	19·9	13	29	17	19	15	22	24	23·70
Hässjö	(ö)	4 010	20·8	19·2	14	28	16	19	15	21	23	18·75
Selånger	(b)	3 516	19·6	18·9	11	16	17	15	14	17	31	12·00
Liden	(b)	2 655	17·9	18·8	10	13	16	13	13	14	36	19·60
Stöde	(b)	5 225	18·9	18·4	10	15	16	14	13	16	30	14·75
Ljustorp	(j)	2 488	17·3	17·8	12	19	15	15	13	17	26	22·00
Njurunda	(i)	11 253	21·0	17·6	15	20	15	17	15	17	23	14·00
Torp	(b)	9 831	19·4	16·9	11	19	14	14	12	16	27	10·00
Graninge	(s)	1 778	15·2	16·0	9	16	13	13	11	15	25	14·60
Säbrå	(ö)	4 415	14·4	15·9	12	18	13	14	13	15	23	18·90
Jämtlands län.												
Lillhärdal	(s)	2 092	16·8	16·3	12	9	16	12	14	12	23	8·10
Sveg	(b)	2 218	15·4	15·6	11	12	16	12	13	14	24	10·68
Västerbottens län.												
Jörn	(s)	5 689	17·4	15·3	7	10	14	10	10	12	27	15·00
Norrbottens län.												
Nedertorneå	(b)	4 542	28·9	27·2	18	19	28	22	23	24	35	26·39
Överkalix	(s)	8 564	32·3	26·5	9	14	27	16	17	21	40	36·40
Nederkalix	(ö)	14 467	23·9	22·9	12	16	22	16	16	19	35	17·85
Gällivare	(ö)	20 824	23·2	20·9	11	16	17	15	14	17	33	11·60
Arjeplog	(b)	4 427	22·9	18·6	10	14	17	14	14	16	27	12·70
Töre	(b)	4 969	20·9	18·1	12	16	18	15	15	17	24	24·50
Korpilombolo	(s)	3 471	16·1	17·9	6	6	17	10	11	12	27	29·65
Råneå	(s)	9 087	18·2	17·7	8	13	16	12	12	15	29	21·70
Edefors	(b)	3 845	16·2	17·4	9	10	19	13	14	15	26	18·15
Pajala	(s)	6 229	18·7	17·3	9	11	16	12	12	14	24	25·02
Junosuando	(s)	1 756	17·2	16·5	5	9	15	10	10	13	24	33·50
Piteå landskommun	(b)	13 967	17·2	15·8	8	12	16	12	12	14	23	19·70
Arvidsjaur	(s)	9 824	16·2	15·2	9	14	13	12	11	13	23	17·10
Städer.												
Sundbyberg		10 992	15·4	17·3	13	16	15	15	15	16	27	8·60
Söderhamn		10 014	16·4	16·5	13	16	14	14	14	15	27	14·35

Relativa antalet understödstagare i dessa 59 fattigvårdssamhällen med den högsta understödstagarfrekvensen utgjorde i 48 kommuner mellan 15 och 20 % av folkmängden. I 11 landskommuner var antalet understödstagare mer än 20 % av antalet invånare och i 1 mer 30 %. Flertalet eller 42 av de 57 landskommunerna med den högsta understödstagarfrekvensen äro norrlandskommuner, till huvudsaklig del belägna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län. I Norrbottens län äro mer än hälften av dess landskommuner (13 av 25)

företrädta, i Västernorrlands län mer än $\frac{1}{4}$ (17 av 63) och i Gävleborgs län $\frac{1}{6}$ (9 av 53). Bland landskommuner med olika näringsförhållanden äro skogskommuner relativt talrikast företrädta med 10 fattigvårdssamhällen, utgörande omkring $\frac{1}{6}$ av samtliga 64 skogskommuner. Av de 17 skogskommunerna i Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län hade icke mindre än 8 mer än 15 understödstagare per 100 invånare. Samma är förhållandet med 16 av de 58 blandade kommunerna och med 13 av de 37 industri- och övriga kommunerna i dessa tre län. I de 4 industrikommunerna i Västernorrlands län översteg antalet understödstagare i samtliga fall 15 % av folkmängden. Av de 2 städerna med den högsta understödstarfrekvensen var en belägen i Norrland.

Den höga understödstarfrekvensen i nu angivna kommuner utgör i flertalet fall ingen tillfällig företeelse, utan den har bestått sedan länge. Även om procenttalet icke alltid överstigit 15 %, har det merendels under en lång följd av år varit mycket högt i förhållande till vad fallet varit i andra kommuner. Särskilt är detta förhållandet med norrlandskommunerna, där det stora hjälpbehovet i många fall kan spåras ända tillbaka till depressionsåren i början av 1930-talet och i vissa fall ännu längre. Alltsedan dess har antalet fattigvårdssamhällen med hög understödstarfrekvens varit relativt stort i Norrland. Detta visar följande översikt över antalet fattigvårdssamhällen med mer än 15 understödstagare per 100 invånare sedan år 1930

L ä n	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
<i>Landsbygden</i>	8	24	73	96	76	73	69	43	34	87	64	57
Därav i												
Kopparbergs län	—	3	7	11	5	4	2	1	—	1	—	—
Gävleborgs >	—	3	14	18	13	12	13	5	3	16	10	9
Västernorrlands >	1	5	10	11	9	15	17	16	12	24	21	17
Jämtlands >	—	2	8	9	3	4	3	2	1	5	3	2
Västerbottens >	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	1
Norrbottens >	5	7	12	11	10	12	13	9	9	17	15	13
Övriga >	2	4	22	35	35	25	20	9	9	23	14	15
<i>Städerna</i>	—	7	7	11	8	5	5	3	1	1	3	2

Bland fattigvårdssamhällena med den högsta understödstarfrekvensen i Västernorrlands län märker man flera av de kommuner i trakten av Sundsvall (Alnö, Timrå, Skön, Hässjö, Njurunda) och i Ådalens sågverksdistrikt (Högsjö, Gudmundrå, Ytterlänäs, Bjärträ), vilka under lågkonjunkturåren i början av 1930-talet drabbades av den omfattande krisen inom sågverksindustrin. På samma sätt finner man bland de mest fattigvårdstungda kommunerna i Norrbottens län flera av de kommuner i Kalixbygden (Nederkalix, Nedertorneå och Töre), vilka redan vid mitten av 1920-talet hemsöktes av en kris inom deras sågverksindustri.¹ Dessa industriella kriser medförde ett stort arbetskraftsöverskott och en stark ansvällning av fattigvårdens hjälpverksamhet, som med relativt små förändringar bestått alltsedan dess, detta icke bara i de direkt

¹ Se härom bl. a. Statens Arbetslöshetskommissions berättelse 1925—1934, sid. 97 o. f.

berörda kommunerna, utan även i en del skogskommuner och blandade kommuner i länen, där befolkningen i viss utsträckning varit beroende av sysselsättningen inom skogsindustrierna.

Även i fråga om flertalet av de övriga kommunerna med den högsta understödstarfrekvensen torde orsakerna till den omfattande understödsverksamheten ligga i alldeles speciella förhållanden. Det vill synas, som om dessa förhållanden främst skulle vara att söka på arbetsmarknaden, alldenstund relativa antalet understödsfall särskilt bland gifta par med minderåriga barn, sålunda huvudsakligen bland gifta män i arbetsför ålder, är väsentligt mycket större i de mest fattigvårdstungda kommunerna än i fattigvårdssamhällena över huvud. Frekvensen av understödsfall inom ohälsa familjetyper samt bland vuxna och barn inom de 59 kommunerna med den högsta understödstarfrekvensen framgår kommunvis av tab. S och även av följande sammanfattnings-siffror.

	Antal understödsfall 1941, i %, bland				Antal understödda per- soner 1941, i %, bland		
	ensamma		gifta par	sam- tliga fa- miljer	vuxna		barn
	män	kvinnor			män	kvinnor	
<i>Landsbygden.</i>							
Särskilt fattigvårdstungda kommuner (57)	12	18	17	15	15	17	28
Övriga fattigvårdssamhällen	5	8	5	6	5	7	10
<i>Städerna.</i>							
Särskilt fattigvårdstungda städer (2) . .	13	16	15	15	14	15	27
Övriga städer	8	9	7	8	8	8	15

Under det att relativa antalet understödsfall bland ensamma män och kvinnor i de fattigvårdstungda kommunerna på landsbygden var i genomsnitt vid pass dubbelt så stort som i övriga kommuner, var det beträffande gifta par mer än tre gånger större. I vissa av kommunerna med den högsta understödstarfrekvensen äro dessa relationstal ännu större. Relativa antalet understödda personer var också som följd härav mycket stort i dessa kommuner, i medeltal drygt tre gånger större än i övriga landskommuner. I vissa kommuner (Alnö och Överkalix) tillhöra nära hälften av samtliga barn sådana familjer, som åtnjöt understöd av fattigvårdsstyrelsen. I fråga om städerna upprepar sig samma förhållande som beträffande landsbygden, ehuru relationstalen här äro något lägre. Överhuvud framgår, att fattigvårdens hjälpverksamhet i dessa kommuner varit i större utsträckning än i andra fattigvårdssamhällen inriktad på att bistå yngre och medelålders familjeförsörjare och deras familjer.

Flera av de mest fattigvårdstungda kommuner, som redovisas i tab. S, höra sedan länge till de mest skattetyngda i hela riket. Av samtliga 59 kommuner i tabellen hade 26 en kommunal utdebitering under 1941 på mer än 15 kr., 12 på mer än 20 kr. och 6 på mer än 25 kr. Till jämförelse kan nämnas, att i hela riket den kommunala utdebiteringen per skattekrona samma år i 107 kommuner översteg 15 kr., i 30 kommuner 20 kr. och i 14 kommuner 25 kr.

Tab. T. Relativa antalet understödda personer bland vuxna och bland barn
länsvis år 1941.

L ä n	Antal under- stödda personer, i %, bland			L ä n	Antal under- stödda personer, i %, bland		
	vuxna		barn		vuxna		barn
	män	kvinnor			män	kvinnor	
<i>Landsbygden . . .</i>	6	8	11	<i>Landsbygden (forts.).</i>			
Stockholms län . . .	8	9	14	Örebro län	6	9	9
Uppsala	6	7	10	Västmanlands	5	8	9
Södermanlands . . .	4	8	9	Kopparbergs	6	8	11
Östergötlands . . .	6	8	9	Gävleborgs	8	10	17
Jönköpings	3	4	4	Västernorrlands . . .	12	14	20
Kronobergs	4	5	8	Jämtlands	6	7	13
Kalmar	6	7	10	Västerbottens	5	6	11
Gotlands	4	4	6	Norrbottens	11	13	25
Blekinge	8	10	14				
Kristianstads	4	5	7				
Malmöhus	4	5	6	<i>Städerna</i>	8	8	14
Hallands	4	5	5	Stockholm	9	9	19
Göteborgs o. Bohus . .	5	7	9	Göteborg	10	10	16
Älvsborgs	4	5	6	Malmö	7	7	14
Skaraborgs	3	5	5	Övriga städer över 30 000 inv.	7	8	14
Värmlands	6	8	12	Städer under 30 000 inv. . .	6	8	12

Relativa antalet understödstagare bland vuxna och barn. I tab. T redovisas länsvis relativa antalet understödstagare bland vuxna män och kvinnor samt barn. Siffrorna äro endast approximativa, enär i folkräkningen gränsen mellan vuxna och barn dragits vid 15 år men i fattigvårdsstatistiken vid 16 år.

Relativa antalet understödstagare bland män är på landsbygden (6 %) i regel lägre än bland kvinnorna (8 %), medan motsvarande tal i städerna äro lika för de båda könen (8 %). Antalet understödda barn per 100 barn i befolkningen är väsentligt högre än motsvarande tal för de vuxna, givetvis beroende på den stora understödsfrekvensen bland flerbarnsfamiljer. I medeltal tillhöra på landsbygden 11 % och i städerna 14 % av samtliga barn familjer med fattigvårdsunderstöd. Frekvensen understödda är sålunda i båda fallen cirka dubbelt så stor som bland de vuxna männen. Variationerna i procentalen mellan de olika länen äro i allmänhet genomgående för samtliga grupper av understödstagare. Dock iakttagar man en väsentligt mindre skillnad i relativa antalet fattigvårdsunderstödda bland barn och bland vuxna i län, där understödstagarfrekvensen på det hela taget är låg, såsom i Jönköpings och Hallands län samt i Västergötlands- och Skånelänen, än vad fallet är i mera fattigvårdstunga län, såsom i de norrländska. Detta sammanhänger med det tidigare flera gånger påpekade förhållandet, att understödsklientelet i större utsträckning än eljest består i förra fallet av ensamstående män och kvinnor, åldringar och tilläggs pensionärer, och i det senare av gifta par, där mannen är i arbetsför ålder och barnfrekvensen i regel är stor.

Den skillnad, som förefinnes i avseende på frekvensen av barn bland understödstagarna i kommuner med växlande antal understödstagare per 100 invå-

Tab. U. Antal understödda barn per 100 understödstagare i fattigvårdssamhällen med växlande antal understödstagare per 100 invånare.

	Antal understödda barn per 100 understödstagare i											
	Mä-lar-lä- nen	Östra Göta- land	Skåne, Ble- kinge, Hal- land	Bohus- län och Väner- län	Dalar- na och Norr- land	Hela lands- byg- den	D ä r a v					Samt- liga stä- der
							Jord- bruks- k:er	Skogs- k:er	Blan- dade k:er	Indu- stri- k:er	Öv- riga k:er	
Samtliga fattig- vårdssamhällen .	27.1	29.1	31.6	28.9	37.5	32.5	31.9	44.0	33.5	28.9	31.1	26.9
Därav med nedan- stående antal un- derstödstagare per 100 inv.:												
0.1—1.0 % . . .	—	—	2.0	5.8	—	2.8	0.9	—	8.8	—	—	—
1.1—2.0 „ . . .	10.2	12.2	14.0	9.9	12.8	11.8	8.4	11.4	15.0	11.2	17.1	—
2.1—3.0 „ . . .	19.6	22.3	19.2	19.1	15.6	19.9	19.2	13.4	21.2	18.5	20.8	15.9
3.1—4.0 „ . . .	22.5	24.9	27.1	23.3	30.4	25.3	24.4	42.8	25.6	24.0	26.8	17.7
4.1—5.0 „ . . .	22.1	29.2	30.3	28.7	30.4	28.3	28.5	36.7	27.3	27.7	29.8	24.1
5.1—6.0 „ . . .	23.0	28.0	32.4	30.6	32.8	29.2	30.0	34.7	28.7	24.3	31.6	27.8
6.1—7.0 „ . . .	26.6	30.2	34.1	28.2	35.7	30.7	33.7	42.0	30.9	27.0	28.4	26.5
7.1—8.0 „ . . .	26.6	28.3	34.7	31.1	37.7	32.6	34.4	41.9	31.7	29.4	26.9	28.6
8.1—9.0 „ . . .	27.4	29.3	31.1	30.6	36.9	31.1	34.1	41.4	33.5	29.5	26.6	28.0
9.1—10.0 „ . . .	30.7	32.7	35.9	29.1	39.3	35.1	34.8	46.1	37.7	30.4	29.9	29.7
10.1—11.0 „ . . .	28.1	33.1	33.3	34.8	32.1	31.6	35.7	37.7	33.3	28.5	29.5	25.3
11.1—12.0 „ . . .	26.5	33.1	31.8	32.5	39.7	34.8	38.4	33.0	33.6	37.8	29.8	31.9
12.1—13.0 „ . . .	30.4	33.7	41.1	26.7	36.1	33.9	38.1	37.0	35.5	8.1	27.3	32.7
13.1—14.0 „ . . .	30.2	32.7	33.4	32.7	32.1	31.9	39.5	31.7	28.5	24.5	30.1	—
14.1—15.0 „ . . .	28.7	35.8	41.1	22.9	39.7	33.6	37.1	35.7	42.6	29.9	26.4	26.6
15.1— „ . . .	28.8	41.3	39.7	37.2	39.7	39.3	41.6	49.8	40.8	28.4	40.9	28.9

nare, belyses av tab. U. Antalet understödda barn per 100 understödstagare var i genomsnitt för landskommunerna 33 och för städerna 27. Dessa tal underskridas av samtliga kommuner, som ha färre understödstagare än 6 å 7 per 100 invånare. Övriga kommuner uppvisa endast tillfälliga och relativt små avvikelser från medeltalen för samtliga landskommuner och städer. Relativa antalet understödda barn bland understödstagarna är minst i de kommuner, som ha den lägsta understödstagarfrekvensen. Det stiger successivt, allteftersom frekvensen understödstagare över huvud ökas, tills antalet understödstagare per 100 invånare uppgår till ungefär 6 å 7 %. Detta förhållande upprepar sig för samtliga landsdelar och kommuntyper och sammanhänger självfallet med de skillnader, som förefinnas, i fattigvårdsklienteletts sammansättning i avseende på ålder och i familjehänseende. Barnförekomsten inom befolkningen i kommuner med växlande understödstagarfrekvens visa enligt verkställda undersökningar icke några olikheter, som kunna förklara skillnaderna i frekvensen av understödda barn inom fattigvårdsklientelet.

VI. Understödstagare med tilläggspension samt barn med barnbidrag eller bidragsförskott inom fattigvårdsklientelet.

För en belysning av bl. a. fattigvårdens förhållande till vissa andra grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten har sedan fattigvårdsstatistikens omläggning år 1939 inhämtats uppgifter om i vad mån understödstagarna åtnjöt tilläggspension (eller invalidunderstöd), barnbidrag eller bidragsförskott. Dessa äro de viktigaste former av understöd, som fattigvårdens understödstagare uppbära vid sidan av den kompletterande hjälp, som fattigvårdsmyndigheterna lämna. Förutom dessa understödsformer förekomma emellertid även andra, såväl av offentlig natur, såsom sjukkasseunderstöd, mödrahjälp, moderskapspenning etc., som av enskilt ursprung, såsom arbetsgivarepension, livränta m. m., men de äro vid sidan av de tre nämnda av jämförelsevis underordnad betydelse, varför några uppgifter om dylika understöd tills vidare icke inhämtats.¹

Dessa uppgifter om kombinerade understödsformer ha främst kommit till användning för en uppdelning av fattigvårdens understöds-klientel i olika kategorier av understödstagare. En dylik uppdelning har ansetts nödvändig icke minst i samband med en undersökning av bl. a. hemunderstödens storlek, men är även av betydelse i andra sammanhang, såsom vid en belysning av understöds-klientelet's sammansättning i familjehänseende och dess understödsförhållanden. En differentierad uppdelning på alla förekommande kombinationer av skilda understödsformer har av olika skäl icke ansetts nödvändig. I stället har en fördelning endast skett på två huvudgrupper, nämligen på understödstagare med tilläggspension och övriga understödstagare. Tilläggspensionärerna, som bestå av ålderstigna och invalider, utgöra nämligen en mycket stor del av samtliga understödstagare och skilja sig i väsentliga avseenden från övriga understödstagare. Denna indelning av understöds-klientelet i två huvudgrupper har tillämpats genomgående i flertalet av de tabellsammanställningar, som härröra från den representativa delen av undersökningen. De familjer, där barnbidrag eller bidragsförskott utgått till barnen, ha hänförs till antingen den förra eller den senare huvudgruppen, allteftersom huvudpersonen åtnjöt tilläggspension eller inte.

I det följande lämnas några uppgifter angående förekomsten i understöds-klientelet av understödsfall (resp. understödstagare) med tilläggspension, barnbidrag eller bidragsförskott. Det bör anmärkas, att de uppgifter, som fattigvårdsstyrelserna lämnat om dessa understödsformer, i en del fall varit ofullständiga i olika hänseenden, varför de anförda talen delvis äro för låga.

Antal understödstagare med tilläggspension. Antalet tilläggspensionärer bland understödstagarna redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 5 i

¹ Jfr härom Socialvårdskommitténs betänkande III: Statistisk undersökning angående fattigvårdens understödsverksamhet. S. O. U. 1941: 29, sid. 50 o. f.

Tab. V. Antal understödsfall med tilläggspension i procent av samtliga familjer inom olika familjetyper.¹

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall med tilläggs- pension, i %, bland							Antal tilläggs- pensionärer, i %, bland vuxna		
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		samtliga familjer	män	kvinnor	män o. kvinnor
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn				
<i>Landsbygden</i>	64.0	24.7	72.7	12.1	63.1	17.2	54.2	48.3	46.2	47.2
Mälardalen	68.4	.	74.3	14.5	63.8	13.1	57.5	51.3	50.1	50.6
Östra Götaland	70.2	.	76.1	16.7	68.5	20.8	60.9	53.7	53.2	54.4
Skåne, Blekinge och Halland	72.7	.	78.2	14.2	68.6	16.1	60.9	54.4	52.8	53.6
Bohuslän och Västergötland	65.3	.	76.1	10.0	61.1	18.6	57.9	50.5	51.3	50.9
Dalarna och Norrland	55.9	26.2	65.9	10.1	59.5	17.5	46.3	41.7	37.2	39.4
Jordbrukskommuner	69.1	.	75.6	16.2	65.2	22.0	58.9	53.5	50.1	51.7
Skogskommuner	58.4	.	68.9	11.0	67.8	21.1	47.5	43.5	35.2	39.7
Blandade kommuner	66.2	(32.4)	73.1	13.2	66.3	18.6	56.0	50.8	47.7	49.2
Industrikommuner	53.8	.	68.2	8.3	51.8	11.5	46.5	39.0	40.0	39.5
Övriga kommuner	64.6	(22.6)	73.3	10.5	66.5	14.7	55.0	48.9	47.9	48.3
<i>Städerna</i>	48.7	19.8	65.3	8.6	47.9	7.7	44.5	35.3	40.4	38.1
Stockholm	40.5	.	57.8	5.7	34.5	3.7	37.4	28.2	34.1	31.4
Göteborg	49.3	.	61.2	10.4	46.5	9.8	42.6	35.4	37.0	36.3
Malmö	53.8	.	67.4	(8.2)	53.8	8.1	45.1	37.3	37.7	37.5
Övriga städer över 30 000 inv.	51.5	.	70.6	9.2	48.6	6.7	47.1	35.3	43.2	39.7
Städer under 30 000 inv.	54.1	.	70.0	10.4	58.6	10.9	50.3	41.4	46.2	44.0
<i>Hela riket</i>	1941 57.6	23.1	69.3	10.6	56.5	13.2	50.0	42.8	43.6	43.2
	1940 55.5	18.8	67.3	11.5	54.7	11.7	47.9	40.6	38.4	39.4

tabellbilagan. På grundval av det representativa materialet har i tab. V antalet familjer, i vilka någon av huvudpersonerna var tilläggspensionär, satts i procent av hela antalet familjer inom olika familjetyper, samt beräknats relativa antalet tilläggspensionärer bland vuxna understödstagare, män och kvinnor för sig.

Nära 152 000 understödstagare, varav ungefär 95 000 på landsbygden och ej fullt 57 000 i städerna, hade enligt de föreliggande uppgifterna åtnjutit tilläggspension under hela redogörelseåret eller någon del därav. Av samtliga vuxna understödstagare hade enligt tab. V ungefär 43 % tilläggspension. Ifrågavarande andel var något större i landskommunerna (47 %) än i städerna (38 %). Den synes på landsbygden ha varit något större för män (48 %) än för kvinnor (46 %), medan i städerna förhållandet var det motsatta (35 % bland männen mot 40 % bland kvinnorna).

Sedan föregående år har antalet tilläggspensioner med understöd av fattigvården ökat med inmot 6 000 (från 146 000). Denna ökning förskriver sig emellertid från en fullständigare redovisning av understödstagarnas tilläggspensioner till 1941 års statistik och är alltså endast skenbar. I lands-

¹ Procenttal inom parentes anger, att understödsfallens antal understiger 100.

kommunerna, som tidigare haft den ofullständigaste rapporteringen, ha tilläggspensionärerna vid fattigvården ökat med 7 000 (från 88 000). I städerna ha tilläggspensionärerna vid fattigvården mellan de båda åren minskat med 1 000 (från 58 000). I anledning härav har procentuella antalet tilläggspensionärer bland fattigvårdens understödstagare ökat på landsbygden från 42 % till 47 % och i städerna från 37 % till 38 %.

Antalet tilläggspensionärer över huvud under år 1941 kan beräknas på grundval av pensionsstyrelsens statistik. Vid utgången av år 1940 uppgick antalet tilläggspensionärer i hela riket till 451 345, varav 191 495 män och 259 850 kvinnor. Deras antal ökades under år 1941 med 37 282 nytillkomna pensionstagare, varav 17 675 män och 19 607 kvinnor. Sålunda erhöles under år 1941 sammanlagt 209 170 män och 279 457 kvinnor tilläggspension, och hela antalet tilläggspensionärer utgjorde 488 627. I relation härtill uppgick antalet tilläggspensionärer med understöd av fattigvårdsstyrelserna till drygt 31 %. Av de manliga tilläggspensionärerna skulle omkring 33 % och av de kvinnliga omkring 29 % ha åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna.

Kompletterande understöd genom fattigvårdsstyrelserna är väsentligt vanligare bland städernas än bland landsbygdens tilläggspensionärer. För år 1939 beräknades på sätt, som framgår av samma års fattigvårdsberättelse, att omkring 24 % av landsbygdens och 45 % av städernas tilläggspensionärer erhållit understöd av fattigvårdsstyrelserna. De förändringar, som dessa procenttal undergått sedan dess torde vara relativt obetydliga.

Tab. V visar, att i landskommunerna 54 % och i städerna 45 % av samtliga familjer vid sidan av understöd från fattigvårdsstyrelserna åtnjutit tilläggspension under redogörelseåret eller någon del därav. De flesta tilläggspensionärerna förekomma givetvis inom familjetyper med det största antalet ålderstigna, nämligen bland familjer utan barn. Framför allt omfattar familjetypen ensam kvinna utan barn en mycket stor andel tilläggspensionärer (69 %); närmast kommer familjetypen ensam man utan barn (58 %). Till gifta par utan barn hade i 57 % av samtliga fall tilläggspension utgått; i 23 % av dessa familjer hade endera och i 34 % båda makarna åtnjutit dylik förmån.

Förekomsten av tilläggspensionärer inom fattigvårdsklientelet är relativt taget störst i de landsdelar, där understödstagarfrekvensen är lägst, nämligen i Östra Götaland, Skåne, Blekinge och Halland samt i Bohuslän och Vänerlänen; i landskommunerna i Dalarna och Norrland däremot är relativa antalet understödsfall resp. understödstagare med tilläggspension lägre än i övriga landsdelar. På samma sätt finner man relativt flera tilläggspensionärer i de mindre fattigvårdstvingda jordbrukskommunerna och blandade kommunerna än i kommuner av annan näringstyp. Detta visar på det förhållandet, att understödsverksamheten i kommuner med relativt få understödstagare i större omfattning än på andra håll har karaktären av ålderdomsförsörjning. Av denna omständighet förklaras också den väsentligt större förekomsten av tilläggspensionärer bland understödstagarna på landsbygden än i städerna.

En belysning av det varierande relativa antalet tilläggspensionärer bland de vuxna understödstagarna i kommuner med olika understödstagarfrekvens läm-

Tab. X. Antal tilläggspensionärer per 100 vuxna understödstagare i kommuner med olika antal understödstagare per 100 invånare.

	Antal tilläggspensionärer per 100 vuxna understödstagare i											
	Mäl-lar-länen	Östra Göta-land	Skåne, Ble-kinge, Hal-land	Bohus-län och Väner-länen	Dalar-na och Norr-land	Hela lands-byg-den	D ä r a v					Samt-liga stä-der
							Jord-bruks-k:er	Skogs-k:er	Bland-dade k:er	Indu-stri-k:er	Öv-riga k:er	
Samtliga fattig-vårdssambällen .	50.6	54.4	53.6	50.9	39.4	47.2	51.7	39.7	49.2	39.5	48.3	38.1
Därav med nedan-stående antal un-derstödstagare per 100 inv.:												
0.1—1.0 . . .	100.0	83.3	72.5	69.4	—	75.4	78.1	—	71.0	—	—	—
1.1—2.0 . . .	47.2	67.6	66.7	66.5	29.4	65.7	69.6	25.8	63.0	61.7	63.8	95.0
2.1—3.0 . . .	58.2	60.6	61.2	56.7	66.7	59.6	62.3	67.9	59.6	46.2	60.3	56.7
3.1—4.0 . . .	57.5	58.6	58.3	57.5	45.4	56.9	55.2	54.2	60.3	50.9	56.1	59.3
4.1—5.0 . . .	61.1	54.9	56.7	51.9	45.7	54.1	56.6	37.2	55.9	45.7	51.7	52.1
5.1—6.0 . . .	57.2	56.1	52.8	50.4	42.7	51.8	52.3	44.4	54.0	51.9	49.0	43.6
6.1—7.0 . . .	56.4	55.3	50.6	51.0	44.8	51.7	53.0	41.8	52.1	48.1	52.2	45.8
7.1—8.0 . . .	52.5	53.5	53.9	47.5	41.9	48.6	48.7	39.2	51.7	49.0	49.8	40.9
8.1—9.0 . . .	50.8	50.4	56.0	46.7	36.2	47.3	53.6	40.8	45.1	41.1	52.5	43.0
9.1—10.0 . . .	41.7	53.2	45.0	50.2	40.4	43.9	49.9	23.2	45.7	35.0	47.8	40.2
10.1—11.0 . . .	43.9	47.7	50.5	47.7	42.7	44.9	53.0	43.1	44.6	37.6	47.4	32.6
11.1—12.0 . . .	56.7	46.9	52.1	36.5	35.8	41.6	42.3	25.4	47.4	28.0	50.1	32.2
12.1—13.0 . . .	50.4	49.5	45.1	56.0	40.0	45.7	39.6	39.5	44.5	37.0	52.5	32.9
13.1—14.0 . . .	54.2	48.2	54.3	48.4	38.7	44.1	41.9	46.3	57.2	36.4	39.1	—
14.1—15.0 . . .	36.4	53.2	51.3	59.9	34.2	36.9	32.8	45.8	34.8	29.8	53.5	34.1
15.1— . . .	36.1	52.2	39.6	41.1	33.3	33.7	35.5	30.6	23.9	32.7	35.5	32.0

nas i tab. X. Andelen tilläggspensionärer bland understödstagarna är påfallande hög i kommuner med ett relativt fåtal understödstagare och minskas på det hela taget successivt med understödstagarfrekvensens tilltagande storlek. Förhållandet upprepar sig i stort sett för såväl landsbygd och städer som olika landsdelar och kommuntyper.

Åldersfördelningen bland tilläggspensionärerna i fattigvårdsklientelet redovisas för olika familjetyper, landsdelsvis och i olika kommuntyper, i ett tidigare sammanhang (tab. J, sid. 35). I tab. Y har uträknats det relativa antalet understödsfall med tilläggspension inom olika åldersgrupper på grundval av uppgifterna om hemortsrättsledarens ålder. Denna tabell visar, att invaliditetsfrekvensen bland understödstagarna i allmänhet är rätt stor. Redan i åldrarna under 30 år utgöra familjerna med invalidunderstöd och tilläggspension vid pass $\frac{1}{5}$ av samtliga understödsfall. Andelen stiger med försörjarnas tilltagande ålder. I åldern 50—60 år äro nära 39 % och i åldern 60—67 år 57 % av understödsfallen pensionärsfamiljer.

Tidigare har visats, att ensamstående understödstagare i högre grad än andra voro ålderstigna och därför i större utsträckning åtnjoto tilläggspension. De äro emellertid även — såsom framgår av tab. Y — i synnerligen stor utsträckning invalider. I åldrarna under 30 år hade cirka var fjärde eller var femte av de ensamstående understödstagarna invalidunderstöd mot endast 2 å 3 % av de gifta männen. Skillnaden mellan ej gifta och gifta understödstagare

Tab. Y. Relativa antalet familjer med tilläggs pension, inom olika familjetyper och åldersgrupper, inom skilda landsdelar och kommuntyper, år 1941.

Familjetyper Ålder	L a n d s b y g d										S t ä d e r							
	Mälar-länen	Östra-Göta-land	Skåne, Blekinge, Hall-land	Bohus-län och Vänern-länen	Dalar-na och Norr-land	Hela lands-bygden	D ä r a v					Stock-holm	Göte-borg	Malmö	Övriga städer över 30 000 inv.	Städer under 30 000 inv.	Samtliga städer	Hela riket
							Jord-bruks-kommuner	Skogs-kommuner	Bländade kommuner	Industri-kommuner	Övriga kommuner							
<i>Ensamma män</i>	67.6	69.2	71.4	64.2	55.0	63.0	67.8	56.8	65.4	52.8	63.5	40.3	48.1	53.2	51.1	53.6	48.2	56.8
i åldern 16—30 år	35.9	36.7	37.7	24.3	23.5	28.2	33.7	30.6	30.4	18.9	26.7	14.5	23.8	20.0	20.0	23.3	20.5	25.2
30—40	49.2	59.1	63.0	55.0	47.0	52.4	57.6	41.5	54.2	39.5	56.7	28.0	32.5	47.6	45.5	43.0	35.6	45.2
40—50	57.8	68.0	63.6	56.9	56.8	59.6	63.2	61.7	66.3	44.2	56.3	25.9	48.9	44.2	44.7	46.3	38.9	50.5
50—60	60.9	68.0	68.5	62.5	56.4	62.0	68.2	57.4	64.8	47.2	62.3	29.0	37.0	35.4	36.7	47.1	36.7	49.2
60—67	60.6	62.4	68.2	60.6	56.1	60.4	62.9	61.8	64.8	51.1	57.9	38.3	53.9	43.2	38.6	42.9	42.2	51.5
67—	91.5	90.7	89.7	89.7	90.7	90.5	90.8	87.8	90.8	88.7	91.6	83.6	85.2	90.9	86.9	89.0	86.8	89.2
<i>Ensamma kvinnor</i>	66.3	68.2	69.8	67.9	54.6	63.3	66.8	56.9	63.8	58.7	63.8	49.7	53.2	56.4	62.6	61.2	56.8	60.3
i åldern 16—30 år	26.1	33.3	33.7	26.6	22.3	26.2	27.6	25.7	24.5	26.8	27.7	11.6	17.4	32.1	29.0	18.4	18.1	22.8
30—40	37.2	46.6	42.3	42.4	33.1	38.2	42.7	49.1	39.8	29.7	36.0	19.2	29.2	34.4	27.6	34.5	27.6	38.2
40—50	38.8	48.9	45.5	43.9	31.8	39.4	47.9	37.0	41.5	28.8	36.4	28.6	30.2	39.2	31.0	35.2	31.9	36.0
50—60	48.4	49.8	56.1	49.8	42.4	47.7	56.4	45.2	51.3	39.0	43.6	37.7	42.9	35.6	44.6	42.1	41.0	44.4
60—67	66.6	71.9	72.8	74.8	62.5	67.9	73.6	67.3	67.8	60.8	69.9	57.5	61.7	52.4	59.3	62.1	59.7	63.8
67—	92.6	94.0	93.7	95.0	92.9	93.5	93.5	94.4	93.4	92.7	94.1	89.2	94.8	95.0	94.0	93.2	92.6	98.1
<i>Gifta par</i>	38.4	41.7	36.0	36.2	30.9	35.1	38.9	32.5	36.5	29.1	36.0	16.2	25.0	25.1	23.4	30.5	24.0	30.4
i åldern 16—30 år	0.7	3.8	6.6	2.1	4.9	3.8	7.6	8.7	5.8	1.1	2.0	0.4	2.8	1.5	1.9	3.3	2.0	2.8
30—40	5.6	14.7	3.6	6.9	9.9	8.7	14.1	20.1	8.0	4.3	7.0	1.7	4.9	2.6	2.6	6.0	3.7	6.2
40—50	12.4	16.0	16.3	18.5	14.4	15.1	16.8	13.7	16.7	11.5	14.9	3.4	10.7	12.0	11.8	11.3	8.7	12.5
50—60	27.6	34.4	29.5	25.7	27.3	28.4	30.7	24.4	32.4	22.0	26.5	16.6	28.9	23.2	18.8	26.0	21.2	25.6
60—67	49.8	52.8	58.6	60.1	51.9	53.4	56.1	51.4	51.3	48.9	57.9	46.4	52.9	44.4	40.6	48.9	46.9	50.9
67—	94.0	95.0	90.1	90.5	95.2	93.6	91.3	94.2	95.3	91.2	94.8	86.3	95.0	98.3	92.0	93.9	92.6	98.2
<i>Samtliga familjer</i>	57.5	60.9	60.9	57.9	46.3	54.2	58.9	47.5	56.0	46.5	55.0	37.4	42.6	45.1	47.1	50.3	44.5	50.0
i åldern 16—30 år	25.0	30.4	30.1	21.6	20.2	23.4	27.8	27.0	24.7	17.3	22.2	9.7	15.0	16.5	18.0	17.0	14.7	19.6
30—40	24.4	37.1	31.9	31.6	24.5	27.9	35.1	31.8	29.0	17.9	27.9	11.6	17.5	20.5	15.5	22.5	17.0	22.8
40—50	30.4	41.2	37.2	35.5	27.9	32.4	36.7	28.2	36.7	22.8	31.1	17.3	26.8	30.6	25.0	27.5	23.7	28.7
50—60	42.6	48.1	50.4	44.3	38.3	43.0	49.6	36.7	46.6	33.6	40.9	29.1	37.0	31.4	34.3	37.0	33.8	38.8
60—67	59.7	63.0	67.5	66.7	57.2	61.3	64.7	59.0	61.4	55.1	63.6	49.1	57.2	48.2	50.1	54.7	52.1	57.0
67—	92.6	93.2	91.8	92.6	92.7	92.6	92.2	91.8	92.9	91.2	93.5	87.2	92.2	94.4	91.8	92.3	91.0	92.0

Tab. Z. Relativa antalet understödsfall med tilläggspension inom olika hjälpformer.
Representativa undersökningen.

H j ä l p f o r m e r	Antal understödsfall med tilläggspension, i %, bland						
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<i>Vårdtagare på fattigvårdsanstalt.</i>							
Landsbygden	82·6	66·7	87·1	41·2	81·8	43·4	83·3
Städerna	65·7	12·5	82·2	20·9	69·7	27·1	70·9
Hela riket	75·2	47·8	85·2	29·7	76·3	36·1	78·1
<i>Vårdtagare på sjukvårdsanstalt.</i>							
Landsbygden	58·0	26·3	61·4	22·9	47·8	17·5	47·5
Städerna	47·5	20·0	52·6	11·9	32·9	11·1	38·8
Hela riket	54·2	24·1	57·7	17·4	42·4	15·3	44·2
<i>Understödsfall med hemunderstöd.</i>							
Landsbygden	61·3	22·4	73·4	9·1	68·6	18·8	51·1
Städerna	41·8	20·2	65·2	7·7	50·6	8·1	41·0
Hela riket	51·8	21·6	69·2	8·5	60·0	13·7	46·1
<i>Understödsfall med »annan hjälp».</i>							
Landsbygden	51·5	20·9	64·3	17·1	60·6	19·1	46·4
Städerna	43·4	10·0	63·2	15·9	55·0	12·5	43·6
Hela riket	49·0	18·9	63·9	16·7	59·1	17·4	45·5

utjämnas så småningom med tilltagande ålder, men ännu mellan 50 och 60 år voro i det närmaste varannan av de ensamma understödstagarna invalider mot endast ungefär var fjärde av de gifta männen. Invaliditetsfrekvensen är väsentligt högre bland de ensamstående manliga understödstagarna än bland de kvinnliga i samtliga åldersgrupper under 60 år. Över 60-årsåldern förekommer tilläggspension oftare bland ensamma kvinnor än bland ensamma män. Mellan 60 och 67 år förefinnas inga större skillnader i frekvensen av tilläggspensionärer bland gifta och ej gifta män. I åldern över 67 år, där andelen understödsfall med tilläggspensionen uppgår för hela riket till 92 %, uppvisa endast de ensamma männen en något mindre proportion tilläggspensionärer (89 %) än övriga familjetyper.

På landsbygden är invaliditetsfrekvensen bland understödstagarna i varje åldersgrupp (under 67 år) något större än i städerna. Mindre fattigvårdstygda landsdelar (Östra Götaland, Skåne, Blekinge och Halland) och kommundyper (jordbrukskommuner och blandade kommuner) utmärkas i jämförelse med landsbygden i övrigt av en väsentligt större förekomst av tilläggspensionärer i åldrarna under 67 år såväl bland ensamstående som bland gifta understödstagare.

Att understöds klientelet på landsbygden, särskilt i vissa landsdelar och kommundyper, i väsentligt större utsträckning än i städerna består av personer med invalidunderstöd jämte tilläggspension får givetvis icke tolkas så att understödsfrekvensen bland landsbygdens tilläggspensionärer skulle vara högre

än bland städernas. Som tidigare visats är understödsfrekvensen bland tilläggspensionärerna i städerna i det närmaste dubbelt så stor (45 %) som på landsbygden (24 %). Detta förhållande torde mer eller mindre vara genomgående för tilläggspensionärer av alla åldrar. Den högre invaliditetsfrekvensen bland understödstagarna på landsbygden får ej heller tydas så, att förekomsten av invalider skulle vara större där än i städerna. Därom vet man för närvarande ej mycket.

Frekvensen av tilläggspensionärer är avsevärt större bland vårdtagarna på fattigvårdsanstalter än bland övriga understödstagare, vilka senare emellertid icke uppvisa några större skillnader sinsemellan, såsom framgår av tab. Z. Av samtliga familjer, där någon av familjemedlemmarna vårdats på kommunernas fattigvårdsanstalter, hade på landsbygden 83 % och i städerna 71 % åtnjutit tilläggspension. Inom övriga hjälpformer uppgick relativa antalet pensionärsfamiljer på landsbygden till 46 å 51 % och i städerna till 39 å 44 %.

Antal familjer resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskott jämte understöd av fattigvårdsstyrelserna. I tab. 5 i tabellbilagan lämnas länsvis uppgifter på huru många barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna, som åtnjutit barnbidrag eller bidragsförskott. Dessa uppgifter avse hela antalet barn i dessa familjer, som åtnjutit dylika bidrag, oavsett om de direkt eller indirekt understöts av fattigvården eller varit omhändertagna av barnavårdsnämnden. I tab. Å har på grundval av det representativa materialet antalet fattigvårdsunderstödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott satts i procent av hela antalet understödsfall med barn inom olika familjetyper samt antalet barn, som åtnjutit någon av ifrågavarande förmåner, ställts i relation till hela antalet barn inom understöds klientelet, dels för familjer, som dessutom åtnjutit tilläggspension, dels för övriga familjer.

De barn i de av fattigvården understödda familjerna, som åtnjutit barnbidrag under hela redovisningsåret eller någon del därav, utgjorde i hela riket 23 500 eller cirka 15 % av hela antalet redovisade av fattigvården understödda eller av barnavårdsnämnderna omhändertagna barn i samtliga de familjer, som understöts av fattigvårdsstyrelserna. I landskommunerna var motsvarande antal 17 300 barn och i städerna 6 200. Det relativa antalet barn med barnbidrag var — såsom framgår av tab. Å — väsentligt större på landsbygden (17 %) än i städerna (10 %). Sedan år 1940 har antalet barn med barnbidrag i familjer med understöd av fattigvården minskat med 900 (från 24 400), därav på landsbygden med 300 (från 17 600) och i städerna med 600 (från 6 800). Relativt sett utgör nedgången för hela riket ungefär 4 % och är något mindre än den minskning, som samtidigt ägt rum i antalet fattigvårdsunderstödda barn (5 %).

Hela antalet barn, som åtnjutit barnbidrag under någon del av år 1941, utgjorde enligt pensionsstyrelsens statistik 61 675. Dylikt bidrag utgick nämligen vid utgången av år 1940 till 53 836 barn och under loppet av år 1941 utfärdades barnbidrag till ytterligare 7 839 barn. En avsevärd del eller icke

Tab. A. Relativa antalet understödsfall resp. barn med barnbidrag eller bidragsförskött inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall m. barnbidrag resp. bidragsförskött i % av samtliga familjer m. barn bland				Antal barn m. barnbidrag resp. bidragsförskött i % av samtliga barn inom familjetyper			
	en-samma män	en-samma kvinnor	gifta par el. sam-boende	samtliga	en-samma män	en-samma kvinnor	gifta par el. sam-boende	samtliga
Understödsfall resp. barn med barnbidrag.								
<i>Tilläggs pensionärer.</i>								
Landsbygden	(82·8)	57·2	77·8	74·4	78·4	57·9	78·2	75·8
Städerna	—	48·9	73·1	66·5	—	50·0	70·9	66·7
Hela riket	(80·0)	54·2	76·7	72·3	80·0	55·1	76·7	73·8
<i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	2·8	34·3	0·6	9·0	3·1	38·1	0·4	7·3
Städerna	(1·1)	22·4	0·6	6·2	0·7	24·6	0·5	5·6
Hela riket	2·3	28·9	0·6	7·8	2·4	32·4	0·4	6·7
<i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	22·6	37·1	13·8	19·6	18·6	40·0	12·3	17·3
Städerna	15·3	24·7	6·2	11·2	15·8	26·5	5·2	9·9
Hela riket	20·2	31·6	10·7	16·0	17·9	34·4	9·8	14·6
Understödsfall resp. barn med bidragsförskött.								
<i>Tilläggs pensionärer.</i>								
Landsbygden	—	16·5	2·3	4·7	—	11·8	1·1	2·3
Städerna	—	23·0	3·3	8·5	—	21·1	2·9	6·9
Hela riket	—	18·9	2·5	5·7	—	15·1	1·4	3·3
<i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	4·5	19·4	1·3	5·8	3·3	16·0	0·6	3·5
Städerna	(4·5)	29·0	3·6	10·2	6·0	27·3	2·7	7·9
Hela riket	4·5	23·8	2·3	7·8	4·1	20·8	1·4	5·2
<i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	3·4	19·1	1·4	5·7	2·6	15·6	0·7	3·3
Städerna	3·6	28·5	3·6	10·0	4·9	26·8	2·7	7·9
Hela riket	3·5	23·3	2·3	7·5	3·2	20·3	1·4	5·0

mindre än 38 % av samtliga barn med barnbidrag tillhöra alltså familjer, som åtnjuter understöd av fattigvården.

Antalet familjer med understöd av fattigvården, som uppburit barnbidrag till ett eller flera av sina barn under året, utgjorde enligt tab. A ungefär 16 % av samtliga understödsfall; i landskommunerna var motsvarande tal 20 % och i städerna 11 %. I fråga om hela riket samt landskommunerna äro procenttalen en enhet högre än föregående år, och beträffande städerna är talet oförändrat.

På grundval av det representativa materialet kan man beräkna hela antalet fattigvårdsunderstödda familjer med barnbidrag till 11 500 i hela riket, varav 8 100 på landsbygden och 3 400 i städerna. År 1940 utgjorde motsvarande antal 11 700, därav på landsbygden 8 000 och i städerna 3 700.

Barnbidrag utgår till faderlösa barn och barn till vissa invalider samt föräldralösa barn. Det är därför helt naturligt, att frekvensen av barnbidrag är störst bland understödstagare med tilläggspension samt bland ensamstående kvinnor bland övriga understödstagare. Barnbidrag har sålunda enligt tab. A utgått till 74 av 100 barn bland de fattigvårdsunderstödda tilläggspensionärerna. Motsvarande tal för landsbygden utgör 76 och för städerna 67. Av 100 barn till ensamma kvinnor bland understödstagare utan tilläggspension hade 32 åtnjutit barnbidrag, på landsbygden 38 och i städerna 25. I samtliga fall är relativa antalet understödsfall med barn, som åtnjutit barnbidrag, en eller annan enhet lägre.

Bidragsförskott hade enligt de föreliggande uppgifterna utgått till 8 200 barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna, därav till 3 300 barn på landsbygden och 4 900 barn i städerna. Detta motsvarar för hela riket 5 % och för landsbygd och städer 3 resp. 8 % av samtliga redovisade barn i de familjer, som understötts av fattigvården. Sedan föregående år har antalet barn med bidragsförskott bland de fattigvårdsunderstödda barnen minskat med 200 (från 8 400), en minskning, som helt faller på landsbygden.

Antalet barn, som under någon del av år 1940 åtnjutit bidragsförskott utgjorde enligt barnavårdsnämndernas uppgifter till barnavårdsstatistiken för samma år 29 705, varav i landskommunerna 16 248 och i städerna 13 457. Enligt dessa siffror, som icke torde ha undergått några större förändringar till 1941, skulle alltså icke mindre än 28 %, på landsbygden 20 % och i städerna 36 %, av samtliga barn med bidragsförskott tillhöra familjer med understöd av fattigvården.

Inom gruppen ensamma kvinnor med barn, som huvudsakligen kommer i fråga för erhållande av bidragsförskott, hade ungefär 23 % av samtliga understödsfall åtnjutit bidragsförskott till något eller några av barnen. På landsbygden var procenttalet 19 och i städerna 29. Motsvarande tal äro något lägre för tilläggspensionärer än för övriga understödstagare. Dessa relativtal ha icke undergått någon nämnvärd förändring sedan föregående år.

Med ledning av det representativa materialet kan man beräkna antalet fattigvårdsunderstödda familjer med bidragsförskott till 5 400, därav på landsbygden 2 400 och i städerna 3 000. Föregående år utgjorde samma antal 5 700, varav på landsbygden 2 400 och i städerna 3 300.

VII. Fördelningen av understödsfallen efter understödets beskaffenhet.

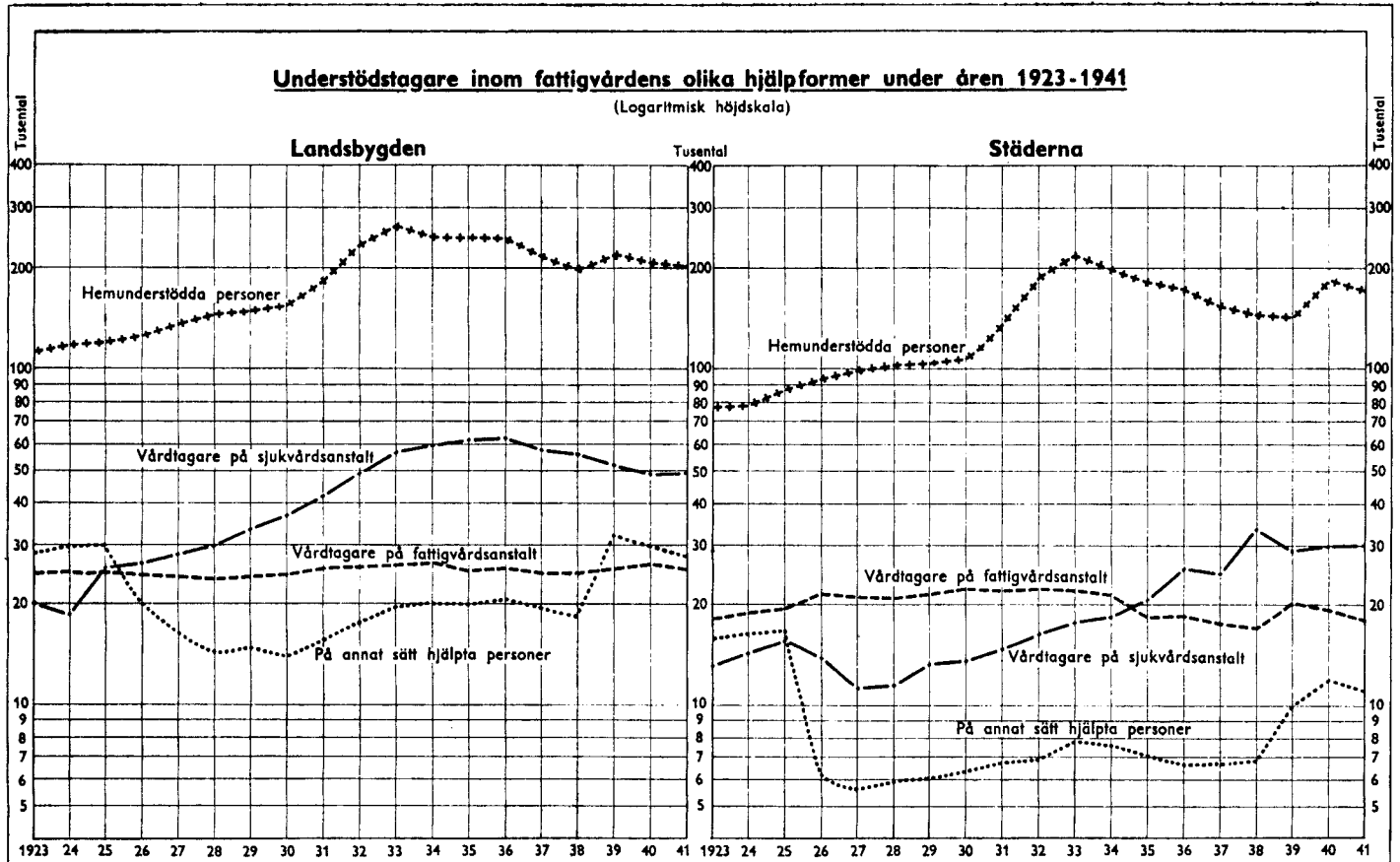
Fattigvårdens huvudformer. Fattigvårdsstyrelsernas hjälp lämnas i en mångfald olika former, som dock kunna inordnas under vissa huvudrubriker. I fattigvårdslagen nämnas såsom fattigvårdens huvudformer understöd i hemmet, utackordering i enskilt hem och anstaltsvård. Vid redovisningen av understöden till fattigvårdsstatistiken skola dessa av uppgiftslämnarna efter sin be-

skaffenhet fördelas på fyra huvudgrupper, nämligen hemunderstöd, vård på fattigvårdsanstalt, vård på sjukvårdsanstalt, samt annan av fattigvårdsstyrelsen lämnad hjälp. Under dessa huvudrubriker skola understöden redovisas på följande sätt.

Understöd, som lämnats i hemmet kontant eller in natura i form av livsmedel, matkuponger, bespising, beklädnadsartiklar, bränsle, av fattigvårdsstyrelsen upplåten bostad eller av densamma erlagd bostadshyra, läkarhjälp, medicin m. m., skola utan någon specificering redovisas som hemunderstöd. Såsom vård på fattigvårdsanstalt redovisas den vård, som lämnats av fattigvårdsstyrelsen på: a) fattigvårdsanstalt enligt 31 § fattigvårdslagen (ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem med föreståndare eller föreståndarinna), b) anstalt eller avdelning för sinnessjuka eller kroniskt sjuka, vilken tillhör fattigvårdssamhälle eller kommunalförbund samt c) arbetshem (dock *icke* försörjningspliktiga personer, intagna på arbetshem enligt 71 § fattigvårdslagen, eftersom sådana *icke* äro att betrakta som understödstagare). Vård, som fattigvårdsstyrelsen helt eller delvis bekostat på sjukvårdsanstalt, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (men ej under fattigvårdsstyrelsens förvaltning), redovisas under den tredje huvudrubriken. Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, vanföreanstalter, kuranstalter, konvalescenthem med flera anstalter för kroppssjuka som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka. Under rubriken »annan hjälp» redovisas sådant understöd, som *icke* kan betraktas som vård på anstalt eller hemunderstöd, t. ex. inackordering i enskilt hem, utrustning för intagning på anstalt, resor, kostnader för yrkesutbildning, fria bad, tandvård, begravningskostnader o. dyl.

Allmän översikt av hjälpformernas utveckling under åren 1923—1941. En översikt av huru utvecklingen av antalet understöds- resp. vårdtagare inom fattigvårdens olika hjälpformer gestaltat sig från år till år under perioden 1923—1941 framgår av de i diagram III återgivna kurvorna. Serierna grunda sig, i vad de avse tiden 1923—1938, på uppgifterna i den översiktstabell, som sammanställts i tab. 1 i tabellbilagan till fattigvårdsberättelsen för åren 1938—1939. För senare år ha siffrorna hämtats ur respektive års fattigvårdsberättelser. Under perioden 1923—1938 ha vissa förändringar vidtagits i fråga om redovisningen av de olika hjälpformerna. Sålunda äro uppgifterna *icke* fullt jämförbara för tiden före och efter år 1935. De viktigaste förändringarna i redovisningen äro följande. Vårdtagare på ålderdomshemmens avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka ha före år 1935 redovisats såsom intagna på fattigvårdsanstalt; fr. o. m. år 1935 ha de, såvitt avdelningarna varit vederbörligen godkända, upptagits tillsammans med dem, som åtnjutit vård på särskild anstalt för sinnessjuka resp. kroniskt sjuka. Vidare är att märka, att uppgifterna angående personer, vilka erhållit vård på sjukvårdsanstalter, innefatta t. o. m. år 1935 resp. 1937 endast en ringa del av de understödstagare i Göteborg resp. Stockholm, vilka erhållit fri sjukhusvård på fattigvårdens bekostnad. Till sist har fattigvårdsstatistikens omläggning medfört en fullstän-

Diagram III.

Nombre des assistés sous les différentes formes d'assistance pendant les années 1923—1941.

Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Hemunderstödda personer = Des personnes avec des secours à domicile. Vårdtagare på sjukvårdsanstalt = Assistés dans les établissements médicaux. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt = Assistés dans les asiles. På annat sätt hjälpta personer = Personnes assistées d'autres formes.

digare redovisning av de familjeanhöriga till dem, som av fattigvårdsstyrelserna åtnjutit hemunderstöd och »annan hjälp». I stora drag kan man dock med ledning av de i diagrammet återgivna serierna få en uppfattning av de olika hjälpformernas utveckling.

I sin helhet karakteriseras perioden 1923—1941 av att främst hemunderstöden fått en avsevärt ökad omfattning. Under 10-årsperioden 1923—1933 har antalet understödstagare med hemunderstöd ökats år från år, särskilt starkt i arbetslöshetstider såsom under depressionen 1930—1933. Efter år 1933 har de hemunderstöddas antal befunnit sig i en sakta nedgång, endast avbruten av en tillfällig uppgång på landsbygden under 1939 och i städerna under 1940. Orsaken till den väldiga stegringen av de hemunderstöddas antal är utan tvivel främst arbetslösheten, men den torde också till ej ringa del kunna tillskrivas det faktum, att fattigvården till sina metoder förvandlats och därmed allmänhetens inställning till densamma. I nära samband med den öppna fattigvård, som kommunerna meddela i form av hemunderstöd, står den huvudsakligen av fattigvårdssamhällena och landstingen bekostade vården på lasarett, tuberkulossjukhus, vanföreanstalter och andra anstalter för kroppssjuka. På detta område har under 1920- och 1930-talen ägt rum en stark utbyggnad och en förbättring av vårdmöjligheterna. Antalet personer, som på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad åtnjutit fri sjukhusvård har också — såsom framgår av diagrammet — undergått en avsevärd ökning under årens lopp. Vad fattigvårdsanstalterna beträffar karakteriseras tiden sedan den nuvarande fattigvårdslagens tillkomst av att de gamla fattighusen så gott som överallt ersatts av ålderdomshem, vilka bättre tillfredsställa vår tids hygieniska och humanitära fordringar. Även ålderdomshemmen ha efter hand i viss utsträckning erhållit en ändrad karaktär i flera avseenden. Antalet vårdtagare på fattigvårdsanstalterna ha enligt föreliggande uppgifter icke undergått några större växlingar under den tid, som överblickas i diagrammet, utan är för närvarande i det närmaste detsamma, som det var i början av 1920-talet. På anstaltsvårdens område dominerade tidigare vården på fattigvårdsanstalterna, men den har sedermera alltmera distanserats av vården på sjukvårdsanstalter. Detta torde få tydas som ett tecken på den humanisering av socialvården, som ägt rum under de senaste två decennierna, och den vikt man alltmera lägger vid de förebyggande sociala åtgärderna, icke minst på hälso- och sjukvårdens område. Fattigvård i andra former än de nu nämnda, sammanfattade under beteckningen »annan hjälp», var tidigare mera vanlig än vad den numera är. Främsta anledningen härtill är den att utackordering av understödstagare i enskilt hem, vilken i början av 1920-talet förekom i relativt stor omfattning, alltmera avtagit. Särskilt utpräglad är nedgången i utackorderingsfallen under åren 1926 och 1927, vilken förskriver sig från att barnavårdsnämnderna, sedan den nuvarande barnavårdslagen trätt i kraft med ingången av år 1926, övertogo ansvaret för flertalet av de minderåriga barn, som fattigvårdsstyrelserna haft utackorderade. År 1939, då fattigvårdsstatistiken omlades, redovisas åter en ökning av antalet på annat sätt hjälpta personer. Detta torde emellertid bero på att även anhöriga till personer, som er-

Tab. Ä. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

H j ä l p f o r m e r	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		1941	1940
Landsbygden.									
Antal understödsfall (1/10)	8 715	235	10 513	1 943	3 893	6 068	129	31 496	31 831
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	34·7	64·7	49·4	75·9	58·2	57·5	39·5	49·7	48·9
b) » vård & sjukvårdsanstalt ¹	30·3	16·6	20·9	9·3	19·5	20·6	41·1	22·6	22·5
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	21·0	4·7	18·6	1·5	4·8	0·7	3·1	12·9	13·1
d) » annan hjälp	6·3	5·9	4·8	4·9	5·9	7·6	14·0	6·0	6·8
e) vård & sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	4·4	6·4	3·6	7·3	8·4	12·6	2·3	6·4	6·2
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	1·6	0·4	1·5	0·4	2·1	0·5	—	1·3	1·5
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	1·3	0·4	0·9	0·3	0·7	0·2	—	0·8	0·6
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0·4	0·9	0·3	0·4	0·4	0·3	—	0·3	0·4
Städerna.									
Antal understödsfall (1/10)	6 300	112	8 876	1 564	2 978	4 364	30	24 224	25 755
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	45·2	63·4	61·6	73·7	69·1	72·5	43·3	61·0	60·6
b) » vård & sjukvårdsanstalt ¹	20·2	8·9	15·1	7·3	11·1	8·4	36·7	14·2	14·0
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	22·2	3·6	13·0	2·4	5·3	0·6	3·3	11·5	12·6
d) » annan hjälp	2·3	2·7	1·8	1·4	1·7	2·4	16·7	2·0	2·1
e) vård & sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	5·8	16·9	5·6	13·3	9·3	15·1	—	8·4	7·3
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	1·9	2·7	1·7	1·0	2·3	0·5	—	1·6	1·7
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	1·7	—	0·9	0·6	0·7	0·1	—	0·9	1·2
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0·7	1·8	0·3	0·3	0·5	0·4	—	0·4	0·5
Hela riket.									
Antal understödsfall (1/10)	15 015	347	19 389	3 507	6 871	10 432	159	55 720	57 586
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	39·1	64·3	55·0	74·9	63·0	63·8	40·3	54·6	54·1
b) » vård & sjukvårdsanstalt ¹	26·1	14·1	18·2	8·4	15·9	15·5	40·2	19·0	18·7
c) » » » fattigvårdsanstalt ¹	21·5	4·3	16·0	1·9	5·0	0·7	3·1	12·3	12·8
d) » annan hjälp	4·6	4·9	3·5	3·3	4·0	5·4	14·5	4·2	4·7
e) vård & sjukv.-anst. o. hemunderstöd ¹	5·0	9·8	4·5	10·0	8·8	13·6	1·9	7·3	6·7
f) » » fattigv.-anst. o. hemunderstöd ¹	1·7	1·2	1·6	0·7	2·2	0·5	—	1·4	1·6
g) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anstalt ¹	1·5	0·3	0·9	0·4	0·7	0·2	—	0·8	1·0
h) » » fattigv.-anst. o. sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	0·5	1·1	0·3	0·4	0·4	0·3	—	0·4	0·4

hållit »annan hjälp» redovisats som understödstagare, vilket tidigare icke varit fallet. Möjligt är dock, att man på en del håll även redovisat under denna hjälpform en del personer, som på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad åtnjutit fri bostad, bränsle eller dylikt och som rätteligen bort redovisas under hemunderstöd.

Fördelningen på olika hjälpformer och förekomsten av hemunderstöd. I det följande lämnas först vissa uppgifter om huru understödsfallen under redovis-

¹ I en del fall i kombination med »annan hjälp».

Tab. Aa. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet inom olika områden.

Hjälpformerna, som i tabellen betecknas a—h, äro följande: a) enbart hemunderstöd; — b) enbart vård & sjukvårdsanstalt; — c) enbart vård & fattigvårdsanstalt; — d) enbart »annan hjälp»; — e) vård & sjukvårdsanstalt och hemunderstöd; — f) vård & fattigvårdsanstalt och hemunderstöd; — g) vård & fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt; — h) vård & fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt jämte hemunderstöd.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal understödsfall (1/2)	Därav fall, i %, där hjälpformen varit							
		a	b	c	d	e	f	g	h
1. Understödsdagare m. tilläggspension	27 793	51.0	17.5	19.5	3.1	5.0	2.2	1.2	0.5
<i>Landsbygden</i>	17 015	47.4	20.3	20.0	4.1	4.6	2.0	1.1	0.5
Mälarlän	3 528	52.1	16.0	21.2	3.0	4.4	2.3	0.7	0.3
Östra Götaland	2 753	42.1	24.5	22.7	3.6	3.8	1.6	1.4	0.3
Skåne, Blekinge och Halland	2 292	44.5	23.9	21.1	4.3	2.9	1.8	1.2	0.3
Bohuslän och Värmlän	2 949	42.5	21.8	23.9	4.6	3.6	2.0	1.0	0.6
Dalarna och Norrland	5 493	50.9	18.6	15.5	4.8	6.2	2.2	1.1	0.7
Jordbrukskommuner	3 435	37.2	25.9	24.1	5.7	3.7	1.8	1.2	0.4
Skogskommuner	771	40.0	26.3	16.1	7.5	6.8	1.4	1.4	0.5
Blandade kommuner	5 987	44.0	22.0	21.5	4.4	4.4	1.9	1.2	0.6
Industrikommuner	2 498	59.5	13.7	15.6	2.3	4.9	2.6	0.9	0.5
Övriga kommuner	4 324	54.4	16.2	18.0	3.1	5.0	2.1	0.8	0.4
<i>Städerna</i>	10 778	56.8	13.1	18.6	1.4	5.8	2.4	1.3	0.6
Stockholm	2 664	56.9	16.2	18.4	0.0	5.5	1.2	1.2	0.6
Göteborg	1 474	56.6	8.5	17.3	0.3	12.5	0.9	2.9	1.0
Malmö	583	55.5	20.4	12.9	0.2	4.0	4.1	2.2	0.7
Övriga städer över 30 000 inv.	2 011	55.6	10.5	21.3	3.5	3.1	4.5	0.8	0.7
Städer under 30 000 inv.	4 047	57.5	13.1	18.7	1.7	5.1	2.6	0.9	0.4
2. Övriga understödsdagare	27 927	58.2	20.4	5.1	5.4	9.5	0.7	0.5	0.2
<i>Landsbygden</i>	14 481	52.4	25.4	4.5	8.0	8.6	0.5	0.4	0.2
Mälarlän	2 654	53.9	25.8	4.1	7.4	7.8	0.4	0.4	0.2
Östra Götaland	1 797	42.2	35.1	5.6	8.2	8.1	0.3	0.4	0.1
Skåne, Blekinge och Halland	1 480	48.6	30.3	5.8	7.4	6.8	0.3	0.5	0.3
Bohuslän och Värmlän	2 163	46.8	31.9	6.1	7.5	6.7	0.4	0.6	—
Dalarna och Norrland	6 387	57.4	19.1	3.4	8.6	10.2	0.7	0.4	0.2
Jordbrukskommuner	2 435	41.4	36.2	5.5	9.6	6.4	0.4	0.4	0.1
Skogskommuner	856	41.3	30.0	2.3	13.3	12.0	0.6	0.4	0.1
Blandade kommuner	4 744	49.3	27.3	5.0	8.4	9.0	0.5	0.4	0.1
Industrikommuner	2 883	65.2	16.5	3.6	5.4	8.2	0.5	0.3	0.3
Övriga kommuner	3 563	56.3	21.5	4.3	7.4	9.1	0.6	0.5	0.3
<i>Städerna</i>	13 446	64.4	15.1	5.8	2.6	10.4	0.8	0.6	0.3
Stockholm	4 472	63.2	13.8	4.7	0.4	10.6	0.4	0.7	0.2
Göteborg	1 989	65.5	11.9	5.0	0.7	14.6	0.7	0.8	0.3
Malmö	709	68.4	10.0	5.7	3.4	9.7	2.0	0.4	0.4
Övriga städer över 30 000 inv.	2 258	66.8	10.2	7.6	3.1	10.0	1.2	0.8	0.3
Städer under 30 000 inv.	4 018	63.0	14.9	6.3	5.5	8.5	1.1	0.4	0.3
3. Samtliga understödsdagare	55 720	54.6	19.0	12.3	4.2	7.3	1.4	0.8	0.4
<i>Landsbygden</i>	31 496	49.7	22.6	12.9	6.0	6.4	1.3	0.8	0.3
Jordbrukskommuner	5 870	38.9	30.2	16.4	7.3	4.8	1.2	0.9	0.3
Skogskommuner	1 627	40.6	28.3	8.8	10.6	9.5	1.0	0.9	0.3
Blandade kommuner	10 731	46.3	24.3	14.2	6.2	6.4	1.3	0.9	0.4
Industrikommuner	5 381	62.6	15.2	9.2	4.0	6.6	1.4	0.6	0.4
Övriga kommuner	7 887	55.3	18.6	11.9	5.0	6.8	1.4	0.7	0.3
<i>Städerna</i>	24 224	61.0	14.2	11.5	2.0	8.4	1.6	0.9	0.4

tive hjälpformer lämnas i tab. Ä, Ö och Aa, vilka grunda sig på det representativa materialet. Någon fullständig redovisning av samtliga förekommande kombinationer av de olika hjälpformerna har icke ansetts nödvändig. Den begränsningen har därför vidtagits, att de relativt få familjer, till vilka »annan hjälp» utgått jämte hemunderstöd eller anstaltsvård, icke särredovisats i tabellerna utan hänförs till det eller de slag av understöd, som de eljest erhållit.

Av samtliga familjer, som under 1941 fingo hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade enligt tab. Ä 63 % åtnjutit hemunderstöd någon gång under året; 54 % hade erhållit hemunderstöd enbart eller hemunderstöd och »annan hjälp», medan 9 % jämte hemunderstöd lämnats vård på anstalt av något slag. Understöd i hemmet var vanligare i städerna, där sådan hjälp hade utgått i 71 % av understödsfallen, än på landsbygden, där motsvarande andel utgjorde 57 %. De familjer, som åtnjutit hemunderstöd enbart (eller dessutom »annan hjälp»), utgjorde i städerna 61 % och på landsbygden 50 %. I kombination med anstaltsvård förekom hemunderstöd ungefär lika ofta i städerna (10 %) som på landsbygden (8 %). Både i städerna och på landsbygden var hemunderstöd likväl den vanligaste hjälpformen. Andelen hemunderstödda familjer var i såväl landskommunerna som städerna densamma som år 1940.

Hemunderstöd var en vanligare hjälpform bland understödstagare utan tilläggspension (69 %) än bland tilläggspensionärer (59 %), såsom tab. Ö visar. I städerna uppvisa de förstnämnda understödstagarna en mycket stor andel hemunderstödda (76 %), särskilt i Göteborg och Malmö (81 % enligt tab. Aa).

Av tab. Aa finner man, att andelen understödsfall med hemunderstöd bland samtliga understödstagare var lägst i jordbrukskommunerna (45 %) och steg med kommunernas ökade inslag av industri till 71 % i de egentliga industrikommunerna. Detta senare procenttal är ungefär detsamma som motsvarande medeltal för städerna.

Inom samliga familjetyper, med undantag för ensamma män utan barn, utgjorde hemunderstödet den dominerande hjälpformen, såsom framgår av tab. Ä. Av naturliga skäl förekom dylik hjälp i väsentligt större utsträckning bland barnfamiljer än bland familjer utan barn, oftast sålunda bland ensamma kvinnor med barn (86 %) och bland äkta makar med barn (78 %), minst ofta bland ensamma män utan barn (46 %) och bland ensamma kvinnor utan barn (61 %). Den större frekvensen av hemunderstöd bland städernas understödstagare i förhållande till landsbygdens är genomgående för samtliga familjetyper.

Mellan understödsverksamhetens relativa omfattning i olika fattigvårdssamhällen och förekomsten av olika hjälpformer råder helt naturligt ett inbördes samband. De i det föregående konstaterade olikheterna i fördelningen på understödsformen på landsbygd och i städer samt i olika landsdelar och kommundyper på landsbygden visa detta. Framför allt visar understödstagarfrekvensen och förekomsten av hemunderstöd en betydelsefull samvariation. Detta är förklarligt med hänsyn till att hemunderstödet till sin omfattning är den mest föränderliga av fattigvårdens hjälpformer. De orsaker av social och eko-

Tab. Ab. Antal hemunderstödda familjer per 100 understödsfall över huvud i fattigvårdssamhällen med olika antal understödstagare på 100 understödstagare landsdelsvis år 1941.

Antal hemunderstödda familjer per 100 understödsfall öfver hufvud i												
	Mäl-lä-nen	Östra Göta-land	Skåne, Ble-kinge, Hal-land	Bohus-län och Väner-länen	Dalar-na och Norr-land	Hela lands-byg-den	D ä r a v					Samt-liga stä-der
							Jord-bruks-k:er	Skogs-k:er	Blan-dade k:er	Indu-stri-k:er	Öv-riga k:er	
Samtliga fattig-vårdssamhällen	59.7	49.4	52.1	49.0	64.5	57.4	45.0	52.5	54.9	69.0	63.0	71.0
Därav med nedan-stående antal un-derstödstagare per 100 inv.:												
0.1—1.0 %	33.3	20.0	32.6	19.1	—	24.4	25.2	—	22.2	—	—	—
1.1—2.0	36.5	31.9	35.7	27.9	46.4	31.7	23.6	50.0	35.4	41.8	48.4	33.3
2.1—3.0	39.8	44.1	40.0	32.3	27.0	38.1	35.1	33.7	36.6	48.2	45.8	47.1
3.1—4.0	45.3	42.0	46.0	38.5	43.3	42.5	37.0	65.7	40.8	61.3	46.8	60.8
4.1—5.0	48.2	44.8	51.0	41.5	45.8	46.0	40.6	34.5	45.8	59.7	48.2	60.8
5.1—6.0	56.1	43.8	50.5	44.6	51.9	49.9	41.4	45.3	48.0	63.2	52.5	66.0
6.1—7.0	53.6	46.9	52.7	49.9	55.7	51.6	44.9	51.3	50.9	64.8	52.9	61.6
7.1—8.0	51.3	53.0	53.2	51.3	50.2	51.6	44.0	45.4	54.8	63.0	53.0	70.2
8.1—9.0	59.1	54.4	56.3	54.2	58.0	56.7	46.6	28.8	54.4	62.9	61.4	67.8
9.1—10.0	58.9	51.3	52.0	60.9	59.0	57.6	51.4	38.0	55.6	71.3	61.1	73.7
10.1—11.0	64.3	60.2	66.1	61.9	64.3	63.7	56.5	54.3	61.0	67.9	67.1	72.6
11.1—12.0	62.1	62.9	67.9	53.1	60.7	59.9	55.0	35.8	61.9	55.4	66.2	76.5
12.1—13.0	65.5	47.5	50.3	74.5	56.2	60.3	52.9	47.4	58.5	89.0	70.7	79.9
13.1—14.0	69.7	61.0	66.4	71.5	67.4	67.7	56.1	68.5	71.4	75.3	70.3	—
14.1—15.0	73.5	64.4	56.5	68.7	61.5	68.3	55.3	70.4	57.1	74.7	72.4	72.8
15.1—	72.7	51.6	61.6	46.4	76.1	75.2	72.8	62.0	70.9	81.3	80.2	78.9

nomisk natur, som betinga olikheterna i den relativa omfattningen av understödsverksamheten i allmänhet mellan olika fattigvårdssamhällen, äro därför också på det hela taget framför allt avgörande för frekvensen av hemunderstöd. I högre grad än övriga hjälpformer låter sig också hemunderstödsverksamheten utan tvivel lättare påverkas till sin omfattning av den kommunala understödspolitik. Tendenser till större återhållsamhet i understödsverksamheten torde sålunda ha väsentligt lättare att göra sig gällande i fråga om hemunderstöden än beträffande anstaltsvården, som stundom har en mera nödvungen karaktär.

En belysning av den olika roll, som hemunderstöden spela i fattigvårdens understödsverksamhet, dels i små och stora kommuner, dels i fattigvårdssamhällen med olika frekvens av understödstagare, lämnas i tab. Ab resp. Ac. Andelen hemunderstödda familjer är påfallande liten i små kommuner och i kommuner med relativt få understödstagare. Den utgör i de minsta och de minst fattigvårdstygda kommunerna på landsbygden endast $\frac{1}{3}$ å $\frac{1}{4}$ av samtliga understödsfall mot 57 % i landskommunerna över huvud. Anstaltsvårdens väsentligt större relativa roll i dessa kommuner är förklarlig med hänsyn till att understöds klientelet i större omfattning än annorstädes består — såsom tidigare visats av ensamstående ålderstigna och tilläggs pensionärer. Frekvensen av hemunderstöd stiger på det hela taget successivt med kommunernas

Tab. Ac. Antal hemunderstödda familjer per 100 understödsfall över huvud i fattigvårdssamhällen av olika storlek landsdelsvis år 1941.

Antal hemunderstödda familjer per 100 understödsfall över huvud i												
	Mäl-lar-lä- nen	Östra Göta- land	Skåne, Ble- kinge, Hal- land	Bohus- län och Väner- län	Dalar- na och Norr- land	Hela lands- byg- den	D ä r a v					Samt- liga stä- der
							Jord- bruks- k:er	Skogs- k:er	Bland- dade k:er	Indu- stri- k:er	Öv- riga k:er	
Samtliga fattig- vårdssamhällen .	59.7	49.4	52.1	49.0	64.5	57.4	45.0	52.5	54.9	69.0	63.0	71.0
Därav med nedan- stående antal in- vånare:												
— 249 . . .	39.5	31.6	43.4	25.1	54.5	35.0	33.4	—	40.0	—	53.8	—
250— 499 . . .	49.4	40.8	46.0	35.8	31.9	41.7	41.7	43.8	41.7	36.4	41.9	—
500— 749 . . .	48.1	42.3	42.0	35.7	57.0	42.2	39.2	46.9	45.6	49.0	51.8	—
750— 999 . . .	52.7	47.1	43.5	36.5	50.7	45.0	43.2	66.3	46.7	35.4	51.3	—
1 000—1 499 . . .	49.5	47.3	47.9	40.3	60.4	48.7	43.0	45.3	48.3	65.8	57.9	51.3
1 500—1 999 . . .	53.3	45.6	51.3	43.3	49.5	48.7	42.2	53.7	47.3	65.0	53.9	65.3
2 000—2 999 . . .	56.7	48.8	52.7	53.3	56.5	53.6	46.7	47.3	52.8	61.3	56.0	59.2
3 000—3 999 . . .	61.7	54.1	58.2	55.9	60.2	58.4	49.5	69.7	58.2	66.8	59.0	67.7
4 000—4 999 . . .	54.4	48.0	55.0	56.8	68.1	61.1	59.1	57.3	59.4	60.6	63.6	61.8
5 000—9 999 . . .	67.6	64.2	70.6	64.2	65.1	65.7	64.6	54.1	63.2	75.1	66.8	65.1
10 000 o. däröver	72.7	68.0	—	49.4	70.1	69.4	53.4	36.5	64.0	71.0	74.0	71.9

ökade storlek och tilltagande frekvens av understödstagare. I de mest fattigvårdstygda kommunerna ha $\frac{3}{4}$ av samtliga familjer hemunderstöd eller drygt tre gånger så många som i de kommuner där antalet understödstagare uppgår till högst 1 per 100 invånare. Förhållandet är i stort sett mer eller mindre genomgående för såväl landsbygd och städer som olika landsdelar och kommuntyper.

Förekomsten av anstaltsvård. Vård på anstalter av olika slag under längre eller kortare tid hade enligt tab. Å lämnats i 41 % av hela antalet understödsfall. Anstaltsvård förekom något oftare på landsbygden (44 % av understödsfallen) än vad fallet var i städerna (37 %). I de egentliga jordbrukskommunerna var enligt tab. Aa vård på anstalt till och med något vanligare än hemunderstöd (54 % mot 45 %). Det ligger i sakens natur, att frekvensen av anstaltsvård måste vara relativt hög inom den kategori av understödstagare, där antalet sjuka, åldringar och orkeslösa är störst, nämligen bland tilläggspensionärer. Sålunda hade enligt tab. Ö i 46 % av pensionärsfamiljerna men i endast 36 % av övriga familjer någon av familjemedlemmarna lämnats anstaltsvård. Förekomsten av anstaltsvård är därför också störst inom familjetyper med relativt många tilläggspensionärer. Bland ensamma män utan barn utgjorde anstaltsvården sålunda enligt tab. Å den vanligaste hjälpformen (56 %). Den minsta andelen anstaltsvårdande (endast 22 %) förekom bland ensamma kvinnor med barn.

Vad de olika slagen av anstaltsvård beträffar, finner man av tab. Ä, att vården på sjukvårdsanstalt var vanligast både på landsbygden och i städerna. Detsamma gäller för var och en av de särskilda familjetyperna. Av hela antalet familjer med understöd av fattigvården hade på landsbygden 30 % och i stä-

Tab. Ad. Relativa antalet understödsfall, som erhållit annan hjälp.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggspensionärer					Samtliga understödstagare				
	Antal under- stöds- fall (1/5)	Därav, i %, med annan hjälp			Till- hopa	Antal under- stöds- fall (1/5)	Därav, i %, med annan hjälp			Till- hopa
		en- bart	i kombina- tion med				en- bart	i kombina- tion med		
			hem- under- stöd	an- stalts- vård				hem- under- stöd	an- stalts- vård	
<i>Landsbygden</i>	17 015	4·2	5·4	4·9	14·5	31 496	5·9	6·0	5·1	17·0
Mälardalen	3 528	3·0	5·2	3·7	11·9	6 182	4·9	5·6	4·3	14·8
Östra Götaland	2 753	3·6	4·6	4·4	12·6	4 550	5·4	5·2	4·7	15·3
Skåne, Blekinge och Halland	2 292	4·3	5·4	5·1	14·8	3 772	5·5	6·6	5·0	17·1
Bohuslän och Västmanland	2 949	4·6	4·8	5·0	14·4	5 112	5·8	4·9	4·9	15·6
Dalarna och Norrland	5 493	4·8	6·4	5·9	17·1	11 880	6·8	6·8	5·7	19·3
Jordbrukskommuner	3 435	5·7	4·5	5·5	15·7	5 870	7·3	4·5	5·7	17·5
Skogskommuner	771	7·5	4·7	10·1	22·3	1 627	10·6	5·2	9·8	25·6
Blandade kommuner	5 987	4·3	5·1	5·0	14·4	10 731	6·1	5·8	5·4	17·3
Industrikommuner	2 498	2·3	7·4	3·8	13·5	5 381	4·0	7·6	3·4	15·0
Övriga kommuner	4 324	3·0	5·7	4·1	12·8	7 887	5·0	6·4	4·4	15·8
<i>Städerna</i>	10 778	1·4	4·2	3·6	9·2	24 224	2·0	4·4	3·0	9·4
Stockholm	2 664	0·0	0·5	0·4	0·9	7 136	0·3	0·6	0·4	1·3
Göteborg	1 474	0·3	0·6	0·3	1·1	3 463	0·5	1·0	0·4	1·9
Malmö	582	0·2	9·8	10·1	20·1	1 291	1·9	10·8	6·4	19·1
Övriga städer över 30 000 inv.	2 011	3·6	5·8	6·6	15·9	4 269	3·8	6·4	5·5	15·2
Städer under 30 000 inv.	4 047	1·7	6·4	4·5	12·6	8 065	3·6	7·1	4·3	15·0
<i>Hela riket</i> 1941	27 793	3·0	5·0	4·4	12·4	55 720	4·2	5·3	4·1	13·7
1940	27 485	3·4	3·7	6·4	13·5	57 586	4·7	3·7	6·3	14·7

derna 24 % erhållit hjälp i form av vård på sjukvårdsanstalt, under det att 15 resp. 14 % åtnjutit vård på kommunernas egna anstalter.

Bland tilläggpensionärer förekom enligt tab. Ö vård på fattigvårdsanstalt nästan lika ofta (23 %) som vård på sjukvårdsanstalt (24 %). På landsbygden var dock den senare vårdformen något vanligare (27 %) än den förra (24 %), under det att förhållandet var det motsatta i städerna (21 % mot 23 %). Bland övriga understödstagare var vård på sjukvårdsanstalt (31 %) långt vanligare än vård på fattigvårdsanstalt (7 %). Även för denna kategori av understödstagare var den senare vårdformen vanligare i städerna än på landsbygden (8 % mot 6 %) och den förra oftare förekommande i landskommunerna än i städerna (35 % mot 26 %). Att sålunda det relativa antalet på fattigvårdsanstalt vårdade i fråga om båda kategorierna av understödstagare var något större i städerna än på landsbygden, beror i någon mån på att städerna i större utsträckning äro försedda med egna fattigvårdsanstalter med därtill hörande avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka.

Det relativa antalet understödsfall med vård på sjukvårdsanstalt var enligt tab. Aa särskilt högt i jordbrukskommunerna (36 %) och i skogskommunerna (39 %), framför allt bland understödstagare utan tilläggpension (43 % i båda fallen).

Förekomsten av »annan hjälp». Förekomsten av »annan hjälp» antingen enbart eller i kombination med övriga hjälpformer framgår av tab. Ad, som grundar sig på representativa undersökningen.

Det relativa antalet understödsfall, i vilka »annan hjälp» utgått, utgjorde i hela riket 14 %. Ifrågavarande understödsfall voro, relativt sett, ungefär dubbelt så talrika i landskommunerna (17 %) som i städerna (9 %). En särställning intaga Stockholm och Göteborg, där denna hjälpform förekommit mera sällan ($1\frac{1}{2}$ à 2 %) än på andra håll. Till 4 % av samtliga understödda familjer utgick enbart »annan hjälp». De sistnämnda fallen, i vilka hjälpen merendels torde ha bestått av utackordering i enskilt hem, voro vanligare på landsbygden (6 %), särskilt i skogskommunerna (11 %), än vad fallet var i städerna (2 %). »Annan hjälp» i samband med vård på anstalt torde för det mesta ha bestått av utrustning för intagning på anstalterna i fråga, utlägg för resor o. dyl. Dylik hjälp synes ha utgått i drygt 4 % av samtliga understödsfall. Vanligast är denna form av understöd i skogskommunerna (10 %), vilket torde bero på att dessa ligga mest avsides och att man där i större utsträckning än på andra håll måste bekosta resorna för personer, som söka vård på sjukhus o. dyl.

VIII. Vård på fattigvårdsanstalt.

Antal vårdtagare m. m. De personer, som under längre eller kortare tid på fattigvårdsstyrelsernas bekostnad vårdats på kommunernas fattigvårdsanstalter, inräknat deras anstalter eller avdelningar för kroniskt sjuka och sinnessjuka, utgjorde under år 1941 till antalet ungefär 43 400. Dessa vårdtagare redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan fördelade på vuxna män och kvinnor samt barn, varjämte i efterföljande tablå lämnas en sammanfattning av dessa uppgifter för olika lokala områden samt en översikt av förändringarna i vårdtagarnas antal sedan föregående år:

Landsdelar	Antal vårdtagare				Ökning eller minskning sedan 1940	
	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Antal	%
<i>Landsbygden</i>	12 126	12 826	310	25 262	— 919	— 3·5
Mälardalen	2 592	2 699	43	5 334	— 62	— 1·1
Östra Götaland	2 001	2 383	28	4 412	— 158	— 3·5
Skåne, Blekinge och Halland	1 686	1 598	71	3 355	— 185	— 5·2
Bohuslän och Västergötland	2 250	2 660	34	4 944	— 58	— 1·2
Dalarna och Norrland	3 597	3 486	134	7 217	— 456	— 5·9
<i>Städerna</i>	9 527	8 325	317	18 169	— 1 269	— 6·5
Stockholm	2 535	1 730	150	4 415	— 907	— 17·0
Göteborg	1 397	940	1	2 338	— 106	— 4·3
Malmö	511	408	1	920	— 81	— 8·1
Övriga städer över 30 000 inv.	2 021	1 920	23	3 963	+ 26	+ 0·7
Städer under 30 000 inv.	3 063	3 327	143	6 533	— 191	— 2·8
<i>Hela riket</i>	21 653	21 151	627	43 431	— 2 178	— 4·8

Dessa uppgifter avse icke hela antalet vårdtagare på kommunernas fattigvårdsanstalter under året. De personer, som inackorderat sig på ifrågavarande anstalter och själva betalat för vården, alltså utan bidrag av fattigvårds karaktär, inbegripas icke i ovanstående siffror. Dylika s. k. inackorderingar utgöra en icke oväsentlig del av fattigvårdsanstalternas vårdtagarklientel. Enligt den undersökning angående kommunernas ålderdomshem, som socialvårdskommittén verkställt, utgjordes omkring 17 % av samtliga vårdtagare på dessa hem den 30 juni 1938 av självbetalande inackorderingar.¹

Av ovanstående tablå framgår, att vårdtagarna på fattigvårdsanstalterna minskat i landskommunerna med $3\frac{1}{2}$ % och i städerna med $6\frac{1}{2}$ % eller tillsammans med ungefär 5 % sedan år 1940. Nedgången är större än den, som samtidigt ägt rum i hela antalet understödstagare vid fattigvården (2 %).

Vårdtagarnas fördelning på män och kvinnor samt barn företer en del olikheter mellan skilda kategorier av understödstagare och mellan olika lokala områden, vilka i huvudsak framgå av de i tab. Ae sammanställda uppgifterna, hämtade från den representativa undersökningen. På landsbygden voro de kvinnliga vårdtagarna något talrikare (51 %) än männen (48 %), medan förhållandet var det motsatta i städerna (45 % kvinnor och 53 % män). I de tre största städerna voro kvinnorna avsevärt färre i jämförelse med männen, i Stockholm 39 % av samtliga vårdtagare, i Göteborg 43 % och i Malmö 46 %. I dessa tre städer förefanns en stark övertalighet av män såväl bland tilläggs pensionärer som bland övriga vårdtagare, mest utpräglad dock bland de senare, som i Stockholm och Göteborg till mer än $\frac{2}{3}$ utgjordes av män. Omkring $1\frac{1}{2}$ % av vårdtagarna voro barn. Bland vårdtagare utan tilläggs pension voro ungefär 7 % minderåriga.

Vårdtagarnas sammansättning i familjehänseende framgår av följande från den representativa undersökningen hämtade uppgifter.

Vård på fattigvårdsanstalt	Antal understödsfall ($\frac{1}{6}$)	Därav, i %, tillhörande familjetypen							
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. <i>Understödstagare med tilläggs pension.</i>									
Landsbygden	4 021	43·5	0·2	48·4	0·5	6·3	1·1	—	—
Städerna	2 473	44·8	0·0	46·9	0·6	7·4	0·8	—	—
Hela riket	6 494	43·8	0·2	47·9	0·5	6·7	0·9	—	—
2. <i>Övriga understödstagare.</i>									
Landsbygden	808	45·6	0·6	35·6	3·7	6·9	7·1	0·5	—
Städerna	1 015	56·4	0·7	24·8	5·2	7·8	5·0	0·1	—
Hela riket	1 823	51·6	0·7	29·6	4·5	7·4	5·9	0·3	—
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>									
Landsbygden	4 829	43·8	0·8	46·3	1·1	6·4	2·0	0·1	—
Städerna	3 488	47·8	0·2	40·5	1·9	7·5	2·6	0·1	—
Hela riket	8 317	45·5	0·3	43·9	1·4	6·8	2·0	0·1	—

¹) Jfr Socialvårdskommitténs betänkande I: Statistisk undersökning angående kommunernas ålderdomshem. S. O. U. 1940: 22, sid. 33 o. f.

Tab. Ae. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt fördelade på män, kvinnor och barn.
Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggs-pensionärer				Övriga understödstagare				Samtliga understödstagare			
	Antal vårdtagare (1/3)	Därav, i %,			Antal vårdtagare (1/3)	Därav, i %,			Antal vårdtagare (1/3)	Därav, i %,		
		m.	kv.	barn		m.	kv.	barn		m.	kv.	barn
<i>Landsbygden</i>	4 113	47·8	52·0	0·2	847	48·1	45·8	6·1	4 960	47·8	51·0	1·2
Mälardalen	898	47·7	51·9	0·4	139	49·6	47·5	2·9	1 037	47·9	51·3	0·8
Östra Götaland	733	46·0	53·9	0·1	117	53·0	45·3	1·7	850	46·9	52·7	0·4
Skåne, Blekinge och Halland	570	50·2	49·5	0·3	121	44·6	39·7	15·7	691	49·2	47·8	3·0
Bohuslän och Västergötland	824	42·5	57·5	—	158	53·2	43·0	3·8	982	44·2	55·2	0·6
Dalarna och Norrland	1 088	51·9	48·1	—	312	44·3	49·0	6·7	1 400	50·2	48·3	1·5
Jordbrukskommuner	971	45·5	54·5	—	162	43·2	50·6	6·2	1 133	45·2	53·9	0·9
Skogskommuner	155	60·0	40·0	—	29	55·2	41·4	3·4	184	59·2	40·2	0·6
Blandade kommuner	1 542	48·0	51·8	0·2	302	44·7	48·0	7·3	1 844	47·4	51·2	1·4
Industrikommuner	502	46·4	53·6	—	142	47·9	48·6	3·5	644	46·7	52·5	0·8
Övriga kommuner	943	48·6	51·0	0·4	212	55·7	37·7	6·6	1 155	49·9	48·6	1·5
<i>Städerna</i>	2 513	50·1	49·8	0·1	1 079	58·6	34·5	6·9	3 592	52·6	45·2	2·2
Stockholm	588	54·4	45·6	—	298	63·7	26·2	10·1	886	57·6	39·1	3·3
Göteborg	323	50·3	49·7	—	145	71·7	27·6	0·7	473	56·9	42·9	0·2
Malmö	116	50·0	50·0	—	60	61·7	38·3	—	176	54·0	46·0	—
Övriga städer över 30 000 inv.	550	50·0	50·0	—	224	60·7	38·0	1·3	774	53·1	46·5	0·4
Städer under 30 000 inv.	931	47·4	52·3	0·3	352	46·9	41·5	11·6	1 283	47·3	49·3	3·4
<i>Hela riket</i>	6 626	48·7	51·2	0·1	1 926	58·9	39·5	6·6	8 552	49·9	48·5	1·6

Det i denna tablå redovisade antalet understödsfall är något lägre än motsvarande antal vårdtagare i tab. Ae, emedan det förekommit, att två och någon gång tre eller flera personer tillhörande samma familj under året varit intagna på fattigvårdsanstalt. Emellertid ligger det i sakens natur, att det stora flertalet eller, som tablåen utvisar, nära 90 % av de understödsfall, i vilka hjälp lämnats i form av vård på ålderdomshem och liknande anstalter, utgöras av ensamstående män och kvinnor. På landsbygden voro de ensamma männen något färre, i städerna däremot avsevärt talrikare än de ensamma kvinnorna. Endast omkring 9 % av understödsfallen tillhörde familjetypen gifta par, och av dessa hade endast omkring $\frac{1}{4}$ minderåriga barn. Det bör måhända påpekas, att i sistnämnda fall i regel icke barnen utan endast fadern eller modern vistats på fattigvårdsanstalt. I det fåtal fall, då ensamma män eller ensamma kvinnor med barn varit intagna på fattigvårdsanstalt, ha de ofta vistats där tillsammans med barnen, vilka då räknats som vårdtagare. Det synes dock utan undantag ha varit fråga om helt tillfällig vård, tills man hunnit ordna för dem på annat sätt. Detsamma gäller de sällsynta fall, då ensamma barn varit intagna på fattigvårdsanstalt.

Någon fördelning av vårdtagarna efter ålder kan icke göras på grundval av föreliggande uppgifter men väl av vårdfallen efter hemortsrättsledarens ålder. Sistnämnda fördelning torde dock i stort sett ansluta sig till den förra, då vårdtagarna enligt det föregående till 90 % utgöras av ensamstående vård-

tagare. En översikt av vårdfallens fördelning efter huvudpersonens ålder lämnas i följande tablå, vilken grundar sig på den representativa undersökningen

Vård på fattigvårdsanstalt	Antal understödsfall (1/6)	Därav antal fall, i %, där försörjaren var i åldern						
		-16 år	16-30 år	30-40 år	40-50 år	50-60 år	60-67 år	67- år
1. <i>Understödstagare med tilläggs pension.</i>								
Landsbygden	4 021	—	1·5	3·5	6·0	9·2	9·0	70·8
Städerna	2 473	—	1·9	4·7	6·7	8·0	11·1	67·6
Hela riket	6 494	—	1·6	4·0	6·3	8·7	9·8	69·6
2. <i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	808	0·4	8·2	8·2	14·1	18·2	17·3	33·6
Städerna	1 015	0·1	9·8	9·4	12·7	23·3	21·3	23·4
Hela riket	1 823	0·2	9·1	8·8	13·3	21·1	19·5	28·0
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	4 829	0·1	2·6	4·3	7·4	10·7	10·4	64·5
Städerna	3 488	0·0	4·2	6·1	8·4	12·5	14·1	54·7
Hela riket	8 317	0·0	3·3	5·0	7·8	11·4	12·0	60·5

De högsta åldrarna äro självfallet starkt representerade bland vårdtagarna på fattigvårdsanstalterna, ojämförligt starkare än i hela understöds klientelet. I fråga om ungefär 61 % av samtliga vårdfall var huvudpersonen 67 år och däröver. Av tilläggs pensionärerna voro 70 % och av övriga understödstagare 28 % över denna ålder. Städernas vårdtagare voro i båda fallen något yngre än landsbygdens.

Antal vårddagar och vårdens värde. Enligt tab. Af, som grundar sig på hela uppgiftsmaterialet, utgjorde den genomsnittliga vårdtiden under år 1941 för personer, som varit intagna på fattigvårdsanstalt, 259 dagar. Den var något längre på landsbygden än i städerna (271 mot 242 dagar). Rätt stora skillnader framtråda mellan de olika länen. Vad landsbygden beträffar, uppges den kortaste genomsnittliga vårdtiden i Västernorrlands och Norrbottens län (234 resp. 218 dagar), den längsta i Jönköpings län (312 dagar). För städernas vidkommande visar Kristianstads län det lägsta medeltalet (185 dagar) och Göteborgs och Bohus län det högsta (280 dagar).

Skilda omständigheter kunna tänkas medverka till dessa variationer. En viktig orsak torde vara att söka i det förhållandet att ålderdomshemmen i olika omfattning emottaga för tillfällig försörjning personer med oregelbunden sysselsättning och utan ordnade hemförhållanden. I själva verket förekomma två olika typer av vårdtagare, nämligen å ena sidan de som äro varaktigt omhändertagna, å andra sidan de som endast tillfälligt söka sin tillflykt till fattigvårdsanstalterna. Detta kommer till synes i tab. Ag, som visar hur, enligt det representativa materialet, vårdtagarna i olika landsdelar och kommungrupper fördelade sig efter antalet vårddagar under år 1941. I

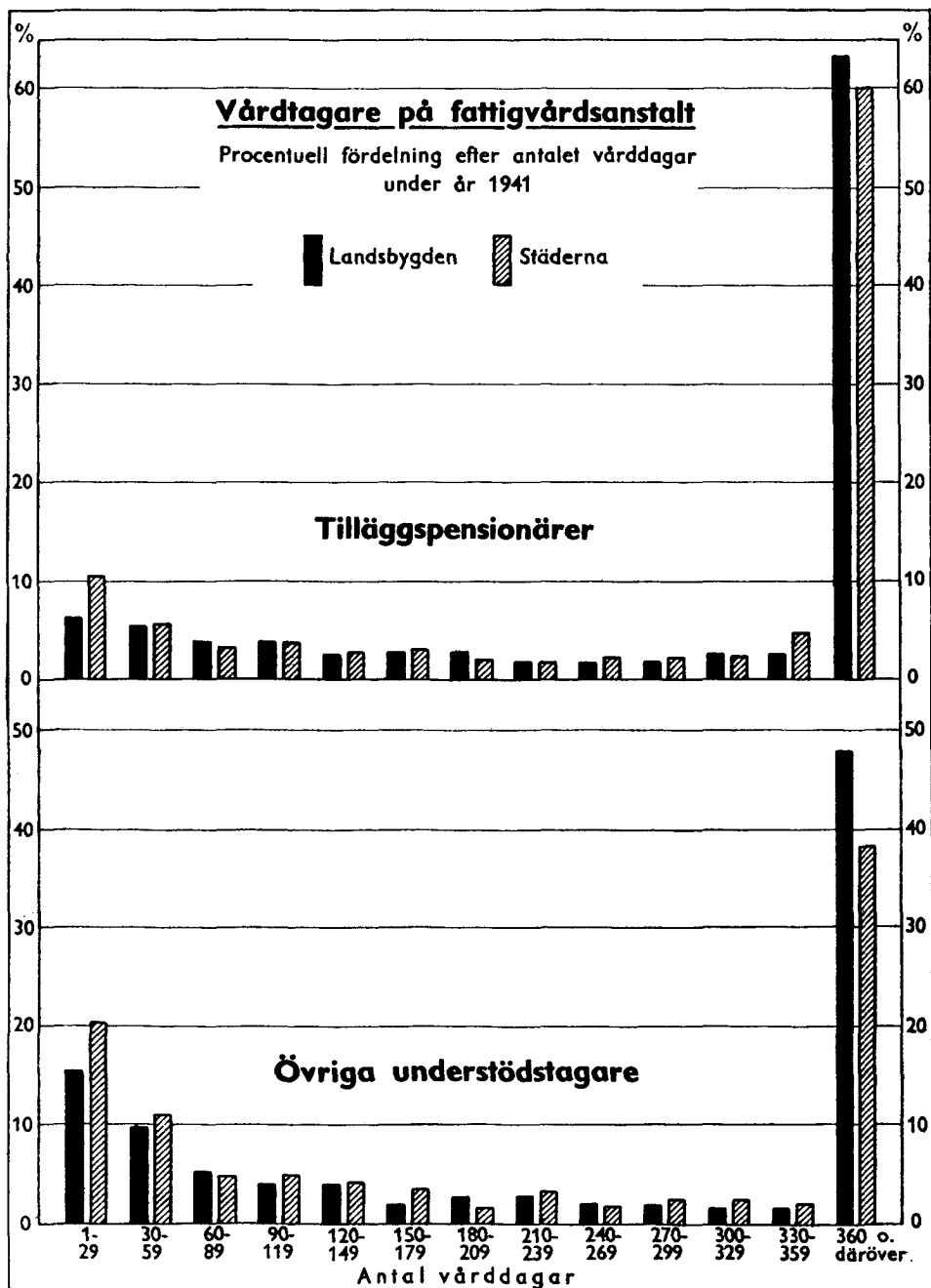
Tab. Af. Antal vårdtagare samt vårdens varaktighet och värde på fattigvårdsanstalter år 1941, länsvis.

L ä n	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.
Stockholms stad	—	—	—	4 430	247	5·05	4 430	247	5·05
Stockholms län . .	1 714	266	2·42	419	240	2·93	2 133	261	2·40
Uppsala	572	288	2·16	333	264	4·46	905	279	2·96
Södermanlands . . .	1 109	295	2·06	616	247	3·58	1 725	278	2·54
Östergötlands . . .	1 634	274	2·18	1 480	211	3·98	3 114	244	2·92
Jönköpings	587	312	2·18	363	235	2·92	950	283	2·38
Kronobergs	790	289	1·80	176	226	4·20	966	278	2·16
Kalmar	1 299	282	1·93	349	244	2·85	1 648	274	2·01
Gotlands	102	283	1·99	67	215	2·97	169	256	2·82
Blekinge	680	270	1·99	395	239	3·79	1 075	259	2·60
Kristianstads	847	282	2·17	295	185	3·99	1 142	257	2·51
Malmöhus	1 227	290	2·17	2 242	229	2·52	3 469	251	2·88
Hallands	601	296	1·98	382	268	2·92	983	285	2·33
Göteborgs o. Bohus . . .	996	274	1·97	2 628	280	2·54	3 624	278	2·38
Älvsborgs	1 311	295	2·07	606	228	2·97	1 917	273	2·31
Skaraborgs	1 055	280	2·00	377	211	2·68	1 432	262	2·14
Värmlands	1 582	278	2·26	464	221	2·72	2 046	265	2·35
Örebro	1 156	273	2·13	398	237	3·87	1 554	264	2·42
Västmanlands	783	281	2·28	381	251	4·12	1 164	271	2·84
Kopparbergs	1 472	258	2·43	200	231	2·24	1 672	265	2·41
Gävleborgs	1 499	250	2·47	637	215	2·59	2 136	240	2·50
Västernorrlands	1 753	234	2·20	548	253	2·86	2 301	239	2·37
Jämtlands	657	253	2·18	116	231	2·56	773	250	2·19
Västerbottens	801	252	2·20	99	242	3·80	900	251	2·31
Norrbottnens	1 035	218	2·89	168	255	3·60	1 203	223	3·00
Hela riket 1941	25 262	271	2·19	18 169	242	3·50	43 431	259	2·70
1940	26 181	269	1·98	19 428	243	3·56	45 609	258	2·59

diagram IV (sid. 84) återges motsvarande fördelning för landsbygd och städer. Man finner, att endast ett fåtal personer hade en vårdtid, som ungefär motsvarade den genomsnittliga; i stället hade, om man ser till hela riket, över halva antalet vårdtagare (57 %) vistats hela året på fattigvårdsanstalt, medan för en femtedel vårdtiden ej översteg 3 månader. Av de sistnämnda torde det stora flertalet ha varit tillfälliga vårdtagare, ehuru givetvis även en del varaktigt omhändertagna kunna ha vårdats under så pass kort tid, nämligen sådana som avgått under året (genom döden eller på annat sätt) och sådana som tillkommit. Att den genomsnittliga vårdtiden var kortare i städerna än på landsbygden, förklaras av att proportionen av tillfälliga vårdtagare tydligen var högre i förra fallet, proportionen av varaktigt omhändertagna däremot lägre. På samma sätt torde de flesta olikheterna mellan respektive län kunna förklaras.

Den längsta vistelsetiden på ifrågavarande anstalter uppvisa helt naturligt tilläggspensionärerna. Enligt tab. Ag hade omkring 61 % av dem vistats där

Diagram IV.

Assistés dans les asiles. Repartition en pour cent d'après le nombre de journées d'hospitalisation pendant l'année 1941. Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes.

Tab. Ag. Vårdtagare på fattigvårdsanstalt, fördelade efter vårdtidens längd, inom olika landsdelar och kommuntyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Ensamma vårdtagare						Med- del- tal vård- dagar	Två el. flera vårdtagare ¹		Samtliga vård- tagare. Medeltal vård- dagar
	Antal (1/2)	Därav, i %, med en vård- tid av ----- dagar						Ant- tal (1/2)	Medel- tal vård- dagar	
		1- 89	90- 179	180- 269	270- 359	360 o. där- över				
1. Understödstagare med till- läggs pension.										
<i>Landsbygden</i>	3 933	14.9	8.8	6.2	6.7	63.4	283	180	217	280
Mälarlän	833	15.1	8.5	5.9	7.2	63.3	283	65	216	278
Östra Götaland	693	12.4	7.4	6.5	7.4	66.3	294	40	208	290
Skåne, Blekinge och Halland	552	9.6	8.3	6.1	5.0	71.0	301	18	251	300
Bohuslän och Vänerlän	800	13.9	7.7	5.6	5.6	67.2	291	24	170	288
Dalarna och Norrland	1 055	20.0	11.2	6.8	7.4	54.6	260	33	237	260
Jordbrukskommuner	921	12.8	9.1	5.1	5.8	67.2	291	50	209	286
Skogskommuner	145	18.6	9.6	8.4	7.6	55.8	267	10	289	268
Blandade kommuner	1 488	15.1	8.3	6.5	7.1	63.0	283	54	222	281
Industrikommuner	474	16.3	9.6	8.2	8.5	57.4	274	28	161	268
Övriga kommuner	905	15.6	8.8	5.4	5.7	64.5	283	38	242	282
<i>Städerna</i>	2 446	19.3	9.4	6.2	9.1	56.0	268	67	236	267
Stockholm	552	16.6	8.7	6.8	7.8	60.1	276	36	266	276
Göteborg	324	9.6	7.1	5.5	14.2	63.6	303	4	335	304
Malmö	116	25.9	12.1	4.3	10.3	47.4	238	—	—	238
Övr. städer över 30 000 inv.	530	23.2	11.7	7.2	9.8	48.1	252	20	208	250
Städer under 30 000 inv.	924	21.1	9.2	5.6	7.5	56.6	262	7	106	261
<i>Hela riket</i>	6 379	16.6	9.0	6.2	7.6	60.6	277	247	222	275
2. Övriga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	785	30.2	9.8	7.3	4.8	47.9	229	62	76	217
Mälarlän	131	33.5	13.0	8.4	5.4	39.7	208	8	181	206
Östra Götaland	115	18.3	10.5	5.1	5.2	60.9	269	2	183	268
Skåne, Blekinge och Halland	95	17.9	8.4	9.4	3.3	61.0	270	26	57	225
Bohuslän och Vänerlän	152	26.3	8.5	3.3	4.0	57.9	251	6	38	243
Dalarna och Norrland	292	39.3	9.3	9.0	5.4	37.0	197	20	58	188
Jordbrukskommuner	152	31.6	6.6	7.2	4.6	50.0	232	10	154	227
Skogskommuner	29	31.1	6.9	3.5	6.8	51.7	232	—	—	232
Blandade kommuner	279	28.7	11.8	6.1	4.7	48.7	232	23	25	216
Industrikommuner	129	30.2	10.0	7.0	5.5	47.3	226	13	83	213
Övriga kommuner	196	31.1	9.7	9.8	4.5	44.9	223	16	93	213
<i>Städerna</i>	974	36.3	12.5	6.5	6.7	38.0	202	105	62	188
Stockholm	239	30.9	10.1	11.8	10.0	37.2	218	59	72	189
Göteborg	145	22.7	19.3	8.3	6.3	43.4	231	—	—	231
Malmö	60	41.6	11.6	10.1	6.7	30.0	175	—	—	175
Övr. städer över 30 000 inv.	221	48.4	8.6	4.5	4.1	34.4	174	3	35	173
Städer under 30 000 inv.	309	37.1	14.3	2.6	5.9	40.1	200	43	51	181
<i>Hela riket</i>	1 759	33.6	11.3	6.9	5.8	42.4	214	167	67	201
3. Samtliga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	4 718	17.4	9.0	6.4	6.4	60.8	274	242	181	270
Män	2 278	17.3	8.5	5.9	6.6	61.8	277	95	—	—
Kvinnor	2 440	17.2	9.5	6.9	6.2	60.2	273	108	—	—
<i>Städerna</i>	3 420	24.1	10.3	6.3	8.4	50.9	249	172	130	243
Män	1 858	22.4	10.2	6.5	7.6	53.3	255	33	—	—
Kvinnor	1 565	25.9	10.5	6.0	9.3	48.3	242	68	—	—
<i>Hela riket</i>	8 138	20.3	9.6	6.3	7.2	56.6	263	414	160	258

¹ Tillhörande samma familj.

hela året. Motsvarande andel för övriga understödstagare utgör 42 %. I båda fallen uppvisar landsbygden högre procenttal (63 resp. 48 %) än städerna (56 resp. 38 %). En stor del tillfälliga vårdtagare påträffas bland vårdtagare utan tilläggspension, av vilka ungefär var tredje vistats på fattigvårdsanstalt högst 90 dagar. Bland tilläggspensionärerna hade endast hälften så många en så kort vårdtid. Av landskommunerna kännetecknas jordbrukskommunerna av en relativt hög frekvens av varaktiga vårdtagare och en låg frekvens av tillfälliga vårdtagare. I skogskommunerna och industrikommunerna voro däremot de varaktiga vårdfallen relativt färre än i övriga landskommuner och de tillfälliga vårdfallen talrikare, framför allt bland understödstagare utan tilläggspension. En särställning gentemot den övriga landsbygden intaga landskommunerna i Dalarna och Norrland, där vårdtidens längd på kommunernas anstalter i allmänhet var väsentligt kortare än i andra landsdelar och närmast jämförlig med densamma i städerna.

Tab. 3 i tabellbilagan innehåller uppgifter angående det totala värdet av den vård, som lämnats på fattigvårdsanstalterna. Enligt den föreliggande redovisningen skulle för riket i dess helhet värdet av denna vård ha uppgått till något över 30 milj. kr. Landskommunerna ha redovisat ett sammanlagt belopp av cirka 15 milj. kr., och för städerna uppgår motsvarande summa till något över 15 milj. kr. Uppgifter för de särskilda länen och för de större städerna återfinnas i tabellen.

De uppgivna beloppen kunna icke betraktas som något exakt mått på kommunernas kostnader för vården på fattigvårdsanstalterna. Endast i undantagsfall torde uppgiftslämnarna haft tillgång till eller uppgjort några mera ingående kostnadskalkyler, innefattande bl. a. beräkningar av de fasta kostnaderna för anstaltsvården o. dyl. Det torde f. ö. i många fall vara svårt att ur kommunernas räkenskaper särskilja de utgifter, som uteslutande hänföra sig till fattigvårdsanstalterna och deras verksamhet. Sannolikt ha därför likasom under tidigare år uppgifterna angående vårdens värde grundats på mer eller mindre summariska uppskattningar av kostnaden per vård dag. Ofta torde man härvidlag ha rättat sig efter de inackorderingsavgifter, som krävas av icke-understödstagare, och stundom även efter den av Kungl. Maj:t fastställda taxan för avräkning av fattigvårdskostnader mellan kommunerna.

I tab. Af meddelas de genomsnittliga belopp för kostnaden per vård dag, som kunna räknas fram på grundval av de föreliggande uppgifterna angående vårdens värde och antalet vård dagar. Denna genomsnittskostnad var 2.19 kr. på landsbygden och 3.50 kr. i städerna. I förra fallet har den redovisade dagskostnaden sedan föregående år ökat med cirka 13 % (från 1.93 kr.) men i det senare minskat med knappt 2 % (från 3.56 kr.). Nedgången i städerna förskriver sig huvudsakligen från att Göteborgs stad tillämpat andra principer än år 1940 vid beräkningen av vårdens värde. Den redovisade genomsnittskostnaden per dag för denna stad utgjorde för år 1941 2.42 kr. mot 4.57 kr. år 1940. För övriga städer utom Göteborg har dagkostnaden ökat från 3.39 kr. år 1940 till 3.69 kr. år 1941 eller med cirka 9 %.

Vad landsbygden beträffar, finner man den lägsta genomsnittskostnaden i Kronobergs län (1·80 kr.), den högsta i Norrbottens län (2·89 kr.). För städernas vidkommande äro variationerna ännu större. Sålunda uppgick den beräknade vårdkostnaden per dag till 2·24 kr. i Kopparbergs läns städer, medan motsvarande belopp för Stockholms stad och städerna i Uppsala län utgjorde 5·05 resp. 4·46 kr. Tydligt bero dessa skillnader i viss utsträckning på att olika principer tillämpats vid beräkningen av vårdens värde.

De skillnader i genomsnittskostnaden per dag, som förefinnas vid de kommunala fattigvårdsanstalterna inom de tre dyrortsgrupper, vari riket indelats enligt lagen om folkpensioneringen (SFS 1937:714) framgår av följande tablå.

Dyrortsgrupp	I	Dagskostnad i kr.	
		Landsbygden	Städerna
	I	2·14	2·67
	II	2·52	3·19
	III	3·42	3·95

Dagskostnadens samband med dyrortsförhållandena synes dock för städernas del vara rätt svag. För Stockholm och Göteborg, båda tillhörande den högsta dyrortsgruppen, utgjorde sålunda dagskostnaden 5·05 resp. 2·42 kr. samt för övriga städer i samma dyrortsgrupp 2·87 kr. De olika principer, som tillämpats vid beräkningen av vårdens värde, skifta synbarligen avsevärt inom och även mellan de olika dyrortsgrupperna.

IX. Vård på sjukvårdsanstalt.

Antal vårdtagare m. m. Antalet personer, för vilka fattigvårdsstyrelserna under år 1941 helt eller delvis bekostade en längre eller kortare tids vistelse på sjukvårdsanstalter, uppgick i runt tal till 79 000. De redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3 i tabellbilagan. Deras fördelning på män, kvinnor och barn samt olika lokala områden framgår av efterföljande tablå.

Landsdelar	Antal vårdtagare				Ökning el. minskning sedan 1940	
	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Antal	%
<i>Landsbygden</i>	22 652	21 139	4 834	48 625	+ 426	+ 0·9
Mälarlänen	3 892	3 884	784	8 560	+ 396	+ 4·9
Östra Götaland	3 838	3 444	670	7 952	— 61	— 0·8
Skåne, Blekinge och Halland	2 912	2 696	656	6 264	— 41	— 0·7
Bohuslän och Västmanland	3 873	3 683	6·7	8 223	+ 37	+ 0·6
Dalarna och Norrland	8 137	7 432	2 057	17 626	+ 95	+ 0·6
<i>Städerna</i>	12 768	14 048	3 198	30 014	+ 99	+ 0·3
Stockholm	4 395	5 080	965	10 440	— 875	— 7·7
Göteborg	1 922	2 195	858	4 975	+ 253	+ 5·4
Malmö	708	621	203	1 532	— 153	— 9·1
Övriga städer över 30 000 inv.	1 796	1 851	370	4 017	+ 72	+ 1·8
Städer under 30 000 inv.	3 947	4 301	802	9 050	+ 802	+ 9·7
<i>Hela riket</i>	35 420	35 187	8 062	78 669	+ 525	+ 0·7

Tab. Ah. Vårdtagare på sjukvårdsanstalt fördelade på män, kvinnor och barn.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Tilläggs- pensionärer				Övriga understödstagare				Samtliga understödstagare			
	Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,			Antal vård- tagare (1/5)	Därav, i %,		
		män	kv.	barn		män	kv.	barn		män	kv.	barn
<i>Landsbygden</i>	4 559	51·8	45·9	2·3	5 230	40·3	42·4	17·3	9 789	45·7	44·0	10·3
Mälardalen	771	51·8	46·3	1·9	942	39·7	42·8	17·5	1 713	45·1	44·4	10·5
Östra Götaland	835	51·8	46·5	1·7	814	41·7	42·0	16·3	1 649	46·8	44·3	8·9
Skåne, Blekinge och Halland	659	47·2	50·8	2·0	601	38·3	38·9	22·8	1 260	42·9	45·2	11·9
Bohuslän och Västmanland	809	51·0	47·1	1·9	884	42·3	43·3	14·4	1 693	46·5	45·1	8·4
Dalarna och Norrland	1 485	54·2	42·5	3·3	1 989	39·8	42·9	17·3	3 474	46·0	42·7	11·3
Jordbrukskommuner	1 091	51·9	46·2	1·9	1 087	39·1	43·1	17·8	2 178	45·5	44·7	9·8
Skogskommuner	275	52·4	42·2	5·4	382	40·0	34·6	25·4	657	45·2	37·8	17·0
Blandade kommuner	1 696	51·8	46·2	2·0	1 831	40·8	43·1	16·1	3 527	46·1	44·6	9·3
Industrikommuner	512	50·8	46·9	2·3	753	40·4	43·9	15·7	1 265	44·6	45·1	10·3
Övriga kommuner	985	52·1	45·6	2·3	1 177	40·7	41·9	17·4	2 162	45·9	43·6	10·5
<i>Städerna</i>	2 268	47·1	51·3	1·6	3 758	39·0	44·2	16·8	6 024	42·1	46·9	11·0
Stockholm	631	45·3	54·1	0·6	1 457	40·7	46·3	13·0	2 088	42·1	48·7	9·2
Göteborg	377	46·7	49·9	3·4	628	33·9	39·3	26·8	1 005	38·7	43·3	18·0
Malmö	161	45·3	52·8	1·9	149	38·9	39·6	21·5	310	42·3	46·4	11·3
Övriga städer över 30 000 inv.	305	44·3	54·1	1·6	518	38·8	42·7	18·5	823	40·8	46·9	12·3
Städer under 30 000 inv.	792	50·3	48·8	1·4	1 006	40·0	45·6	14·4	1 798	44·5	46·8	8·7
<i>Hela riket</i>	6 825	50·2	47·7	2·1	8 988	39·8	43·1	17·1	15 813	44·3	45·1	10·6

Vårdtagarnas fördelning på män, kvinnor och barn inom olika lokala områden och inom skilda kategorier av understödstagare framgår av tab. Ah, vilken grundar sig på det representativa materialet. I hela riket voro de manliga och kvinnliga vårdtagarna nästan exakt lika många (45 % av samtliga); på landsbygden voro männen dock något flera (46 %) än kvinnorna (44 %). I landskommunerna voro emellertid männen övertaliga endast bland tilläggspensionärerna, av vilka 52 % voro män och 46 % kvinnor. Särskilt framträdande var denna större frekvens av män bland tilläggspensionärerna i Dalarna och Norrland, framför allt i skogskommunerna. Vad gäller övriga vårdtagare förefinnas inga större skillnader mellan landsbygd och städer samt mellan olika landsdelar och kommuntyper i avseende på förekomsten av män och kvinnor bland vårdtagarna på ifrågavarande anstalter. Endast var tionde vårdtagare utgjordes av barn. Barnen voro alltså väsentligt färre bland vårdtagarna på sjukvårdsanstalterna än bland understödstagarna överhuvud, av vilka omkring $\frac{1}{3}$ voro minderåriga. Trots det större barnantalet bland understödstagarna på landsbygden var andelen barn bland vårdtagarna snarare större i städerna (11 %) än där (10 %). Bland understödstagare utan tilläggspension utgjorde barnen 17 % av samtliga vårdtagare både på landsbygden och i städerna. Den största andelen barn förefanns bland vårdtagarna i Göteborg.

De familjer, som erhållit fattigvårdsstyrelsernas hjälp för vård av någon familjemedlem på sjukvårdsanstalt, fördela sig på familjetyper såsom framgår av följande tablå, vilken grundar sig på den representativa undersökningen.

Vård på sjukvårdsanstalt	Antal under- stöds- fall (1/6)	Därav, i %, tillhörande familjetypen						
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. sambuende		en- sam- ma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. <i>Understödstagare med tilläggs pension.</i>								
Landsbygden	4 490	41.0	0.3	37.0	1.7	12.0	8.0	—
Städerna	2 245	37.8	0.3	45.5	1.8	9.4	5.2	—
Hela riket	6 735	39.9	0.3	39.8	1.7	11.2	7.1	—
2. <i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	5 009	26.5	0.8	20.9	5.2	11.8	33.7	1.1
Städerna	3 555	26.4	0.7	26.0	8.3	12.1	26.2	0.3
Hela riket	8 564	26.5	0.8	23.0	6.5	11.9	30.5	0.8
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	9 499	33.4	0.6	28.5	3.5	11.9	21.5	0.6
Städerna	5 800	30.6	0.5	33.7	5.8	11.1	18.1	0.2
Hela riket	15 299	32.4	0.6	30.4	4.4	11.6	20.2	0.4

Här liksom i fråga om vården på fattigvårdsanstalter är antalet redovisade understödsfall något mindre än antalet vårdtagare, enär det emellanåt förekommit att två eller flera personer tillhörande samma familj under året varit intagna på sjukvårdsanstalt. Den i tablån återgivna fördelningen efter familjetyp skiljer sig av naturliga skäl betydligt från motsvarande fördelning bland de understödstagare, som erhållit hjälp i form av vård på fattigvårdsanstalt. Den överensstämmer däremot i stort sett rätt väl med motsvarande fördelning bland samtliga understödsfall (jfr tab. E). Likväl äro bland sjukvårdsfallen ensamma män utan barn företrädde i något större omfattning (32 % mot 27 %), medan ensamma kvinnor utan barn äro företrädde i något mindre omfattning (30 % mot 35 %). Barnfamiljernas andel av samtliga understödsfall, som erhållit vård på sjukvårdsanstalt, var i stort sett densamma som inom hela understödsklientelet. Det torde emellertid i övervägande grad varit föräldrarnas sjukvård, som föranlett dessa familjers fattigvårdsbehov, alldenstund barnen enligt det föregående utgjorde en tre gånger mindre andel bland vårdtagarna på sjukvårdsanstalterna än bland understödstagarna överhuvud.

Fördelningen av vårdfallen på sjukvårdsanstalterna efter huvudpersonens ålder framgår i stora drag av efterföljande sammanställning, grundad på den representativa undersökningen.

Det utmärkande för åldersfördelningen bland vårdfallen på nu ifrågavarande anstalter är, som en jämförelse med tab. J (sid. 35) visar, att de arbetsföra åldrarna äro väsentligt talrikare representerade än inom hela understödsklientelet. Åldrarna under 60 år omfatta sålunda cirka 79 % av vårdfallen i det förra fallet mot 59 % av understödsfallen i det senare. Detta gäller såväl landsbygd (79 resp. 58 %) som städer (80 resp. 61 %). Särskilt bland tilläggs pensionärer na skiljer sig åldersfördelningen bland vårdfallen på sjukvårdsanstalterna starkt från densamma bland samtliga understödsfall inom pensionärgruppen. Åldrarna under 60 år voro, relativt sett, cirka dubbelt så talrika i förra fallet

Vård på sjukvårdsanstalt	Antal under- stöds- fall (1/2)	Därav antal fall, i %, där försörjaren var i åldern						
		-16 år	16-20 år	30-40 år	40-50 år	50-60 år	60-67 år	67- år
1. Understödsdagare med tilläggs pension.								
Landsbygden	4 490	—	15·3	16·7	18·1	15·8	10·6	23·6
Städerna	2 245	—	14·4	14·3	17·4	18·3	10·2	25·4
Hela riket	6 735	—	15·0	15·9	17·8	16·7	10·5	24·1
2. Övriga understödsdagare.								
Landsbygden	5 009	1·0	29·5	22·2	21·4	15·9	6·6	3·4
Städerna	3 555	0·3	32·1	23·9	18·7	14·9	6·6	3·5
Hela riket	8 564	0·7	30·5	22·9	20·3	15·5	6·6	3·5
3. Samtliga understödsdagare.								
Landsbygden	9 499	0·5	22·8	19·6	19·8	15·9	8·5	12·9
Städerna	5 800	0·2	25·2	20·2	18·2	16·2	8·0	12·0
Hela riket	15 299	0·4	23·7	19·9	19·2	16·0	8·3	12·5

(65 %) som i det senare (33 %). Bland övriga understödsdagare äro skillnader-
na mindre, men även inom denna kategori av understödsdagare voro sjukvårds-
fallen relativt talrikare under 60 år (90 %) än samtliga understödsfall inom
gruppen (85 %).

Antal vård dagar och vårdens värde. Enligt tab. Ai, som grundar sig på
hela uppgiftsmaterialet, utgjorde den genomsnittliga vårdtiden för samtliga på
sjukvårdsanstalt intagna understödsdagare 160 dagar (på landsbygden 177
dagar, i städerna 134 dagar). Vad landsbygden beträffar, företer Gävleborgs
län den kortaste genomsnittliga vårdtiden, nämligen 122 dagar, medan den
längsta, 255 dagar, återfinnes i Jönköpings län. En relativt lång vårdtid förete
Malmöhus län (234 dagar), och Kristianstads län (209 dagar), men i övrigt
äro avvikelserna från medelvårdtiden för hela landsbygden icke särskilt stora.
Vad städerna beträffar, intar Göteborgs och Bohus län en särställning med
en genomsnittlig vårdtid av endast 77 dagar. Detta beror emellertid på speci-
ella förhållanden, som synas råda i Göteborg. Vårdtiden i medeltal utgjorde i
Göteborg sålunda 70 dagar mot 139 dagar i länets övriga städer.¹ Den längsta
medelvårdtiden för städernas vidkommande finner man i Västmanlands län
(204 dagar). Variationerna i den genomsnittliga vårdtiden sammanhän-
ga förmodligen främst med olikheter i fråga om fattigsjukvårdens organisation, före-
komsten av anstalter för specialvård o. dyl.

Understöds klientelet på sjukvårdsanstalterna är liksom fattigvårdsanstal-
ternas klientel mycket ojämnt fördelat i fråga om vårdtidens längd. Vårdtagar-
na kunna även här i stort sett uppdelas på två typer, å ena sidan tillfälliga och
å den andra varaktiga vårdfall. Detta framgår av tab. Aj, som visar, att nära
1/3 av samtliga understödsdagare hade vistats på sjukvårdsanstalterna prak-

¹ I rikets samtliga städer utom Göteborg uppgick den genomsnittliga vårdtiden till 147 dagar,
i samtliga städer inklusive Göteborg till 134 dagar (enligt tab. Ai).

Tab. Ai. Antal vårdtagare samt vårdens varaktighet och värde på sjukvårdsanstalter år 1941, länsvís.

L ä n	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.	Antal vårdtagare	Vård-dagar per vårdtagare	Vårdens värde per vårdtag kr.
Stockholms stad	—	—	—	10 440	124	2·64	10 440	124	2·64
Stockholms län . . .	3 190	145	1·67	751	146	1·67	3 941	145	1·67
Uppsala » . . .	1 008	208	1·60	392	162	1·61	1 400	195	1·60
Södermanlands » . .	1 501	203	1·58	695	176	1·55	2 196	195	1·57
Östergötlands » . .	2 283	185	1·61	1 443	147	1·64	3 726	170	1·62
Jönköpings » . . .	1 124	255	1·65	650	190	1·74	1 774	231	1·68
Kronobergs » . . .	1 573	208	1·62	187	152	1·63	1 760	202	1·62
Kalmar » . . .	2 416	170	1·70	714	152	1·69	3 130	166	1·70
Gotlands » . . .	556	200	1·56	181	154	1·63	737	189	1·57
Blekinge » . . .	1 576	176	1·42	408	192	1·36	1 984	179	1·41
Kristianstads » . . .	1 980	209	1·44	366	167	1·51	2 346	203	1·45
Malmöhus » . . .	1 807	234	1·55	2 643	180	1·64	4 450	202	1·60
Hallands » . . .	901	206	1·68	364	147	1·73	1 265	189	1·69
Göteborgs o. Bohus » . .	1 692	189	1·58	5 542	77	1·96	7 234	103	1·80
Älvsborgs » . . .	2 180	201	1·54	1 127	143	1·58	3 307	181	1·55
Skaraborgs » . . .	1 853	185	1·79	599	122	1·75	2 452	169	1·78
Värmlands » . . .	2 438	155	1·60	534	154	1·68	3 032	155	1·61
Örebro » . . .	1 738	187	1·61	611	188	1·62	2 349	187	1·61
Västmanlands » . . .	1 123	203	1·56	465	204	1·65	1 588	203	1·58
Kopparbergs » . . .	2 895	181	1·54	350	162	1·65	3 245	179	1·55
Gävleborgs » . . .	3 372	122	1·74	557	144	1·72	3 929	125	1·74
Västernorrlands » . . .	3 808	151	1·60	441	152	1·65	4 249	151	1·60
Jämtlands » . . .	1 532	173	1·61	160	153	1·77	1 692	171	1·63
Västerbottens » . . .	2 317	175	1·58	155	180	1·58	2 472	175	1·58
Norrbottnens » . . .	3 702	146	1·36	239	180	1·56	3 941	148	1·37
Hela riket 1941	48 625	177	1·59	30 014	134	2·00	78 639	160	1·72
1940	48 199	175	1·49	29 915	137	2·36	78 114	160	1·77

tiskt taget hela året, medan ungefär hälften hade erhållit sådan vård under kortare tid än tre månader. Det ligger i sakens natur, att de tillfälliga vårdtagarna äro långt talrikare företrädde på sjukvårdsanstalterna än på fattigvårdsanstalterna. Mellan tilläggspensionärer och övriga vårdtagare på sjukvårdsanstalterna förefinnes en väsentlig skillnad i avseende på vårdtidens längd. I förra fallet spela givetvis ålderdomssjukdomar, kroniska kroppssjukdomar o. dyl. en stor roll som orsak till sjukhusvistelsen, vilket gör att varaktig vård blir den förhärskande. Inom den andra kategorien av vårdtagare överväga synbarligen akuta sjukdomsfall, vilka föranleda endast en kortare sjukhusvistelse. Genomsnittliga vårdtiden var i senare fallet (102 dagar) knappt hälften mot i det förra (231 dagar). I städerna synas de tillfälliga vårdtagarna i båda fallen på det hela taget vara något talrikare, relativt sett, än på landsbygden. Detta gäller även om man bortser från Göteborg. Likaså fanns det relativt flera tillfälliga vårdtagare bland kvinnorna än bland männen, både i städerna och på landsbygden. Bland de särskilda kommuntyperna kän-

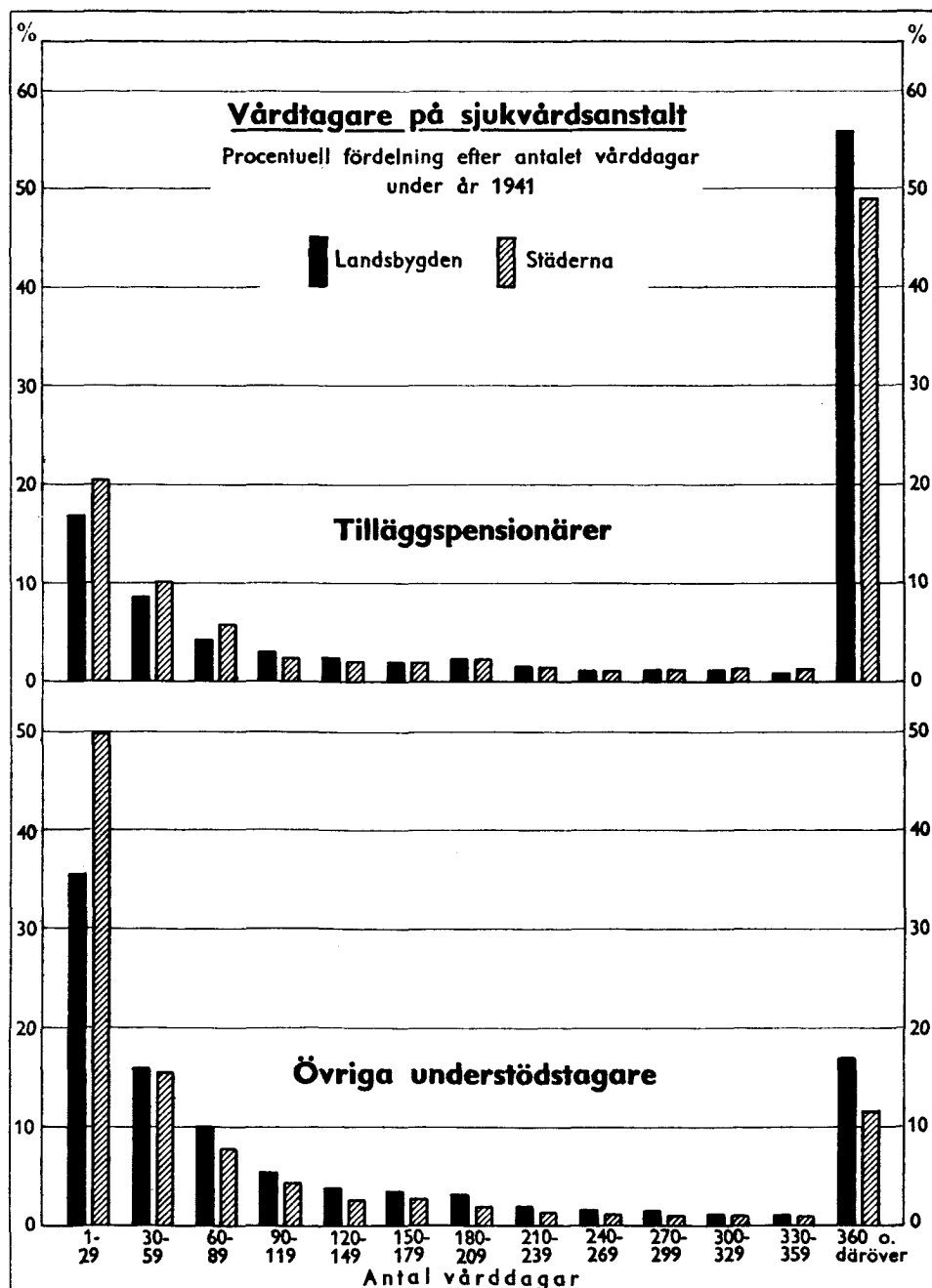
Tab. A_j. Vårdtagare på sjukvårdsanstalter fördelade efter vårdtidens längd, inom olika landsdelar och kommuntyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal (1/5)	Ensamma vårdtagare					Medel- tal vård- dagar	Två el. flera vårdtagare ¹		Samtliga vård- tagare. Medeltal vård- dagar
		Därav, i %, med en vård- tid av dagar						An- tal (1/5)	Medel- tal vård- dagar	
		1- 89	90- 179	180- 269	270- 359	360 o. där- över				
1. Understödstagare med till- läggspension.										
<i>Landsbygden</i>	4 480	29.5	7.0	4.9	3.1	55.5	241	129	125	238
Mälardalen	740	29.9	6.1	2.7	2.8	58.5	244	31	101	239
Östra Götaland	817	28.8	4.6	3.9	2.0	60.7	251	18	119	248
Skåne, Blekinge och Halland	639	22.1	6.3	5.1	3.8	62.7	267	20	94	261
Bohuslän och Västergötland	783	31.0	7.9	5.2	2.6	53.3	234	26	132	231
Dalarna och Norrland	1 451	32.4	8.6	6.1	3.8	49.1	226	34	163	224
Jordbrukskommuner	1 048	29.7	4.5	5.4	3.2	57.2	246	43	150	242
Skogskommuner	266	30.8	12.0	4.5	4.6	48.1	225	9	118	223
Blandade kommuner	1 669	29.5	7.3	4.3	3.1	55.8	242	27	116	240
Industrikommuner	489	27.6	7.8	5.1	3.7	55.8	244	23	103	238
Övriga kommuner	958	30.4	7.3	5.2	2.0	55.1	237	27	115	233
<i>Städerna</i>	2 223	36.1	6.2	4.6	3.7	49.4	221	43	78	218
Stockholm	621	33.5	6.0	4.7	3.3	52.5	230	10	45	227
Göteborg	360	64.5	11.1	5.5	5.0	13.9	113	17	48	110
Malmö	157	17.1	4.5	3.2	3.9	71.3	292	4	189	290
Övriga städer över 30 000 inv.	301	30.2	3.8	2.9	4.3	59.3	249	4	16	246
Städer under 30 000 inv.	784	31.1	5.8	4.8	3.3	55.0	238	8	160	237
<i>Hela riket</i>	6 653	31.8	6.7	4.7	3.8	53.5	234	172	118	231
2. Övriga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	4 823	61.2	12.4	6.3	3.2	16.9	119	407	70	115
Mälardalen	868	61.0	11.6	5.5	2.4	19.5	124	74	91	122
Östra Götaland	761	61.2	11.3	4.3	4.0	19.2	124	53	53	119
Skåne, Blekinge och Halland	534	54.7	12.7	5.8	3.2	23.6	142	67	59	133
Bohuslän och Västergötland	813	59.1	11.7	7.2	3.8	18.7	127	71	75	123
Dalarna och Norrland	1 847	64.2	13.4	7.3	3.0	12.1	105	142	67	102
Jordbrukskommuner	1 016	57.1	10.6	6.3	3.8	22.2	137	71	77	133
Skogskommuner	349	60.8	16.0	7.4	4.3	11.5	110	33	53	105
Blandade kommuner	1 677	61.6	13.0	6.5	2.9	16.0	116	154	66	112
Industrikommuner	707	67.3	10.1	5.7	3.3	13.6	105	46	75	103
Övriga kommuner	1 074	60.8	13.4	5.9	2.6	17.3	120	103	74	116
<i>Städerna</i>	3 402	72.9	9.5	3.9	2.2	11.5	88	356	43	83
Stockholm	1 353	76.3	7.8	2.0	2.3	11.6	85	104	49	80
Göteborg	515	85.6	6.3	3.2	1.6	3.3	50	113	22	46
Malmö	143	78.3	4.2	3.5	2.1	11.9	81	6	45	79
Övriga städer över 30 000 inv.	449	64.2	11.5	5.6	3.1	15.6	111	69	58	104
Städer under 30 000 inv.	942	64.5	13.2	6.5	1.8	14.0	105	64	54	102
<i>Hela riket</i>	8 225	66.0	11.3	5.3	2.7	14.7	106	763	57	102
3. Samtliga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	9 253	46.1	9.8	5.6	3.1	35.4	178	538	83	172
Män	4 358	40.5	9.4	5.9	3.3	40.9	197	111	.	.
Kvinnor	4 146	47.7	10.1	5.2	2.9	34.1	172	161	.	.
<i>Städerna</i>	5 625	58.4	8.2	4.1	2.8	26.5	140	399	47	134
Män	2 458	53.4	8.2	4.9	3.2	30.3	156	77	.	.
Kvinnor	2 718	58.6	8.5	3.6	2.5	26.8	141	105	.	.
<i>Hela riket</i>	14 878	50.7	9.2	5.1	3.0	32.0	163	935	67	158

¹ Tillhörande samma familj.

Diagram V.

Assistés dans les établissements médicaux. Repartition en pour cent d'après le nombre de journées d'hospitalisation pendant l'année 1941. Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Tilläggs pensionärer = Des bénéficiaires d'un supplément de pension. Övriga understödstagare = Autres assistés. Antal vård dagar = Nombre des journées d'hospitalisation.

netecknas skogskommunerna av en relativt hög frekvens av tillfälliga vårdtagare och en relativt låg frekvens av varaktiga vårdtagare. I jordbrukskommunerna voro däremot de tillfälliga vårdfallen relativt färre än i övriga landskommuner och de varaktiga vårdfallen talrikare.

Enligt tab. 3 i tabellbilagan uppgives det totala värdet av den vård, som understödstagarna under år 1941 erhållit på sjukvårdsanstalt, till c:a 22 milj. kr. Av denna summa kommo ungefär 14 milj. kr. på landsbygden och drygt 8 milj. kr. på städerna. Dessa belopp motsvara dock på intet sätt de verkliga kostnaderna för sjukhusvården. De uppgivna kostnaderna äro i allmänhet beräknade med utgångspunkt från de låga avgifter, som fattigvårdssamhällena erlägga till länslasarett och andra allmänna sjukvårdsanstalter. Följaktligen är även det genomsnittliga värdet per vård dag ganska lågt. Det uppgick enligt tab. A i på landsbygden till 1.59 kr. och i städerna till 2.00 kr. Det har i förra fallet ökat med ungefär 7 % sedan år 1940 och i det senare minskat med omkring 15 %. Nedgången beror på att uppgifterna om vårdens värde från Göteborgs stad för år 1940 grundats på de verkliga kostnaderna per vårdplats vid de olika sjukhusen (i genomsnitt 6.44 kr. per vårdplats) men för år 1941 på den gällande legosängsavgiften (i medeltal 2.04 kr.). I rikets samtliga städer utom Göteborg utgjorde den redovisade genomsnittliga kostnaden per vård dag 1.99 kr. år 1941 mot 1.98 kr. ett år tidigare och var alltså i det närmaste oförändrad under de båda åren.

X. Hemunderstöd.

Antal understödsfall m. m. Antalet familjer, som av fattigvårdsstyrelserna lämnats understöd i hemmet kontant eller in natura under år 1941, redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 4 i tabellbilagan. De utgjorde drygt 176 000, varav 90 000 på landsbygden och 86 000 i städerna. I jämförelse med föregående år har deras antal undergått vissa förändringar, vilka i huvudsak framgå av de uppgifter från den representativa undersökningen, som sammanställts i tab. A. I hela riket har antalet understödsfall med hemunderstöd minskat sedan år 1940 med 2 %. På landsbygden var antalet hemunderstödda familjer i det närmaste detsamma som för ett år sedan. I städerna däremot har antalet nedgått med ungefär 4 %. På det hela taget äro sålunda förändringarna i de hemunderstödda familjernas antal relativt små, men detta är förklarligt med hänsyn till de jämförelsevis små förändringar, som ägt rum i hela antalet understödsfall vid fattigvården under samma tid (se sid. 17). I vissa fall ha emellertid siffrorna ökat eller minskat rätt avsevärt, vilket i viss mån motsvaras av liknande förändringar av fattigvårdsklientelet överhuvud, såsom en jämförelse med tab. A (sid. 18) visar.

De hemunderstödda familjernas fördelning på olika familjetyper, vilken återges i tab. A, skiljer sig från motsvarande fördelning inom fattigvårdsklientelet i dess helhet (jfr tab. E), särskilt därigenom att ensamma personer

Tab. Ak. Antal understödsfall med hemunderstöd åren 1941 och 1940.

Representativa undersökningen.

Landsdelar	Antal hemunderstödda familjer (1/2)		Ökning el. minskning sedan 1940 %
	1941	1940	
<i>Landsbygden</i>	18 187	18 128	+ 0·8
Mälarlän	3 734	3 473	+ 7·5
Östra Götaland	2 227	2 220	+ 0·3
Skåne, Blekinge och Halland	1 963	1 985	— 1·1
Bohuslän och Västmanland	2 599	2 668	— 2·6
Dalarna och Norrland	7 664	7 782	— 1·4
Jordbrukskommuner	2 652	2 737	— 3·2
Skogskommuner	837	843	— 0·7
Blandade kommuner	5 838	5 842	— 0·1
Industrikommuner	3 823	2 987	+ 28·0
Övriga kommuner	5 037	5 719	— 11·9
<i>Städerna</i>	17 284	18 053	— 4·3
Stockholm	5 033	4 656	+ 8·1
Göteborg	2 668	3 140	— 15·0
Malmö	945	836	+ 13·0
Övriga städer	8 638	9 421	— 8·3
<i>Hela riket</i>	35 471	36 181	— 2·0

utan barn inom den förstnämnda gruppen av understödsfall äro företrädade i relativt mindre omfattning än vad fallet är bland samtliga understödsfall. Detta gäller främst de ensamma männen (knappt 20 % mot 27 %), medan skillnaden är obetydlig vad kvinnorna beträffar (knappt 34 % mot 35 %). Frekvensen av gifta par med barn är betydligt större bland understödsfallen med hemunderstöd än bland samtliga understödsfall (23 % mot ungefär 19 %); det samma gäller ensamma kvinnor med barn (knappt 9 % mot något över 6 %) samt i någon mån gifta par utan barn (14 % mot 12 %).

Ensamma kvinnor utan barn utgöra den talrikast företrädade familjetypen bland tilläggs pensionärerna med hemunderstöd (50 %), liksom fallet är inom understöds klientelet i dess helhet bland pensionärerna (48 %). De voro relativt flera i städerna (57 %) än på landsbygden (46 %). Stockholms stad uppvisar den högsta frekvensen av ensamma kvinnor utan barn (61 %) inom denna kategori av understödstagare och skogskommunerna den lägsta (34 %). De ensamma manliga pensionärerna äro knappt hälften så många (22 %) som de kvinnliga. — Bland understödstagare utan tilläggs pension voro de flesta understödsfall med hemunderstöd gifta par med barn (37 %). Av dessa fanns det relativt flera på landsbygden (39 %) än i städerna (35 %). Inom denna kategori voro de ensamma kvinnorna utan barn endast obetydligt flera (19 %) än de ensamma männen utan barn (18 %). Barnfamiljerna (inräknat ensamma barn) utgjorde mer än hälften av samtliga hemunderstödsfall inom denna kategori av understödstagare, i landskommunerna 58 % och i städerna drygt 48 %. I Dalarna och Norrland är motsvarande procenttal 59 % och i skogskommunerna icke mindre än 69 %.

Tab. A1. Familjer i vilka en eller flera personer åtnjatt hemunderstöd, fördelade på familjetyper.

Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal under- stöds- fall (1/6)	Därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
1. Understödstagare m. tilläggspension.							
<i>Landsbygden</i>	9 264	23.7	0.4	45.7	1.6	19.9	8.7
Mälardalen	2 085	21.0	0.3	46.8	1.6	24.8	5.5
Östra Götaland	1 316	23.9	0.5	44.5	1.6	20.7	8.8
Skåne, Blekinge och Halland	1 135	23.9	0.4	49.8	1.4	17.3	7.2
Bohuslän och Västmanland	1 434	24.2	0.2	49.6	1.1	17.2	7.7
Dalarna och Norrland	3 294	25.1	0.5	42.2	1.9	18.6	11.7
Jordbrukskommuner	1 479	24.5	0.6	44.4	2.2	18.2	10.1
Skogskommuner	375	23.9	0.5	34.4	1.1	17.6	16.5
Blandade kommuner	3 047	23.9	0.4	44.8	1.7	19.4	9.8
Industrikommuner	1 688	22.3	0.4	47.1	1.3	22.1	6.8
Övriga kommuner	2 675	23.1	0.3	48.0	1.4	20.3	6.9
<i>Städerna</i>	7 073	19.9	0.3	56.6	1.5	17.3	4.4
Stockholm	1 710	20.4	0.2	60.8	1.3	14.8	2.5
Göteborg	1 046	23.5	0.4	49.6	2.0	18.8	5.7
Malmö	374	23.0	0.3	50.0	1.9	19.5	5.3
Övriga städer över 30 000 inv.	1 285	18.2	0.1	59.7	1.2	16.9	3.9
Städer under 30 000 inv.	2 658	18.5	0.4	56.1	1.6	18.2	5.2
<i>Hela riket</i>	16 837	22.1	0.3	50.4	1.6	18.8	6.8
2. Övriga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	8 923	15.5	1.5	17.1	16.6	9.5	39.2
Mälardalen	1 651	13.4	1.0	20.0	15.2	13.2	36.1
Östra Götaland	910	13.3	2.1	19.1	18.8	8.7	37.0
Skåne, Blekinge och Halland	828	11.4	2.2	18.0	18.8	8.3	41.1
Bohuslän och Västmanland	1 164	14.8	1.5	17.5	17.8	10.2	37.4
Dalarna och Norrland	4 370	17.7	1.4	15.4	16.0	8.3	40.9
Jordbrukskommuner	1 173	14.6	1.8	15.8	19.8	8.7	38.3
Skogskommuner	462	16.9	2.8	9.5	16.3	4.3	49.8
Blandade kommuner	2 791	13.7	1.5	17.5	18.1	7.7	40.5
Industrikommuner	2 135	18.7	1.2	17.1	12.6	14.0	36.3
Övriga kommuner	2 362	15.0	1.3	18.9	17.1	8.8	38.5
<i>Städerna</i>	10 211	19.2	0.7	21.0	12.5	11.7	34.8
Stockholm	3 323	21.5	0.5	21.8	11.6	12.6	31.9
Göteborg	1 622	18.2	1.5	22.9	11.6	12.3	33.4
Malmö	571	17.5	0.5	18.4	13.9	10.5	39.2
Övriga städer över 30 000 inv.	1 767	17.9	0.4	18.9	11.4	12.4	38.9
Städer under 30 000 inv.	2 928	18.4	0.8	20.7	14.3	10.2	35.4
<i>Hela riket</i>	19 184	17.5	1.1	19.2	14.4	10.7	36.8
3. Samtliga understödstagare.							
<i>Landsbygden</i>	18 187	19.7	0.9	31.6	9.0	14.8	23.7
<i>Städerna</i>	17 284	19.5	0.5	35.6	8.0	14.0	22.3
<i>Hela riket</i>	35 471	19.6	0.7	33.6	8.5	14.4	23.0

Antalet personer i de familjer, som åtnjutit hemunderstöd, utgjorde i det representativa materialet 74 726 och kunna beräknas ha varit inalles fem gång-så många, d. v. s. i runt tal 373 600. Av nedanstående tablå framgår det på motsvarande sätt beräknade antalet vuxna män och kvinnor samt barn, vilka kommit i åtnjutande av hemunderstöd, dels på landsbygden och dels i städerna.

Hemunderstöd	Antal personer med hemunderstöd				D:o, i %, av samtliga till fattigvårdsstatistiken redovisade			
	Vuxna		Barn	Samtliga	Vuxna		Barn	Samtliga
	män	kvinnor			män	kv.		
1. <i>Understödstagare med tilläggs-pension.</i>								
Landsbygden	24 400	35 100	10 900	70 400	54	62	84	61
Städerna	14 800	28 200	3 600	46 600	61	73	97	70
Hela riket	39 200	63 300	14 500	117 000	56	66	87	64
2. <i>Övriga understödstagare.</i>								
Landsbygden	29 300	36 800	66 300	132 400	60	67	77	70
Städerna	33 900	40 800	49 500	124 200	76	81	91	83
Hela riket	63 200	77 600	115 800	256 600	68	73	82	76
3. <i>Samtliga understödstagare.</i>								
Landsbygden	53 700	71 900	77 200	202 800	57	64	78	66
Städerna	48 700	69 000	53 100	170 800	71	78	92	79
Hela riket	102 400	140 900	130 300	373 600	63	70	83	72

Med avseende på hemortsrättsledarens ålder förete de hemunderstödda familjerna den fördelning, som framgår av tab. Am. Åldersfördelningen skiljer sig på det hela taget icke i någon mera väsentlig grad från densamma inom hela fattigvårdsklientelet (jfr tab. J, sid. 35). Dock synas bland tilläggs-pensionärerna åldrarna över 60 år och bland övriga understödstagare åldrarna 30—60 år vara något talrikare representerade bland de hemunderstödda än bland understödsfallen över huvud inom resp. kategorier. Förhållandet är detsamma såväl i landskommunerna som i städerna och upprepar sig även mer eller mindre i samtliga familjetyper.

Understödsbets varaktighet. På formuläret till de statistiska uppgifterna skall angivas det antal kalendermånader, under vilka hemunderstöd av något slag utgått till de redovisade familjerna. Denna redovisningsmetod har valts för att på enklast möjliga sätt erhålla en ungefärlig uppfattning om understödsfallens fördelning efter hjälpens varaktighet och för att i nämnda hänseende möjliggöra en enhetlig behandling av såväl de understödsfall, vilka omfattat en bestämd tid, som de fall då understöd lämnats vid enstaka tillfällen, mellan vilka vederbörande icke fått hjälp. Metoden har emellertid vissa svagheter. Understöd av engångskaraktär redovisas såsom utgående under en kalendermånad och kan således icke skiljas från understöd, som haft karaktären av underhåll under en tid av intill en månad. I övrigt komma understödsperioder av viss varaktighet ofta nog att te sig längre än de i verkligheten varit, t. ex.

Tab. Am. Familjer, som åtnjutit hemunderstöd fördelade i procent efter försörjarens ålder.

	Tilläggs pensionärer					Övriga understödstagare					Samtliga understödsfall
	Ensammanmän	Ensammankvinnor	Gifta med pension	par med pension	Samtliga familjer	Ensammanmän	Ensammankvinnor	Gifta par	Ensammanbarn	Samtliga familjer	
<i>Landsbygden.</i>											
Antal understödsfall (1/2)	2 236	4 376	1 413	1 239	9 264	1 517	3 012	4 340	54	8 923	18 187
Därav, i %, där hemorts-rättsledaren var i åldern:											
—16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	0.5	0.3
16—30 >	6.8	3.0	0.9	0.2	3.2	41.7	19.3	10.3	—	18.7	10.8
30—40 >	5.8	3.3	9.2	0.5	4.4	18.2	18.7	29.5	—	23.4	13.7
40—50 >	7.1	5.3	17.0	1.6	7.0	13.9	23.5	30.9	—	25.3	16.0
50—60 >	8.5	8.9	21.6	6.1	10.4	11.5	22.2	19.3	—	18.9	14.5
60—67 >	9.6	15.1	20.4	14.5	14.5	11.2	11.8	8.2	—	9.9	12.2
67— >	62.2	64.4	30.9	77.1	60.5	5.5	4.5	1.8	—	3.3	32.5
<i>Städerna.</i>											
Antal understödsfall (1/2)	1 427	4 111	744	791	7 073	2 039	3 414	4 745	13	10 211	17 284
Därav, i %, där hemorts-rättsledaren var i åldern:											
—16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	0.1	0.1
16—30 >	4.6	2.2	1.9	—	2.4	29.6	15.4	15.5	—	18.3	11.8
30—40 >	6.8	3.5	8.3	0.5	4.3	18.3	19.0	35.5	—	26.5	17.4
40—50 >	7.6	4.8	13.8	1.5	5.9	17.4	21.5	25.2	—	22.4	15.7
50—60 >	11.5	10.8	22.2	6.4	11.6	18.8	24.6	16.4	—	19.6	16.4
60—67 >	11.8	17.6	22.6	15.7	16.8	12.9	15.3	6.4	—	10.7	13.1
67— >	57.7	61.1	31.2	75.9	59.0	3.0	4.2	1.0	—	2.4	25.5
<i>Hela riket.</i>											
Antal understödsfall (1/2)	3 663	8 487	2 157	2 030	16 337	3 556	6 426	9 085	67	19 134	35 471
Därav, i %, där hemorts-rättsledaren var i åldern:											
—16 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	0.3	0.2
16—30 >	5.9	2.6	1.3	0.1	2.9	34.7	17.3	13.0	—	18.5	11.3
30—40 >	6.2	3.4	8.9	0.5	4.4	17.4	18.8	32.7	—	25.1	15.5
40—50 >	7.3	5.0	15.9	1.6	6.5	15.9	22.4	27.9	—	23.8	15.8
50—60 >	9.7	9.8	21.8	6.2	10.9	15.7	23.5	17.8	—	19.2	15.4
60—67 >	10.5	16.3	21.1	15.0	15.5	12.2	13.6	7.3	—	10.3	12.7
67— >	60.4	62.9	31.0	76.6	59.8	4.1	4.4	1.3	—	2.8	29.1

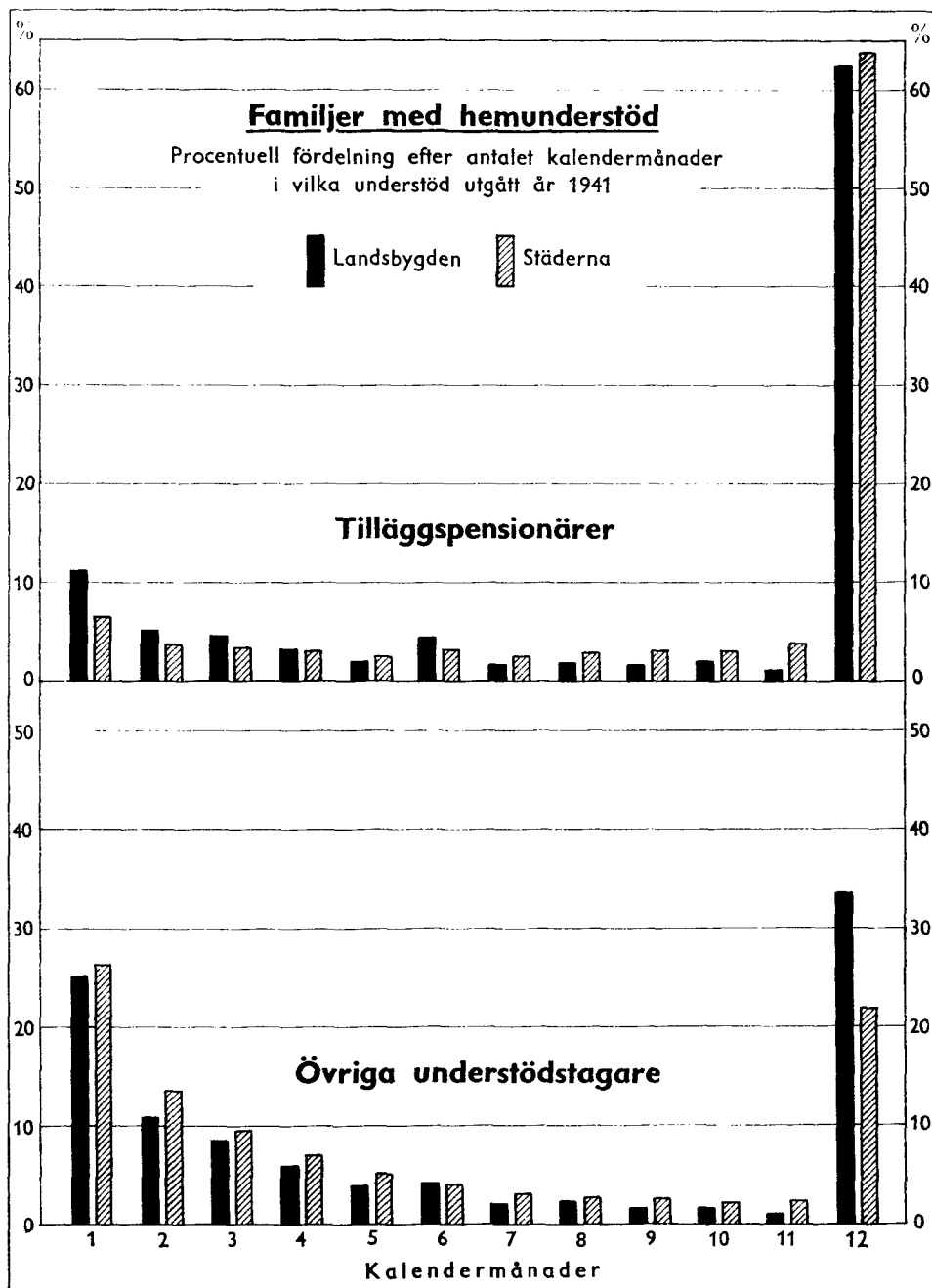
då hjälp, som lämnats under kortare tid än en månad, fördelas på två kalendermånader o. s. v. Det är troligt att på grund härav särskilt frekvensen av de kortare understödsperioderna framstår såsom något för låg i förhållande till frekvensen av de medellånga understödsperioderna. Med denna reservation synas de föreliggande uppgifterna kunna godtagas såsom ett ungefärligt mått på understödets varaktighet.

Av tab. An framgår, huru understödsfallen fördelade sig efter antalet kalendermånader, under vilka hemunderstödet utgått, dels inom olika landsdelar och kommuntyper, dels inom olika kategorier av understödstagare. Diagram VI återger fördelningen dels på landsbygden, dels i städerna. Den högsta

Tab. An. Familjer med hemunderstöd, fördelade efter antalet kalendermånader, under vilka dylik hjälp utgått.
Representativa undersökningen.

Landsdelar och kommuntyper	Antal under- stöds- fall (1/5)	Därav, i %, med hemunderstöd under kalendermånader								Medel- tal under- stöds- måna- der
		1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12		
1. Understödstagare med tilläggs- pension.										
<i>Landsbygden</i>	9 264	11·2	9·2	5·0	6·0	3·5	2·8	62·3	9·0	
Mälardalen	2 085	5·5	6·8	3·8	6·2	3·0	2·4	72·3	10·0	
Östra Götaland	1 316	11·1	8·9	4·7	6·3	2·8	2·2	64·0	9·1	
Skåne, Blekinge och Halland	1 135	15·8	11·1	5·8	7·0	2·3	2·7	55·3	8·2	
Bohuslän och Västmanland	1 434	10·4	9·4	4·0	5·2	3·2	2·7	65·1	9·2	
Dalarna och Norrland	3 294	13·6	10·0	6·3	5·8	4·5	3·5	56·3	8·5	
Jordbrukskommuner	1 479	12·6	11·0	4·5	6·7	3·2	2·1	59·9	8·7	
Skogskommuner	375	10·6	10·9	6·9	7·0	7·0	3·5	54·1	8·6	
Blandade kommuner	3 047	13·4	10·9	5·0	6·2	2·6	2·5	59·4	8·6	
Industrikommuner	1 688	8·4	7·7	4·5	5·1	4·5	3·7	66·1	9·5	
Övriga kommuner	2 675	9·7	6·9	5·6	6·0	3·3	2·9	65·6	9·3	
<i>Städerna</i>	7 073	6·4	7·0	5·5	5·4	5·4	6·5	63·8	9·6	
Stockholm	1 710	3·1	5·2	5·8	6·6	5·5	9·6	64·2	10·1	
Göteborg	1 046	4·1	7·4	4·5	6·2	6·0	8·5	63·3	9·8	
Malmö	374	3·8	5·6	5·9	6·1	8·0	6·4	64·2	9·9	
Övriga städer över 30 000 inv.	1 285	8·3	8·2	5·2	4·8	6·4	6·9	60·2	9·2	
Städer under 30 000 inv.	2 658	8·8	7·9	5·8	4·5	4·0	3·5	65·5	9·4	
<i>Hela riket</i>	16 337	9·1	8·2	5·3	5·8	4·3	4·4	62·9	9·3	
2. Övriga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	8 923	25·0	19·4	9·5	6·2	4·0	2·6	33·3	6·1	
Mälardalen	1 649	21·8	21·1	9·9	6·1	3·7	3·4	34·0	6·3	
Östra Götaland	911	19·8	15·9	8·7	6·5	5·3	1·6	42·2	7·1	
Skåne, Blekinge och Halland	828	26·8	17·1	9·4	7·1	3·0	2·9	33·7	6·1	
Bohuslän och Västmanland	1 165	22·9	16·7	8·7	5·8	4·9	2·8	38·2	6·7	
Dalarna och Norrland	4 370	27·4	20·6	9·9	5·9	3·9	2·5	29·8	5·8	
Jordbrukskommuner	1 173	23·4	16·3	8·5	5·0	3·0	2·3	41·5	6·8	
Skogskommuner	462	19·7	21·6	6·9	5·9	4·4	1·5	40·0	6·7	
Blandade kommuner	2 791	23·3	19·1	9·6	6·6	3·9	2·4	35·1	6·3	
Industrikommuner	2 135	28·2	23·0	12·1	5·9	4·3	3·1	23·4	5·2	
Övriga kommuner	2 362	25·9	17·4	8·3	6·4	4·5	2·8	34·7	6·3	
<i>Städerna</i>	10 211	26·3	23·0	12·2	7·2	5·1	4·4	21·8	5·3	
Stockholm	3 323	27·1	22·5	12·4	7·1	5·2	4·9	20·8	5·3	
Göteborg	1 622	20·7	23·4	12·6	7·4	6·9	6·1	22·9	5·8	
Malmö	571	20·3	24·2	12·0	7·4	6·5	4·6	25·0	5·8	
Övriga städer över 30 000 inv.	1 767	25·1	24·6	13·6	7·8	5·1	4·2	19·6	5·2	
Städer under 30 000 inv.	2 928	30·5	21·9	10·7	6·8	4·1	3·1	22·9	5·2	
<i>Hela riket</i>	19 134	25·7	21·3	10·9	6·7	4·7	3·6	27·1	5·7	
3. Samtliga understödstagare.										
<i>Landsbygden</i>	18 187	17·9	14·2	7·3	6·0	3·8	2·8	48·0	7·6	
<i>Städerna</i>	17 284	18·2	16·5	9·4	6·5	5·2	5·2	39·0	7·1	
<i>Hela riket</i>	35 471	18·1	15·3	8·3	6·3	4·4	4·0	43·6	7·4	

Diagram VI.

Familles secourues à domicile. Repartition en pour cent d'après le nombre, de mois pendant lesquels le secours a été fourni, en 1941.

Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Tilläggs pensionärer = Des bénéficiaires d'un supplément de pension. Övriga understödstagare = Autres assistés. Kalendermånader = Mois.

frekvensen (på landsbygden 48 %, i städerna 39 %) visa de understödsfall, i vilka hjälp utgått under tolv kalendermånader. Den näst högsta frekvensen (på landsbygden och i städerna 18 %) förete de understödsfall, som icke sträckt sig utöver en kalendermånad. Endast 14—17 % av understödsfallen ha omfattat två å tre kalendermånader; för fyra å fem kalendermånader är frekvensen 7—9 %, och den sjunker sedan ytterligare till och med elva kalendermånader.

Liksom tidigare beträffande vårdtagarna på anstalter, har man i fråga om de hemunderstödda att göra med två olika huvudtyper av understödsfall, dels varaktiga, som omfattat hela eller så gott som hela redovisningsåret — och ej sällan sträckt sig långt därutöver — dels sådana representerande mera tillfälliga hjälpbehov. Till den förra gruppen höra emellertid i verkligheten icke endast de fall, i vilka hemunderstöd utgått under hela året, utan också, på grund av omsättningen inom klientelet, en del av de fall, i vilka kortare understödstitid än 12 månader redovisats. Det kan därför antagas, att de varaktiga understödsfallen omfattat åtminstone 50 % av samtliga understödsfall. Sistnämnda andel synes ha varit något mindre i städerna än på landsbygden. Emellertid finner man, att även frekvensen av understödsfall med högst en månads varaktighet är mindre i städerna. Av understödsfall, vilka omfattat 2—10 kalendermånader, visa städerna däremot en icke obetydligt högre frekvens. Detta tyder närmast på att omsättningen bland de varaktiga understödstagarna är större i städerna än vad fallet är på landsbygden.

Om man i tab. An jämför olika kategorier av understödstagare, finner man liksom i fråga om anstaltsvården att tilläggpensionärerna förete den högsta frekvensen av varaktiga understödsfall. Av pensionärerna hade sålunda nära 63 % åtnjutit hemunderstöd under hela året. Varaktigt hemunderstöd är något vanligare bland pensionärerna i städerna (64 %), än på landsbygden (62 %). Omkring $\frac{1}{10}$ av pensionärerna ha erhållit tillfällig hjälp under en månad och drygt $\frac{1}{5}$ ha åtnjutit understöd under högst tre månader. Bland övriga understödstagare äro understödsfallen med den längsta understödstitiden på landsbygden endast ungefär hälften och i städerna blott tredjedelen så många (33 resp. 22 %), relativt taget, som bland tilläggpensionärerna. I stället företer förstnämnda kategori i landskommunerna två och i städerna tre gånger flera tillfälliga understödsfall (med högst tre månaders understödstitid) än den senare. Understödstagarna utan tilläggpension ha, i motsats till vad fallet är bland pensionärerna, erhållit varaktigt understöd i väsentligt större utsträckning på landsbygden (33 %) än i städerna (22 %).

Olikheten mellan skilda familjetyper med avseende på understödets varaktighet framgår för olika kategorier av understödstagare av tab. Ao. Bland tilläggpensionärerna på landsbygden äro skillnaderna i fördelningen efter understödstitidens längd i allmänhet rätt små mellan de olika familjetyperna, i städerna däremot något större. Det största relativa antalet understödsfall med varaktigt understöd förekommer i båda fallen bland ensamma kvinnor utan barn. Gifta par med barn uppvisa något färre varaktiga understödsfall än övriga familjetyper bland pensionärerna. En mellanställning mellan de nu

Tab. Ao. Familjer med hemunderstöd inom olika familjetyper, fördelade efter antalet kalendermånader, under vilka dylik hjälp utgått.

Representativa undersökningen.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		En- samma barn
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. Understödstagare med tilläggspension.							
Landsbygd.							
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	2 198	33	4 227	149	1 844	808	—
Därav, i %, understödda under nedan- stående antal månader							
1 mån.	10.6	.	11.5	9.4	10.7	12.6	—
2—3 „	9.8	.	8.5	8.1	10.0	9.2	—
4—5 „	5.9	.	4.6	4.0	4.6	6.4	—
6—7 „	6.0	.	5.9	8.7	6.0	6.4	—
8—9 „	4.6	.	2.9	3.4	3.1	4.1	—
10—11 „	3.3	.	2.7	4.7	2.4	2.4	—
12 „	59.8	.	63.9	61.7	63.2	58.9	—
Medeltal understödsmånader	8.9	.	9.1	9.2	9.0	8.7	—
Städer.							
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 408	19	4 004	107	1 224	311	—
Därav, i %, understödda under nedan- stående antal månader							
1 mån.	7.9	.	5.6	8.4	7.0	6.1	—
2—3 „	7.7	.	6.9	11.2	7.1	5.5	—
4—5 „	6.6	.	4.4	7.5	6.4	9.6	—
6—7 „	5.5	—	4.4	2.8	7.9	8.4	—
8—9 „	5.9	.	4.9	0.9	6.0	7.7	—
10—11 „	6.0	.	5.8	8.4	8.4	9.0	—
12 „	60.4	.	68.0	60.8	57.2	53.7	—
Medeltal understödsmånader	9.3	.	9.9	8.9	9.3	9.2	—
2. Övriga understödstagare.							
Landsbygd.							
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 385	132	1 529	1 483	846	3 494	54
Därav, i %, understödda under nedan- stående antal månader							
1 mån.	35.9	18.2	18.8	14.1	28.6	27.5	(9.2)
2—3 „	21.5	18.9	16.2	12.2	22.0	22.5	(9.2)
4—5 „	9.2	7.6	7.1	6.6	10.6	12.0	(1.9)
6—7 „	5.3	5.3	4.8	5.8	7.9	6.7	(7.4)
8—9 „	3.5	2.3	4.5	3.5	4.4	4.3	—
10—11 „	2.5	2.3	2.8	2.4	3.0	2.7	(5.6)
12 „	22.1	45.4	45.8	55.4	23.5	24.3	(66.7)
Medeltal understödsmånader	4.8	7.2	7.4	8.3	5.3	5.3	(9.5)
Städer							
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 964	75	2 140	1 274	1 196	3 549	13
Därav, i %, understödda under nedan- stående antal månader							
1 mån.	35.5	(34.7)	15.1	15.3	29.2	30.8	.
2—3 „	24.6	(32.0)	14.6	16.6	25.6	28.2	.
4—5 „	10.5	(10.7)	9.7	11.8	12.4	14.6	—
6—7 „	7.0	(1.3)	6.0	8.1	7.2	7.9	.
8—9 „	4.2	(4.0)	5.7	6.5	4.7	5.1	.
10—11 „	3.1	(4.0)	6.5	6.6	4.0	3.4	—
12 „	15.1	(13.3)	42.4	35.1	16.9	10.0	.
Medeltal understödsmånader	4.4	(4.0)	7.6	7.0	4.8	4.1	.

nämnda grupperna intaga de ensamma manliga pensionärerna utan barn. Större skillnader i understödsperiodernas längd föreligga emellertid mellan olika familjetyper bland de understödsfall, som icke åtnjutit tilläggspension. Ytterligheterna representeras här å ena sidan av ensamma män utan barn, vilka uppvisa det största antalet tillfälligt understödda, och å den andra av ensamma kvinnor, vilka ha det största antalet varaktiga understödsfall. Inom den senare gruppen ha kvinnor med barn på landsbygden något längre och i städerna något kortare understödsperioder än kvinnor utan barn. Bland gifta par äro de tillfälliga understödsfallen förhärskande, men understödsperioderna äro i allmänhet längre än bland ensamma män. Giftna par med barn ha i allmänhet en kortare understödstitid än gifta par utan barn.

De olikheter mellan familjetyperna med avseende på understödets varaktighet, som råda inom gruppen övriga understödstagare, torde av allt att döma sammanhänga med skillnader i orsakerna till understödsbehovet. För makar med barn torde sålunda i de flesta fall mer eller mindre tillfällig arbetslöshet, familjeförsörjarens sjukdom o. dyl. vara den huvudsakliga anledningen till att vederbörande anlitat fattigvården, medan bland ensamma kvinnor utan barn otillräcklig förvärvsförmåga till följd av hög ålder, svaga kroppskrafter o. dyl. torde vara den vanligaste orsaken.

Antalet kalendermånader, under vilka hemunderstöd utgått, utgjorde, såsom framgår av tab. A för samtliga understödsfall i genomsnitt 7·4. För tilläggspensionärer uppgick motsvarande medeltal till 9·3 och för övriga understödstagare till 5·7. I förra fallet utgjorde medeltalen för landsbygd och städer 9·0 resp. 9·6 och i det senare 6·1 resp. 5·3 månader. Bland de lokala variationerna i understödstitiden kan nämnas, att Dalarna och Norrland uppvisade lägre medeltal än övriga landsdelar. Tab. 4 i tabellbilagan innehåller uppgifter om det genomsnittliga antalet understöds-månader per understödsfall i de särskilda länen.

Understödet värde. Hemunderstödet totala värde uppgives för år 1941 till nära 19 milj. kr. på landsbygden och ungefär 31 milj. i städerna eller tillhopa nära 50 milj. kr. Motsvarande belopp för de särskilda länen återfinnas i tab. 4 i tabellbilagan.

Det genomsnittliga värdet per person och understöds-månad av allt redovisat hemunderstöd uppgick i landskommunerna till 27·4 kr., i städerna till 49·8 kr., och i riket i dess helhet till 37·9 kr. Uppgifter för de särskilda länen lämnas i tab. 4. Sedan år 1940 ha dessa medelbelopp stegrats i hela riket med 12 % (från 33·7 kr.), på landsbygden med 8 % (från 25·4 kr.) och i städerna med 16 % (från 42·8 kr.).

I tab. A_p har på grundval av det representativa materialet uträknats understödsbeloppens storlek i genomsnitt per understöds-månad för olika familjetyper dels inom olika kategorier av understödstagare, dels inom olika landsdelar och kommuntyper. Inom olika familjetyper ha understödets medelbelopp uträknats för familjer med olika barnantal, på grund av familjestorlekens ofta avgörande betydelse för de understöd, som utmätts. De tidigare sär-

Tab. Ap. Hemunderstödet värde i kronor per understödsmånad för olika familjetyper och
Representativa

Tilläggs pensionärer														
Landsdelar och kommuntyper	Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par el. samboende						Samtliga	
							endera med pension			båda med pension				
	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn		
1. Familjer med barnbidrag eller bidragsförskott.														
1	Landsbygden	—	29	.	—	27	53	—	38	48	—	36	47	40
2	Mälarlän	—	(22)	—	—	30	.	—	41	45	—	(74)	.	40
3	Östra Götaland	—	.	—	—	26	.	—	37	48	—	33	.	38
4	Skåne, Blekinge och Halland	—	.	—	—	(24)	.	—	22	44	—	.	.	31
5	Bohuslän och Västmanland	—	.	—	—	(35)	.	—	35	56	—	(21)	.	43
6	Dalarna och Norrland	—	34	.	—	25	(80)	—	41	48	—	33	(50)	42
7	Jordbrukskommuner	—	(26)	—	—	18	(36)	—	27	40	—	37	.	31
8	Skogskommuner	—	.	—	—	.	.	—	34	42	—	.	.	37
9	Blandade kommuner	—	(26)	—	—	27	(41)	—	35	43	—	31	47	37
10	Industrikommuner	—	.	—	—	29	.	—	48	70	—	(55)	.	53
11	Övriga kommuner	—	.	—	—	33	.	—	43	56	—	(34)	.	45
12	Städerna	—	43	.	—	39	(62)	—	72	71	—	55	.	63
13	Stockholm	—	.	—	—	.	.	—	(143)	.	—	.	—	111
14	Göteborg	—	.	—	—	45	.	—	99	(95)	—	.	—	83
15	Malmö	—	.	—	—	.	.	—	70	(71)	—	.	—	62
16	Övriga städer över 30 000 inv.	—	.	—	—	(43)	.	—	65	63	—	(58)	—	58
17	Städer under 30 000 inv.	—	(48)	.	—	26	.	—	52	60	—	(43)	.	47
18	Hela riket	—	33	.	—	32	55	—	50	53	—	42	46	47
2. Andra familjer.														
19	Landsbygden	19	.	—	17	23	.	29	40	48	22	31	.	20
20	Mälarlän	20	—	—	19	(24)	—	34	54	.	24	.	—	22
21	Östra Götaland	16	—	—	14	(19)	—	22	(62)	.	20	.	—	16
22	Skåne, Blekinge och Halland	18	—	—	15	.	—	20	(39)	.	21	.	—	17
23	Bohuslän och Västmanland	18	—	—	16	(26)	—	27	35	(42)	21	—	—	18
24	Dalarna och Norrland	20	.	—	18	24	.	31	35	57	22	.	—	21
25	Jordbrukskommuner	16	—	—	14	(24)	.	26	33	43	19	.	.	17
26	Skogskommuner	21	—	—	17	—	—	20	(32)	.	19	.	—	20
27	Blandade kommuner	18	—	—	15	(14)	—	27	37	39	19	.	—	18
28	Industrikommuner	22	.	—	21	(21)	—	38	46	.	29	.	—	24
29	Övriga kommuner	19	.	—	17	29	—	28	46	(54)	22	.	—	20
30	Städerna	36	.	—	36	50	.	60	82	(127)	43	(48)	—	39
31	Stockholm	51	.	—	53	65	.	93	105	(170)	76	.	—	58
32	Göteborg	38	—	—	38	.	—	72	.	.	46	—	—	42
33	Malmö	32	—	—	33	.	—	43	.	—	38	—	—	35
34	Övriga städer över 30 000 inv.	32	—	—	31	.	—	46	.	.	37	—	—	33
35	Städer under 30 000 inv.	26	—	—	75	37	—	38	56	.	31	.	—	27
36	Hela riket	26	(48)	—	27	35	.	41	55	67	31	36	.	28
3. Samtliga familjer.														
37	Landsbygden	19	29	.	17	26	53	29	38	48	22	35	47	21
38	Städerna	36	47	.	36	43	(75)	60	75	80	43	54	.	40
39	Hela riket	26	35	.	27	33	60	41	51	55	31	41	46	30

olika kategorier av understödstagare inom skilda landsdelar och kommuntyper år 1941.
undersökningen.

Övriga understödstagare										Samtliga understödstagare												
Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftn par eller samboende med			Ensamma barn	Samtliga	Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftn par eller samboende med			Ensamma barn	Samtliga	
0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn			0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn			
—	(23)	—	—	30	47	—	32	53	29	36	—	(28)	—	30	53	—	37	49	(29)	38	1	
—	—	—	—	28	55	—	—	—	—	38	—	(22)	—	28	53	—	45	44	—	39	2	
—	—	—	—	28	39	—	—	—	—	31	—	(14)	—	28	37	—	36	52	—	35	3	
—	—	—	—	21	36	—	—	—	—	29	—	—	—	22	37	—	21	41	—	30	4	
—	—	—	—	29	48	—	—	—	—	35	—	—	—	30	49	—	30	56	—	39	5	
—	—	—	—	33	48	—	(36)	53	—	39	—	33	—	32	51	—	40	49	—	40	6	
—	—	—	—	26	42	—	—	—	—	33	—	(26)	—	24	41	—	28	39	—	32	7	
—	—	—	—	25	49	—	—	—	—	35	—	—	—	24	49	—	31	46	—	36	8	
—	—	—	—	29	46	—	—	(48)	(32)	36	—	27	—	28	46	—	34	44	(32)	36	9	
—	—	—	—	34	55	—	—	(66)	—	41	—	—	—	33	60	—	48	69	—	46	10	
—	—	—	—	32	45	—	(43)	(39)	—	35	—	(25)	—	32	45	—	42	56	—	40	11	
—	—	—	—	57	71	—	68	91	—	64	—	67	—	55	71	—	70	80	—	63	12	
—	—	—	—	83	106	—	82	(136)	—	91	—	—	—	83	106	—	101	130	—	93	13	
—	—	—	—	69	84	—	81	(92)	—	75	—	—	—	65	81	—	92	93	—	78	14	
—	—	—	—	37	57	—	(38)	—	—	51	—	—	—	38	57	—	58	87	—	55	15	
—	—	—	—	48	69	—	—	—	—	54	—	—	—	47	69	—	62	64	—	56	16	
—	—	—	—	38	56	—	(44)	68	—	46	—	(48)	—	36	56	—	50	62	—	47	17	
—	(26)	—	—	42	56	—	57	77	(29)	48	—	32	(61)	—	41	56	—	50	57	(29)	48	18
32	33	38	26	30	52	38	45	56	30	39	22	33	38	19	29	52	27	45	56	20	27	19
38	45	—	28	35	54	41	59	58	20	42	24	45	—	21	34	54	30	59	58	20	28	20
27	(33)	(41)	21	29	(55)	27	44	55	(16)	34	18	(32)	(41)	16	28	(55)	22	44	54	(16)	22	21
28	—	(26)	20	23	(53)	31	33	61	—	34	20	—	(26)	16	23	(53)	23	33	61	—	23	22
32	(25)	(58)	23	27	40	39	45	55	(20)	36	21	(25)	(58)	17	27	40	26	44	54	(20)	25	23
32	32	35	28	30	56	40	42	55	(21)	39	24	32	35	21	30	56	29	41	55	(21)	29	24
31	(27)	(32)	20	25	31	26	37	52	19	34	20	(27)	(32)	16	25	32	22	37	52	19	23	25
38	(23)	(25)	23	23	—	41	32	48	—	38	27	(23)	(25)	18	23	—	23	32	48	—	29	26
28	35	32	23	28	51	32	38	51	21	35	20	34	32	17	27	51	24	38	50	21	24	27
37	39	—	33	44	56	50	61	68	—	48	27	39	—	24	42	56	37	60	69	—	34	28
31	36	(67)	25	29	66	36	45	63	(19)	39	22	36	(67)	19	29	66	27	45	63	(19)	26	29
52	53	—	53	52	69	73	74	83	(29)	62	42	54	—	41	52	71	53	26	84	(29)	49	30
64	(73)	—	68	72	99	93	89	88	—	75	58	(72)	—	58	72	101	88	90	91	—	66	31
56	(54)	—	61	52	—	82	99	144	—	77	45	55	—	46	51	—	66	99	143	—	58	32
36	—	—	45	36	(50)	60	59	68	—	51	33	—	—	37	37	(50)	47	60	68	—	42	33
43	—	—	45	45	(62)	64	68	78	—	57	36	—	—	35	44	(62)	49	68	78	—	48	34
36	(38)	—	34	36	61	46	49	65	—	48	29	(38)	—	27	36	61	36	49	65	—	33	35
43	40	40	42	39	59	57	60	66	21	51	31	41	40	31	39	59	41	59	66	21	37	36
32	32	41	26	30	48	38	45	56	21	38	22	31	41	19	29	48	27	42	54	21	28	37
52	53	—	53	55	71	73	74	84	(29)	62	42	51	—	41	54	71	57	73	84	(29)	50	38
43	39	42	42	41	57	57	60	66	22	50	31	38	43	31	40	57	41	57	64	22	38	39

Tab. Aq. Hemunderstödet värde i kronor per understödsmanad
Representativa

Tilläggs pensionärer														
Dyrortsgrupper		Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par el. samboende med						Samtliga
								endera med pension			båda med pension			
		0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	
1. Familjer med barnbidrag eller bidragsförskott.														
<i>Landsbygden.</i>														
1	Dyrortsgrupp I	—	29	.	—	27	40	—	36	47	—	32	48	39
2	, II	—	(26)	.	—	29	—	—	44	77	—	(60)	.	46
3	, III	—	—	—	—	.	.	—	56	.	—	.	—	66
<i>Städerna.</i>														
4	Dyrortsgrupp I	—	.	—	—	(27)	—	—	.	.	—	.	—	46
5	, II	—	44	—	—	33	.	—	56	64	—	51	—	52
6	, III ¹	—	.	.	—	45	.	—	95	93	—	.	.	79
2. Andra familjer.														
<i>Landsbygden.</i>														
7	Dyrortsgrupp I	18	.	—	16	22	.	27	38	42	20	32	.	18
8	, II	24	.	—	22	.	—	40	46	.	32	.	—	26
9	, III	21	—	—	26	—	—	55	—	.	34	—	—	28
<i>Städerna</i>														
10	Dyrortsgrupp I	22	—	—	22	—	—	28	.	—	25	—	—	23
11	, II	29	—	—	28	38	—	43	67	.	33	.	—	30
12	, III ¹	36	.	—	65	.	—	68	90	.	45	.	—	39

redovisade tvenne kategorierna av understödstagare, tilläggs pensionärer och övriga understödstagare, ha i detta sammanhang vardera uppdelats på två, allt eftersom barnbidrag eller bidragsförskott utgått till familjerna eller icke.

De lägsta understöden ha utgått till tilläggs pensionärer utan barnbidrag eller bidragsförskott, de högsta till övriga understödstagare utan barnbidrag eller bidragsförskott. De genomsnittliga understödsbeloppen äro för de förra i medeltal cirka 45 % lägre än för de senare såväl på landsbygden som i städerna. Tilläggs pensionärer och övriga understödstagare med barnbidrag eller bidragsförskott skilja sig högst oväsentligt från varandra i sin understödsstandard, som ligger något lägre än för övriga understödstagare utan barnbidrag eller bidragsförskott.

För skilda familjetyper ligga understöden på en rätt olika nivå. Ensamstående män och kvinnor ha i medeltal erhållit de minsta understödsbeloppen och äkta makar på grund av den merendels större försörjningsbördan de största understöden. På landsbygden ha ensamma kvinnor i allmänhet uppburit något mindre understöd än ensamma män, men i städerna ungefär lika mycket.

¹ Med undantag av Stockholm.

för olika familjetyper inom olika dyrtorsgrupper år 1941.
undersökningen.

Övriga understödstagare											Samtliga understödstagare											
Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par eller samboende med			Ensamma barn	Samtliga	Ensamma män med			Ensamma kvinnor med			Giftna par eller samboende med			Ensamma barn	Samtliga	
0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn			0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn	0 barn	1-2 barn	3 o. fl. barn			
—	.	.	—	29	44	—	27	48	(29)	34	—	29	.	—	28	23	—	41	47	(29)	36	1
—	—	—	—	31	60	—	.	.	—	41	—	(26)	.	—	31	60	—	46	74	—	43	2
—	.	.	—	37	59	—	.	.	—	58	—	.	—	—	57	73	—	59	55	—	61	3
—	.	—	—	29	(59)	—	.	.	—	38	—	.	—	—	29	(59)	—	67	.	—	40	4
—	.	.	—	42	58	—	43	79	—	49	—	44	.	—	41	58	—	53	70	—	50	5
—	—	—	—	66	79	—	80	83	—	72	—	.	.	—	63	78	—	88	85	—	74	6
31	30	36	23	27	50	32	40	54	20	36	21	30	36	18	27	51	24	40	53	20	25	7
35	(45)	.	35	39	60	50	57	66	.	48	28	(45)	.	26	38	60	41	56	66	.	36	8
44	.	.	47	65	.	66	60	72	—	58	31	.	.	31	65	.	47	60	72	—	43	9
27	.	—	28	28	.	(32)	39	44	—	33	23	.	—	23	28	.	27	37	44	—	26	10
38	(47)	.	39	39	57	55	59	71	.	49	32	(47)	.	31	39	57	42	60	71	.	37	11
53	52	.	58	46	(66)	79	89	119	.	71	43	53	.	43	46	(66)	63	89	119	.	54	12

Med växande barnantal ökas understödets genomsnittsbelopp ehuru med rätt varierande procenttal. En jämförelse kan lämpligen inskränkas till giftna par bland övriga understödstagare, vilka representera den barnrikaste familjetypen. I förhållande till de barnlösa familjerna inom denna grupp ha ett- och tvåbarnsfamiljerna erhållit i medeltal på landsbygden ungefär 56 % och i städerna cirka 28 % mera i understöd. I fråga om flerbarnsfamiljerna inom samma grupp ha understöden i medeltal varit 100 resp. 50 % högre än till barnlösa äkta makar.

I lokalt hänseende råda stora skillnader i understödstilldelningen. Jordbrukskommunerna uppvisa genomgående de lägsta understödsbeloppen per månad. Industrikommunerna ha däremot redovisat understödsbelopp, som i genomsnitt rätt betydligt överstiga motsvarande belopp i övriga grupper av landskommuner och som ligga ungefär i nivå med understöden i de mindre och medelstora städerna. För giftna par eller samboende, såväl med som utan barn, äro de genomsnittliga understödsbeloppen omkring 50 % högre i industrikommuner och mindre städer än i jordbrukskommunerna, medan skillnaden ej är fullt så stor i fråga om de övriga familjetyperna. De större städerna, exklusive Stockholm, uppvisa i sin tur genomsnittliga understödsbelopp som

Tab. Ar. De hemunderstödda familjerna fördelade efter storleken av erhållna understöd per månad år 1941.

Representativa undersökningen.

Familjer med nedanstående hemunderstöd per månad kr.	Absoluta tal (1/2)						Procentuell fördelning					
	Landsbygd			Städer ¹			Land-bygd			Städer ¹		
	Tillägs- pensionärer	Familjer m. härnärings- bidragsförsäkr.	Övriga under- stödsfall	Tillägs- pensionärer	Familjer m. härnärings- bidragsförsäkr.	Övriga under- stödsfall	Tillägs- pensionärer	Familjer m. härnärings- bidragsförsäkr.	Övriga under- stödsfall	Tillägs- pensionärer	Familjer m. härnärings- bidragsförsäkr.	Övriga under- stödsfall
— 2	32	5	26	15	1	13	0.4	0.4	0.4	0.4	0.1	0.3
3 — 7	748	56	278	61	12	123	10.7	4.3	4.4	1.4	1.8	2.5
8 — 12	1 677	143	608	246	36	274	24.1	11.1	9.7	5.8	5.3	5.5
13 — 17	1 385	156	681	445	37	368	19.9	12.1	10.9	10.6	5.5	7.3
18 — 22	1 050	150	749	583	49	486	15.1	11.6	12.0	13.9	7.3	9.7
23 — 27	745	150	757	662	57	455	10.7	11.6	12.1	15.7	8.5	9.1
28 — 32	450	116	602	592	39	424	6.5	9.0	9.6	14.1	5.8	8.5
33 — 37	264	87	394	461	48	342	3.8	6.8	6.3	11.0	7.1	6.8
38 — 42	184	78	354	363	47	330	2.6	6.0	5.7	8.6	7.0	6.6
43 — 47	102	60	222	243	39	266	1.5	4.7	3.6	5.8	5.8	5.3
48 — 52	94	62	352	175	42	306	1.3	4.8	5.6	4.2	6.2	6.1
53 — 57	79	37	191	97	39	225	1.1	2.9	3.1	2.3	5.8	4.5
58 — 62	51	27	188	56	25	208	0.7	2.1	3.0	1.3	3.7	4.2
63 — 67	22	30	135	53	28	181	0.3	2.3	2.2	1.3	4.2	3.6
68 — 72	18	19	103	33	24	156	0.3	1.5	1.6	0.8	3.6	3.1
73 — 77	9	16	100	27	27	154	0.1	1.2	1.6	0.6	4.0	3.1
78 — 82	7	21	73	13	19	91	0.1	1.6	1.2	0.3	2.8	1.8
83 — 87	11	15	72	13	18	89	0.2	1.2	1.2	0.3	2.7	1.8
88 — 92	8	12	47	12	15	70	0.1	0.9	0.8	0.3	2.2	1.4
93 — 97	5	4	37	7	9	70	0.1	0.3	0.6	0.2	1.3	1.4
98 — 102	7	9	59	13	13	64	0.1	0.7	0.9	0.3	1.9	1.3
103 — 107	4	6	23	5	7	42	0.1	0.5	0.4	0.1	1.0	0.8
108 — 112	1	7	29	3	13	30	0.0	0.5	0.5	0.1	1.9	0.6
113 —	11	24	164	24	30	235	0.2	1.9	2.6	0.6	4.5	4.7
Summa	6 964	1 290	6 247	4 202	674	5 002	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

för samtliga familjetyper med omkring 40 % överstiga de mindre städernas nivå. Högst på skalan kommer Stockholm, där de genomsnittliga understödsbeloppen för respektive familjetyper äro 30 à 60 % högre än i övriga större städer (med undantag av Göteborg) och 2½ à 3 gånger så höga som i jordbrukskommunerna.

Dessa lokala olikheter i understödsstorleken sammanhännga, åtminstone delvis, med skillnader i dyrortsförhållandena på olika orter. Detta visar den översikt, som lämnas i tab. Aq över de genomsnittliga understödsbeloppens storlek i de tre dyrortsgrupper, vari riket indelats enligt lagen om folkpensionering (SFS 1937: 714).

De i tab. Ap och Aq anförda genomsnittliga understödsbeloppen utgöra icke något exakt mått på vad de hemunderstödda ha att leva av per månad. I

¹ Utom Stockholm.

många fall utgör hemunderstödet endast ett tillskott till familjernas övriga inkomster. Detta gäller i främsta rummet dem, vilka uppbära tilläggspension, barnbidrag eller bidragsförskott, men också åtskilliga bland de övriga understödstagarna åtnjuta penning- eller naturainkomster av olika slag. Ej så få äga egen stuga eller annan fastighet och torde sålunda ha ganska små utgifter för bostad; så är även förhållandet med dem, som bo hos anhöriga eller i av arbetsgivare upplåtna bostäder. Framhållas må, att i de redovisade understödsbeloppen ingår det uppskattade värdet av naturaförmåner. Ofta nog torde dessa förmåner ha värderats ganska lågt, särskilt på landsbygden. Bl. a. av denna orsak äro de redovisade understödsbeloppen på landsbygden och i städerna icke fullt jämförbara.

Hemunderstödet storlek är givetvis starkt skiftande från fall till fall, vilket ju ligger i fattigvårdens natur av fri behovsprövning. Understödsfallen förete därför stundom en rätt stor spridning kring de genomsnittliga understödsbeloppen. Detta illustrerades i 1940 års fattigvårdsberättelse av diagram III, till vilket hänvisas. För tvenne familjetyper, ensam kvinna utan barn och gift par utan barn, angavs i diagrammet understödsfallens fördelning efter hemunderstödens månadsbelopp, dels på landsbygden i jordbrukskommuner och industrikommuner, dels i Göteborg och i städer med mindre än 30 000 invånare. Såsom framgick av dessa fördelningskurvor, företedde understödsfallen i fråga om tilläggspensionärerna en stark anhopning kring de genomsnittliga understödsbeloppen. Denna var större i landskommunerna än i städerna och större för ensamstående pensionärer än för äkta makar. Beträffande övriga understödstagare förelågo synbarligen mera skiftande understödsbehov, varför understödsbeloppen per månad voro mycket varierande. Understödsfallen visade i detta fall en stark spridning mot belopp överstigande de tidigare redovisade genomsnittliga understöden. Mest utpräglad var denna spridning i städerna. För år 1941 lämnas i tab. A en översikt i stora drag av de hemunderstödda familjernas fördelning efter de månatliga hemunderstödens genomsnittliga storlek per månad.

XI. Annan hjälp.

Antal understödsfall m. m. Antalet understödsfall, vilka åtnjutit »annan hjälp» (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor o. s. v.), utgjorde i den representativa delen av undersökningen 7 625 och kunna följaktligen beräknas i sin helhet ha varit inalles ungefär fem gånger så många, d. v. s. omkring 38 000.

Huru ifrågavarande understödsfall fördela sig på olika familjetyper enligt den representativa undersökningen framgår av omstående tablå.

»Annan hjälp»	Antal under- stöds- fall (1/2)	Därav, i %, tillhörande familjetypen								Hjälpens värde per under- stöds- fall o. år kr.
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		en- sam- ma barn		
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn			
1. Understödsdagare med till- läggspension.										
Landsbygden	2 470	32·3	0·4	38·9	2·1	16·6	9·7	—		83
Städerna	988	30·1	0·1	48·6	2·4	13·5	5·3	—		64
Hela riket	3 458	31·7	0·3	41·7	2·1	15·7	8·5	—		78
2. Övriga understödsdagare.										
Landsbygden	2 884	26·1	1·2	18·5	8·6	9·2	35·5	0·9		96
Städerna	1 283	30·2	0·7	21·8	9·9	8·5	28·4	0·5		75
Hela riket	4 167	27·4	1·0	19·5	9·0	9·0	33·3	0·8		90
3. Samtliga understödsdagare.										
Landsbygden	5 354	29·0	0·8	27·9	5·6	12·6	23·6	0·5		90
Städerna	2 271	30·2	0·4	33·5	6·6	10·7	18·3	0·3		70
Hela riket	7 625	29·3	0·7	29·6	5·9	12·1	22·0	0·4		84

Några mera betydande olikheter gentemot fördelningen av samtliga understödsfall efter familjetyp (jfr tab. E) synes ej förekomma. Ensamma män utan barn och ensamma kvinnor utan barn utgjorde vardera omkring 30 % och gifta par med barn 22 % av samtliga familjer.

Understödet värde. Hela värdet av det understöd, som redovisats under rubriken »annan hjälp», uppgick på landsbygden till 2·4 milj. kr. och i städerna till 0·8 milj. kr., tillhopa 3·2 milj. kr. Motsvarande belopp i de särskilda länen redovisas i tab. 4. De genomsnittliga beloppen per understödsfall framgå av ovanstående tablå.

Genomsnittsbeloppen äro högre på landsbygden än i städerna, sannolikt emedan på landsbygden hjälpen bestått i utackordering i enskilt hem betydligt oftare än vad fallet varit i städerna.

XII. Understödet rättsliga form och totala värde.

Redovisningen till fattigvårdsstatistiken omfattar, enligt de principer som tillämpas från och med år 1939, samtliga familjer och ensamma personer, som för uppehälle och vård åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form. Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form redovisas länsvis i tab. 5 i tabellbilagan. Uppgifterna i denna tabell äro grundade på hela det förelig-

gande materialet. Ett sammandrag härav meddelas här nedan i absoluta och relativa tal:

	Absoluta tal				Procenttal			
	Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket		Lands- bygden	Stä- derna	Hela riket	
			1941	1940			1941	1940
Antal understödsfall i vilka utgått:								
endast egentligt fattigvårdsunderstöd	151 188	108 708	259 896	259 966	96.0	89.8	93.3	93.2
endast kommunalt pensionstillskott								
o. dyl.	3 281	8 660	11 941	11 936	2.1	7.2	4.3	4.3
endast understöd ur fond el. donation	1 026	1 717	2 743	2 751	0.7	1.4	1.0	1.0
fattigvård o. kommunalt pensions-								
tillskott o. dyl.	1 170	737	1 907	2 512	0.7	0.6	0.7	0.9
fattigvård o. understöd ur fond etc.	801	1 216	2 017	1 726	0.5	1.0	0.7	0.6
Summa understödsfall	157 466	121 038	278 504	278 891	100.0	100.0	100.0	100.0

Egentligt fattigvårdsunderstöd hade under år 1941 utgått i sammanlagt drygt 264 000 fall, varav nära 153 000 på landsbygden och drygt 111 000 i städerna. Dessa tal motsvara 95 % respektive 97 och 91 % av antalet understödsfall överhuvud. Fattigvårdsunderstöd enbart hade på landsbygden utgått till drygt 96 % och i städerna till 90 % av de understödda familjerna. I städerna voro de familjer, som uppburit kommunala pensionstillskott o. dyl. eller understöd ur fonder och donationer, relativt flera än på landsbygden.

Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utgöres av kommunala pensionstillskott i egentlig mening, vidare kommunala tillskott till invalidunderstöd, till blindhetsersättning, till barnbidrag eller bidragsförskott samt kommunala sjukvårdsbidrag. Sådana understöd hade under år 1941 utgått enbart eller tillsammans med egentlig fattigvård till något mindre än 13 900 familjer, vilket motsvarade 5 % av samtliga understödsfall. På landsbygden kommo drygt 4 500 fall och på städerna nära 9 400, motsvarande cirka 3 resp. 8 % av hela antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Ifrågavarande lag tillämpas sålunda i mycket begränsad omfattning; i det stora flertalet av rikets kommuner kommer den överhuvud taget icke till användning. Av de absoluta talen för olika län i tab. 5 framgår, att pensions-tillskotten endast i Stockholm, Göteborg och Malmö samt inom vissa områden på landsbygden i Uppsala, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län spela någon nämnvärd roll vid sidan av det egentliga fattigvårdsunderstödet. För dessa tre städer och sex län redovisas 10 200 familjer och ensamma personer med understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott, vilket utgör drygt $\frac{3}{4}$ av samtliga understödsfall med pensions-tillskott i hela riket. På enbart Stockholm och Göteborg kommo c:a 6 400 familjer och personer med kommunalt pensionstillskott eller dyl.

De understödsformer, som anvisas i lagen om kommunala pensionstillskott m. m., synas ha anlitats i ungefär samma omfattning under redovisningsåret som under det närmast föregående. Detta gäller såväl landsbygden som städerna.

Tab. As. Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper.

Representativa undersökningen.

Understöds rättsliga form	Antal familjer av nedanstående typ							Summa familjer	
	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn		
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		1941	1940
1. Understödsdagare m. tilläggspension.									
<i>Landsbygden.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	5 579	58 7 644	236	2 456	1 042	—	—	17 015	16 106
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	95·6	96·6	92·7	97·9	89·4	96·9	—	93·5	94·4
> kommunalt pensionstillskott	2·6	—	4·4	—	6·1	0·9	—	3·8	3·3
> understöd ur donation	0·5	—	1·0	—	1·5	0·4	—	0·8	0·8
fattigvård o. komm. pensionstillskott	1·0	3·4	1·4	1·7	2·2	1·1	—	1·4	1·5
fattigvård o. understöd ur donation	0·3	—	0·5	0·4	0·8	0·7	—	0·5	.
<i>Städerna.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	3 065	22 5 793	135	1 425	338	—	—	10 778	11 379
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	84·5	100·0	75·2	94·8	84·9	96·7	—	80·1	80·1
> kommunalt pensionstillskott	13·6	—	18·2	4·5	9·5	1·5	—	15·0	16·1
> understöd ur donation	0·5	—	3·3	0·7	2·1	—	—	2·2	2·2
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0·9	—	1·3	—	1·6	0·6	—	1·2	1·6
fattigvård o. understöd ur donation	0·5	—	2·0	—	1·9	1·2	—	1·5	.
<i>Hela riket.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	8 644	80 13 437	371	3 881	1 380	—	—	27 793	27 485
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	91·6	97·5	85·1	96·7	87·8	96·9	—	88·3	88·5
> kommunalt pensionstillskott	6·5	—	10·4	1·6	7·3	1·0	—	8·1	8·6
> understöd ur donation	0·5	—	2·0	0·3	1·7	0·3	—	1·4	1·4
fattigvård o. komm. pensionstillskott	1·0	2·5	1·3	1·1	2·0	1·0	—	1·3	1·5
fattigvård o. understöd ur donation	0·4	—	1·2	0·3	1·2	0·8	—	0·9	.
2. Övriga understödsdagare.									
<i>Landsbygden.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	3 136	177 2 869	1 707	1 437	5 026	129	14 481	15 725	
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	99·6	97·2	98·7	98·8	99·1	98·9	98·4	99·0	98·7
> kommunalt pensionstillskott	0·1	0·6	0·2	0·4	—	0·1	0·8	0·1	0·5
> understöd ur donation	0·1	1·1	0·9	0·3	0·7	0·5	0·8	0·5	0·5
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0·1	—	—	0·1	—	0·1	—	0·1	0·3
fattigvård o. understöd ur donation	0·1	1·1	0·2	0·4	0·2	0·4	—	0·3	.
<i>Städerna.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	3 235	89 3 084	1 429	1 553	4 026	30	13 446	14 376	
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	98·2	100·0	94·1	97·1	99·2	99·3	90·0	97·6	98·3
> kommunalt pensionstillskott	0·9	—	2·0	0·5	0·2	0·1	10·0	0·8	0·8
> understöd ur donation	0·3	—	2·6	0·6	0·3	0·1	—	0·8	0·8
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0·4	—	0·1	0·1	0·1	0·1	—	0·2	0·1
fattigvård o. understöd ur donation	0·2	—	1·2	1·7	0·2	0·4	—	0·6	.
<i>Hela riket.</i>									
Samtliga understödsfall (1/5)	6 371	266 5 953	3 136	2 990	9 052	159	27 927	30 101	
Därav, i %, med:									
enbart egentlig fattigvård	98·9	98·1	96·3	98·1	99·1	99·0	96·9	98·3	98·5
> kommunalt pensionstillskott	0·5	0·4	1·1	0·4	0·1	0·1	2·5	0·5	0·6
> understöd ur donation	0·2	0·7	1·7	0·4	0·5	0·4	0·6	0·6	0·7
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0·2	—	0·1	0·1	0·1	0·1	—	0·1	0·2
fattigvård o. understöd ur donation	0·2	0·8	0·8	1·0	0·2	0·4	—	0·5	.

De understöd, som fattigvårdsstyrelserna utdelat ur fonder och donationer, torde vara ofullständigt redovisade och siffrorna äro därför i allmänhet för låga. Så t. ex. föreligga för Stockholms del inga uppgifter angående dylika understöd.

Enligt de föreliggande uppgifterna hade under år 1941 ungefär 4 700 familjer uppburit understöd ur fonder och donationsmedel, som fattigvårdsstyrelserna förvaltade. I städerna fingo ungefär 2 900 familjer dylikt understöd, på landsbygden cirka 1 800. Dessa tal, vilka måste betraktas som minimisiffror, motsvara ungefär 2 resp. 1 % av hela antalet redovisade understödsfall.

Inom de olika kommuntyperna på landsbygden fördela sig understödsfallen i procent efter understödets rättsliga form på sätt som framgår av följande sammanställning, vilken grundar sig på den representativa undersökningen:

Hjäl p f o r m e r	Jord- bruks- kom- muner	Skogs- kom- muner	Blandade kom- muner	Industri- kom- muner	Övriga kom- muner	Samtliga lands- kom- muner
Samtliga understödsfall (1/6)	5 870	1 627	10 731	5 381	7 887	31 496
Därav, i %, med:						
enbart egentlig fattigvård	97·8	97·5	97·5	93·7	93·9	96·0
› kommunalt pensionstillskott	0·5	1·7	1·0	4·2	3·5	2·1
› understöd ur fond el. donation	0·8	—	0·7	0·3	1·0	0·7
fattigvård och komm. pensionstillskott	0·3	0·3	0·3	1·8	1·1	0·8
fattigvård och understöd ur fond etc.	0·6	0·5	0·5	0·0	0·5	0·4

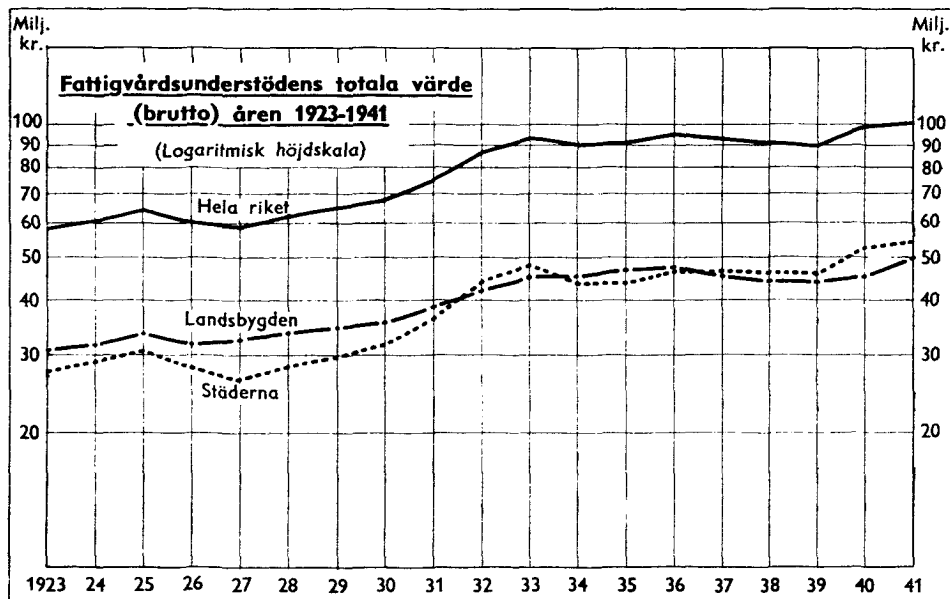
På grundval av det representativa materialet meddelas i tab. As den procentuella fördelningen av understödsfallen efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper och inom skilda kategorier av understödstagare. Flertalet av de understöd, som utgått enligt lagen om kommunala pensionstillskott, ha haft formen av kommunala tillskott till tilläggspension. Av samtliga understödsfall med tilläggspension hade 9 % uppburit kommunala pensionstillskott, på landsbygden 5 % och i städerna 16 %. Bland övriga understödstagare hade drygt 1/2 % av understödsfallen åtnjutit understöd enligt pensionstillskottslagen. I flertalet av dessa fall ha understöden haft formen av kommunala sjukvårdsbidrag. Den största andelen understödsfall, i vilka hjälp utgått enligt lagen om kommunala pensionstillskott — liksom även ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning — redovisas för familjer utan barn. Talrikast förekomma dylika understöd bland ensamma kvinnor utan barn.

Understödet totala värde. I det föregående ha uppgifter meddelats angående värdet av den hjälp, som lämnats i form av vård på fattigvårdsanstalt och sjukvårdsanstalt eller i form av hemunderstöd eller »annan hjälp». Uppgifter-na härom redovisas länsvis och för de större städerna i tab. 3, 4 och 6 i tabell-bilagan. En sammanfattning härav lämnas i omstående tablå:

<i>Vårdens värde i milj. kr.</i>	Vård på fattigvårds- anstalt	Vård på sjukvårds- anstalt	Hemunder- stöd	»Annan hjälp»	Tillhopa	
					1941	1940
Landsbygden	15·0	13·6	19·1	2·4	50·1	45·7
Städerna	15·4	8·0	30·5	0·8	54·7	53·8
Hela riket 1941	30·4	21·6	49·6	3·2	104·8	.
1940	30·4	22·2	43·7	3·2	.	99·5
<i>Vårdens värde i procent.</i>						
Landsbygden	30·0	27·2	38·0	4·8	100·0	.
Städerna	28·2	14·6	55·7	1·5	100·0	.
Hela riket 1941	29·0	20·6	47·3	3·1	100·0	.
1940	30·6	22·3	43·9	3·2	.	100·0

Vårdens värde skall enligt de till det statistiska formuläret fogade anvisningarna redovisas brutto, d. v. s. utan avdrag för ersättning, som kommunerna erhållit för lämnad vård antingen från vårdtagaren själv (t. ex. i form av folkpension, som kommunen uppburit) eller från annat håll (t. ex. från landstinget eller från andra kommuner). Emellertid torde uppgifterna angående värdet av anstaltsvården, såsom redan framhållits, vara för låga i förhållande till de verkliga kostnaderna. Vad fattigvårdsanstalterna beträffar synas fasta kostnader för anstalterna endast i ringa utsträckning ingå i de uppgivna beloppen. I fråga om sjukvårdsanstalterna torde uppgifterna till största delen avse legosängsavgifterna vid allmänna sjukhus. Följaktligen kunna de

Diagram VII.

La valeur globale des secours fournis par l'Assistance publique pendant les années 1923-1941.

Landsbygden = Campagne. Städerna = Villes. Hela riket = Ensemble du pays.

Tab. At. Av fattigvårdsstyrelserna meddelat understöd fördelat efter understödets rättsliga form och dess beskaffenhet.

Representativa undersökningen.

Understödet uppgivna värde i tusental kr. (1/5)						
Understödet rättsliga form	Vård på fattig- vårds- anstalt	Vård på sjuk- vårds- anstalt	Hem- under- stöd	„Annan hjälp“	Samtliga under- stödsformer	
					1941	1940
<i>Landsbygden.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	2 910·8	2 658·6	3 699·8	470·3	9 739·5	8 946·0
» kommunalt pensionstillskott	7·9	2·2	96·0	3·4	109·5	105·9
» understöd ur donation	—	0·6	2·9	1·3	4·8	83·7
fattigvård o. komm. pensionstillskott	13·3	8·3	48·2	7·2	77·0	4·4
fattigvård o. understöd ur donation	3·2	1·5	18·4	1·2	24·3	.
Tillhopa	2 935·2	2 671·2	3 865·3	483·4	9 955·1	9 140·0
<i>Städerna.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	2 582·0	1 574·6	5 295·9	138·6	9 591·1	9 508·3
» kommunalt pensionstillskott	454·6	36·4	659·9	9·7	1 160·6	1 052·6
» understöd ur donation	—	—	24·3	4·9	29·2	121·7
fattigvård o. komm. pensionstillskott	18·1	7·1	51·3	3·5	80·0	28·6
fattigvård o. understöd ur donation	13·0	2·0	87·4	3·3	105·7	.
Tillhopa	3 067·7	1 620·1	6 118·8	160·0	10 966·6	10 711·2
<i>Hela riket.</i>						
Enbart egentlig fattigvård	5 492·8	4 233·2	8 995·7	608·9	19 330·6	18 454·3
» kommunalt pensionstillägg	462·5	38·6	755·9	13·1	1 270·1	1 158·5
» understöd ur donation	—	0·6	27·2	6·2	34·0	205·1
fattigvård o. komm. pensionstillskott	31·4	15·4	99·5	10·7	157·0	33·0
fattigvård o. understöd ur donation	16·2	3·5	105·8	4·5	130·0	.
Tillhopa	6 002·9	4 291·3	9 984·1	643·4	20 921·7	19 851·2

föreliggande uppgifterna icke anses utgöra något exakt mått på fattigvårds-samhällenas verkliga kostnader för fattigvården. I stället kunna de möjligen sägas motsvara värdet för understödstagarna av den hjälp de erhållit av fattigvårdsstyrelserna.

Totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under år 1941, uppgick till 104·8 milj. kr. Sedan 1940 har en stegring av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 5·3 milj. kr. eller med ungefär 5 %. Landskommunernas understödskostnader ha ökats med 4·4 milj. kr. eller cirka 10 % och städerna med 0·9 milj. kr. eller ungefär 2 %. Ökningen belöper sig uteslutande på hemunderstöden. En översikt av förändringarna i totala värdet av de understöd, som fattigvårdsstyrelserna utgivit under åren 1923—1941, lämnas i diagram VII.

Hemunderstödens värde uppgick år 1941 i hela riket till 49·6 milj. kr. eller något mindre än hälften (47 %) av fattigvårdens totala värde. Vården på fattigvårdsanstalt har uppgivits till 30·4 milj. kr. (ej fullt $\frac{1}{3}$) och vården på sjukvårdsanstalt till 21·6 milj. kr. (drygt $\frac{1}{3}$). I städerna var, såsom tablån å sid. 114 visar, hemunderstödet andel av fattigvårdens totala värde väsentligt större än på landsbygden (56 % mot 38 %).

Tab. At, som grundar sig på den representativa undersökningen, visar hur värdet av det understöd fattigvårdsstyrelserna lämnat, fördelade sig efter såväl understödets rättsliga form som dess beskaffenhet. På sådana understödsfall, i vilka enbart fattigvård i egentlig mening utgått, kom 92 % av understödets totala värde, på understödsfall, i vilka fattigvård utgått jämte pensionstillskott och understöd ur fonder och donationer, ungefär 1 %. Understöd enbart enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utgjorde nära 6 % av understödets totala värde, kommunala pensionstillskott jämte fattigvård 1 %.

Av tab. At framgår vidare, att pensionstillskott och därmed jämförliga understöd på landsbygden utgått huvudsakligen i form av hemunderstöd, i städerna i form av hemunderstöd och vård på fattigvårdsanstalt. Understöd ur fonder och donationer ha nästan uteslutande utdelats såsom hemunderstöd eller »annan hjälp».

TABELLBILAGA.

Tab. 1. Fattigvårdssamhällena, fördelade efter folkmängden, länsvis den 1 januari 1941.

		Antal fattigvårdssambällen med nedanstående antal invånare																							Summa fattig- vårds- sam- hällen
L ä n		under 250	250-499	500-749	750-999	1 000-1 249	1 250-1 499	1 500-1 749	1 750-1 999	2 000-2 249	2 250-2 499	2 500-2 749	2 750-2 999	3 000-3 999	4 000-4 999	5 000-5 999	6 000-6 999	7 000-7 999	8 000-8 999	9 000-9 999	10 000-11 999	12 000-14 999	minst 15 000		
Landsbygd.																									
Stockholms län		8	9	25	10	12	8	8	4	3	5	1	4	5	—	3	2	—	—	—	2	2	1	112	
Uppsala		7	21	18	11	6	6	4	1	1	1	4	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	85	
Södermanlands		3	14	11	13	12	8	5	5	3	3	3	1	4	—	1	—	—	1	—	—	—	—	87	
Östergötlands		4	21	32	21	18	20	5	4	5	1	1	3	1	5	1	—	—	—	—	2	—	—	144	
Jönköpings		4	18	21	19	16	14	8	4	7	5	2	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	
Kronobergs		2	9	8	12	13	9	3	5	5	6	3	2	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	86	
Kalmar		1	6	18	8	12	9	10	7	6	5	2	2	8	4	3	—	—	—	—	—	—	—	101	
Gotlands		11	44	21	10	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	
Blekinge		—	2	1	2	4	2	—	5	2	3	6	1	3	3	1	—	1	1	—	—	—	—	87	
Kristianstads		—	18	13	24	20	14	15	10	6	9	4	2	6	4	1	—	—	—	—	—	—	—	146	
Malmöhus		21	56	39	33	33	11	15	8	8	2	3	2	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	296	
Hallands		—	13	21	13	7	8	6	3	1	8	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	
Göteborgs o. Bohus		—	7	11	11	10	10	13	2	—	9	2	2	2	5	—	1	—	—	1	1	—	—	87	
Älvsborgs		17	56	38	32	22	9	9	5	5	5	3	4	5	5	1	1	—	—	—	—	—	—	217	
Skaraborgs		38	83	56	34	17	9	7	2	2	3	2	2	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	258	
Värmlands		—	5	8	6	9	8	11	4	4	3	3	5	10	4	2	5	—	1	—	1	—	—	89	
Örebro		—	4	5	3	5	9	5	1	7	2	—	3	5	4	2	1	2	—	—	1	—	—	59	
Västmanlands		—	10	7	10	8	8	3	3	—	3	1	1	7	1	2	—	—	—	1	—	—	—	65	
Kopparbergs		—	1	—	1	2	1	4	5	4	6	2	2	5	2	5	2	3	3	2	1	—	1	52	
Gävleborgs		1	—	2	1	2	3	4	4	3	2	2	2	7	6	4	2	3	2	—	1	2	—	53	
Västernorrlands		—	1	1	2	6	3	3	8	—	4	4	2	7	9	3	2	1	2	1	2	2	—	63	
Jämtlands		—	4	3	4	8	7	6	3	6	7	2	1	5	2	2	1	—	—	—	—	—	—	61	
Västerbottens		—	—	—	—	1	—	—	3	1	—	—	—	4	3	5	3	2	—	3	3	1	1	30	
Norrbottnens		—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	3	5	—	2	—	3	3	1	2	2	25	
Summa landsbygd		117	402	359	280	245	179	144	97	81	92	54	45	111	64	40	22	12	14	11	15	9	5	2 398	
Därav jordbrukskommuner		100	290	219	147	92	71	43	24	10	19	7	9	17	3	4	—	—	1	2	1	—	—	1 059	
skogs		—	3	2	3	7	2	7	8	6	5	1	1	2	5	3	4	1	1	1	2	—	—	64	
blandade		15	91	116	103	110	75	61	44	33	36	24	11	42	22	10	6	4	7	6	2	2	1	821	
industri		—	4	5	6	11	8	11	10	12	10	7	15	11	9	7	5	1	2	2	6	5	3	150	
övriga		2	14	17	21	25	23	22	11	20	22	15	9	39	25	16	7	6	3	—	4	2	1	304	
Städer		—	—	—	—	4	3	1	2	3	1	2	7	3	7	11	10	8	3	3	11	10	28	117	

Tab. 2. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp samt antal under-

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11		12		13	
L. ä n		Hela antalet under- stöds- fall	Därav tillhörande familjetypen								Antal vuxna		Antal barn					
			ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		En- samma barn	män	kvinnor	hem- ma- varan- de ¹	omhän- dertagna av barna- vårds- nämnden					
			utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn										
Landsbygd.																		
Stockholms län		11 130	2 806	74	3 279	597	1 891	2 433	50	7 204	8 200	6 428					229	
Uppsala		3 630	971	25	1 280	221	525	583	25	2 104	2 609	1 960					54	
Södermanlands		4 987	1 374	28	1 871	255	788	640	31	2 830	3 554	2 172					134	
Östergötlands		7 646	2 086	40	2 815	423	1 142	1 106	34	4 374	5 486	3 776					125	
Jönköpings		3 300	1 029	21	1 375	198	303	361	13	1 714	2 237	1 433					36	
Kronobergs		3 992	1 297	30	1 465	196	393	583	28	2 303	2 637	2 145					82	
Kalmar		6 749	1 924	42	2 347	357	877	1 181	21	4 024	4 762	3 908					146	
Gotlands		1 067	308	7	348	72	143	183	6	641	746	609					38	
Blekinge		4 960	1 290	37	1 719	283	578	984	9	2 889	3 564	3 288					87	
Kristianstads		5 364	1 651	51	1 926	369	484	860	23	3 046	3 639	3 266					112	
Malmöhus		6 029	1 730	39	2 317	373	719	829	22	3 317	4 238	3 267					185	
Hallands		2 576	817	20	1 027	108	259	337	8	1 433	1 731	1 200					33	
Göteborgs o. Bohus		5 616	1 609	35	1 956	219	714	1 074	9	3 432	3 963	2 932					78	
Älvsborgs		6 025	1 805	54	2 302	321	606	908	29	3 373	4 137	3 078					95	
Skaraborgs		4 760	1 455	34	1 925	221	463	636	26	2 588	3 245	2 097					87	
Värmlands		9 155	2 479	63	3 351	602	1 167	1 468	25	5 177	6 588	5 082					181	
Örebro		6 793	1 909	31	2 802	314	936	782	19	3 658	4 834	2 408					85	
Västmanlands		4 342	1 146	15	1 733	261	589	576	22	2 326	3 159	2 060					74	
Kopparbergs		9 071	2 644	61	3 157	653	1 074	1 465	17	5 244	6 349	4 823					162	
Gävleborgs		11 337	3 023	91	3 288	842	1 408	2 659	26	7 181	8 197	8 322					219	
Västernorrlands		17 050	4 601	139	5 133	1 139	2 122	3 885	31	10 747	12 279	11 266					365	
Jämtlands		4 701	1 453	37	1 258	366	516	1 049	22	3 055	3 189	3 712					109	
Västerbottens		6 053	1 696	68	1 608	450	541	1 678	12	3 983	4 277	6 069					172	
Norrbottnens		11 193	2 743	159	2 738	751	1 109	3 671	22	7 682	8 269	14 182					298	
Sä a landsbygden		157 466	43 846	1 201	53 020	9 591	19 347	29 931	530	94 325	111 889	99 483					3 186	
Städer.																		
Stockholms stad		35 680	10 030	100	12 930	2 320	4 185	6 075	40	20 390	25 510	15 015					420	
Stockholms län		2 835	681	10	1 052	158	368	550	16	1 609	2 128	1 378					42	
Uppsala		1 941	437	7	791	131	282	291	2	1 017	1 495	775					79	
Södermanlands		2 986	740	2	1 317	177	385	360	5	1 487	2 239	1 116					61	
Östergötlands		8 179	1 942	21	2 968	396	1 310	1 534	8	4 807	6 208	3 909					202	
Jönköpings		2 678	656	13	1 042	218	314	432	3	1 415	2 006	1 439					36	
Kronobergs		814	200	3	310	62	86	152	1	441	610	528					9	
Kalmar		2 932	665	20	1 131	186	407	523	—	1 615	2 247	1 442					116	
Gotlands		533	130	2	184	58	78	81	—	291	401	277					33	
Blekinge		1 981	495	8	847	166	189	276	—	963	1 478	866					59	
Kristianstads		1 525	363	11	493	108	149	395	6	918	1 145	1 094					47	
Malmöhus		13 394	3 524	75	4 539	821	1 678	2 744	13	8 021	9 782	7 747					520	
Hallands		1 768	412	12	757	104	194	283	6	901	1 338	839					32	
Göteborgs o. Bohus		19 831	5 232	154	6 703	1 277	2 644	3 800	21	11 830	14 424	9 501					642	
Älvsborgs		4 072	945	26	1 396	303	465	930	7	2 366	3 094	2 635					108	
Skaraborgs		2 241	529	10	919	147	284	351	1	1 174	1 701	1 036					24	
Värmlands		2 934	639	16	1 195	254	332	497	1	1 484	2 278	1 443					106	
Örebro		2 622	717	6	1 079	139	299	382	—	1 404	1 899	1 070					80	
Västmanlands		2 265	612	9	943	129	265	305	2	1 191	1 642	920					33	
Kopparbergs		1 220	305	3	511	82	148	171	—	627	912	509					18	

¹ eller vårdade utom hemmet på fattigvårdens bekostnad.

stödstagare med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn år 1941, länsvis.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L ä n	Hela antalet under- stöds- fall	Därav tillhörande familjetypen							Antal vuxna		Antal barn	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		En- samma barn	män	kvinnor	hem- ma- varan- de ¹	ombän- dertagna av barna- vårds- nämnden
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn					
Städer (forts.).												
Gävleborgs län	3 181	767	14	1 294	193	409	499	5	1 689	2 395	1 387	69
Västernorrlands »	2 645	776	17	924	151	268	480	29	1 541	1 823	1 274	29
Jämtlands »	634	185	2	226	43	67	111	—	365	447	291	23
Västerbottens »	746	151	4	239	87	75	189	1	419	590	663	2
Norrbottnens »	1 401	334	12	496	108	161	289	1	796	1 054	786	51
S:a i städerna därav	121 038	31 467	557	44 286	7 818	15 042	21 700	168	68 766	88 846	57 940	2 841
Göteborg	17 316	4 535	146	5 878	1 098	2 367	3 281	11	10 329	12 624	7 967	605
Malmö	6 445	1 694	45	2 145	421	808	1 337	—	3 879	4 706	3 748	370
Norrköping . . .	5 494	1 270	17	1 915	251	944	1 096	1	3 327	4 206	2 660	136
Hälsingborg . . .	3 131	850	13	1 009	176	366	710	7	1 939	2 261	1 945	41
Örebro	1 496	419	3	661	54	181	178	—	781	1 074	498	19
Borås	2 118	495	18	639	177	221	565	3	1 299	1 602	1 606	62
Eskilstuna	1 626	390	2	704	105	184	241	—	817	1 234	763	39
Gävle	1 936	463	2	838	124	235	271	3	971	1 468	810	35
Västerås	1 030	274	4	416	58	137	140	1	555	751	415	9
Linköping	1 638	433	1	603	96	232	271	2	937	1 202	775	54
Uppsala	1 637	375	6	646	110	245	254	1	880	1 255	671	71
Jönköping	1 176	332	4	428	89	114	209	—	659	840	655	22
Karlskrona	1 056	286	3	470	82	94	121	—	504	767	383	41
Karlstad	1 593	320	4	667	135	178	289	—	791	1 269	804	34
Halmstad	923	228	11	366	61	99	157	1	495	683	495	27
Lund	1 427	354	3	536	73	167	292	2	816	1 068	780	40
Karlskoga	841	231	3	284	69	87	167	—	488	607	460	61
Landsbygd och städer.												
Stockholms stad .	35 680	10 030	100	12 930	2 320	4 185	6 075	40	20 390	25 510	15 015	420
Stockholms län	13 965	3 487	84	4 331	755	2 259	2 983	66	8 813	10 328	7 806	271
Uppsala »	5 571	1 408	32	2 071	352	807	874	27	3 121	4 104	2 735	133
Södermanlands »	7 973	2 114	30	3 188	432	1 173	1 000	36	4 317	5 793	3 288	195
Östergötlands »	15 825	4 028	61	5 783	819	2 452	2 640	42	9 181	11 694	7 685	327
Jönköpings »	5 978	1 685	34	2 417	416	617	793	16	3 129	4 243	2 872	72
Kronobergs »	4 806	1 497	33	1 775	258	479	735	29	2 744	3 247	2 673	91
Kalmar »	9 681	2 589	62	3 478	543	1 284	1 704	21	5 639	7 009	5 350	262
Gotlands »	1 600	438	9	532	130	221	264	6	932	1 147	886	71
Blekinge »	6 881	1 785	45	2 566	449	767	1 260	9	3 857	5 042	4 154	146
Kristianstads »	6 889	2 014	62	2 419	477	633	1 255	29	3 964	4 784	4 360	159
Malmöhus »	19 423	5 254	114	6 856	1 194	2 397	3 573	35	11 338	14 020	11 014	705
Hallands »	4 344	1 229	32	1 784	212	453	620	14	2 334	3 069	2 039	65
Göteborgs o. Bohus »	25 447	6 841	189	8 659	1 496	3 358	4 874	30	15 262	18 347	12 433	720
Älvsborgs »	10 097	2 750	80	3 698	624	1 071	1 838	36	5 739	7 231	5 713	203
Skaraborgs »	7 001	1 984	44	2 844	368	747	987	27	3 762	4 946	3 133	111
Värmlands »	12 089	3 118	79	4 546	856	1 499	1 965	26	6 661	8 866	6 525	287
Örebro »	9 415	2 626	37	3 881	453	1 235	1 164	19	5 062	6 733	3 478	165
Västmanlands »	6 607	1 758	24	2 676	390	854	881	24	3 517	4 801	2 980	107
Kopparbergs »	10 291	2 949	64	3 668	735	1 222	1 636	17	5 871	7 261	5 332	180
Gävleborgs »	14 518	3 790	105	4 582	1 035	1 817	3 158	31	8 870	10 592	9 709	288
Västernorrlands »	19 695	5 377	156	6 057	1 290	2 390	4 365	60	12 288	14 102	12 540	394
Jämtlands »	5 335	1 638	39	1 484	409	583	1 160	22	3 420	3 636	4 003	132
Västerbottens »	6 799	1 847	72	1 847	537	616	1 867	13	4 402	4 867	6 732	174
Norrbottnens »	12 594	3 077	171	3 234	859	1 270	3 960	23	8 478	9 323	14 968	349
S:a för hela riket	278 504	75 318	1 758	97 306	17 409	34 389	51 631	698	163 091	200 735	157 423	6 027

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vård på fattigvårdsanstalt						Vård på sjukvårdsanstalt						
L ä n	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.
	män	kvin-nor	barn	till-hopa			män	kvin-nor	barn	till-hopa		
Landsbygd.												
Stockholms län	843	861	10	1 714	456 769	1 105 898	1 332	1 434	424	3 190	461 655	770 174
Uppsala	294	277	1	572	164 871	355 462	484	449	75	1 008	209 244	334 599
Södermanlands	528	570	11	1 109	327 122	672 888	696	684	121	1 501	305 380	482 901
Östergötlands	737	890	7	1 634	447 918	975 473	1 120	989	174	2 283	421 922	681 053
Jönköpings	255	330	2	587	183 295	391 008	580	493	51	1 124	286 884	473 241
Kronobergs	373	412	5	790	228 502	412 036	752	679	142	1 573	326 475	529 067
Kalmar	594	693	12	1 299	366 412	708 978	1 131	1 035	250	2 416	410 047	697 122
Gotlands	42	58	2	102	28 910	57 648	255	248	53	556	111 385	173 812
Blekinge	343	319	18	680	183 569	365 746	731	667	178	1 576	277 176	393 868
Kristianstads	453	359	35	847	238 835	518 677	902	880	198	1 980	414 016	595 137
Malmöhus	602	616	9	1 227	355 965	772 754	832	768	207	1 807	422 965	654 079
Hallands	288	304	9	601	177 735	352 765	447	381	73	901	185 367	310 654
Göteborgs o. Bohus	453	539	4	996	272 565	537 682	831	746	115	1 692	320 100	505 533
Älvsborgs	600	701	10	1 311	386 198	799 110	1 000	991	189	2 180	437 820	674 695
Skaraborgs	461	592	2	1 055	295 086	589 298	889	810	154	1 853	342 135	610 998
Värmlands	736	828	18	1 582	439 974	995 945	1 153	1 136	209	2 498	387 494	618 499
Örebro	556	587	13	1 156	315 714	673 893	831	815	92	1 738	325 048	522 084
Västmanlands	371	404	8	783	220 024	500 731	549	502	72	1 123	227 928	354 579
Kopparbergs	780	683	9	1 472	380 387	923 529	1 398	1 363	134	2 895	522 725	807 072
Gävleborgs	736	737	26	1 499	375 150	927 522	1 533	1 508	331	3 372	409 737	713 059
Västernorrlands	835	880	38	1 753	410 406	902 990	1 747	1 595	466	3 808	574 988	918 763
Jämtlands	361	286	10	657	166 148	353 182	756	620	156	1 532	264 605	426 660
Västerbottens	403	395	3	801	202 241	444 338	1 114	920	283	2 317	404 494	639 121
Norrbottens	482	505	48	1 035	225 522	651 776	1 589	1 426	687	3 702	540 400	734 231
S:a & landsbygden	12 126	12 826	310	25 262	6 849 318	14 989 329	22 652	21 139	4 834	48 625	8 589 990	13 621 001
Städer.												
Stockholms stad	2 550	1 730	150	4 430	1 092 735	5 513 225	4 395	5 080	965	10 440	1 299 600	3 435 305
Stockholms län	181	237	1	419	100 490	233 899	309	353	89	751	109 828	182 295
Uppsala	157	176	—	333	87 824	391 563	169	192	31	392	63 318	101 980
Södermanlands	327	287	2	616	152 121	544 751	312	330	53	695	122 075	189 261
Östergötlands	701	774	5	1 480	312 636	1 244 420	593	667	183	1 443	212 204	347 153
Jönköpings	187	173	3	363	85 413	249 724	315	276	59	650	123 647	215 047
Kronobergs	79	96	1	176	39 835	167 353	83	83	21	187	28 426	46 221
Kalmar	170	178	1	349	85 151	199 801	322	341	51	714	108 445	182 886
Gotlands	32	27	8	67	14 411	42 737	74	83	24	181	27 830	45 308
Blekinge	183	205	7	395	94 323	357 509	181	205	22	408	78 181	106 345
Kristianstads	117	106	72	295	54 602	217 964	153	164	49	366	61 163	92 630
Malmöhus	1 195	1 030	17	2 242	513 190	1 292 114	1 238	1 117	288	2 643	475 707	781 264
Hallands	201	181	—	382	102 349	298 926	158	187	19	364	53 389	92 333
Göteborgs o. Bohus	1 553	1 073	2	2 628	734 906	1 863 119	2 148	2 460	934	5 542	427 757	840 060
Älvsborgs	275	310	21	606	137 974	409 963	466	493	168	1 127	161 358	254 729
Skaraborgs	150	218	9	377	79 732	213 677	236	304	59	599	72 987	127 385
Värmlands	220	238	6	464	102 718	279 152	211	293	30	534	82 477	138 437
Örebro	207	190	1	398	94 383	318 051	311	283	17	611	115 146	186 244
Västmanlands	188	191	2	381	95 711	394 693	217	229	19	465	94 792	155 940
Kopparbergs	89	109	2	200	46 144	103 587	165	166	19	350	56 779	93 608
Gävleborgs	331	304	2	637	136 966	354 578	259	293	5	557	80 411	138 077

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vård på fattigvårdsanstalt							Vård på sjukvårdsanstalt					
L. ä n	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.	Antal vårdtagare				Antal vård-dagar	Vårdens värde kr.
	män	kvin-nor	barn	till-hopa			män	kvin-nor	barn	till-hopa		
<i>Städer (forts.).</i>												
Västernorrlands län	265	279	4	548	138 445	396 603	194	187	60	441	66 990	110 650
Jämtlands	65	50	1	116	26 792	68 551	59	83	18	160	24 431	43 297
Västerbottens	35	64	—	99	23 982	79 161	74	75	6	155	27 913	44 091
Norrbottnens	69	99	—	168	42 899	154 433	126	104	9	239	43 083	67 115
Så i städerna	9 527	8 325	317	18 169	4 395 731	15 889 554	12 768	14 048	3 198	30 014	4 017 437	8 017 661
därav												
Göteborg	1 397	940	1	2 338	654 555	1 583 524	1 922	2 195	858	4 975	348 935	712 937
Malmö	511	408	1	920	194 730	301 242	708	621	203	1 532	275 980	471 645
Norrköping . . .	443	482	4	929	188 119	733 015	320	383	157	860	123 681	202 849
Hälsingborg . .	288	253	1	542	121 123	326 127	218	192	1	411	75 013	114 910
Örebro	136	116	—	252	56 022	190 290	180	167	3	350	70 127	111 634
Borås	151	171	13	335	76 722	202 860	202	234	116	552	62 236	99 665
Eskilstuna . . .	200	154	—	354	82 177	344 544	173	167	36	376	57 405	95 616
Gävle	235	209	—	444	93 198	253 476	157	168	—	325	52 441	85 285
Västerås	125	104	1	230	59 079	281 507	107	121	8	236	54 165	85 047
Linköping . . .	189	202	1	392	84 231	368 131	168	167	6	341	49 362	81 138
Uppsala	141	147	—	288	76 394	358 915	148	159	27	334	52 826	85 255
Jönköping . . .	113	82	2	197	43 319	157 751	123	93	16	232	46 944	74 070
Karlskrona . . .	113	128	4	245	57 110	234 582	94	109	—	203	42 392	53 178
Karlstad	125	118	—	243	52 005	140 364	102	153	—	255	35 035	57 670
Halmstad	121	96	—	217	57 129	170 189	77	98	—	175	25 783	42 698
Lund	141	148	3	292	75 264	311 079	91	107	22	220	36 366	55 270
Karlskoga . . .	49	56	1	106	26 792	94 687	100	72	11	183	31 335	53 106
<i>Landsbygd och städer</i>												
Stockholms stad	2 550	1 730	150	4 430	1 092 735	5 513 225	4 395	5 080	965	10 440	1 299 600	3 435 305
Stockholms län	1 024	1 098	11	2 133	557 259	1 339 797	1 641	1 787	513	3 941	570 983	952 469
Uppsala	451	453	1	905	252 695	747 025	653	641	106	1 400	272 562	436 579
Södermanlands	855	857	13	1 725	479 243	1 217 639	1 008	1 014	174	2 196	427 455	672 162
Östergötlands	1 438	1 664	12	3 114	760 534	2 219 893	1 713	1 656	357	3 726	634 126	1 028 206
Jönköpings	442	503	5	950	268 708	640 732	895	769	110	1 774	410 531	688 288
Kronobergs	452	508	6	966	268 337	579 389	835	762	163	1 760	354 901	575 288
Kalmar	764	871	13	1 648	451 563	908 779	1 453	1 376	301	3 130	518 492	880 008
Gotlands	74	85	10	169	43 321	100 385	329	331	77	737	139 215	219 120
Blekinge	526	524	25	1 075	277 892	723 255	912	872	200	1 984	355 357	500 213
Kristianstads	570	465	107	1 142	293 437	736 641	1 055	1 044	247	2 346	475 179	687 767
Malmöhus	1 797	1 646	26	3 469	869 155	2 064 868	2 070	1 855	495	4 450	898 672	1 435 343
Hallands	489	485	9	983	280 084	651 691	605	568	92	1 265	238 756	402 987
Göteborgs o. Bohus	2 006	1 612	6	3 624	1 007 471	2 400 801	2 979	3 206	1 049	7 234	747 857	1 345 593
Älvsborgs	875	1 011	31	1 917	524 172	1 209 073	1 466	1 484	357	3 307	599 178	929 424
Skaraborgs	611	810	11	1 432	374 818	802 975	1 125	1 114	213	2 452	415 122	738 383
Värmlands	956	1 066	24	2 046	542 632	1 275 097	1 364	1 429	239	3 032	469 971	756 936
Örebro	763	777	14	1 554	410 096	991 944	1 142	1 098	109	2 349	440 194	708 328
Västmanlands	559	595	10	1 164	315 735	895 424	766	731	91	1 588	322 730	510 519
Kopparbergs	869	792	11	1 672	426 531	1 027 116	1 563	1 529	153	3 245	579 504	900 680
Gävleborgs	1 067	1 041	28	2 136	512 116	1 282 100	1 792	1 801	336	3 929	490 148	851 136
Västernorrlands	1 100	1 159	42	2 301	548 851	1 299 593	1 941	1 782	526	4 249	641 978	1 029 413
Jämtlands	426	336	11	773	192 940	421 733	815	703	174	1 692	289 036	469 957
Västerbottens	438	459	3	900	226 223	523 499	1 188	995	289	2 472	432 407	683 212
Norrbottnens	551	604	48	1 203	268 421	806 209	1 715	1 530	696	3 941	583 483	801 346
Så för hela riket	21 653	21 151	627	43 431	11 245 049	30 878 883	35 420	35 187	8 062	78 689	12 607 427	21 638 662

Tab. 4. Hemunderstöd och annan

		1	2	3	4	5	6	7	8
		H e m u n d e r s t ö d						»Annan hjälp»	
L ä n	Antal under- stöds- fall	Antal understödsmän		Understödet's värde kr.		Antal under- stöds- fall	Under- stödet's värde kr.		
		inalles	per under- stödsfall	inalles	per under- stödsman				
Landsbygd.									
Stockholms län	6 955	50 336	7·2	1 960 297	38·94	1 742	157 141		
Uppsala	2 240	20 239	9·0	402 064	19·87	455	35 660		
Södermanlands	2 557	23 717	9·3	559 374	23·59	748	67 643		
Östergötlands	4 048	36 106	8·9	906 207	25·10	1 047	105 172		
Jönköpings	1 669	15 130	9·1	359 420	23·76	333	41 262		
Kronobergs	1 707	13 791	8·1	308 723	22·39	645	64 552		
Kalmar	3 413	28 356	8·3	610 076	21·51	1 108	97 975		
Gotlands	386	2 800	7·3	35 727	30·62	285	31 069		
Blekinge	2 902	18 938	6·5	390 583	20·62	1 000	59 745		
Kristianstads	2 636	20 818	7·9	507 141	24·36	864	67 834		
Malmöhus	3 134	23 529	7·5	577 028	24·52	882	86 621		
Hallands	1 158	9 450	8·2	199 732	21·14	392	33 072		
Göteborgs o. Bohus	2 682	23 382	8·7	675 086	28·87	879	65 852		
Älvsborgs	2 532	21 520	8·5	585 035	27·19	849	95 982		
Skaraborgs	1 901	16 866	8·9	385 125	22·83	909	76 459		
Värmlands	5 420	45 939	8·5	1 049 850	22·85	1 494	123 952		
Örebro	4 058	36 497	9·0	790 483	21·66	1 113	73 478		
Västmanlands	2 614	23 869	9·1	556 341	23·31	425	40 497		
Kopparbergs	5 313	41 352	7·8	1 062 131	25·69	1 246	109 747		
Gävleborgs	7 281	48 024	6·6	1 266 881	26·38	2 072	148 541		
Västernorrlands	12 317	82 639	6·7	2 428 388	29·39	3 616	331 578		
Jämtlands	2 620	18 972	7·2	630 334	33·22	861	110 811		
Västerbottens	3 052	20 043	6·6	732 037	36·52	1 515	180 414		
Norrbottens	7 735	53 316	6·9	2 012 735	37·75	2 378	223 571		
S. a. å landsbygden	90 330	696 629	7·7	19 040 798	27·37	26 858	2 428 628		
Städer.									
Stockholms stad	25 165	174 195	6·9	11 786 510	67·64	460	69 705		
Stockholms län	1 888	13 451	7·0	520 904	39·31	931	66 655		
Uppsala	1 415	10 722	7·6	444 168	41·43	224	13 675		
Södermanlands	1 664	13 675	8·2	410 517	30·02	440	25 070		
Östergötlands	5 812	41 230	7·1	1 868 982	45·33	1 225	88 497		
Jönköpings	1 727	14 672	8·5	518 771	35·36	496	26 559		
Kronobergs	534	3 822	7·2	120 025	31·40	196	10 629		
Kalmar	2 137	17 089	8·0	516 934	30·25	408	28 372		
Gotlands	361	2 634	7·3	85 669	32·52	67	6 881		
Blekinge	1 320	9 925	7·5	287 887	29·01	331	27 044		
Kristianstads	1 045	6 818	6·5	231 021	33·88	192	9 614		
Malmöhus	9 827	66 680	6·8	2 745 546	41·17	1 999	98 358		
Hallands	1 185	8 412	7·1	250 264	29·75	181	12 339		
Göteborgs o. Bohus	15 247	111 338	7·3	6 283 102	56·43	545	49 297		
Älvsborgs	2 921	19 048	6·5	760 210	39·91	649	31 828		
Skaraborgs	1 411	11 543	8·2	371 452	32·18	422	26 102		
Värmlands	2 163	15 700	7·3	599 935	38·21	445	28 788		
Örebro	1 800	14 427	8·0	542 618	37·61	494	49 917		
Västmanlands	1 511	10 928	7·2	392 598	35·93	261	20 307		
Kopparbergs	805	5 563	6·9	165 477	29·75	108	8 988		
Gävleborgs	2 286	15 728	6·9	587 674	37·36	357	27 783		
Västernorrlands	1 759	11 651	6·6	438 662	37·65	318	27 370		

hjälp» år 1941, länsvis.

1	2	3	4	5	6	7	8
H e m u n d e r s t ö d						»Annan hjälp»	
L ä n	Antal under- stöds- fall	Antal understödsmän.		Understödet's värde kr.		Antal under- stöds- fall	Under- stödet's värde kr.
		inalles	per under- stödsfall	inalles	per under- stödsman		
Städer (forts.).							
Jämtlands län . . .	381	2 747	7·2	114 736	41·77	126	9 446
Västerbottens » . .	547	3 246	5·9	138 844	42·77	85	7 759
Norrbottnens » . . .	1 070	8 388	7·8	362 804	43·25	141	9 765
S:a i städerna	85 981	613 432	7·1	30 545 310	49·79	11 101	780 748
därav							
Göteborg	13 308	97 931	7·4	5 844 922	59·68	314	39 082
Malmö	4 799	36 034	7·5	1 572 918	43·65	1 232	53 814
Norrköping	4 068	27 172	6·7	1 357 484	49·96	865	58 120
Hälsingborg	2 463	13 332	5·4	595 903	44·70	222	14 738
Örebro	1 039	8 791	8·5	355 578	40·45	217	30 260
Borås	1 573	9 238	5·9	418 387	45·29	424	18 137
Eskilstuna	951	6 960	7·3	213 858	30·73	234	15 261
Gävle	1 361	10 016	7·4	412 830	41·22	214	19 156
Västerås	601	5 354	8·9	212 917	39·77	111	7 942
Linköping	1 066	8 275	7·8	335 234	40·51	252	22 541
Uppsala	1 191	8 960	7·5	386 468	43·13	180	11 359
Jönköping	837	5 984	7·1	251 395	42·01	171	10 334
Karlskrona	669	4 906	7·3	155 575	31·71	189	16 825
Karlstad	1 265	8 832	7·0	373 886	42·33	166	8 281
Halmstad	643	4 505	7·0	123 560	27·43	88	7 180
Lund	1 023	6 443	6·3	217 126	33·70	225	11 817
Karlskoga	574	3 954	6·9	143 925	36·40	243	17 754
Landsbygd och städer.							
Stockholms stad . . .	25 165	174 195	6·9	11 786 510	67·64	460	69 705
Stockholms län . . .	8 843	63 587	7·2	2 481 201	39·02	2 673	223 796
Uppsala »	3 655	30 961	8·5	846 232	27·33	679	49 335
Södermanlands » . .	4 221	37 392	8·9	969 891	25·94	1 188	92 713
Östergötlands » . . .	9 860	77 336	7·8	2 775 189	35·88	2 272	193 669
Jönköpings » . . .	3 396	29 802	8·8	878 191	29·47	829	67 821
Kronobergs » . . .	2 241	17 613	7·9	428 748	24·34	841	75 181
Kalmar »	5 550	45 445	8·2	1 127 010	24·80	1 516	126 347
Gotlands »	747	5 434	7·3	171 396	31·54	352	37 950
Blekinge »	4 222	28 863	6·8	678 470	23·51	1 331	86 789
Kristianstads » . . .	3 681	27 636	7·5	738 162	26·71	1 056	77 448
Malmöhus »	12 961	90 209	7·0	3 322 574	36·83	2 881	184 979
Hallands »	2 343	17 862	7·6	449 996	25·19	573	45 411
Göteborgs o. Bohus » .	17 929	134 720	7·5	6 958 188	51·65	1 424	115 149
Älvsborgs »	5 453	40 568	7·4	1 345 245	33·16	1 498	127 810
Skaraborgs »	3 312	28 409	8·6	756 577	26·63	1 331	102 561
Värmlands »	7 583	61 639	8·1	1 649 785	26·77	1 939	152 740
Örebro »	5 858	50 924	8·7	1 333 101	25·18	1 607	123 395
Västmanlands » . . .	4 125	34 797	8·4	948 939	27·27	686	60 804
Kopparbergs »	6 118	46 915	7·7	1 227 608	26·17	1 354	118 735
Gävleborgs »	9 567	63 752	6·7	1 854 555	29·09	2 429	176 324
Västernorrlands » . .	14 076	94 290	6·7	2 867 050	30·41	3 934	358 948
Jämtlands »	3 001	21 719	7·2	745 070	34·30	987	120 257
Västerbottens » . . .	3 599	23 289	6·5	870 881	37·39	1 600	188 173
Norrbottnens »	8 805	61 704	7·0	2 375 539	38·50	2 519	233 336
S:a för hela riket	176 311	1 309 061	7·4	49 586 108	37·88	37 959	3 209 376

Tab. 5. Antal understödstagare med tilläggspension, antal barn i understödsfallens fördelning med avseende på

L ä n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Antal understödstagare med tilläggspension	Antal barn i understödda familjer med barnbidrag	bi-dragsförskott	enbart fattigv.-understöd	enbart kommunalt pensions-tillskott	enbart understöd ur fond el. donation	fattigvård och kommunalt pensions-tillskott	fattigvård och understöd ur fond etc.	Tillhopa
<i>Landsbygd.</i>										
Stockholms län		5 990	801	213	10 996	22	46	33	33	11 130
Uppsala		2 332	355	54	3 210	261	11	142	6	3 630
Södermanlands		3 613	455	60	4 846	98	14	3	26	4 987
Östergötlands		5 464	862	118	7 379	124	29	59	55	7 646
Jönköpings		2 342	413	23	3 179	43	64	—	14	3 300
Kronobergs		2 692	488	53	3 953	16	5	7	11	3 992
Kalmar		4 437	807	107	6 674	9	10	32	24	6 749
Gotlands		675	131	29	1 003	30	12	8	14	1 067
Blekinge		3 129	612	121	4 852	2	32	3	11	4 900
Kristianstads		3 589	689	135	5 255	67	14	12	16	5 364
Malmöhus		4 170	517	138	5 723	133	62	35	76	6 029
Hallands		1 880	238	17	2 501	19	43	—	13	2 576
Göteborgs o. Bohus		3 489	451	68	5 524	51	22	4	15	5 616
Älvsborgs		3 818	464	87	5 841	118	31	20	15	6 025
Skaraborgs		3 346	496	60	4 548	72	101	8	31	4 760
Värmlands		5 635	782	181	8 461	484	79	112	19	9 155
Örebro		4 802	432	80	6 185	288	64	163	93	6 793
Västmanlands		3 137	394	95	4 115	138	43	3	43	4 342
Kopparbergs		5 428	715	204	8 665	207	51	119	29	9 071
Gävleborgs		5 528	1 220	438	10 840	209	71	135	82	11 337
Västernorrlands		8 806	1 806	442	15 817	703	183	233	114	17 050
Jämtlands		2 528	695	188	4 476	90	39	35	61	4 701
Västerbottens		3 207	1 236	133	6 045	8	—	—	—	6 053
Norrbottens		4 880	2 250	265	11 100	89	—	4	—	11 193
Säa & landsbygden		94 917	17 309	3 309	151 188	3 281	1 026	1 170	801	157 466
<i>Städer.</i>										
Stockholms stad		14 160	420	1 415	31 020	4 660	—	—	—	35 680
Stockholms län		1 352	125	82	2 816	14	4	—	1	2 835
Uppsala		1 153	100	67	1 420	434	25	29	33	1 941
Södermanlands		179	143	58	2 763	8	118	1	96	2 986
Östergötlands		4 396	449	282	7 692	52	341	20	74	8 179
Jönköpings		1 617	308	89	2 401	107	86	8	76	2 678
Kronobergs		476	94	27	813	—	—	1	—	814
Kalmar		1 620	186	158	2 931	1	—	—	—	2 932
Gotlands		321	58	34	431	—	7	—	95	533
Blekinge		1 170	164	90	1 856	24	12	46	43	1 981
Kristianstads		736	103	63	1 469	48	—	8	—	1 525
Malmöhus		6 741	815	608	11 622	1 151	354	110	157	13 394
Hallands		983	194	46	1 492	19	104	—	153	1 768
Göteborgs o. Bohus		9 339	1 493	1 018	17 708	1 582	41	428	72	19 831
Älvsborgs		1 959	287	145	3 905	73	—	18	76	4 072
Skaraborgs		1 228	126	41	2 218	17	—	3	3	2 241
Värmlands		1 597	229	148	2 546	139	98	8	143	2 934
Örebro		1 475	168	61	2 316	65	163	—	78	2 622
Västmanlands		1 517	142	71	1 970	98	113	6	78	2 265
Kopparbergs		680	66	33	999	78	86	40	17	1 220

understödda familjer med barnbidrag eller bidragsförskott samt
understödetts rättsliga form år 1941, länsvis.

127

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L ä n	Antal under- stöds- tagare med tilläggs- pension	Antal barn i under- stödda familjer med barn- bidrag	bi- drags- för- skott	enbart fattigv.- under- stöd	enbart kom- munalt pensions- tillskott	enbart under stöd ur fond el. donation	fattigvård och kom- munalt pensions- tillskott	fattig- vård och under- stöd ur fond etc.	Till- hopa
<i>Städer (forts.).</i>									
Gävleborgs län	1 785	183	119	2 985	10	165	—	21	3 181
Västernorrlands „	1 182	124	97	2 586	48	—	11	—	2 645
Jämtlands „	314	48	34	619	15	—	—	—	634
Västerbottens „	331	88	67	729	17	—	—	—	746
Norrbottnens „	568	96	46	1 401	—	—	—	—	1 401
S:a i städerna	56 879	6 209	4 899	108 708	8 660	1 717	737	1 216	121 088
därav									
Göteborg	8 115	1 292	936	15 412	1 402	37	404	61	17 316
Malmö	3 092	365	338	5 748	695	—	2	—	6 445
Norrköping	2 623	300	171	5 110	14	316	—	54	5 494
Hälsingborg	1 451	213	144	2 809	49	211	14	48	3 131
Örebro	898	78	33	1 270	—	152	—	74	1 496
Borås	877	145	93	2 087	—	—	—	31	2 118
Eskilstuna	872	101	29	1 552	5	50	1	18	1 626
Gävle	1 060	118	84	1 788	—	147	—	1	1 936
Västerås	779	56	44	926	98	—	6	—	1 030
Linköping	906	96	89	1 535	38	25	20	20	1 638
Uppsala	925	77	52	1 174	434	—	29	—	1 637
Jönköping	653	124	26	1 087	51	27	—	11	1 176
Karlskrona	605	78	44	1 049	—	—	7	—	1 056
Karlstad	878	124	78	1 327	37	94	1	134	1 593
Halmstad	565	90	33	818	19	46	—	40	923
Lund	765	83	36	1 133	80	79	46	89	1 427
Karlskoga	400	70	25	787	54	—	—	—	841
<i>Landsbygd och städer.</i>									
Stockholms stad . .	14 160	420	1 415	31 020	4 660	—	—	—	35 680
Stockholms län „	7 342	926	295	13 812	36	50	33	34	13 965
Uppsala „	3 485	455	121	4 630	695	36	171	39	5 571
Södermanlands „	3 792	598	118	7 609	106	132	4	122	7 973
Östergötlands „	9 860	1 311	400	15 071	176	370	79	129	15 825
Jönköpings „	3 959	721	112	5 580	150	150	8	90	5 978
Kronobergs „	3 168	582	80	4 766	16	5	8	11	4 806
Kalmar „	6 057	993	265	9 605	10	10	32	24	9 681
Gotlands „	996	189	63	1 434	30	19	8	109	1 600
Blekinge „	4 299	776	211	6 708	26	44	49	54	6 881
Kristianstads „	4 325	792	198	6 724	115	14	20	16	6 889
Malmöhus „	10 911	1 332	746	17 345	1 284	416	145	233	19 423
Hallands „	2 863	432	63	3 993	38	147	—	166	4 344
Göteborgs o. Bohus „	12 828	1 944	1 086	23 232	1 633	63	432	87	25 447
Älvsborgs „	5 777	751	232	9 746	191	31	38	91	10 097
Skaraborgs „	4 574	622	101	6 766	89	101	11	34	7 001
Värmlands „	7 232	1 011	329	11 007	623	177	100	162	12 089
Örebro „	6 277	600	141	8 501	353	227	163	171	9 415
Västmanlands „	4 654	536	166	6 085	236	156	9	121	6 607
Kopparbergs „	6 108	781	237	9 664	285	137	159	46	10 291
Gävleborgs „	7 313	1 403	557	13 825	219	236	135	103	14 518
Västernorrlands „	9 988	1 930	539	18 403	751	133	244	114	19 695
Jämtlands „	2 842	743	222	5 095	105	39	35	61	5 335
Västerbottens „	3 538	1 324	200	6 774	25	—	—	—	6 799
Norrbottnens „	5 448	2 346	311	12 501	89	—	4	—	12 594
S:a för hela riket	151 796	23 518	8 208	259 896	11 941	2 743	1 907	2 017	278 504

Tab. 6. Det totala värdet av understöd, som meddelats av
fattigvårdsstyrelserna år 1941, samt dess procentuella
fördelning på olika understödsformer, länsvi.

123456						123456					
Län	Vårdens totala värde 1 000 kr.	Därav, i %, för				Län	Vårdens totala värde 1 000 kr.	Därav, i %, för			
		vård på fattig- vårds- anstalt	sjuk- vårds- anstalt	hem- un- der- stöd	sannan- hjälp			vård på fattig- vårds- anstalt	sjuk- vårds- anstalt	hem- un- der- stöd	sannan- hjälp
Landsbygd.						Städer (forts.).					
Stockholms län	3 994	27.7	19.3	49.1	3.9	Gävleborgs län	1 108	31.9	12.5	53.1	2.5
Uppsala	1 128	31.5	29.7	35.6	3.2	Västernorrlands	973	40.8	11.4	45.0	2.8
Södermanlands	1 783	37.7	27.1	31.4	3.8	Jämtlands	236	29.3	18.2	48.7	3.8
Östergötlands	2 668	36.6	25.5	34.0	3.9	Västerbottens	270	29.2	16.3	51.5	3.0
Jönköpings	1 265	30.9	37.4	28.5	3.2	Norrbottnens	594	25.9	11.3	61.1	1.7
Kronobergs	1 314	31.4	40.2	23.5	4.9	S:a i städerna	54 733	28.1	14.7	55.8	1.4
Kalmar	2 114	33.5	33.0	28.9	4.6	därav					
Gotlands	348	16.4	50.0	24.7	8.9	Göteborg	8 180	19.4	8.7	71.4	0.5
Blekinge	1 210	30.2	32.6	32.2	5.0	Malmö	2 400	12.5	19.7	65.5	2.3
Kristianstads	1 689	30.7	35.3	30.0	4.0	Norrköping	2 351	31.2	8.6	57.7	2.5
Malmöhus	2 090	37.0	31.3	27.6	4.1	Hälsingborg	1 052	31.0	10.9	56.7	1.4
Hallands	896	39.4	34.6	22.3	3.7	Örebro	688	27.6	16.3	51.7	4.4
Göteb. o. Bohus	1 784	30.2	28.3	37.8	3.7	Borås	739	27.5	13.5	56.6	2.4
Älvsborgs	2 155	37.1	31.3	27.1	4.5	Eskilstuna	669	51.4	14.4	32.0	2.2
Skaraborgs	1 662	35.4	36.8	23.2	4.6	Gävle	771	32.9	11.0	53.6	2.5
Värmlands	2 788	35.7	22.2	37.7	4.4	Västerås	588	47.9	14.5	36.2	1.4
Örebro	2 060	32.7	25.3	38.4	3.6	Linköping	807	45.6	10.0	41.5	2.9
Västmanlands	1 452	34.5	24.4	38.3	2.8	Uppsala	842	42.6	10.1	46.0	1.3
Kopparbergs	2 902	31.8	27.8	36.6	3.8	Jönköping	493	32.1	15.0	50.9	2.0
Gävleborgs	3 056	30.3	23.3	41.5	4.9	Karlskrona	460	50.9	11.5	33.9	3.7
Västernorrlands	4 582	19.7	20.1	53.0	7.2	Karlstad	580	24.1	10.0	64.5	1.4
Jämtlands	1 521	23.2	28.1	41.4	7.3	Halmstad	344	49.4	12.5	36.1	2.0
Västerbottens	1 996	22.2	32.0	36.7	9.1	Lund	595	52.3	9.2	36.5	2.0
Norrbottnens	3 622	18.0	20.3	55.6	6.1	Karlskoga	310	30.6	17.1	46.5	5.8
S:a & landsbygden	50 079	29.9	27.2	38.0	4.9	Landsbygd och städer.					
Städer.						Stockholms stad	20 805	26.5	16.5	56.7	0.3
Stockholms stad	20 805	26.5	16.5	56.7	0.3	Stockholms län	4 998	26.8	19.0	49.7	4.5
Stockholms län	1 004	23.3	18.1	51.9	6.7	Uppsala	2 079	35.9	21.0	40.7	2.4
Uppsala	951	41.1	10.7	46.7	1.5	Södermanlands	2 953	41.2	22.8	32.8	3.2
Södermanlands	1 170	46.6	16.2	35.1	2.1	Östergötlands	6 217	35.7	16.5	44.7	3.1
Östergötlands	3 549	35.0	9.8	52.7	2.5	Jönköpings	2 275	28.2	30.3	38.6	2.9
Jönköpings	1 010	24.7	21.3	51.4	2.6	Kronobergs	1 658	34.9	34.7	25.9	4.5
Kronobergs	344	48.5	13.4	34.9	3.2	Kalmar	3 042	29.9	28.9	37.1	4.1
Kalmar	928	21.6	19.7	55.7	3.0	Gotlands	529	18.9	41.6	32.3	7.2
Gotlands	181	23.7	25.4	47.0	3.9	Blekinge	1 989	36.3	25.2	34.1	4.4
Blekinge	779	45.8	13.7	37.0	3.5	Kristianstads	2 240	32.9	30.7	32.9	3.5
Kristianstads	551	39.6	16.7	41.9	1.8	Malmöhus	7 007	29.5	20.5	47.4	2.6
Malmöhus	4 917	26.3	15.9	55.8	2.0	Hallands	1 549	42.1	26.0	29.0	2.9
Hallands	653	45.8	14.1	38.3	1.8	Göteb. o. Bohus	10 819	22.1	12.5	64.3	1.1
Göteb. o. Bohus	9 035	20.6	9.3	69.6	0.5	Älvsborgs	3 612	33.5	25.8	37.2	3.5
Älvsborgs	1 457	28.1	17.5	52.2	2.2	Skaraborgs	2 401	33.5	30.7	31.5	4.3
Skaraborgs	739	29.0	17.2	50.3	3.5	Värmlands	3 834	33.3	19.7	43.0	4.0
Värmlands	1 046	26.7	13.2	57.3	2.8	Örebro	3 157	31.4	22.4	42.3	3.9
Örebro	1 097	29.0	16.9	49.5	4.6	Västmanlands	2 416	37.1	21.1	39.3	2.5
Västmanlands	964	41.0	16.2	40.7	2.1	Kopparbergs	3 274	31.4	27.5	37.5	3.6
Kopparbergs	372	28.0	25.3	44.3	2.4	Gävleborgs	4 164	30.8	20.4	44.5	4.3
						Västernorrlands	5 555	23.4	18.5	51.6	6.5
						Jämtlands	1 757	24.0	26.8	42.4	6.8
						Västerbottens	2 266	23.1	30.2	38.4	8.3
						Norrbottnens	4 216	19.1	19.0	56.4	5.5
						S:a för hela riket	104 812	29.0	20.6	47.3	3.1